

Seimo komitetas išslaptino VSD pareigūnų liudijimus

Jūratė Damulytė

Valstybės saugumo departamento (VSD) veiklą tyręs Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas (NSGK) pirmadienį išslaptino dalį parlamentinio tyrimo medžiagos - VSD pareigūnų liudijimus komitetui. Neeiliniame NSGK posėdyje dalyvavo 7 iš 12 komiteto narių, iš jų už stenogramų išslaptinimą balsavo 6 nariai, vienas - susilaikė.

„Kadangi komitetas daug nagrinėjo, kaip galima elgtis su tuo paruoštu didžiuliu atliktu darbu, dalimi stenogramų ir jų priėjimu platesnei visuomenei, ir vykdant Seimo valdybos nutarimą ir įvertinus visus įstatymus, tai dalis komiteto narių kreipėsi į mane, kaip ir reikia pagal statutą - penki žmonės, kad būtų sušauktas neeilinis posėdis šiandieną. (...)

Kvorumas buvo, įvyko balsavimas ir buvo nuspręsta nuimti nuo dalies parlamentinio VSD veiklos tyrimo stenogramų žymą „slaptai“. Nuėmus šią žymą, ta dalis stenogramų apie 187 puslapiai taps vieša, prieinama visuomenei“, - antradienį po NSGK posėdžio žurnalistams sakė NSGK pirmininkas Algimantas Matulevičius.

Pasak A.Matulevičiaus, šis NSGK sprendimas priimtas įvertinant ir prezidento, premjero bei Seimo pirmininko viešus raginimus dėl parlamentinio tyrimo medžiagos paviešinimo.

Iš viso parlamentinio tyrimo medžiagos apimtis - apie pusantro tūkstančio puslapių, iš jų išslaptinti 187 puslapiai.

Anot A.Matulevičiaus, priimant sprendimą būta diskusijų dėl Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nuostatų, tačiau galiausiai nuspręsta, kad toks sprendimas įstatymui neprieštaraus.

VSD pažymose - „Dujotekana“, R.Stonys ir A.Januška

Iš 6 - uoju numeriu pažymėtoje stenogramų matyti, kad tai greičiausia buvusio VSD kontržvalgybos vadovo Vytauto Damulio liudijimas.

Pareigūnas nurodo konkrečias VSD kontržvalgybos valdybos rengtas pažymas, jų numerius, kurios Seimui prašant VSD vadovybės taip ir nebuvo patektos komitetui. 2006 m. sausio 29 d. buvo parengta pažyma „Dėl Rusijos interesų įsigyjant „Mažeikių naftos“ akcijas“, vasario 13 d. - pažyma „Dėl Rusijos interesų įsigyjant „Mažeikių naftos“ akcijas“, vasario 28 d. - pažyma „Dėl „Lietuvos geležinkelių“ liberalizavimo“, kovo 16 d. - pažyma „Dėl pretendentų įsigyti „Mažeikių naftos“ akcijas“, gegužės 11 d. - pažyma „Dėl „Mažeikių naftos“ akcijų įsigijimo“, birželio 21 d. pažyma „Dėl naujos koalicijos Seime formavimo“, liepos 27 d. - pažyma „Dėl Seimo narės A.Staponkienės“, liepos 28 d. pažyma „Dėl Seimo nario V.Orechovo“, rugsėjo 11 d. - pažyma „Dėl Vytauto Naudužo skyrimo ūkio viceministru aplinkybių“, rugsėjo 15 d.- pažyma „Dėl Lietuvos Respublikos garbės konsulo Kipre skyrimo“, 2006 m. rugsėjo 15 d. - pažyma „Dėl konflikto Kauno termofikacinėje elektrinėje“.

Būtent šiose pažymose, anot pareigūno, pateikta aprobuota informacija apie galimus neskaidrius, korupcinius dujų tiekėjos bendrovės „Dujotekana“, jos vadovo Rimando Stonio ryšius su pareigūnais, politikais ir „Rusijos įtaka Lietuvos vieniems ar kitiems procesams“.

Visos šios pažymos, anot pareigūno, buvo pateiktos VSD vadovybei, tačiau toliau niekur nenukeliavo, nors jos buvo rengtos be kita ko ir valstybės vadovams informuoti.

Pareigūnas čia pat aiškina, jog kontržvalgybos „viena iš funkcijų yra tirti, galbūt korupcija neįeina į funkcijas, bet įtaką kitų valstybių Lietuvos vidaus ir išorės gyvenimui, politiniams procesams, kitų valstybių kaip institucijų ir tarp jų per specialiąsias tarnybas, tokie procesai yra tiriami“.

Parlamentarų klausiamas, ar krovinių pervežimo geležinkeliu liberalizavimas nebuvo nenaudingas valstybei, neva siekiant galutinai sunaikinti Klaipėdos uostą, liberalizuoti atšaką į Kaliningradą, kurią privatizuotą ir ji pereitų į Rusijos rankas, pareigūnas nepaneigia šios informacijos.

Anot pareigūno, iš minėtų pažymų matyti ir darytina prielaida, „kad turėjo būti (...) panaši įmonė, kaip dabar yra „Dujotekana“, kuri yra rusiško kapitalo įmonė ir negali paimti į savo rankas viso šito tranzito klausimo ir krovinių gabenimo, ir visas pelnas... Ta įmonė yra įsteigta, jai dabar vadovauja fiktyviai, pusiau fiktyviai, kaip vadovas skaitosi R.Stonio sūnus, kiek žinau, ji licenciją šiandien yra gavusi. Bet kadangi Seime yra priimtos atitinkamos pataisos, tai...“.

Minėtos pažymos, anot pareigūno, parengtos patikrintos informacijos pagrindu. O tyrimas dėl „Dujotekanos“ pradėtas gavus „labai rimtą kontržvalgybinį signalą“.

“(...)Šitas konkrečiai tyrimas, kuris susijęs su „Dujotekana“ ir Stoniu, buvo pradėtas labai rimtu, kontržvalgybiniu signalu, tikrai labai rimtu, kai užsienio pilietis verbavo aukštas pareigas užimančius mūsų pareigūnus, mes pradėjome tirti tą pilietį ir paskui iš to piliečio išėjom ir ant Stonio, ir ant visko, tai yra pasekmė mūsų atliekamo kontržvalgybinio tyrimo. Bet paskui, kada buvo tiriami Stonio ryšiai ir jo darbai, tai tuos klausimus ir apie 2K, ir apie visą įtaką, rasite tose pažymose”, - liudijo pareigūnas.

Kitas apie VSD pažymas, susijusias su tyrimu dėl „Dujotekanos“, liudijęs pareigūnas teigia priešingai, esą informacija pažymose netiksli ir nepatikrinta: “Noriu pasakyti, netikėkite tuo taip, kaip tai parašyta, kaip jums sako. Kadangi tas, kas sako, jis puikiai suvokia, kad jis to nepatikrino, tai neišbaigtas reikalas.

A.Pocius turėjo negauti leidimo dirbti su slapta informacija?

Pareigūnas, atsakydamas į parlamentarų klausimus, užsimena, kad 1998 m. prieš dabartiniam VSD vadovui Arvydui Pociui pereinant dirbti iš prokuratūros į VSD, jau tuomet buvo žinoma apie A.Pociaus priklausymą KGB rezervui.

“Tuo metu buvo pažiūrėta medžiaga apie... tas rezervo klausimas... buvo surašyta paslapčių apsaugos padaliniui pakankamai išsamiai visa tai, nes analogiškais atvejais visą laiką būdavo paslapčių subjektui duodamas atsakymas, kad nerekomenduojame suteikti. Kiek aš žinau, iš pradžių mūsų paslapčių skyrius buvo parengęs tokį patį neigiamą atsakymą, bet paskui buvo perrašytas ir parašyta, kad Saugumo departamentas duomenų neturi. Tai čia buvo toks pirmas dalykas”, - liudijo pareigūnas.

Vėliau, anot pareigūno, A.Pocių skiriant VSD direktoriaus pavaduotoju, tuometinis VSD vadovas Mečys Laurinkus esą nusprendė, jog visuomenė apie A.Pociaus priklausymą KGB rezervui nesužinos, valstybės vadovai esą buvo su šia informacija supažindinti.

“Antras dalykas, kuris buvo, tai buvo, kada A.Pocius buvo skiriamas į pavaduotojo vietą. Aš tai sužinojau, kiek paskui man pasakė, kad tai buvo iš viso departamente paslaptis, kad kuo mažiau žinotų, kol jis nepaskirtas. Sužinojau jau internete, „Delfi“ ar BNS perskaičiau, turėjau atsišvietęs tą visą bylą, atėjau pas Laurinkų ir sakau, direktoriau, negerai, vis tiek visuomenė... Viskas gerai, niekas apie tai daugiau nežinos, valstybės vadovai yra su tuo supažindinti. Tuo ir baigėsi”, - pasakojo pareigūnas.

Prieš kelis metus kilus vadinamajam KGB rezervistų skandalui, kurio epicentre atsidūrė jau VSD direktoriumi buvęs A.Pocius ir užsienio reikalų ministras A.Valionis, anot pareigūno, įtaką dėl Liustracijos komisijos sprendimų esą darė tuometinis URM valstybės sekretorius Albinas Januška.

M.Laurinkaus pavedimu, anot pareigūno, buvo liepta nutraukti visus vidinius kontrolinius patikrinimus VSD Klaipėdos apygardoje.

“O paskutinis lašas buvo, nuo kada jau į tą kažkokią grupę mus paskyrė vadovai, tai buvo tada, kada buvo konfliktas su Klaipėdos apygarda, apie kurią „Laisvas laikraštis“ kažkodėl kiekvieną kartą rašo ir rašo. Kada mes buvom nuvykę ten atlikti kontrolinio patikrinimo ir kada jau pradėjome daryti kontrolinius susitikimus ir su šaltiniais, kurie dirbo tame tyrime, sulaukėme skambučio iš direktoriaus, kad nutrauktume visus patikrinimus ir grįžtume į Vilnių”, - pasakojo pareigūnas.

Pas A.Pocių - naktiniai žurnalistų vizitai

15 - ojo NSGK posėdžio stenogramose - VSD pareigūno - budėtojo liudijimai atskleidžia glaudų VSD vadovo bendravimą su kai kuriais žurnalistais. VSD budėtojas nurodo, jog vieną vakarą apie 19 val. pas A.Pocių atvyko „Lietuvos ryto“ žurnalistė, kuri pas VSD vadovą užtruko iki beveik 2 val. nakties. „Atėjo žurnalistė Vyšniauskaitė, generalinis direktorius paskambino, įspėjo, kad ateis žurnalistė, ir nurodė palydėti iki jo kabineto. Ir ji atėjo, ir mes ją palydėjome. Kada ji išėjo? Aš dabar neatsimenu. Ta prasme, kažkur labai vėlai, jau buvo naktį, antra, trečia valanda“, - prisiminė pareigūnas. Pareigūnas patvirtino, jog vėliau jam krito į akis tai, jog „po to apsilankymo ir buvo straipsnis („Lietuvos ryte“ - DELFI) dėl pono Pociūno (Vytauto Pociūno, Breste tragiškai žuvusio VSD pareigūno -DELFI) santykių su kita moterim“.

„Gazpromo“ įtakos ir valstybė valstybėje?

Tame pačiame NSGK 2006 m. spalio 26 d. posėdyje liudijęs kitas vienas iš nušalintųjų VSD pareigūnų pasakoja apie VSD vienos iš valdybų buvusį atliekamą ilgalaikį tyrimą, apie įsivyravusią „valstybės valstybėje“ sistemą, „Gazpromo“ įtakas Lietuvoje per atskirus pareigūnus, „Dujotekaną“.

„Tas tyrimas... dabartiniu metu iškilo didelė grėsmė būti atskleistai tai sistemai, kuri yra sukurta šitų žmonių, kurie atstovauja „Gazpromo“ interesams. Didelė grėsmė sužlugti šitai sistemai. (...) Grėsmė pirmas dalykas, dėl to, kad mes vykdome operatyvinį tyrimą ir mes praktiškai įėjome į realizavimo etapą, apie tai žinoma ir vadovybei, ir visiems kitiems. Ir dėl to, kad yra parlamentinio tyrimo komisija, kuri aiškinasi“, - pasakoja pareigūnas.

Anot jo, 2006 m. sausio mėn. pradžioje iš vienos tyrimo bylos buvo išskyrta medžiaga dėl „Dujotekanos“, nes įvertinus tą visą medžiagą buvo nustatyta, „kad iš tikrųjų yra grėsmė nacionaliniam saugumui, yra požymių, kad yra vykdoma priešiška veikla“.

Buvo sudarytas veiksmų planas, siekiant išsiaiškinti, kokie asmenys Rusijos kompanijos „Gazprom“, taip pat geležinkelių kompanijos, taip pat Kremliaus asmenys yra atsakingi už Rusijos interesų energetikos sektoriuje įgyvendinimą Lietuvoje, taip pat - kas atstovauja šiems asmenims ir šioms struktūroms Lietuvoje, kaip Lietuvos atstovai gauna nurodymus, kaip jie derina klausimus su žmonėmis, kurie yra Rusijoje ir kurie yra artimi Kremlui.

„Jūs žinote, apie ką kalbu, kalbu apie Jakuniną (Vladimirą Jakuniną - buvusį Rusijos transporto ministrą - DELFI), šitas variantas įrodomas pilnai. Šitie asmenys, kurie atstovauja Rusijos kompanijoms Lietuvoje, įgyvendindami įvairius projektus energetikos sektoriuje, daro įtaką valstybinėms institucijoms, (...) renka informaciją, taip pat tą informaciją, kuri ir sudaro valstybės paslaptį, apie vykstančius politinius, ekonominius procesus, jeigu jie reikalingi tuo momentu įgyvendinti“, - pasakojo tyrimą vykdęs pareigūnas.

Tie patys asmenys, anot pareigūno, finansuoja visuomenines organizacijas, kurios yra lojalios Rusijai, kai kurias politines partijas, tiksliau - daugiau finansuoja atskirus politikus.

„Jie formuoja, kada jiems išskyla būtinybė, tai taip pat yra užfiksuota, formuoja visuomenės nuomonę išnaudodami kaip įrankį mūsų žiniasklaidą. Tai yra daugiausia „Respublika“, „Lietuvos rytas“. Aš kalbu, atsiprašau, mes visi turime leidimus, todėl kalbu atvirai. Čia ne žiniasklaidai, bet tai yra faktai. Slaptas tyrimas. Pagal visus šituos punktus, pagal visas šitas kryptis, tyrimo metu, kuris tęsiasi mažiau negu metai, nors tas tyrimas šių asmenų atžvilgiu, šios įmonės atžvilgiu iš tikrųjų buvo tęsiamas, kada aš dirbau vienoje valdyboje, irgi tyrėme, ir kada perėjau į kitą valdybą, išskyrė medžiagą, ir tas tyrimas tęsėsi toliau“, - pasakojo pareigūnas.

Kaip yra daroma minėta įtaka, anot pareigūno, buvo galima pamatyti stebint pačias pelningiausias šakas - „Mažeikių naftos“ akcijų pardavimo procesą ir procesus, susijusius su geležinkeliais, tranzito perėmimu, pačios pelningiausios šakos.

„Visuose šituose veiksmuose labai aktyviai dalyvavo „Dujotekanos“ atstovai, labai aktyviai įtakojo valstybės tarnautojus, ministerijos tarnautojus, Vyriausybėje ir stengėsi įgyvendinti savo projektus. Kiekvieną savo naują projektą, naują dalyką jie derindavo su Maskvoje gyvenančiais žmonėmis, su tuo pačiu Jakuninu ir su kitais asmenimis, taip pat yra užfiksuota. Prasiskleidė taip pat, kaip yra daroma įtaka, kada buvo kuriama, sudaroma nauja koalicija. Čia jų visa esmė, būtent sudaryti sąlygas ateityje geriau ir greičiau įgyvendinti savo interesus negu kiti, tai yra pastatyti savo žmones, tuos, kurie yra palankūs, lojalūs jiems, atitinkamose vietose. Toje byloje taip pat yra užfiksuota apie kai kurių tokių žmonių, aišku, ne ypač aukštų pareigūnų, bet reikiamose vietose jau, aš kalbėsiu saugumietiškai, atleiskit, infiltruotų“, - teigė pareigūnas.

„Dujotekana“ - priedangos įmonė

„(...) Įvyko kova tarp dviejų stovyklų - „Gazprom“ ir „Gazprom“ esančio Lietuvoje, Riazanovo, viceprezidento „Gazprom“, Milerio pavaduotojo, tai vienos stovyklos atkarpa, ir Jakunino, kuris visiškai lyg ir neturi nieko bendro su „Gazpromu“, o yra geležinkelių vadovas, nors jis gauna kvotą, įvyko kova dėl Kauno termofikacinės elektrinės, įvyko arši kova. Esmė šios kovos yra ta, kad nuo 2007 m. sausio 1 d. Rusija pagal Rusijos įstatymus atsisako įmonių tarpininkų, negali būti įmonių tarpininkų, gali būti tik antrinės įmonės, tai vadinasi, kad tik ta, kurioje „Gazpromas“ turi akcijų. Lietuvoje antrinė įmonė yra „Lietuvos dujos“, taip pat yra Kauno termofikacinė elektrinė. Įvyko kova ir šioje kovoje buvo aktyviai panaudotas įrankis, kuris mus labai nustebino, nors mes ir jautėme, bet mes nedirbome, kaip čia pasakyti, prieš žmones, kur mums ir nepriklauso dirbti, tai Imuniteto tarnybos, Valstybės saugumo departamento pareigūnai, vadovaujantys asmenys“, - pasakojo pareigūnas.

Praėjusių metų vasarą, surinkus visą šitą informaciją ir nustatius, kad galimai daroma žala valstybei, tyrimą atlikusioje valdyboje buvo nuspręsta paruošti vadinamąjį realizavimo planą, t.y. paruošti dokumentus teismui dėl UAB „Dujotekana“, kaip priedangos įmonės, veiklos neutralizavimo.

Anot pareigūno, buvo nustatyta, kad „Dujotekana“ buvo įkurta padedant Rusijos specialiosioms tarnyboms.

„Mes turime vieną dokumentą, kuriame yra kreipimasis į tuo metu buvusį Rusijos Ministrą Pirmininką Putiną dėl tokios įmonės Lietuvoje atidarymo, kaip tarpininkės, kad ji gautų kvotą ir gautų pelną. Tai ten parašyta, pelnas bus panaudotas kam, ir išdėstyta - rusų diasporai palaikyti, visuomeninėms organizacijoms, kurios yra lojalios, parašyta, ir vienas punktas toksai, kad jis sudarys sąlygas kai kurioms Rusijos institucijoms siekti savo interesų Lietuvoje. Aišku, niekas nerašo, kad žvalgyba, ne žvalgyba, mums tai nėra svarbu, žvalgyba, ne žvalgyba, šiuo atveju mums svarbu, koks interesas įgyvendinamas. Šis dokumentas pas mus yra“, - pasakoja pareigūnas.

Prie minėto dokumento, rengimo prisidėjo asmuo, išvartytas iš vienos valstybės už šnipinėjimą dėl partnerių suteiktos informacijos, kurią buvo gavęs ir Lietuvos VSD.

Minėtas asmuo buvo išvartytas iš Lietuvos už savo neteisėtą veiklą, priešišką Lietuvos interesams.

„Šis žmogus būtent ir siuntė šitą raštą ir jį derino su ambasados darbuotojais. Dėl to galiu daryti išvadą, kad šios įmonės įkūrimas yra susijęs su Rusijos slaptosiomis tarnybomis“, - teigia pareigūnas. Įsibėgėjus VSD tyrimui, pradėjus konkrečių žmonių apklausas, informacija apie tyrimą pasiekė ir tiriamuosius.

Vėliau dėl neaiškių priežasčių, anot pareigūno, tyrimo byla iš jo valdybos buvo perimta, buvo sudaryta darbo grupė.

„Todėl, kad vienoje pažymoje, apie kurią kalbėjau dėl Kauno termofikacinės elektrinės yra minimi mūsų pareigūnai, pokalbiuose konkrečiai nesakomas vardas, pavardė, bet yra daug faktų, pagal kuriuos galima taip tvirtinti tvirtai, o jeigu reikia, yra įrodymų, tai yra žmonės, nes ten dalyvavo tuose įvykiuose daug žmonių, kurie šnekės ir kurie kalbės. Iš tų žmonių dalyvauja toje pačioje darbo grupėje, kuri vertina, atitinka ar neatitinka teiginiai turimą informaciją. Kaip jūs galvojate, kaip jie įvertins tą informaciją? Subjektyviai ar objektyviai?“, - svarsto pareigūnas.

Buęs nušalintasis pareigūnas čia pat teigia, jog jo manymu, minėta byla ją perėmus iš esmės buvo sužlugdyta.

DELFI skelbia paviešintų stenogramų tekstus.

2007 03 20
DELFI.lt

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.6)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 09 d.

6 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...] – praleistas posėdžio stenogramos tekstas, kuris neviešinamas.

(...) – dėl nekokybiško garso įrašo neiššifruojami žodžiai.

LIUDIJA VSD PAREIGŪNAS

KL. Aš dabar norėjau paklausti. Sakykite, ar į jūsų valdybos darbą, funkcijas įeina schemas, kurios yra suformuluotos tame vadinamame 8 mūsų parlamentinio tyrimo nuostatų punkte, tai yra ar yra kaupiama, ar yra rengiama, ar yra tiriama, ar esate susidūrę, susiduriate su galimais valstybės pareigūnų korupciniais ryšiais, arba dėl užsienio šalių institucijų, įstaigų asmenų galimos įtakos jiems?

ATS. Atsiprašau, jūs turite omeny apygardą?

KL. Ne, jūsų valdybą.

ATS. Be jokios abejonės. Valdybos viena iš funkcijų yra tirti, galbūt korupcija neįeina į funkcijas, bet įtaka kitų valstybių Lietuvos vidaus ir išorės gyvenimui, politiniams procesams, kitų valstybių kaip institucijų ir tarp jų per specialiąsias tarnybas, tokie procesai yra tiriami.

KL. Tada pasakykite, ar jūs esate parengę Valstybės saugumo departamento vadovybei, aš taip suprantu, jūs rengiate informaciją, pažymas ir perduodate vadovybei. Ar esate parengę pažymas ar kokius perdavėt duomenis dėl dalykų, susijusių su tuo, kas ir žiniasklaidoje dabar yra rašoma, su „Dujotekana“, su Rimandu Stoniu, su jo ryšiais arba šios įmonės ryšiais su aukštais valstybės pareigūnais?

ATS. Taip, tokių pažymų esame parengę departamento vadovybei. Nemažai tokių pažymų, mes kažkur gal vieną dvi pažymas per mėnesį, jeigu žiūrėtume per (...) metus.

KL. Ar galite pasakyti, ar jūs dalyvaujate tame procese?..

ATS. Mes parengėme tą informaciją, ta informacija yra jau aprobuota ir tai nėra grynai operatyvinė informacija, yra aprobuota informacija apie vykstančius procesus, apie atskirus asmenis ir jos, tos pažymos paskirtis faktiškai, kad būtų su ja supažindinti valstybės vadovai. Paprasčiausiai departamento vadovas nustato, jis nusprendžia, ar supažindinti, ar nesupažindinti, kaip supažindinti. Galbūt dar kitas padalinys tuo klausimu dirba, galbūt atiduodama ta medžiaga kitur, apibendrinama. Kur ji nueina paskui, ne visada mums duoda pavedimą, kad mes parengtume tos pažymos pagrindu, praktiškai, kad tik adresatą pakeistų kažkam iš vadovų.

KL. Ar galima tada iš jūsų to atsakymo dabar, gal galite pasakyti, ar jums žinoma tolesnė eiga, ta prasme, ar jūs gaunate kokį grįžtamą ryšį, ar su jumis tariamasi, ar jūs esate informuojami, kokia yra tvarka?

ATS. Sakiau, mūsų pagrindas yra surinkti informaciją ir pateikti tą informaciją vadovams, kad jie priimtų kažkokius sprendimus. Kokie sprendimai priimami ar nepriimami, kaip jie priimami, mes apie tai nesam informuojami, ne visada esam informuojami. Kai kada tos pažymos pas mus grįžta su direktoriaus rezoliucija, kad reikia papildomai kažką patikrinti ar dar kažką. O kartais paprasčiausiai direktorius susipažįsta ir ji grįžta, kitą kartą negrįžta.

KL. Gal galite, kiek jums leidžia, nes jūs sakote, kad ten operatyvinės informacijos nėra, jūs esate specialistai, žinote, kaip tą operatyvinę informaciją padėti į šoną ir kaip apibendrintai pateikti. Mes norėtume, aš norėčiau bent, kad jūs pateiktumėte šiek tiek informacijos, apie kokius aukščiausius pareigūnus ir „Dujotekanos“ ryšius esate nustatę ir apie tai papasakotumėte.

ATS. Aš nesakau, kad tai nėra operatyvinės informacijos. Ta pažyma apdorota, aprobuota ir sujungta su įvairia informacija, taip pat ir su vieša informacija, ir padaryta tokia galutinė pažyma, kuri jau gali būti pateikta, jos pagrindu pateikta informacija valstybės vadovams. Už tai ten gilintis į viską, ką jūs paminėjote prieš tai klausdama, ir „Dujotekana“, ir Stonys, ir korupciniai ryšiai, ir Rusijos įtaka Lietuvos vieniems ar kitiems procesams, visa tai tose pažymose yra. Aš paprasčiausiai galėčiau jums pasakyti tų pažymų numerius ir jūs galėtumėte įstatymo nustatyta tvarka su jomis susipažinti.

KL. Labai gerai. Jeigu galite, pasakykite, vyksta įrašas, bus lengviau, nereikės dvigubo darbo daryti.

ATS. Diktuoti? 2006 m. sausio 29 d. pažyma „Dėl Rusijos interesų išigyjant „Mažeikių naftos“ akcijas“ (Nr. 02-09)-19-194S. Kita. 2006 m. vasario 13 d. pažyma „Dėl Rusijos interesų išigyjant „Mažeikių naftos“ akcijas“ (Nr. 02-05)-19-350. 2006 m. kovo 16 d. pažyma „Dėl pretendentų išigyti „Mažeikių naftos“ akcijas“ (Nr. 02-05)-19-568R.

KL. Čia pažymos jūsų valdybos?

ATS. Mūsų valdybos, kurios buvo pateiktos vadovybei. Ir ne tos, kurios (...i), o kurios...

2006 m. gegužės 11 d. pažyma „Dėl „Mažeikių naftos“ akcijų išigijimo“ (Nr. 02-05)-19-950S.

Kita. 2006 m. rugsėjo 11 d. pažyma „Dėl Vytauto Naudužo skyrimo ūkio viceministru aplinkybių“ (Nr. 02-05)-19-1946S.

2006 m. birželio 21 d. pažyma „Dėl naujos koalicijos Seime formavimo“ (Nr. 02-05)-19-1267S.

2006 m. liepos 27 d. pažyma „Dėl Seimo narės A.Staponkienės“ (Nr. 02-05)-19-1550S.

2006 m. vasario 28 d. pažyma „Dėl „Lietuvos geležinkelių“ liberalizavimo“ (Nr. 02-05)-19-256S.

2006 m. liepos 28 d. pažyma „Dėl Seimo nario V.Orechovo“ (Nr. 02-05)-19-1563S.

Ir paskutinė. Priešpaskutinė. 2006 m. rugsėjo 15 d. pažyma „Dėl Lietuvos Respublikos garbės konsulo Kipre skyrimo“ (Nr. 02-05)-19-2030S. Ir paskutinė. 2006 m. rugsėjo 15 d. pažyma „Dėl konflikto Kauno termofikacinėje elektrinėje“ (Nr. 02-05)-19-2043S. Šitoje paskutinėje pažymoje čia faktiškai beveik viskas į jūsų klausimą, apskritai šitose pažymose rastumėte visus atsakymus į jums rūpimus klausimus.

KL. Mano toks pirmas klausimas būtų. Išeinant iš mūsų tyrimo klausimyno, tiesiog norėusi jūsų nuomonės, paties, kaip darbuotojo ir vadovo. Kaip pas jus yra dažnai rengiami bendri pasitarimai su valdybų viršininkais, ir ar apskritai tokie rengiami, išskyrus kolegijos posėdžius? Nors minėjote, kad kolegija vyksta retokai. Pas generalinį direktorių. Kaip dirbama ir ar yra sistema, kad jūsų susitikimų dažnumas su generaliniu direktorium, jums norint, ar jis kviečia, yra kažkokia sistema, ir kaip jūs dirbate su generalinio direktoriaus pavaduotojais, kurie kuruoja jūsų sritis, vėlgi, ar yra susitikimų sistema, nes kuruoja ne vieną valdybą ir panašiai? Man tiesiog norėusi trumpai tą darbo sistemą, kaip vadovybė kontaktuoja su jumis, kaip jūs atsakote į tuos klausimus, ar išiklausoma į jūsų nuomonę, ar neįsiklausoma, ar argumentuojama, jeigu neįsiklausoma į tą nuomonę, ir panašiai. Tai vienas blokas būtų, aš paskui dar užduosiu, po to, kai atsakysite į šitą. Santykiai su vadovybe, darbo organizavimas.

ATS. Man atrodo, kad visos problemos departamente ir kyla dėl vadybos spragų, nes darbo organizavimą... Darbas vyksta spontaniškai, vieni daro tą, kiti tą ir tos centralizacijos, tos

informacijos ėjimo į vieną tašką, manau, kad nėra. Netgi, kiek aš žinau, negaliu labai čia komentuoti, galbūt pavaduotojas Tekorius paskui pasakytų, bet netgi tarp departamento direktoriaus pavaduotojų nėra suderinamumo, gali būti atliekami tie patys operatyviniai veiksmai vieno objekto atžvilgiu ir apie tai nėra žinoma. Tokių dalykų yra, kad vieno objekto atžvilgiu galbūt gali dirbti ir trys valdybos. Nežinau kodėl, paprasčiausiai tai yra vadybos spraga, ir jeigu operatyvinių padalinių valdybų vadovai nesusirenka į bendrą susirinkimą, kur būtų galima tai aptarti ir nuspręsti...

KL. Nebūna tokių bendrų?

ATS. Manykime, kad nebūna. Vienas ir paskutinis tai buvo, kada dėl Vilniaus apygardos panaikinimo, bet buvo tik keli operatyvinių padalinių darbuotojai surinkti, kurie čia Vilniuje yra, šiaip tai tokio dalyko, sakyčiau...

KL. Kiek tęsėsi ta situacija?

KL. Gerai. Kiek laiko? Prie ano direktoriaus, aš jaučiu, tai visiems ant liežuvio galo, ar būdavo ta sistema, ar irgi nebuvo tos sistemos, susitikimų, pasitarimų? Jūs seniai dirbate, čia sudėtingą klausimą užduodu, bet jeigu galite. Norisi mums suprasti, jūsų specifika savotiška.

ATS. Dabar yra trečias direktorius, prie kurio aš dirbu, bet, sakyčiau, jeigu vaizdingiau būtų. Buvo tie klausimai labai gerai organizuoti prie J.Jurgelio, žmonės jau prie to buvo pripratę, pasikeitė direktoriai, atėjo M.Laurinkus, tai dar daugiau galbūt netgi darbuotojų iniciatyva, bet kažkas vyko, bet jau ėjo retyn. Paskui prie A.Pociaus tas dalykas nublėso.

KL. Gerai. Aš tada tęsiu toliau. Kokia yra nustatyta, kadangi jūs užsiimate kontržvalgyba, ar yra kažkokie reglamentai, gal paskutinis skandalas oponuoja mano šitą klausimą, bet tai buvo ir anksčiau, dėl diplomatų, kurie dirba negerą darbą mūsų valstybės atžvilgiu, turiu omeny gali būti įtarimai, kad dirba kitoms spec. tarnyboms, priešiškom. Ar yra fiksuota, nereikia atskleisti, bet ar yra fiksuota, Rusijoje jau vieną kartą buvo fiksuota, dabar vėl kyla triukšmas. Bet iš kitų diplomatinių tarnybų, kad dirbtų kitoms spec. tarnyboms, ar buvo fiksuoti tokie atvejai, nes triukšmų... visuomenė ir mūsų ausys to nepasiekė, kas baigėsi išsiuntimu, nebuvo? Ar su tokiais dalykais neteko susidurti? Ir apskritai, ar yra šitie dalykai reglamentuoti, ar tai vyksta kažkaip spontaniškai, ar tai nėra susiejama su tam tikra politine konjunktūra, valstybinių santykių, ar jūs tai darote grynai savo specifikos rėmuose ir paskui ir informuojate vadovybę?

ATS. Mes tai darome mūsų poįstatyminių aktų nustatyta tvarka, yra padaliniai, kurie tik tuo ir užsiima. Užsiima, tiria ambasadose dirbančius darbuotojus, siekdami nustatyti, ar tie darbuotojai nevykdo žvalgybinės veiklos, čia yra jų pagrindinis darbas ir tas darbas dirbamas. Jeigu aš teisingai supratau iš jūsų klausimo, ar kitų valdybų?

KL. Supratome. Tada dar vienas, paskutinis klausimas. Seime, pavasarinėje sesijoje, vyko labai toks, gal neprisimena kolegos, atkreipė dėmesį, pakankamai įtemptas svarstymas dėl geležinkelio (...) jūs paminėjote ir pažymą. Tai jeigu toje pažymoje yra išdėstyta, tai mes ją gausime, susipažinsime, galite daug ir nesiplėsti. Bet mano ausis buvo pasiekęs toks dalykas, kad po tuo liberalizavimu slėpėsi iš tikrųjų labai rimti kėsmai mūsų valstybės nenaudai, turint omeny, kad galutinai sunaikinti Klaipėdos uostą, kaip tokį, krovinių pervežimo, o praktiškai liberalizuoti atšaką į Kaliningradą, kurią privatizuotų ir ji pereitų į Rusijos rankas. Tai ar iš tikrųjų čia yra tiesos?

ATS. Pagal mūsų tą medžiagą taip ir matosi, tokią mes darome, kad turėjo būti (...) panaši įmonė, kaip dabar yra „Dujotekana“, kuri yra rusiško kapitalo įmonė ir negali paimti į savo rankas viso šito tranzito klausimo ir krovinių gabenimo, ir visas pelnas... Ta įmonė yra įsteigta, jai dabar vadovauja fiktyviai, pusiau fiktyviai, kaip vadovas skaitosi Stonio sūnus, kiek žinau, ji licenciją šiandien yra gavusi. Bet kadangi Seime yra priimtos atitinkamos pataisos, tai...

KL. Nenaudingos... Ačiū.

KL. Ačiū. Čia, matyt, departamento rengtos pažymos mums svarbios, reikėtų susipažinti su 2004 – 2005 m. pažymomis, aš manyčiau, kas ir mūsų nutarime parašyta. Taip pat (...), matyt, svarbus... paskutiniai 2–3 metai. Tai turbūt tai ir padarykime. Dabar dėl galimos įtakos jūsų valdybos darbų srityje, dėl galimos įtakos departamento pareigūnams, ar buvo nustatyta ar atkreiptas dėmesys į

kokius nors atvejus tokius, ar yra buvę darbe bandymai pasiekti ne valstybės pareigūnus, o tiesiogiai? Vienas klausimas. Ir antras. Tai gal pirma į šitą, jeigu galite.

ATS. Į šitą aš nesigilinsiu atsakyti, tik paprasčiausiai pasakysiu, viena pažyma, kurią paminėjau dėl konflikto Kauno termofikacinėje elektrinėje. Man atrodo, šita pažyma jums duos atsakymus į visus klausimus.

[...]

KL. Čia ir klausimas. Daug visokių kritikų išsakėte savo vadovybei. Sakykite, ar kas nors iš aukštų VSD jūsų vadovų, prieš jums ateinant čia, per paskutinę savaitę, gal dvi, nepasakysiu, su jumis kalbėjo apie jūsų liudijimus komisijai ar ne? Ar bandė jums daryti kokią nors įtaką, kad gal apie tą geriau nekalbėkite, tą klausimą nutylėkite?

ATS. Tos įtakos nebandė kažkas daryti, bet bendrom frazėm, kad geriau savyje viską spręsti. Bet aš čia galbūt net truputį nukrypsiu nuo temos, bet yra ir mikroklimato problemos. Prieš metus aš norėjau pats savo iniciatyva kreiptis į komitetą, kažkaip gal drąsos pritrūko, nesikreipiau. Jūs dabar pastebėjote dėl kritikos savo vadovo atžvilgiu. Šiaip aš nesu užsigavęs, karjerą aš esu padaręs pakankamai...

KL. Atsiprašau, čia yra pagrįsta...

ATS. Man tik, kaip atsakingam už kontržvalgybą Lietuvoje, yra skaudu ar dar kažkas, visą laiką, dar pradėdant nuo Laurinkaus, jautėme tokią arba kontržvalgybos... apie ją galima sakyti, Laurinkus labai dažnai sakydavo, svarbiausias dalykas mums kontržvalgyba. Bet darbai skiriasi nuo žodžių visada. Ir nuo ko tai prasidėjo, galiu irgi pasakyti. Ir kaip paskui persidavė dabartiniam direktoriui, ir paskui pabaigoje norėčiau pasakyti trumpai apie mūsų kontržvalgybos programą, kadangi jūsų komisijai turėtų būti aktualu.

Kaip spauda rašo, kažkokios grupuotės yra, dar kažkas departamente. Mano manymu, tikrai jokių grupuočių nėra. Kažkokias grupuotes gali sudaryti patys vadovai. Kaip prasidėjo ta pati kontržvalgybos valdyba, ji tokia buvo, čia gal duosim, gal neduosim. 1998 m., kada dabartinis generalinis direktorius dar dirbo prokuratūroje, iš Generalinės prokuratūros buvo gautas paklausimas Saugumo departamentui dėl leidimo suteikti teisę dirbti su valstybės paslaptimis. Tuo metu buvo pažiūrėta medžiaga apie... tas rezervo klausimas... buvo surašyta paslapčių apsaugos padaliniui pakankamai išsamiai visa tai, nes analogiškais atvejais visą laiką būdavo paslapčių subjektui duodamas atsakymas, kad nerekomenduojame suteikti. Kiek aš žinau, iš pradžių mūsų paslapčių skyrius buvo parengęs tokį patį neigiamą atsakymą, bet paskui buvo perrašytas ir parašyta, kad Saugumo departamentas duomenų neturi. Tai čia buvo toks pirmas dalykas.

Antras dalykas, kuris buvo, tai buvo, kada A.Pocius buvo skiriamas į pavaduotojo vietą. Aš tai sužinojau, kiek paskui man pasakė, kad tai buvo iš viso departamente paslaptis, kad kuo mažiau žinotų, kol jis nepaskirtas. Sužinojau jau internete, „Delfi“ ar BNS perskaičiau, turėjau atsišvietęs tą visą bylą, atėjau pas Laurinkų ir sakau, direktoriau, negerai, vis tiek visuomenė... Viskas gerai, niekas apie tai daugiau nežinos, valstybės vadovai yra su tuo supažindinti. Tuo ir baigėsi. O paskutinis lašas buvo, nuo kada jau į tą kažkokią grupę mus paskyrė vadovai, tai buvo tada, kada buvo konfliktas su Klaipėdos apygarda, apie kurią „Laisvas laikraštis“ kažkodėl kiekvieną kartą rašo ir rašo. Kada mes buvom nuvykę ten atlikti kontrolinio patikrinimo ir kada jau pradėjome daryti kontrolinius susitikimus ir su šaltiniais, kurie dirbo tame tyrime, sulaukėme skambučio iš direktoriaus, kad nutrauktume visus patikrinimus ir grįžtume į Vilnių.

KL. Direktorius kuris?

ATS. Tada dar buvo Laurinkus. Nuo to laiko, paskui jau aš galiu pereiti prie tos pačios mūsų kontržvalgybos programos. Kadangi man atrodo, ir komiteto pirmininkui tie klausimai rūpi, kaip vykdoma mūsų kontržvalgybos programa, ir komitetui rūpi. Ne viena kontržvalgybos programa yra departamente. Yra ir kovos su terorizmu valdybos programa, ir užsienio informacijos valdybos programos, ir daug kitų, tarp jų ir kontržvalgybos programa. Kada buvo priimta ta programa ir kada mes turėjome gauti pinigines lėšas, žinodamas tokią... Ta prasme, norėdami užsitikrinti, kad tikrai tos

piniginės lėšos, kurios buvo gautos departamentui tikslingai tos programos vykdymui, mes sudarėme sąmatą. Sąmatą, kuri buvo pasirašyta Tekoriaus, buvo pasirašyta Valterio, kaip atsakingo už finansus, buvo pasirašyta mūsų aprūpinimo skyriaus viršininko, vyr. buhalterės ir buvo pavizuotas, kaip sutikimas, Pociaus. Toje sąmatoje buvo numatyta, kur mes tuos pinigus investuosime, ką sustiprinsime ir t.t. tam, kad kažkiek sėkmingiau dirbtume ateityje. Atėjo laikas, kai atėjo tie pinigai. Tie pinigai faktiškai kontržvalgybos valdybos beveik nepasiekė, už mūsų programos lėšas buvo išnuomoti automobiliai visam departamentui, išnuomos patalpos kitiems. Kreipiausi į direktorių, nes neturėjau daugiau į ką kreiptis, kaip į direktorių. Direktorium, kodėl taip yra, jūsų yra pavizuota, kad tie pinigai tiksliniai yra nukreipti kontržvalgybos programai vykdyti. Tai jis taip pasišaipė panašiai, kaip, nežinau, ką gi aš čia galėjau padaryti? Štai man buvo mintis kreiptis į komitetą ir tą klausimą iškelti. Aišku, galbūt negerai, kad laiku nesikreipiau, bet komitetui sakau dabar.

KL. Prašau pasakyti, jūs užsiminėte, kad jums buvo pasiūlyta, kad tą problemą reikėtų spręsti departamento viduje (...) Kas konkrečiai tokius pasiūlymus, netiesiogiai...

ATS. Suprantate, aš nesakau, kad taip buvo. Bet visur. Tai yra galų gale eilinių darbuotojų ir tų pačių valdybos viršininkų tokia nuostata. Aišku, visa tai, kas vyksta dabar, departamentui yra nenaudinga, kaip ir nenaudinga tai, kad vadovauja rezervo karininkas. Kadangi mes mes nedirbame su kriminaliniais nusikaltėliais, mums reikia agentūros tarp patriotų, tarp žmonių, ir žmonės sako, atsiprašau, aš su tavim dirbsiu, o kur garantija, kad iki rusų ar iki baltarusių neprieis apie mane informacija? Tai nuostolis tas yra ir mes taip ir ... (Neaiškūs žodžiai). Ir dabartinis skandalas tikrai naudos tam pačiam departamentui jokiū būdu neduoda. Bet laiko buvo pakankamai, aš manau, kad tas problemas reikėjo spręsti viduj jau anksčiau, ir jeigu jos neišsprendė anksčiau, tai reikia spręsti galbūt dabar.

[...]

KL. Ar jums yra žinoma apie nesankcionuotos informacijos iš VSD nutekėjimą į verslo ir žiniasklaidos sferas?

ATS. Nežinoma.

KL. Tada antrasis klausimas. Dėl to garsiojo laikraščio ir to „fazanyno“ jūs sakėte, kad vadovai jums paskambino ir liepė baigti tą tyrimą, ir tą informaciją įslaptino. Jūsų manymu, kaip ta slapta informacija galėjo patekti į „Laisvą laikraštį“?

ATS. Neįsivaizduoju. Tik galėčiau...

KL. Bet ji konfidenciali ar ne? Kitaip tariant, slapta ar neslapta informacija ten atsidūrė?

ATS. Slapta.

KL. Tai dabar kaip kontržvalgybininko noriu klausti. Kadangi pažymų, kurias jūs išvardinote, nematėme, bet kad suprastume principą, tai keliais štrichais. Jūsų iniciatyva daryti pažymas dėl tam tikrų politinių procesų Lietuvoje, kaip jūs paminėjote, dėl naujų kažkokių koalicijų, ar tai kažkas nurodė iš vadovybės?

ATS. Ne. Mūsų pareiga yra parengti ir supažindinti departamento vadovus, kad jie priimtų vieną ar kitą sprendimą, arba informuotų kažką.

KL. Jūs dėl visų politinių procesų, kurie vyksta Seime, rengiate pažymas?

ATS. Ne, ne kurie vyksta Seime, jūs gal neteisingai mane supratote dėl koalicijos. Viskas, kas vyksta verslo struktūrose, ir liečiamas klausimas.

KL. Atsiprašau, (cituoja) „dėl naujos koalicijos formavimo“ 2006 m. ir t.t.

ATS. Taip. Kurioje dalyvauja galbūt kažkokie verslo atstovai ar dar kažkas.

[...]

KL. Dabar dėl... Jūs šiek tiek užsiminėte apie įtampą kolektyve, be abejo, kad ne paslaptis, bent jau kai kuriems mūsų komiteto nariams, apie tam tikrą nesutarimą arba kovą vadovybėje... Teko girdėti, kad buvo tam tikri projektai atnešti į Seimą, ne taip seniai, kai buvo galima apriboti galimybes arba sumažinti galias vieno iš pavaduotojų, galbūt ir atleidimo tvarką. Buvo ir gandų, ir tam tikrų

konkrečių žingsnių. Tai noriu paklausti, ar tai yra asmeninio pobūdžio nesutarimai, ar tai yra nesutarimai dėl strateginių dalykų vadovybėje? Jūsų nuomonė, toks pirmas klausimas.

ATS. Neturiu net nuomonės, nežinau, kad tokie procesai vyksta.

KL. Tai vadovybėje tarp pavaduotojų visiška darna?

ATS. Ne. Paprasčiausiai jie gal nebendruoja tarpusavy. Man taip atrodo.

KL. Tai tada patikslinsiu. Tai, kad pavaduotojai, kad vadovybėje nėra normalaus bendravimo ir nėra koordinavimo darbo ar, jūsų manymu, normalu, ar ne?

ATS. Aišku, nenormalu.

KL. Kitas klausimas būtų, vėlgi liestų klimatą kolektyve. Aš beveik visiems apklausiamiems užduodu. Jūsų nuomone, rezervistų skandalas departamento darbo, jūs užsiminėte, kaip atsiliepė jūsų valdybos darbui, tai yra, kad sunkiau, sudėtingiau... Tiksliau, bendradarbius surasti, nes kyla tam tikrų problemų. Tačiau bendrą atmosferą tarp darbuotojų palietė iškilę faktai rezervo, ar neturėjo tokios didelės įtakos?

ATS. Manau, kad kažkiek yra, bet... tarp darbuotojų nėra.

KL. Dėl pažymų cirkuliavimo. Arba, tiksliau, pažymų kelio, yra problema, kad vienu ar kitu būdu viena ar kita pažyma atsiduria žiniasklaidoje. Aš dabar nekalbėsiu ir neklausiu apie tuos atvejus, kai su vadovybės žinia tas įvyksta, ta prasme, priimamas sprendimas, kad tokiu būdu užkardinta, prevenciją atlikti ir atiduodama spaudai. Tačiau yra ir kiti atvejai, ir dabar tie neteisėti, sakykim, nutekinimai pažymų. Jūsų manymu, ta tvarka, kuri dabar funkcionuoja, ji gera, ar ją reikia tobulinti, gal net turėjote pasiūlymą, arba dabar turite pasiūlymų, kaip tai tobulinti? Nes aš taip įsivaizduoju, kad pažyma keliauja ne per vienas rankas, ją neša ir tie, kurie neturėtų matyti tų pažymų. Ta prasme, daug tarpinių asmenų yra. Papasakokite, kaip tos pažymos pasiekia direktoriaus stalą ir kaip jos grįžta atgal.

ATS. Nesakyčiau, kad tarpinių asmenų būna daug. Dirbo operatyviniai darbuotojai, operatyvinė informacija šiuo metu susitelkė analizės padalinyje, analizės skyriuje, kur yra analizuojama ne tik operatyvinė informacija, ir vieša informacija, ir viskas, ir iš tų visų problemų, iš to tyrimo, dar kažkokia, netgi kai rengiama pažyma, tai ten nesimato, ar yra kažkokie tyrimai. Paprasčiausiai tai yra valdyboje gauta informacija, pagal kurią galima daryti tokias ir išvadas ar prielaidas ar dar kažkaip. Ji ten paruošiama, pateikiama man, kaip vadovui, aš ją paskaitau, pažiūriu, pasirašau. Užregistruoju ir nešu arba tiesiai direktoriui, arba kuruojančiam pavaduotojui.

KL. Ta prasme, su ja susipažįsta tie asmenys, kurie privalo susipažinti. Atsitiktiniai asmenys negali nukopijuoti, nufotografuoti, faktiškai viskas suderinta. Ir paskutinis klausimas. Kadangi trumpai užduodu, tai gal priešpaskutinis. Kontržvalgybos lėšos, jūs jau problemą įvardinote, kad, jūsų manymu, ne tom reikmėm buvo panaudota ir nukentėjo jūsų sektoriaus vadovaujamas darbas. Tačiau, galbūt vėl grįžtant prie valdymo biuro veiklos, lėšų planavimo, yra ženklų, kad departamente daugiau tokių atvejų yra buvę. Jūs galite patvirtinti ar paneigti, ar turite informacijos, kad departamente, čia ne vien tik jūsų problema?

ATS. Dėl lėšų panaudojimo?

KL. Dėl lėšų planavimo ir problemų su tuo.

ATS. Tikrai negaliu pasakyti, nes nežinau. Man yra aktualu lėšos, kurios skirtos kontržvalgybai, ir jeigu buvo numatyta tiek, o kontržvalgybai gavome galbūt 10 procentų ar ir tiek negavome...

KL. Iš to, kas buvo numatyta?

ATS. Taip. Ar tai norima, kad mes būtume bedančiai, žmonės, kurie rengė kontržvalgybos programą, jie dirbo ir naktim, ir paskui ateina ir sako, viršininke, mes dirbom dirbom, o nieko negavom. Ką aš jiems galiu atsakyti?

[...]

KL. Kadangi paminėjote Prezidento patarėjų korpusą, mane taip pat domintų, kiek jums žinoma, kiek susidūręs esate, gal jums vertinimus sunku būtų pateikti. Bet vis dėlto, jeigu galite, ta grandis labai svarbi, Valstybės saugumo departamento, jūsų pateikiama informacija, ryšys su Prezidento patarėjais,

nes vis tiek tiesiogiai su Prezidentu neįmanoma palaikyti tų dalykų, ryšio, ir mane domintų būtent Albino Januškos, kaip nacionalinio saugumo patarėjo, ką galit pasakyti, tuo metu, kai jis buvo Prezidento patarėju, ir su Užsienio reikalų ministerija, nes vis tiek kontržvalgyba, Rusija, visi kiti dalykai, natūralu, turi būti labai glaudus ir normalus kontaktas. Jūsų pastebėjimai, vertinimai?

ATS. Su Užsienio reikalų ministerija, tai pas mus taip, kaip ir objektais, mes daugmaž pasiskirstę, plačiai kontaktuoja Užsienio informacijos valdyba, mūsų valdyba ne. Kaip jūs pasakėte dėl patarėjo Januškos, nelabai žinau, kaip komentuoti, galiu tik pasakyti tokį vieną faktą, kurio negaliu nei įrodyti, nei nieko pasakyti, bet kokia įtaka, jeigu turi kažkokią įtaką. Kai buvo tas pats pirmas rezervo skandalas, man reikėjo parengti pranešimą visuomenei apskritai, kad rezervo karininko klausimas nėra įstatymas, jo nenumato svarstyti... Ir aš tą pranešimą parengiau, atnešiau, kaip... Paruošiau, kaip Liustracijos komisijos pirmininkas, bet atnešiau kaip statutinis pareigūnas, parodžiau direktoriui, kad tokį pareiškimą esu parengęs, jis paskambino vyriausybinio telefonu, telefonu skaito mano pranešimą ir tik viena frazė buvo pataisyta, kuri faktiškai buvo viena iš priežasčių, kad aš paskui atsistatydinau iš tos komisijos pirmininkų. Tame pranešime aš buvau rašęs, kad aš, kaip komisijos pirmininkas, manau, kad taip ir taip, ir pasirašau. O tas žmogus, su kuriuo direktorius kalbėjo (vyriausybinio telefono langelyje degė pavardė A.Januška), tas žmogus direktoriui liepė pataisyti: komisija, pasirašo komisija. Kitą dieną, kai atėjau, surinkau komisiją, gavau komisiją... Tada nuo tos dienos prasidėjo dideli nesutarimai, kad aš komisijos vardu darau pranešimus ir t.t., ir t.t., ir čia buvo vienas iš mano kabliukų, kada aš nusprendžiau...

KL. ... Užsienio reikalų ministerija.

ATS. Aš nežinau, aš tik sakau, mačiau, su kuo kalbėjo, ir tiek. Tą žmogų...

KL. Čia buvo kurie metai, čia buvo Užsienio reikalų ministerijos ar čia buvo...

ATS. Dabar nežinau.

[...]

KL. O ar yra ta darbo sistema, kada jūsų gautą informaciją iš agentų patikrinte iš kitų nepriklausomų šaltinių ir ar ta informacija galima tikėti, kurią jūs teikiate vadovybei, ir t.t., nes priimami labai svarbūs sprendimai. Tai ar vertinama darbo praktikoje vieno agento informacija už gryną pinigą, šimtaprocentinė, ir jūs dedate į pažymas, ar yra dar kartą patikrinama?

ATS. Būtinai.

KL. Tai jūs pažymas savo, kurias ... (Tyliai kalba, negirdėti). Kaip jūs vertinate jas? Ar tai yra jau galutinės...patikrintos pažymos, ar tai yra pilnai iš... apdorotos ir tvirtos. Ar jūs rašote?

ATS. Ne. Patikimumo lygį taip.

KL. Kaip jūs vertintė tas pažymas, kurias...

ATS. Kad tose pažymose informacija atitinka tikrovę, tai, sakyčiau, yra daugiau negu 90 procentų. Iš kitos pusės, mes tą pažymą teikiame ne teisėjui, ne teismui, ne prokurorui, o teikiame specialiosios tarnybos direktoriui, kuris dar gali nurodyti, kad reikėtų atlikti kažkokius veiksmus, jeigu kažkas neaišku, bet tos pažymos yra surašytos tokios medžiagos pagrindu, man atrodo, tenai paliesti nelabai yra ką...

KL. Vadinasi, patikrintos, pakankamai iš patikimų šaltinių.

[...]

KL. Gal čia mes rasime atsakymą ir perskaite jūsų pažymas. Bet vis dėlto, kadangi ir spaudoje labai daug yra rašyta apie Januškos, Jurgelevičiaus galimą įtaką privatizuojant „Mažeikių naftą“, 2K reikalai ir panašiai, ar yra jūsų pažymose tai minima, ar tie dalykai kaip nors yra?.. ATS. Visa tai yra tose pažymose, nes mūsų valdybos nėra tiesioginė funkcija ekonominių procesų tyrimas arba korupcijos atvejai. Tyrimai pradėdami, šitas konkrečiai tyrimas, kuris susijęs su „Dujotekana“ ir Stoniu, buvo pradėtas labai rimtu, kontržvalgybinio signalu, tikrai labai rimtu, kai užsienio pilietis verbavo aukštas pareigas užimančius mūsų pareigūnus, mes pradėjome tirti tą pilietį ir paskui iš to piliečio išėjom ir ant Stonio, ir ant visko, tai yra pasekmė mūsų atliekamo kontržvalgybinio tyrimo. Bet paskui, kada buvo tiriami Stonio ryšiai ir jo darbai, tai tuos klausimus ir apie 2K, ir apie visą

įtaką, rasite tose pažymose. Todėl aš sakau, man neverta kartotis. Jeigu kiltų klausimų kažkokių, paskui būtų galima...

[...]

LIUDIJA VSD PAREIGŪNAS

[...]

KL. Aš norėjau, kad jūs pasakytumėte savo matymą, ką jūs pats žinote, ką jūs galite sakyti, į tuos klausimus, kurie siejasi su jūsų valdybos darbu, tai yra 8 punktas mūsų nutarimo, Seimo nutarimo, tai yra kokia informacija parengta arba sukaupta Valstybės saugumo departamente dėl aukštų valstybės pareigūnų galimų korupcinių ryšių arba dėl užsienio šalių institucijų, įstaigų, asmenų galimos įtakos jiems. Ar jūsų valdyboje yra šiais klausimais ruoštos pažymos, arba pažymos, kuriose būtų galima tokios informacijos gauti, ar jūs dalyvavote, ar dalyvaujate tų pažymų rengime? Taip pat ir 9, ir paskui dar vieną klausimą.

ATS. Čia konkrečiai galiu pasakyti, aš šiandien neturiu tokio sąrašo šitų pažymų, kurias mes esame rengę. Taip, mes iš tikrųjų, valdyba atiduoda tokią informaciją pagal kompetenciją kitiems VSD padaliniams, arba išsiunčia kitoms įgaliotoms institucijoms. O gal jūs konkrečiau galite?..

KL. Konkrečiai, kas yra ir spaudoje, dėl ko čia turbūt ir atsirado šitas punktas, tai yra informacija, susijusi su „Dujotekana“, su Rimandu Stoniu, su jo ryšiais su aukštais pareigūnais.

ATS. Šitoje situacijoje galiu pasakyti, kad iš tikrųjų kažkokia informacija yra, tai yra vienoje iš operatyvinės įskaitos bylų. Pats faktas, kad tos nuorodos į mūsų valdybą spaudoje atsirado, tas faktas, ta informacija, tas santykis, Januška, Stonys, „Dujotekana“ ir toliau Rusija, tai yra kažkiek labai panašu į tose bylose esančius dalykus. Bet yra netikslu. Negali būti vertintina, man labai gaila, kad tai atsirado spaudoje. Ir labai keista, kodėl tai atsirado spaudoje. Nes iš tikrųjų tai sukėlė labai dideles pasekmes. Galiu tik pasakyti tiek. Aš negaliu komentuoti šitos medžiagos iki galo, galiu pasakyti tiek, kad ji yra nepatikrinta, tyrimas, kiek man yra žinoma, departamento vadovai yra nurodę mūsų valdybos viršininkui atlikinėti tokį tyrimą. Tai yra nepatikrinti dalykai. Kaip pavyzdį galiu pasakyti, jeigu kiekvieną kartą mes iš savo bylų, kurių valdyboje vedame, mūsų valdyboje bus apie 100, gal ir daugiau, jeigu mes tokias detales išrinksime, kažkoku būdu jos atsiras spaudoje, tai mes čia labai ilgai sudarinėsime komisijas ir labai ilgai aiškinsimės, kokiom aplinkybėm ir kada buvo gauta tokia informacija. Tai yra iš principo destruktiniai dalykai. Čia iš tikrųjų departamente, mano žiniomis, ir yra atliekamas toks tyrimas ir aš manau, jis bus atliktas ir bus surasti asmenys, kurie čia galimai yra susiję su tuo. Aš turiu savo nuomonę, galima pasakyti, gal ir žinau, tiesiog būtų mano situacijoje neetiška, nekorektiška pasakyti čia. Jūs, komisija, turėsite galimybę jausti tai iš asmenų, kurie čia ateina ir papasakoja jums aplinkybes, pateikia savo nuomonę, savo vertinimus. Noriu pasakyti, netikėkite tuo taip, kaip tai parašyta, kaip jums sako. Kadangi tas, kas sako, jis puikiai suvokia, kad jis to nepatikrino, tai neišbaigtas reikalas. Tokių dalykų pas mus bylose yra labai daug, tai yra mūsų duona ir yra profesionalu nepasakyti, kol nežinai tikros tiesos. O jeigu žinai, tai solidu yra pateikti medžiagą ikiteisminiam tyrimui atlikti. Aš taip galvočiau.

KL. Sakykite, statusas dabar ir jūsų dalyvavimas iš valdybos išėinančių pažymų. Iš valdybos išėinančios pažymos vadovybei, jose yra jau įmanomai patikrinta informacija? Koks yra santykis tarp to, kur dar yra nepatikrinta informacija, kuri gali būti klaidinanti, kuri kaupiasi arba kunkuliuoja jūsų valdybos viduje, ir kada jau yra ta riba, kada jūsų valdyba pateikia informaciją aukštesnei vadovybei ir kaip jūs pats asmeniškai dalyvaujate, kaip pavaduotojas, rengiant tokias pažymas, kiek atsakomybės prisiimate?

ATS. Atsakomybė, mano atsakomybė yra ta, kad tokia informacija, kuri yra nepatikrinta, nepatektų į išorę apskritai. Jeigu mes perduodame informaciją pagal kompetenciją kitam teisėsaugos subjektui, arba kitam VSD padaliniiui, mes ten taip ir nurodome, kad tai yra nepatikrinti duomenys.

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.7)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 11 d.

7 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...]

KL. Dabar noriu paklausti jau iš tų klausimų, kurie yra mums suformuluoti. Visų pirma, 8 punktas, jeigu jūs pasiimtumėte, gal jums būtų aiškiau. Remdamasis 8 punktu, ką jūs galite pasakyti, kokia informacija yra sukaupta, parengta, iš jūsų valdybos išeinanti, na, bent jau paskutinių metų dėl aukštų valstybės pareigūnų galimų ryšių, kokių nors tiesioginių, netiesioginių, su užsienio šalių įstaigomis, institucijomis, galimų korupcinių ryšių ar galimos įtakos jiems? Ar esate dalyvavęs ruošiant tokią informaciją vadovybei? Ar vadovybei yra pateikta tokia informacija? Ir koks tolesnis likimas tos informacijos? Jeigu dar sukonkretinant, tai tas, kas ir spaudoje buvo rašyta, mane domintų tie dalykai, susiję su „Dujotekana“, su Stoniu ir su jų galimais ryšiais, kontaktai su aukštesniais pareigūnais?

ATS. Be abejo, visos tos, visa informacija, kuri gaunama valdyboje vienokiu ar kitokiu būdu, aš su ja esu susipažinęs. Faktiškai valdybos vadovui ir kuruojančiam pavaduotojui informacija pateikiama būtent per mane, na, sakysime, per mano asmenį. Kaip žinau, kadangi mano viršininkas yra minėjęs tą... <i>(negirdėti)</i>, kad jis pateikė kažkokius numerius, kiek žinau, ar kažką, na, jis minėjo, tai, sakysime, dalį tų pažymų esu rengęs pats ir dėjęs savo parašą. Aš tų numerių neturiu su savimi. Tokia informacija buvo gaunama.

KL. Ta informacija, kurią jūs rengėte, arba, jau jeigu jau prabilote apie tas pažymas, kurios yra parengtos tuo konkrečiu klausimu, kurį aš minėjau, ar tose pažymose yra, ten iš jų galima atskleisti operatyvinius šaltinius ir panašiai? Ar tos pažymos yra skiriamos kam? Jos yra skiriamos jūsų vadovybei ir tam, kad jos išeitų į išorę, ar jos dar nėra parengtos tam, kad išeitų į išorę? Kitas dalykas, koks jų likimas, kaip jūs žinote, kaip toliau jos? Koks jų pateikimo tikslas? Ar tik informuoti vadovybę, kaip tyrimas vyksta, ar tai yra noras kažką suformuluoti, pateikti ir kažką stabdyti ar kažką pakeisti, kad būtų kažkokie rezultatai?

ATS. Pagal mūsų vidines instrukcijas mes, sakysime, kaip padalinys, mes negalime niekur į išorę.

KL. Suprantu.

ATS. Tos pažymos yra adaptuotos. Faktiškai, jeigu direktorius nurodytų, kad mes privalome informuoti atitinkamai valstybės vadovus, mes faktiškai nieko nekeistume toje pažymoje. Kadangi iš jų nepamatysim, ar ta informacija gauta iš telefonų kontrolės, ar žmogus pasakojo, ar kiti šaltiniai suteikė.

KL. Taip. Dabar nieko nežinote apie tolesnį likimą, nebuvo svarstymo tų pažymų? Jums jos yra gražintos atgal kokiam nors tobulinimui, kažkokiam patikslinimui?

ATS. Kai kurios gražintos.

KL. Patikslinimui?

ATS. Taip. Tęsti tyrimą ir taip toliau. Geresnį patikimumą informacijos, įvertinti ar pervertinta...

[...]

KL. Ar jums gal žinoma, ar nėra žinoma, galimo politikų verslo ir kitų interesų, ir konkrečiai jūsų darbuotojų ryšių su politikais ar verslo atstovais, t.y. ten informacijos... ir t.t. Ką galėtumėte mums tuo klausimu?

ATS. Taip, yra žinoma. Aš, kaip minėjau, kai kurias pažymas pats pasirašinėjau šią vasarą laikinai eidamas valdybos viršininko pareigas ... *(Kalba ne į mikrofoną)* numerio nežinau. Atitinkama tvarka galima kreiptis ir... Mes kalbėjome apie tas pažymas, kad tai yra adaptuotos, o ne... *(negirdėti)* informacinė, nesu jos...

KL. Aš noriu irgi pratęsti tą, ką ponas klausė, ką prieš tai kalbėjome apie tas pažymas. Ir konkrečiai kalbant apie tas susijusias su konkrečia bendrove, kur minėjau. Sakykite, ar gali, kas nusprendžia, jūsų pateiktos pažymos yra vadovybėje, jūs sakote, jos yra adaptuotos. Ar galima kaip nors įtarti, teigti, ar gali būti abejonių, kad tos pažymos yra nepatikrintos, nepatikimos informacijos turi jos, ar jos prielaidų lygmens, ar net dezinformuojančios? Ar galite galvoti, kad jos gali būti taip įvertintos?

ATS. Taip, visos taip vertinamos. Bet čia, sakau, nemėgstu kritikuoti savo aukštesnių vadovų, šakysime, ir nekritikuosiu. Bet, suprantate, kai stebi žmogaus veiklą, lyg ir kartu gyventum šalia jo. Žinai kas antrą žingsnį, kas trečią, ir tu esi įsitikinęs, bet tu pats vienas dokumentą parašai kaip operatyvininkas, kuris tiri. Tą tavo dokumentą vertina dar du, trys pareigūnai, kurie vertina būtent kritiškai. Ir tik vėliau tas dokumentas atsiduria pas vadovus ant stalo. Jie, be abejo, gali sukritikuoti, be abejo, sakyti, kad čia neįrodymas. Na, gerai, jie pakalbėjo telefonu, bet yra kiti dalykai ir viešumoje, ir atitinkami kiti patvirtinantys duomenys.

KL. Tai jūs galite pasakyti, prisiimti atsakomybę, kad jūs, padėdamas parašą, manote, kad ten nėra nei dezinformacijos, nei tik prielaidų lygmens ir kad informacija patikima ir patikrinta?

ATS. Be abejo.

KL. Ar galite pasakyti, ar toje informacijoje yra, figūruoja paties Valstybės saugumo departamento vadovybės kokie nors žmonės?

ATS. ... *(Negirdėti, traškesys, įvairūs trukdžiai)*

KL. ... *(negirdėti)* tiesiog operatyvinė informacija yra patikrinta ir perpatikrinta?

ATS. Kuri pateikiama vadovams, tai...

KL. Jau yra patikrinta, peržiūrėta, išanalizuota, sutikslinta su objektyviais duomenimis?

ATS. Kiekvieną kartą, kuris dedame parašą, tai skyriaus viršininkas, darbuotojas, kuris teigė, kuris išklausė, būna taip, kad... *(Girdėti įvairūs trukdymai, negirdėti)* perklauso pats vadovas, kuris deda parašą, faktiškai suruošiamas kaip ir egzaminas tam darbuotojui, kuris tą pažymą atnešė, ir panašiai, kad jis įrodytų, kad tai nėra kažkoks... Bent pas mus valdyboje...

[...]

KL. Tęsiame komiteto posėdį dėl atsakymų į mūsų paklausimą. Buvo pasirašyti konkretūs dokumentai, slapti dokumentai. Gavome direktoriaus atsakymą. Informuojami, kad atsakymai į prašymus bus pateikti iki spalio 13 dienos. Komitetas norėjo išgirsti konkrečias priežastis, dėl ko mums... *(negirdėti, neaiškiai kalba)* Dokumentus, taip? Prašau.

A.POCIUS. Taip. Aš šiandien gavau komiteto paklausimą, kur prašoma pateikti informaciją keliais klausimais. Kaip atsimenu iš atminties, tai buvo trys klausimai. Nedelsiant buvo pavesta vykdyti, rengti atsakymus ir paskirti atsakingi asmenys, kas turi parengti komitetui atsakymus. Pirmuoju klausimu buvo išvardinta daug pažymų, kurių prašoma taip pat pateikti komitetui. Tai aš noriu pasakyti, kad atsakymas iš tikrųjų yra rengiamas, tos pažymos yra operatyvinėse bylose. Tos pažymos yra tose operatyvinėse bylose, dėl kurių tyrimai dar tęsiami, dar yra nenutraukti, yra labai konkretūs objektai, yra konkrečios darbo kryptys. Dėl pažymų tolimesnio tyrimo ir pažymose nurodytų aplinkybių ištyrimo yra duoti nurodymai, ką dar reikia atlikti, todėl mes turime apsispręsti, ką mums daryti. Nes yra tuose klausimuose yra įstatyminių problemų. Visų pirma, tai yra vidaus susirašinėjimo raštai. Kol aš pats nepasirašiau šitų dokumentų, aš už jų turinį jokia būdu negaliu atsakyti ir negaliu atsakyti į tuos klausimus, ar ta informacija yra patikima, patikrinta ir iš kokių šaltinių ji buvo gauta, kiek yra apibendrinta ir panašiai. Tačiau mes suprantame komiteto norus, suprantame patį tyrimą, mes visa tai, kas reikalinga, pateiksime iki nurodytos datos, mes manome, kad mes būsime pasiruošę. Pati valdyba, faktiškai yra ta diena, kada valdybos pareigūnų šiai dienai nėra. Pati valdyba yra komandiruota mano įsakymu, pagal numatytus mokymo planus ji yra Klaipėdoje, vyksta sezoniniai

mokymai, susitikimai su apygardų teritorijų įstaigų vadovais ir su atitinkamų poskyrių pareigūnais dėl tolesnių darbų organizavimo. Tik tada mes turime apsispręsti, nes įstatyminių problemų taip pat tuose klausimuose yra. Jeigu mes pakeltume Operatyvinės veiklos įstatymą, mes pamatytume, kaip yra elgiamasi su operatyvine informacija, pabrėžiu, su operatyvine informacija. Antra, jeigu mes pakelsime Konstitucinio Teismo 2004 m. išaiškinimą dėl laikinųjų komisijų tyrimo, įstatyme numatytų komisijos teisių gauti informaciją, vėlgi mes pamatysime, kad ten yra atitinkamos procedūros. Nežinau, ar tai būtų mano pareiga dabar cituoti šituos dokumentus, man atrodo, kad Seimo nariai ir taip juos turėtų žinoti. Aš prašyčiau atkreipti dėmesį, nes kai yra prašoma dokumentų, kurie yra operatyvinio tyrimo dokumentai, galima tiktai suderinus su atitinkamomis institucijomis, su institucijos vadovais, taip yra rašoma. Pabrėžiama, kalbama ir apie Valstybės saugumo departamentą, kad dokumentų reikalaujama, duomenų iš medžiagų, dokumentų, tik tokiu atveju, jeigu tai nėra susiję su pradėtais ar netgi galimai pradėsima atitinkamais tyrimais. Tai aš noriu pasakyti, kokia yra šios dienos situacija. Tai yra iš tikrųjų tyrimai nebaigti, yra konkrečios ant tų dokumentų rezoliucijos, ką privaloma atlikti, kokius darbus turi padaryti, kad būtų gauti dar papildomi atsakymai. Taip pat kai kurie dokumentai man yra žinomi, kai kuriuos aš pats esu skaitęs ir pats juos esu matęs. Ten taip pat yra duoti mano konkretūs rašytiniai nurodymai. Dėl kai kurių klausimų esu paprašęs, kad duotų man atitinkamą įvertinimą šią darbo kryptį kuruojantis mano pavaduotojas ponas Tekorius. Jis man yra davęs senokai, ne vakar, ne užvakar, o kur kas anksčiau, įvertinimą visų šitų išvadų, teiginių, kiek tai atitinka svarstomos bylos medžiagą, tai mes rašytume raštu, ir paprasčiau, kad visi tyrimai būtų tęsiami, nė vienas nebūtų nutrauktas. O į tas informacines spragas, dėl ko kyla tam tikrų abejonų, dėl teiginių, išvadų, ir būtų gauti atsakymai, ar tai patvirtinama, ar tai yra paneigiama. Ir šiuo metu aš esu tą tyrimą pavedęs atsakant į pirmąjį klausimą jūsų paklausimo pavaduotojui parengti, kad jis parengtų išvadas dėl tolesnių tyrimų, parengtų reikiamus mums visus atsakymus, įvertinimus ir ... <i>(negirdėti žodžio)</i>, ir pateiktų man rytojui išvadas, kad galėtume komitetui duoti motyvuotą ir aiškų atsakymą.

KL. Ačiū už tą paaiškinimą. Bet, kaip aš supratau, tuose dokumentuose, kurių mes prašome VSD, nėra tų dalykų, kurių mes ir negalėtume žinoti, nes tos pažymos, kurios jau buvo parengtos, jos yra adaptuotos atsakymuose. Tai jeigu yra ta adaptacija, tai tada gal viena iš priežasčių ... (negirdėti, kalba toli nuo mikrofono) Tada suprantama. Bet mes visiškai nenorime neadaptuotų dokumentų, jeigu taip galima pasakyti. Niekada nei prašėm, nei prašysime. Čia ir buvo tas klausimas, jeigu tie dokumentai yra adaptuoti, vadinasi, mes neperžengiame ribų ir norėjome jūsų paaiškinimo, kaip ten yra.

A.POCIUS. Reikėtų tada mums aiškintis, ar mes vienodai suprantame tą adaptavimą. Dokumentai yra dokumentai, tai yra raštai, vienur pasirašyti, kitur nepasirašyti, tiesiog vidinio susirašinėjimo. Kas juos adaptavo, adaptuoja tiktai vadovybė tuos raštus, ar tai galima susipažinti, kad tos tyrimų aplinkybės yra pagrįstos, ar jos reikalauja papildomo ko nors, ar reikalaujančios tyrimo. Toliau, tai yra informacija kam? Tolesniam tyrimui yra naudojama, ar tai yra informacija, kai reikia priimti kažkokius sprendimus pagal departamento kompetencijos apimtį? Ar tai reikia priimti sprendimą, kaip elgtis su vienokia ar kitokia informacija, ar ta informacija yra tokio lygio, ar šios informacijos pateikimu mes užbaigiame visą ciklą, ar toliau tęsiame atitinkamą tyrimą ir teikiame kažkokį rezultatą. Adaptavimas, galima vertinti tą adaptavimą tik tokiu atveju, kada atsakoma į visus klausimus. Nes jeigu vienas rašo labai daug, rašo praktiškai daug pareigūnų, teikia informaciją jo darbo eigoje. <i>(Negirdėti, kalba labai toli nuo mikrofono)</i> ... sprendimas. Ką daryti? Nori nenori, ką daryti, kaip daryti ir panašiai ir koks yra mūsų tikslas. Nes šiaip į lankas plėstis, bet... <i>(negirdėti)</i> ką mes turime atskleisti. Ir ar jau šita informacija yra nustatytos aplinkybės kažkokios veiklos, yra nustatytos nusikalstamos veiklos požymių, ar nustatytas kažkoks labai konkretus veikimas, kuris gali įtakoti atitinkamą valstybės sprendimą, ir ar tie procesai yra pasibaigę, ar jie yra tęstiniai, nes dirbama ir ... <i>(negirdėti)</i> Ir tada kitas klausimas, kada reikia priimti vieną ar kitą sprendimą ir ar tokio sprendimo priėmimui yra sudarytos pakankamos prielaidos ir

pakankami pagrindai. Pareigūnai kartais rašo įvairiai, jiems atrodo, kad čia yra viskas. Iš įvairiausių šaltinių, ar tai būtų slapto bendradarbio informacija, tai jis nurodo atitinkamą informaciją apie... *(negirdėti, kalba labai toli nuo mikrofono)* informaciją gauna pagal Operatyvinės veiklos įstatymą, kontroliuojant atitinkamai telekomunikacijų priemonėmis. Irgi turi būti gaunami atsakymai, ar tai yra pakankamas pagrindas, kas tai yra, užuominos, prielaidos ir panašiai. Ir dabar aš turiu konkrečių atsakymų, nes ir departamente mes dažnai gauname, viduje vyksta tokie dalykai, įvairūs... *(negirdėti)* įvairiausių informacijų, kai rašomi kai kurie teiginiai, tai yra prielaidų pobūdžio, tai yra išmąstymai, arba tiesiog yra informacinio vakuumo, kur iš viso nėra, neturime informacijos apie konkrečius faktus, arba netgi taip, tiesiogiai neatitinka, abstrakčiai kalbant, jeigu tai yra iš telefoninių pokalbių, tiesiogiai neatitinka pokalbio turinio, realiai, arba prielaidų pobūdžio, arba neatlikus tam tikrų patikrinimų, negalima daryti išvados, yra... *(negirdėti, kalba labai toli nuo mikrofono)* Ar mes tikriname faktą, kas turi... *(negirdėti)* dieną, ar... Tyrimo yra visiškai kiti tikslai. Ir mes, vertindami visas aplinkybes, turime priimti atitinkamus sprendimus. Tai aš iš pradžių norėčiau pasitarti ir pats su komitetu, kaip tą problemą spręsti. Iš vienos pusės, aš nenorėčiau būti verčiamas pažeidinėti įstatymus, nes aš tokios teisės tikrai neturiu, aš abejoju, ar komitetas, ar amnestuoti pačiam tokį dalyką. Antra vertus, aš esu pasiryžęs ir pasiruošęs, kad komitetas gautų atsakymus.

KL. Šiaip tai mes tokioje subtilioje situacijoje jaučiamės ir nesinori būti pernelyg įtariems kokiems nors, užsiiminėti kaltinimais, pernelyg griežtais ar kokiais kitais. Mes norime ištirti, kas mums Seimo yra pavesta. Seimo yra suformuluoti labai tokie sudėtingi klausimai, mes nuoširdžiai dirbame ir gavome labai daug informacijos, labai rimtos informacijos, iš labai aukštų ir rimtų pareigūnų, kurie tiesiogiai dirba su tomis sritimis. Ir mūsų klausimas ir noras yra vienas. Aš kaip matau, jūs nesate pasiruošęs atsakyti į klausimus, ar mes galėtume susipažinti su išvardintų pažymų turiniu, su pažymomis? Su pačiomis pažymomis.

A.POCIUS. Mes tada automatiškai turime kelti klausimą, ką daryti su tyrimu? Aš manau, kad mes rasime atsakymą iki penktadienio. Iki penktadienio, aš manau, rasime, kadangi aš paklausiau labai daug. Pripažinkite vieną dalyką, per 10 min. ar per pusę valandos...

[...]

A.POCIUS. Atsiprašau, aš galiu dar kartą pasakyti, kad už tuos dokumentus, kuriuos aš pasirašau, aš už juos ir atsakau.

KL. Gerbiamasis direktoriau, išties norim surasti bendrą supratimą klausimo. Jūs išties pagal darbo pobūdį tiriate prielaidas, įvairias versijas, tačiau šiandien mums reikia, kaip komitetas, vykdamas parlamentinį tyrimą, turim ištirti prielaidas dėl kai kurių punktų. Pavyzdžiui, 8 ar 9, dėl pačios VSD veiklos. Pavyzdžiui, 8 punkte yra taip suformuluota, kokia informacija yra sukaupta arba parengta Valstybės saugumo departamente, parengta, tais ir tais metais. Be abejo, mes labai atsargiai ir nepuolėm iš karto prašyti žemesnių jūsų padalinių, mes neprašėme iš institucijos išėjusių... *(negirdėti, kalba ne į mikrofoną)* Vyriausybės, Seimo Pirmininkui. Tačiau, kai jūsų pavaldiniai, kurie turi puikią reputaciją, perėję atestacijas, solidžiai ilgai rengia, ir mums nekilo abejonės, jūs nekėlėte klausimo, kad tai yra struktūra, kurioje dirba nepatikimi pareigūnai, ir būtent aukštosiose pareigose. Kai mes girdime patikinimus ne iš vieno pareigūno, kad pažymos yra parengiamos taip, kaip būtent čia įvardintos pažymos, jos neturi operatyvinės paslapties, neturi šaltinių operatyvinių. Tyrimo kryptys, taip, sutinku. Tai mes galime, aišku... bet neturite tyrimo krypčių, kaip čia dabar. Bet iš kitos pusės, mes esam pasirašę, visi gavę leidimus dirbti su tokia medžiaga, žinome komisijos nuostatus, įsipareigojimus ir mus įpareigoja šitas Seimo nutarimas. Mes vis vien, mes prisiėmėme, komitetas, priedermę pasistengti rasti kažkokį, pateikti Seimui objektyvius, kiek galima objektyvesnius atsakymus į tas prielaidas. Dabar susiduriame, tas konfliktas, jūsų prielaidų tyrimas ir mūsų prielaidų, dabar kuris yra aukštesnis, kaip jūs vertinate? Aš nežinau. Mes remiamės, mūsų prašymas pateikti tam tikras pažymas ir medžiagą remiantis jūsų labai rimtų pareigūnų rimtais patikinimais. Tai dabar kuo mes turėtume tikėti, aš nežinau?

A.POCIUS. Tie dokumentai buvo skirti visų pirma vidiniam vartojimui. Antra vertus, jeigu tie dokumentai būtų atėję kaip projektai su konkrečiais pasiūlymais, ką toliau daryti, kokie matomi yra tolesni sprendimų būdai, tai yra vėl viena kalba. O ta informacija, kuri eina laikas nuo laiko, ir daromas tam tikros informacijos monitoringas, tai tiems darbuotojams yra pasakyta, į ką jie turi išeiti, į kokį tikslą jie turi išeiti. Ką mes turime pasiekti. O jeigu kyla kokių klausimų, jeigu jums yra žinomas turinys šitų pažymų, tai galime formuluoti ir klausimus. Ar nustatytos tokios aplinkybės, ar galite patvirtinti, kad taip ir taip, tokie dalykai. Aš pateiksiu atsakymus.

KL. Kaip mums gali būti žinomas turinys.

A.POCIUS. Nežinau.

KL. Jeigu neduodate, tai iš kur mes galime žinoti.

KL. Gerbiamasis generalini direktoriau, kiek mes matėme nemažai pažymų, daugelis jų yra pagrįstos prielaidomis, pamąstymais ir mes jas skaitome, mes mokam skaityti. Čia situacija yra kur kas rimtesnė, mes gi ne iš lubų pakabinome šituos pavadinimus, čia gi ne mes sugalvojome. Ne mes sugalvojome, ne mes ir numerius sugalvojome. Kitas dalykas, ir jūs esate supažindintas su tomis pažymomis, ir ponas Tekorius supažindintas su tomis pažymomis ir tos pažymos, ne analizė, kurią jūs ruošiatės mums pateikti, mums reikalingos pažymos. Čia su įstatymu jokios sankirtos nebus, čia yra mūsų tyrimo objektai. Gavę tas pažymas, kurios yra, tada jūs galėsite atsakinėti, patvirtinti arba paneigti. Skaityti mes visi mokam. Bet aš dabar, aš buvau skeptikas, gali visi paliudyti, pirmadienį buvau skeptikas, kad to nereikia ir t.t. Deja, dabar, pasitvirtinus dar tam tikrai informacijai, neišžižaiskite, direktoriau, mes privalom tas pažymas turėti čia, ant stalo. Tai būtų labai gerai, kad tos pažymos būtų šiandien. Aš būsiu atviras, dabar jau eina tokia tendencija, kad jūs jau žinojote, ką mes nusprendėme pirmadienį, ir tai vos ne tyčia, aš sakau, kas yra kalbama, kad valdybos, Antrosios valdybos, darbuotojai, vadovai yra neva taip, išties yra išsiųsti į kursus. Tarkim, aš netikiu, kad jūs šiandien nepajėgus pateikti mums tų pažymų. Supraskite mus teisingai, mes norim objektyvumo, mes nesame nusistatę nei prieš jus, nei prieš departamentą. Asmeniškai aš. Aš kaip tik noriu, kad kiek galima skaidriau ir objektyviau būtų ištirta veikla. Bet šiandien, sakau, pasikartosiu, kontrasignuosiu, po šiandien kai kurių patvirtinimų jūsų pareigūnų aš tikrai labai norėčiau ir jums būtų geriau, išsisklaidytų dar viena dūmų uždanga, kuri jau dabar pradeda formuotis, jeigu tos pažymos, neišžižaiskite, būtų šiandien. Mes galime čia susirinkti ir 18, ir 19, ir 20 valandą. Nuo to mums visiems bus geriau. Tai atleiskite, kad per daug atviras.

A.POCIUS. Ne, tada šis klausimas... Aš pageidaučiau, kad komitetas formuluotų klausimus pagal formuluotes įstatymo...

KL. Ar galima pasitikslinti? Gerbiamasis direktoriau, yra išvardintos konkrečios pažymos, pavadinimai, datos, numeriai. Ar jūs manote, kad tos visos pažymos ir dėl jų prasidėjęs ikiteisminis tyrimas, kad mes, susipažinę su tom pažymom, pakenksime ikiteisminiam tyrimui ir kad mes tuo savo kreipimusi ir reikalavimu pažeidžiam Operatyvinės veiklos įstatymą ar dar kokį nors įstatymą. Tada aš prašyčiau jau formaliai man duoti atsakymą raštiškai, jeigu taip yra.

[...]

KL. Jūs esate susipažinęs su visom pažymom, kurios pateiktos dabar, tie numeriai, pavadinimai?

A.POCIUS. Aš nesusipažinęs su visom, aš kai kurias žinau. Aš kai kurias ir taip žinau. Žinau, nes aš ant dalies, kai gavome... <i>(negirdėti, labai neaiškiai kalba)</i> pavaduotojų, tai ir aš radau savo dokumentus, kad esu davęs pavedimus išanalizuoti ir man pateikti išvadas, tai aš suprantu, kad kalbama apie kai kurias tas pačias pažymas, kurias aš esu matęs, tuos vidinius raštus. Aš negaliu garantuoti, kiek ten laiko. Jeigu tai buvo vasara, jeigu tai buvo komandiruočių metu, tai yra kažkas pavaduoja, eina pareigas. Galų gale jeigu tai buvo darbo tvarka teikiama pavaduotojui pagal darbo kryptį, tai jam skirta informacija. Jeigu jis mano, kad reikia generalinį direktorių informuoti, jeigu tai išskirtinis atvejis, tai informuoja, jeigu tai yra darbinis procesas, tai jie vykdo savarankiškai visus tokius dalykus. Tai pirmiausia aš pats turiu teisę peržiūrėti tuos visus raštus, ar kiek ten buvo 6, 7 ar 9 pažymos ir pats sau turėti...

KL. Dar vienas klausimas. Sakykite, o iki tol buvusi praktika, juk ne pirmą kartą Seimo komitetui yra pateikiamos pažymos. Ar jūs galite pasakyti, kad nė vieno karto nėra buvę, kad pažyma, pateikta kokia nors pažyma, analitinė ar kitokia, Seimo komitetui pateikiama, kai tyrimas vyksta VSD. Ar visos pažymos yra pateikiamos mums, komitetui, kada jau visi tyrimai yra tik užsibaigę, baigtas tyrimas VSD ir tik tada mes gauname pažymas. Ar tyrimo metu yra buvę taip, kad būtų duodamos pažymos Seimo komisijoms, komitetams, Seimo Pirmininkui, Prezidentui ar kažkam kitam.

A.POCIUS. Kai yra priimamas sprendimas teikti informaciją pagal įstatymą Prezidentui, Seimo Pirmininkui, Vyriausybės vadovui, taip pat komitetui, jeigu tas tyrimas yra susijęs su procesu, mes duodam tam tikrą analizę ir duodam tam tikrą savo vertinimą, ir pateikiame informaciją, kokias aplinkybes mes esame nustatę.

KL. Tai kuo tada šitas tyrimas skiriasi nuo kitų, nuo tų, dėl kurių anksčiau teikdavot pažymas, o tyrimas vis tiek tęsiasi ir tęsiasi mėnesį, ir tęsiasi metus dar po pažymos davimo.

A.POCIUS. Mes kalbame, jeigu tai būtų dokumentai, susiję su viso proceso eiga, analize, „Mažeikių nafta“ pirmas etapas, antras etapas, trečias etapas, ketvirtas etapas. Tai yra mes fiksuojame tam tikrą situaciją tam tikru laikotarpiu, taip ir buvo daroma. Ten iš tų pačių tyrimo bylų yra daug informacijos panaudota ir... *(neaiškiai kalba)* ...kurie pateikti ir komitetui, tose pažymose yra paimta. Yra savaitės pažymose, tie duomenys taip pat naudojami, kurie yra. Bet čia kalbama tik su *(negirdėti žodžio)* ...grifu, kalbėjo apie tą ir tą, išvada, vadinasi, yra tokia.

KL. Tada dar vienas klausimas. Kokia atsakomybė tų žmonių, kurie pasirašo po tom pažymom, kurios ateina iki jūsų, pavaduotojo, iki jūsų. Kokia jų atsakomybė už dezinformaciją, už prielaidų parašymą?

A.POCIUS. Negalėčiau patvirtinti dezinformacijos tais atvejais, jeigu tai daroma darbinėje veikloje. Visi daromi vertinimai atneša... *(neaiškiai kalba)* Aš negaliu bausti darbuotojo už tai, kad jis rodo iniciatyvą, ar jis kažką nustatęs, yra kalbama su juo. Daryti, eiti toliau ar nedaryti, čia reikalinga ar nereikalinga. Ar čia yra mūsų, ar nėra, ar ta informaciją perduoti kitiems dirbti, kitoms institucijoms dirbti, ar neatiduoti. Ar mums patiems toliau vystyti tyrimą. Tai čia negalima nieko, aš įsivaizduoju, kelti klausimo, tada bijos darbuotojas ateiti. Sakys, aš einu ir aš tuojau būsiu išgrūstas... *(Kalbasi tarpusavyje)*

KL. Ponas generalini direktoriau, supraskite ir mus teisingai. Mes turime Seimo įpareigojimą.

A.POCIUS. Neginčiju šito.

KL. Palaukite. Turim Seimo įpareigojimą, šitas dokumentas perėjęs Seimo ir Teisės departamento kontrolę prieš tai, ir jie labai griežtai žiūri, jeigu kur nors mes paprašytume savo kompetenciją viršydami, tai būtų iš karto išvada, kad tuos žodžius čia reikia išbraukti arba formuluoti kitaip, nes čia pažeisi tą, aną ir dešimtą. Tokių išvadų mes iš Teisės departamento negavome. Vadinasi, tai, kas čia surašyta, mes teisėtai galime daryti. Dabar skaitau žodis žodin. Pavesti komitetui ištirti ir nustatyti, tiesiog kartoju, kokia informacija yra sukaupta arba parengta. Kol kas mes neprašome, kaip jūs suprantate, pirmos dalies, kokia informacija sukaupta, nes tai gali būti ir operatyvinė, ir visokia kitokia, ką jūs čia šnekate. Bet parengta tais metais departamente, vadinasi, jau apibendrinta, sudėta, kaip kažkoks daiktas. Tai tose pažymose, apie kurias mes kalbėjome, jos yra adaptuotos, mes manome, kad ten taip ir yra. Nes tai, kas yra sukaupta, tai gali būti tos visos bylutės, darbo sąsiuviniai ir visa kita, gali net taip suprasti. Šito mes kol kas neprašome, ir, matyt, niekas neprašys. Bet kai prašome apibendrintos dalies, tai susiduriame su labai keista situacija, gal ir jums, bet ir man keista. Bet čiagi žmoniškai kalbamės, ką dabar daryti. Nes jeigu, sakykim, tų pažymų mes negauname, jūs pasakote, kad yra toks juridinis pagrindas mums tų pažymų neduoti, o duoti tik kažkokias išvadas iš tų pažymų ar kažkokią kitokią informaciją, mes sakome... *(negirdėti, komisijos nariai kalbasi tarpusavyje)* Kuo remiasi jūsų išvados, nes jos remiasi tik išvadų išvadamis, o ne tiesiogiai pažiūrėjus į departamento parengtą dalyką. Tada jau dėl pasitikėjimo mumis Seime irgi gali kilti. Ką jūs ten tiriame, jeigu čia iš tikrųjų iš lubų viską surašėte. Mes iki tiek galime nusigalvoti. Kokios bebūtų mūsų tyrimo išvados, mes klausimų susilauksime labai įvairių ir iš visų pusių. Ir tai bus vieša.

Ir visuomenė, ir tie patys Seimo nariai į mūsų atsakymus arba į tą tekstą, kurį mes parengsime, skaitydami žiūrės labai atsargiai ir kiekvieną žodelį derins. Visai. Ir kai tik išgirs, kad mes padarėme išvadas iš tretinių išvadų, nieko patys nematę, tai aš bijau, kad gali būti labai nerimta. O aš visai nenorėčiau.

KL. Reikia labai konkretaus atsakymo. <i>(Balsai salėje)</i>

A.POCIUS. ... atsakyti į klausimą.

KL. Čia rimta.

A.POCIUS. Taip. Į klausimą, visų pirma sukaupta kam? Darbinė informacija sukaupta sprendimams priimti.

KL. Čia parašyta aiškiai, sukaupta dėl aukštų pareigūnų galimų ryšių ir t.t. Tema aiški.

A.POCIUS. Aš manau, kad mes rasim atsakymą, aš nematau problemų, kad nebūtų galima luktelti iki penktadienio. Sukaupta kam? Jeigu rašoma man, jeigu rašoma kitam padaliniiui ta informacija, jeigu rašoma informacija dar kažkokiam pareigūnui vidinio susirašinėjimo. Kam skirta šita informacija? Tai viena. Antra. Aš manau, kad turiu teisę pats pažiūrėti tą informaciją, kurios prašote, kad galėčiau pats ją įvertinti, kurios... Aš neneigiu, kai kas man žinoma. Bet aš fiziškai turbūt turiu teisę jas paimti, pats paprašyti, kad man atneštų ant stalo, sukrautų jų krūvą. <i>(Balsas salėje: „Nuo to reikėjo ir pradėti.“)</i> Peržiūrėti. Aš galų gale irgi turiu tam tikras teises. O... <i>(negirdėti)</i> mane reiktų šalinti nuo pareigų, tada sustabdyti visus įgaliojimus, paskirti laikinąjį administratorių, rakiname departamentą, plombuojame bylas ir tada darom archyvinių duomenų... <i>(negirdėti)</i> ir šitų atidarymą. Aš kaip tik ieškau kontaktų su komitetu, kad nebūtų galima padaryti priekaištų ir... Nepažeisime mes tų įstatymų.

KL. Gausim atsakymą penktadienį, ir viskas.

KL. Direktoriau, gerai, kad jūs nors pabaigoje atviresnis pasidarėte, iš tikro tas desperatiškas šauktukas ir priešiškusas tirpti pradėjo. Čia mes išgirdome, bent aš išgirdau, žmogiškus ir suprantamus argumentus. Jūs, kaip departamento vadovas, pasakėte, kad jūs turite susipažinti. Dar galėjote pasakyti kitą dalyką, kad mes labai vangiai pateikėme užklausimą. Čia mums priekaištas. Pirmadienį suformulavome, pateikėme šiandien ryte. Ir jeigu šitą būtumėt pasakęs, mums irgi būtų suprantamas argumentas. Tai mes pasistengsim ateity suformulavę kitą dieną ar tą pačią dieną išsiųsti. Tai čia mūsų brokas. Bet jeigu jūs prašote, kad mes leistume jums penktadienį ir yra vieni iš argumentų, ką tik paminėti, tada darosi suprantama. Bet tikrai nėra suprantami tie argumentai, aš nesupratau, kad ir kiti kurie kolegos kalbėjo, tokios pat nuomonės, dėl neteisėto noro, neteisėto pagrindo gauti. Mes jau tiek metų dirbame šitame komitete, kolegos domisi, kaip parlamentiniai tyrimai vykdomi, kongresai vyksta atskirų tarnybų, kokias jie ten turi teises, kiek jie gali. Yra precedentai ir mes irgi galime vadovautis. Nors Pakso, Prezidentinėje komisijoje eina, atsiprašau, mes klausėm įrašų. Mes gavome...

KL. Operatyvinę medžiagą gavome.

KL. Gavome. Mes schemas gavome. Apkalta, kiek atsakingai, kiek sąmoningai, VSD duodavo tą medžiagą, su rizikos faktoriumi, kad nenutekės. Čia tos grėsmės nėra, čia mes neišsinešime.

A.POCIUS. Aš neturiu...

KL. Žurnalistai į rankas negaus, ... <i>(negirdėti žodžio)</i> negaus tų pažymų. Aš tik pabaigsiu, pacituosiu pavadinimo vieną pagrindinę dalį, mūsų komisijos pavadinimo. Tai yra kad ne tik jau to, ano, bet atlikti Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinį tyrimą. Tai aš, pavyzdžiui, suprantu veiklą ne tik tai, kas jau yra išviešinta departamento, bet yra ir procesas, kaip tas procesas vyksta. Mes to proceso dalies, ne pačios tolimiausios, giliausios, slapčiausios neprašome. Prašom, taip sakant, jau arti to momento, kai išeina į viešumą. Tai neieškom, o į apyvartą. Tai tiek.

KL. Tai ką darom?

A.POCIUS. Galiu komentara. Aš asmeniškai neturiu ko slėpti, bet aš negaliu pažeidinėti ir įstatymų. Tikrai aš neslėpsiu, neturiu jokių ketinimų neleisti, neduoti kažko ir panašiai. ... <i>(Negirdėti žodžio)</i> šito nėra, todėl aš esu ramus. Turiu teisę aš susipažinti, kas ten yra, man reikia pačiam

ateiti ir komentuoti kažką. Aš siekiu tik vieno... <i>(Kalba ne per mikrofoną, negirdėti)</i>
Privalome gerbti įstatymus, neginčyti...

KL. Gerai. Ačiū. Gerbiamasis direktoriau, išties mes jau pradėdame suprasti vieni kitus, tačiau jeigu mes prašome, aš dar kartą pasikartosiu, buvau skeptikas. Jeigu mes dirbdami šitą darbą, surinkome tokią informaciją, ir, kaip jūs pastebite, faktiškai yra bendra komiteto nuomonė, kad tos paminėtos pažymos mums padėtų tyrime susidaryti kiek galima objektyvesnį vaizdą net ir prielaidom, net ir su prielaidom. Kada kalba kvalifikuoti ir aukšti pareigūnai, mes negalime netikėti ir mes negalime nereikalauti tų pažymų. Žinoma, nereikalaujame tų, kur pradėtas ar gali būti pradėtas ikiteisminis tyrimas, kur gali būti susikirtimas su įstatymu, nors aš vis tiek esu kitos nuomonės. Kitas dalykas, mes labai nejuokiam atrodytume, bent aš pats, prie tų kitų pareigūnų, nes jie puikiai, jie laikytų mūsų nekompetencija, kada įdedama į burną, tereikia sukramtyti tam tikrą produktą, mes paime ir išspjauname. Ar iš naivumo, nesupratimo, ar iš ko. Tikrai jūs gerai pagalvokite, aš suprantu, jūs dar perskaitysite, bet mums tikrai svarbu ir svarbu tai, kad tos pažymos būtų, kur liečia ir VSD darbuotojus. Tai tikrai man bent nereikia analitinės, nereikia apibendrintos medžiagos, o konkrečios pažymos, kur su atitinkamų pareigūnų parašais. Ir galbūt mums ir nereiks jūsų kviesti, mes galėsime pakviesti rengėjus ar pagal subordinaciją, kurie kuruoja tą sritį. Tai vis dėlto mes susitarkime, nenoriu pyktis su įstatymu, negalvokite dar kartą, kad mes kažkokį priešišumą, bet mes priversti, jeigu žmonės kalba, sako. Jūs mūsų vietoje lygiai taip pat kalbėtumėt.

KL. Tai gal mes formuluojuome pageidavimus. (Balsai salėje) Prašau.

A.POCIUS. Tikrai. Mes kalbėkime aiškiai, kaip ir kolega sako, kad vieni kitus suprastume, kad nereiktų Ezopo kalbos vartoti ir labai daug sudėtingų žodžių. Komitetas prašo, taip ir pirmininkas rašė, pageidauja tam tikrų numeriais, pavadinimais įvardintų pažymų. Turėjome pavadinimus, pavadinimai yra stenogramose, su konkrečiais pavadinimais pažymos, kurios yra pateiktos Antrosios valdybos vadovybei. Mes norim šitų pažymų ir norim su jomis susipažinti, nes mes esam informuoti, kad tose pažymose nėra operatyvinės informacijos, kuri galėtų kenkti tyrimui. Mums tai reikalinga. Žinoma, čia aš norėčiau pasitarti ir jums dalyvaujant, kad nebūtų kokių nors užkulisinių dalykų, bandymų galvoti, kad kažkas prieš kažką kovoja, kažkas kažką nori versti, nuversti ir t.t. Kolegos, aš manau, kad jeigu mums nepavyks gauti šitų pažymų, ar bus trukdoma gauti tas pažymas, mes turėsime spręsti klausimą dėl tolesnio tyrimo. Ir turėsime spręsti klausimą, ar mes toliau šita kryptimi, labai svarbia kryptimi atliekam tyrimą, ar atsitiks taip, kad mes turėsime grįžti į Seimą ir Seimą informuoti apie kliūtis, kurios susidarė. Aš kito kelio nematau ir noriu, kad direktorius tai žinotų. Nes iš tikrųjų mes negalime prisiimti tokios atsakomybės ir kažkaip dalyvauti procese, kuriame bus visuomenei sudaromas įspūdis, kad mes irgi kažką norime nuslėpti ar kažką panašaus.

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.8)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 13 d.

8 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys.

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

KL. Galime jau pradėti? Kolegos, išklauskime pono A.Pociaus informaciją dėl mūsų dėl komiteto rašto... Prašom.

A.POCIUS. Ačiū. Pratešiant tą ankstesnę posėdį, prieš tai, kuriame kalbama apie dokumentų pateikimą. Departamente yra priimtas sprendimas, atsakant į komiteto paklausimą į pirmąjį punktą dėl pažymų pateikimo. Mano įsakymu yra priimtas sprendimas – šiuos dokumentus komitetui pateikti. Bus pateiktos visos pažymos, kurios buvo prašomos. Taip pat bus pateiktos pažymos ir dar plačiau ir daugiau informacijos.

Noriu paaiškinti, kad didesnė dalis šių pažymų, kurių yra prašoma, kurių yra nurodytos datos ir registracijos numeriai, šių metų sausio mėnesį, vasario, kovo, balandžio mėnesiais vykdyti yra perduotos į mūsų kitus struktūrinius padalinius tolesniam tyrimui atlikti ir yra atliekami tyrimai.

Taip pat noriu pasakyti, kad dėl visų minėtų pažymų turinio šiuo metu ir ne tik šiuo metu, bet pradėti ir anksčiau operatyviniai tyrimai pagal visas operatyvinio tyrimo taisykles ir įstatymų reikalavimus. Kadangi šie dokumentai yra ne vienos valdybos žinioje, o perduoti tirti ir į kitas valdybas, todėl tų dokumentų, kaip pasakius, nuosavybė yra ir kitų tyrimo valdybų žinioje.

Visas tas pažymas aš asmeniškai perskaičiau, kai buvau nuėjęs. Aš susipažinau. Aš esu išsireikalavęs ir visas operatyvinių tyrimų bylas. Įsakymu yra sudaryta komisija iš kelių valdybų, iš trijų valdybų, viršininkų, pavaduotojų operatyvinei veiklai, kad jie tvarkytų juridinius niuansus dėl galimumo tokias pažymas perduoti siekiant užtikrinti tyrimo nepertraukiamumą, tyrimo vykdymą toliau, kad jie įvertintų tolesnes savo tyrimo veiksmų kryptis, tam tikrų objektų apsaugą ir informacijos šaltinius. Iš šių pažymų atsiskleidžia tam tikri tyrimo objektai ir tam tikri asmenys. Nepaisant to, mes tas pažymas komitetui tikrai pateiksime. Pateiksime ir su tam tikru vertinimu, kiek tai yra pagrįsta, kiek tai yra tikėtina, kiek tai yra tikra. Štai tokių trijų dalių. Aš noriu užtikrinti komiteto arba komisijos narius, kad nebus jokių kliūčių su šiais dokumentais susipažinti, ir nėra jokių problemų, kad mes jums negalėtume pateikti. Tik bus vienas prašymas, dar kartą akcentuoju, kad tai yra iš veikiančio tyrimo bylų, iš veikiančio, jos nėra sustabdytos, jos nėra nutrauktos. Niekad tyrimas nebuvo nutrauktas arba kaip nors naujai vėl atnaujintas, šito nėra. Aš tas pažymas ir čia turiu.

Su visiška atsakomybe noriu pasakyti, reikia suprasti, aš prašau tik vieno dalyko, leiskite man tas pažymas ir su visa patvirtinančia medžiaga pateikti pirmadienį, 8 val. ryto. Kadangi komisija dirbo vakar iki 12 val., dirbs šeštadienį, sekmadienį. Apimtys yra...(negirdėti žodžio) medžiagos, ne viena dešimtis, tai yra milžiniškas darbas. Aš turiu, ko gero, pirmą atvejį apskritai, kai mes leidžiame...(negirdėti žodžio) informaciją, kuri nėra išbaigta, nėra užbaigta, tyrimas nėra pabaigtas, pateikti komisijai. Aš nematau pagrindo nepasitikėti komisijos nariais, aš to paties norėčiau paprašyti ir iš komisijos narių.

Norėčiau atmesti visokias insinuacijas, čia aš nemanau, kad iš komiteto narių, bet pradeda sklandyti labai keistos kalbos, kad tos pažymos gali būti sukeistos, jos gali būti apmainytos ar dar panašiai. Čia yra mano atsakomybės reikalas. Aš jas turiu, turiu čia ant stalo. Jos visos yra vizuotos. Visur yra vizos dėl tyrimo eigos ir panašiai.

Pareigūnai, du pareigūnai, kurie tyrė šią bylą, jie tyrė savo kampu tą bylą. Ten buvo vieni tikslai pagal darbo kryptį. Dirbant pagal vieną kryptį, dažnai būna, kad gaunama ir kitokios informacijos. Tuomet ši informacija turi būti visuomet perduodama pagal kompetenciją. Ir tai buvo padaryta. Dar kartą pakartosiu, kad kai kurie klausimai yra perduoti ištirti į kitas valdybas pagal jų tiesioginę darbo kryptį. Šiose pažymose jūs pamatysite nemažai ir pavardžių, tai yra ypač jautru vertinant pačią informaciją. Noriu pasakyti, kad tose pažymose nėra nė vienos VSD pareigūno pavardės. Nei pareigūno, nei vadovybės nėra, bet kitų pavardžių, žinoma, yra. Aš noriu paprašyti jūsų pasitikėjimo ir leisti man tą procedūrą atlikti taip, kad aš nepažeisčiau įstatymų, atnešęs paprasčiausiai, padėjęs ant stalo nuogas plikas pažymas vien tik su lydraščiu. Čia yra operatyvinė tarnyba, čia yra Saugumo departamentas, ir mes turime, na, negalime mes vien dėl perdavimo fakto nutraukti paties tyrimo. Nemanau, kad dėl pažymų perdavimo departamente apskritai turėtų nutrūkti.

Ten bus rašoma ir apie vykusių procesus, apie kitas aplinkybes ir viskas, kas jus domina. (Balsas salėje) Pažymos visos vizuotos prieš tai.

KL. Visiškai sutinku su tuo, taip sakant, būtų...(negirdėti žodžio) atsargumo. Kadangi nežinau departamento specifikos, labai daug dalykų, todėl šiookie tokie neaiškumai. Kaip supratau iš jūsų kalbos, kad mes prašėme tų pažymų, kurios, kaip supratau, parengtos išeiti į išorę?

A.POCIUS. Ne.

KL. Parengtos tokios tai pažymos... Aš sakau, kaip supratau, matyt, sakau klaidingai. Kai kurios ar visos, ar kai kurios parengtos išeiti į išorę, galbūt ne visos ar kokias nors dalis. Jeigu pažyma žinoma, aš taip pats sau, jeigu valdyba parengė vadovybei ir nenumatyta, kad ji eis į išorę, tai suprantama, kad jie dar gali likti, aš taip manau, ta operatyvinių veiksmų medžiaga atspindėjimas. Jeigu jau valdyba parengė pažymą išėjimui į išorę, ką ji daro, pageduojant, patvarkant ar kaip nors, tai jau joje nėra tų dalykų tikriausiai, viso operatyvinio darbo vyksmo nusakytų Prezidentui ar premjerui, ar kitai institucijai. Aš taip įsivaizduoju, kad yra tokios pažymos, jau sutvarkytos.

Dabar jūs užsiminėte, kad dirba žmonės, sudaryta grupė su tomis pažymomis ir jas patvarkys, kad jos būtų mums tinkamos. Ar jos bus perrašytos ir bus šiek tiek kitos, ar jos bus visai tos pačios, kurios valdybos yra parengtos?

A.POCIUS. Aišku. Leiskite atsakyti. Aš atsakysiu iš karto. Jūs gausite tas pažymas originalaus pavidalo. Originalaus pavidalo, tokias, kokios jos buvo pateikimo minutę. Būtent gausite šitas.

KL. Nesuprantu, kam tada darbo grupė reikalinga? Paašškinkite.

A.POCIUS. Darbo grupė? Todėl, kad, pavyzdžiui, ant tų pažymų yra perduoti šią informaciją tolesniam tyrimui ir į kitą valdybą. Juoda ant balto parašyta. Gauta tada, vizos – vykdyti, vykdyti, vykdyti.

Dar kartą noriu pasakyti, pažymos, jūs paskaitysite jas, pamatysite ten, kad ten nėra jokių duomenų apie tai, kad būtų rengiamos pažymos į išorę, tai yra, dar kartą grįžtu prie šito, tai buvo vidinio susirašinėjimo dokumentai. Vyksta operatyvinės bylos tyrimas, tiesiog pareigūnai informuoja apie šio tyrimo eigą, kokias aplinkybes šiai dienai esame nustatę. Tada jie kelia klausimą, ką daryti? Ar užtenka, ar rengiame kokį nors informacijos produktą, ar tęsiame tyrimą? Jeigu tęsiame tyrimą, kokius faktus dar tikrinti. Ir didžioji dalis yra būtent šių pažymų. Jūs visas gausite, kokios yra. Jos yra tikrai originalai, su štampais, su viskuo. Jos nėra labai plačios. Jos vidiniam naudojimui rašomos ant lapo arba pusantro lapo, ne daugiau ir...

Ir dar noriu pasakyti vieną dalyką. Dalis šitos informacijos, kuri yra nurodyta tuose vidiniuose dokumentuose, yra panaudota kitose mūsų pažymose, kurias parengė, kurios buvo pateiktos. Ten irgi mes... Jeigu komitetui kiltų kokių klausimų, galiu pasakyti, kurios aplinkybės kur atspindėjo jau produkte. Kadangi ten yra susiję klausimai ne su vienos valdybos kryptim, nes viena valdybos kryptis yra atsakinga už kontržvalgybinį darbą, žvalgybinių rezultatų nustatymą, slaptos informacijos perdavimą, atidavimą, atsakomybės klausimą, įtakas, ar tai nėra šnipinėjimo požymių, ar dar panašiai, bet rašomi kur kas platesni, jų dalis yra šita. Jų reikalas yra pagauti, paprastai kalbant, asmenį, kuris kelia kontržvalgybinį susirūpinimą, ir jį užkardinti arba patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba spręsti klausimą ir jo... pritaikymą.

Kai yra rašoma, kad ten vyksta procesas, vyksta akcijų reikalai, vyksta Mažeikių, kas, kokie vyksta procesai, nuo sausio mėnesio sprendžiant "Mažeikių naftos" klausimus. Taip, tai yra visuomet vedančioji tarnyba, kitais klausimais Trečioji valdyba, kuri gauna, kuri privalo gauti iš visų, iš užsienio informacijos, iš Devintosios, netgi iš Kovos su terorizmu valdybos, viską, kas koncentruojama tais klausimais. Jūs gausite štai šias pažymas, tada jūs galėsite daryti tam tikras išvadas ir vertinimus. Bet didžioji dalis tų pažymų tikrai yra perduotos tiesiog vykdyti į kitus padalinius, ten yra operatyviniai tyrimai tais klausimais.

Taip pat ten yra nurodyta ir kai kurių pavardžių. Iš tikrųjų taip bus, yra. Tarp jų bus ir Seimo narių pavardžių. Departamentas negali švaistyti tokiais duomenimis ir pavardės nurodymą mes vertiname irgi su atsakomybe. Yra pakankamai duomenų ar nėra pakankamai duomenų, čia yra manymas, čia yra analitinis išvedimas, tai yra prielaida, ar tai yra konkretūs dalykai, ar galime mes atsakingai tą dalyką teikti. Noriu, kad irgi suprastumėte, kad operatyvinė informacija yra operatyvinė informacija,

kuri visais atvejais reikalauja detalesnio patikrinimo. Jūs susipažinsite ir galėsite uždavinėti klausimus, ką jūs čia ir pamatysite. Aš noriu garantuoti jums, kad jūs visas tas pažymas gausite. Taip pat mes pateiksime dar ir daugiau, kad nebūtų vien tik tai, kad šitas pažymas pateikė, tik surašyta ant pusantro lapo, ir viskas.

Antras dalykas, jeigu reikės paaiškinimo. Gausite su visais mūsų komentarais. Gausite, gausite šias pažymas su visais komentarais, susipažinsite su šių pažymų turiniu, matysite mūsų poziciją, už kurią aš pasirašiau kaip įstaigos vadovas. Tada bus galima uždavinėti, manau, ir įvairiausių klausimus.

[...]

BUVUSIO VSD PAREIGŪNO LIUDIJIMAS

[...]

KL. Sakykite, jūs šių metų pradžioje išėjote iš departamento, gal galite trumpai nupasakoti tas aplinkybes, ar tai buvo savo noru, ar tiesiog... Visi esam visokiuose darbuose dirbę ir žinome, kad kartais tas savo noru būna tik įforminimas savo noru, o aplinkybės būna visai kitokios. Gal trumpai galite papasakoti.

ATS. Trumpai neišeitų, aišku.

KL. Mes laiko turime.

ATS. Iš esmės išėjau iš departamento parašęs prašymą pats, tai galima kaip ir sakyti savo noru. Tačiau, kaip ir sakėte, yra aplinkybės ir iš principo po Pociūno išėjimo iš valdybos ir pasikeitus naujai valdžiai nesutapo mūsų požiūriai į valdybos darbo funkcijas ir veiklą. Iš esmės buvau, galima sakyti taip, nuolat spaudžiamas ir duodama suprasti, kad aš turiu palikti tarnybą. Tai atsiradus progai, aš paprasčiausiai apsisprendžiau ir parašiau prašymą išeiti. Aš nežinau, ar čia būtina detalizuoti smulkmenas visas.

KL. Mus, aišku, visos aplinkybės domina, situacija, be abejo. Kadangi jūs skaitėte – pasikeitusios aplinkybės ir moralinis klimatas, tai čia įeina į mūsų temą, tai gal galėtumėt detalizuoti.

ATS. Iš principo gal buvo kiek susiję su mano tyrimais, nes aš dirbdamas departamente vis dėlto ir tapęs skyriaus viršininku, bet turėdamas didelę patirtį transporto srityje, nes aš kartu esu tos srities specialistas, apsigynęs daktarinę ir visa kita iš transporto, man artimiausia buvo prie širdies ta sritis ir daugiausia dėmesio skyriau klausimui dėl Lietuvos geležinkelių rinkos liberalizavimo ir galimo privačių kompanijų atėjimo ir būtent dėl Rusijos siekio perimti tranzitą per Lietuvą, būtent šitiems klausimams. Čia vadinamieji ir 2K klausimai, kurie dabar labai plačiai aptarinėjami. Tik, sakysime, šitas klausimas buvo daug metų vienas iš pagrindinių ir prioritetinių departamente, būtent mūsų valdyboje, bent jau. Ir atėjus ponui Jurgelaičiui, aš jau vos ne pirmą savaitę išgirdau tokį pasakymą, kad tai, ką tu rašai, tai nėra visiška tiesa, mes irgi turime savų žmonių. Mes irgi galime tą teisybę sužinoti, kad tokia įmonė kaip „Medial Trans“, kurią valdo dabar irgi išpopuliarėjęs verslininkas Stonys, kad ji nėra tokia bloga, kaip pas mane yra parodyta. Iš esmės tai buvo pirmas toks pasakymas. Antras momentas buvo tai, kad dėl skyriaus valdymo buvo susikirtimas, nes vadovybė man, nauja atėjusi vadovybė tiesiai šviesiai pasakė, kad jie nesigauja toje srityje, jiems reikia laiko ją suprasti. Aš pasiūliau, sakau, tai jeigu neina darbo metu aptarti, tai pasilieka po darbo, apkalbame susidariusias problemas. Pasakysite, kas, jūsų manymu, ne taip daroma, aš pasakysiu, kokios problemos. Man buvo pasakoma taip, gerai, susitiksime, bet ne šią savaitę, šią savaitę mes užsiėmė. Arba paskui sakydavo maždaug taip, pirmiausia reikia dėmesį kreipti į tuos žmones, kurie dirba, o ne į tuos, kurie čia turi problemų. Aš bandžiau nueiti pas generalinio pavaduotoją Jurgelevičių ir apkalbėti tyrimo kryptis, liečiančias skyriaus veiklą. Jis pasakė, pirma peršnekėkite su valdybos viršininku, paskui ateikite pas mane. Žodžiu, buvo tokie pastoviai visokie trukdymai, kultūringi, diplomatiški, bet iš esmės, kai parašai, kad reikia spręsti skyriaus problemas ir visa kita, o tau niekas nieko nesprenžia, tai aišku. Čia irgi sunku kalbėti apie darbą. Tai iš esmės paskui, vis tiek dirbdamas departamente 7 metus turi savo žmones toje srityje, kur tu dirbi, iš esmės tai yra agentūrinis tinklas, ir pradėjo pasiekti mane žinios už departamento ribų, kad dabar mano veikla departamente yra kontroliuojama, stebima, tie žmonės, prieš kuriuos aš dirbau, jie puikiai žino, ką aš veikiu, ką aš

rašau. Ir iš esmės aš, šnekėdamas su savo valdybos viršininku, pasakiau, sakau, aš čia nematau perspektyvų daugiau dirbti ir iš esmės atsiradus progai aš vis tiek ieškosiu galimybių išeiti. Tai buvo tokie daugiau teoriniai pamąstymai ir kaip tik netyčia ta proga atsirado „Lietuvos geležinkeliuose“, atsirado direktoriaus pavaduotojo saugai etatas ir departamentas būtent yra išsikovojęs teisę į tą vietą deleguoti savo žmones, ne darbuotojus, bet būtent savo atstovus. Tai aš pasisiūliau į tą vietą pereiti. Sakysim, šita žinia buvo sutikta su labai dideliu entuziazmu iš mano vadovų pusės. Jau kitą dieną generalinio direktoriaus pavaduotojas Jurgelevičius buvo pas ministrą Čėsna, mane pristatė kaip galimą kandidatą į tą postą. Tačiau ministras panoro susipažinti, jis manęs nepažinojo. Bet ten ta problema šiek tiek užsitęsė. Aš, aišku, nuėjau pas ministrą, prisistačiau ir apie birželio mėnesį buvo sutarta, kad aš pereinu dirbti į „Lietuvos geležinkelius“. Aš parašiau prašymą išeiti iš darbo savo noru. Generalinis direktorius parašė įsakymą, patenkino mano prašymą, pervedė mane į pareigūnų rezervą, Saugumo departamento pareigūnų rezervą, ir likus, čia buvo maždaug 3 savaitės prieš išėjimą, nes vis tiek išeinant iš departamento reikia perduoti bylas, reikia perduoti žmones, kurie gali būti naudingi, tam žmogui, kuris vietoj manęs ateina, ir praėjus 2 savaitėm aš vėl gavau iš šono tokią žinutę, kad mano nuėjimas yra pristabdomas. Šita žinutė atėjo būtent iš žmogaus, kuris yra Stonio, kaip visą laiką buvo įvardijama, Stonio parankinis „Geležinkeliuose“, ir aš pasiskambinau ministrui, pasiskambinau „Geležinkelių“ generaliniam direktoriui Dailydkai, sakau, kur problema? Tokie gandai mane pasiekė. Sakė, jokių problemų nėra, viskas gerai, tu ateini. Tačiau jau kitą dieną aš gaunu žinutę telefonu, skambina iš „Geležinkelių“ ir sako, kad yra atėjęs raštas iš departamento, kad žmogus į šią vietą turi būti deleguojamas tik su raštišku departamento sutikimu. Nors iš tikrųjų tos tvarkos dar net nebuvo patvirtintos, ji buvo patvirtinta jau po šito rašto. Tai, aišku, aš nuėjau pas generalinį direktorių, paklausiau, kur problema, parašiau tą raštą, kad sutinka, kad aš ten dirbčiau. Bet, aišku, to rašto nepasirašė, aš tada dar bandžiau keletą kartą peršnekėti, man vis sakydavo, kad maždaug atsiprašau, čia generalinis direktorius Pocius sakydavo, aš noriu pirma pamatyti tas pareigybines funkcijas tos pareigybės, noriu pamatyti struktūrą, kam pareigybė bus pavaldi, kokie santykiai su departamentu. Nors, sakau, prieš savaitę mane susitikęs koridoriuje davė užduotis, ką aš nuėjęs ten veiksiu. Tai jam iš tikrųjų viskas buvo puikiausiai žinoma. Maždaug susitvarkom visus tuos popierizmus, tada mes galbūt ir deleguosime tave į tą vietą. Aš sakau, koks mano tikslas išėjimo, tai gal stabdom mano išėjimą, tvarkom visus pareigybinius, tai sako, tu nepergyvenk, viską sutvarkysime. Aš supratau, kad iš esmės tai yra toks kultūringas išstūmimas savo noru. Tai, sakysime, šiek tiek patvirtina vėlesni įvykiai. Aš pasakiau, kad palaukite, bet jūs gi patys mane pristatėte į tas pareigas, ėjo Jurgelevičius, pristatinėjo. Sako, Jurgelevičius viršijo savo įgaliojimus. Ir viskas, kas man buvo atsakyta generalinio direktoriaus.

KL. Aš patikslinti tą klausimą norėčiau. Prašom pasakyti, tai kada viskas vyko, tos derybos, pas Čėsna, tai Čėsna dar buvo susisiekimo ministras. Taip suprantu.

ATS. Ne. Čia viskas buvo birželio mėnesį.

KL. Birželio mėnesį. Prašom pasakyti, jūs sakėte apie rezervą, šitos pareigos yra rezervinio pareigos ar ne, ar čia nesisieja, jūs išeinate iš tarnybos.

ATS. Aš išeinu iš tarnybos...

KL. Išeinate. Tai nėra, kad pasiųstų, kaip numatyta įstatymu, į kitą instituciją ir paliekant rezerve? Ne? Čia ne tos pareigos, nes ten valstybės institucijos, man atrodo.

ATS. Iš esmės aš esu įtraukiamas į Valstybės saugumo departamento pareigūnų rezervą, kurie gali būti, galiu sugrįžti, jeigu esu reikalingas departamente.

KL. Kai pasikeitė valdybos vadovai, tyrimo sritis „Geležinkeliuose“, apibendrintai, ji liko? Tiesiog patikslinkite mane, gal aš neteisingai maštau, bet akcentai ir galimos tyrimo kryptys iš esmės, jūs supratote, kad jos keičiasi ir lyg ir tai, ką jūs buvote nustatę arba tyrę, tai lyg ir jau naujiems vadovams buvo neaktualu, nereikalinga, nes reikėjo tirti į kitą pusę, kad gal kitokios išvados būtų. Aš taip į toli nueinu. Jūs supratote, kad tai susieta ir su tuo, kad jūsų nepakreips, jūs žinote toje srityje daug, jūs matote, kas ten vyksta. Vienintelis kelias pastatyti kitą žmogų, kuris pavaldžiai darytų tai,

kas reikia, o ne tai, kas matosi, kas yra blogai ir ką reikėtų tirti. Tai kiek susieta iš esmės ne tik su šita kryptimi, jūs buvote skyriaus vadovas.

ATS. Taip.

KL. Bet ir su kitom galbūt kryptim, kad pasikeitus vadovybei, visos valdybos, tie dalykai, kurie anksčiau buvo aktualūs ir tirtini, dėl dalies iš jų buvo pasakyta, jau tą padėkite į šalį, tirkite kitus dalykus. Ar daug tokių sričių buvo, kaip jums buvo tuo metu, kai dirbote, turbūt buvo žinoma, vis tiek su kolegom pasikalbėdavote. Ir ar su kitom kryptim, kitų skyrių vadovais, kurie irgi galbūt atsidūrė panašioje situacijoje, gal jums žinoma, gal irgi buvo panašiai pasielgta, sudarytos sąlygos pakeisti darbą, kaip aš sakau, vienokiu ar kitokiu būdu, kad būtų galima pereiti prie kitų kryptų, kitų tyrimų, švelniai, be triukšmo.

ATS. Iš esmės man susidarė daugiau tokia nuomonė, kad norėta, kad apskritai mūsų skyrius nieko daugiau netirtų. Taptų daugiau statistiškas vienetas. Vis dėlto tuo metu mūsų skyriaus pagrindinė funkcija buvo daugiausia tirti Rusijos įtaką įvairiom strateginėm Lietuvos įmonėm. Kad ir keista, labai daug kur ta įtaka susisiekdavo su Stonio firmomis. Man susidarė toks įspūdis, kad geriausia, kad mūsų skyrius plaukiotų, nieko nedarytų, o paskui tuo pagrindu būtų galima pakeisti skyriaus vadovą ir pastačius savo žmogų tyrimus vykdyti taip, kaip reikia.

KL. Man atrodo, stabtelėjome ir nebepabaigėme to, ką prieš tai kalbėjote. Tai būtent jūsų istorija su „Geležinkeliais“. Tai ji taip ir baigėsi? Kuo ji baigėsi ir kas toliau buvo, jeigu galite papasakoti, kaip jūs iš karto paskui nuėjote į Lietuvos energiją ar kaip (ATS: „Vilniaus energija.“) jeigu įmanoma jums...

ATS. Istorija tęsėsi tuo, kad kai aš jau supratau, kad į „Lietuvos geležinkelius“ nenuėisiu, aš pamėginau nueiti į „Achemos“ grupę į Logistikos departamentą, tai yra jau pagal transporto sritį. Teko man susitikti su Bronislovu Lubiū, jis patikrino mano kompetenciją, mano autobiografiją, mes su juo pašnekėjome, jis pasakė, kad nebus problemų, kad aš tinku jam kaip specialistas į tas pareigas. Tik paprašė dviejų savaitių, kad nori patikrinti, jie turi vidaus procedūras. Sakė, iš esmės jokių problemų nebus. Aš tada pakankamai ramiai pradėjau laukti išvadų ir netyčia po dviejų savaitių, kai negavau jokio žadėto skambučio, pradėjau domėtis, kur problema, man buvo pasakyta, kad Bronislovas Lubys kalbėjo su vienu iš departamento vadovų, kuris mane neigiamai charakterizavo ir pasiūlė nepriimti į tą darbą. Aš tada iš karto paskambinau, aš paprasčiausiai žinau, kas su Lubiū bendrauja, o bendraudavo tik Pocius ir Jurgelevičius. Aš paskambinau tiek vienam, tiek kitam, paklausiau, kur problema? Mane užtikrino, kad tokio pokalbio nebuvo. Aš vis tiek pasiprašiau priimamas į departamentą. Iš pradžių nuėjau pas pavaduotoją Jurgelevičių, tai jis pasakė, kad jis nekalbėjo. Tik, aišku, ten mes aptarėme kitas problemas mūsų santykių, paskui aš nuėjau, generalinis direktorius irgi patvirtino, kad man jokių pretenzijų nei kaip pareigūnui, nei kaip žmogui neturi. Iš esmės negali būti jokio trukdymo man dirbti privačiose kompanijose, čia yra nesąmonė, čia yra maždaug kaip šmeižtas. Ir vis dėlto paskui aš per savo kanalus gavau informaciją, nežinau, ji teisinga, neteisinga, gali ir apgauti, bet kad pokalbis buvo tarp Lubio ir Pociaus. Jis pasakė, kad maždaug pagrindinis kriterijus, kaip specialistas geras, bet jis yra Petronio žmogus, o Petronis, kaip žinote, dirba Vakarų skirstomuosiuose tinkluose, o VST – tai jau ten yra priešinga verslo grupuotė ir to fakto jam pakako. Buvo gražiai su tuo sužaista, užlipta Lubiū ant skaudamos vietos ir čia net nereikėjo šmeižti, to vieno fakto užteko.

KL. Ir paskui jūs įsidarbinote „Vilniaus energijoje“?

ATS. Aš paskui bandžiau sugrįžti į „Lietuvos geležinkelius“ į žemesnes pareigas, bet ministras pasakė generaliniam direktoriui Dailidkai, kad tu palauk, kažkas jo santykiuose su departamentu negerai, gal nedaryk klaidos. Tai aš tada paprasčiausiai... „Vilniaus energija“ tuo metu ieškojo klientų aptarnavimo centro vadovo, tai nuėjau tenai dirbti.

KL. Jūs taip nelabai konkrečiai paminėjote, bet jūs paminėjote, kad „Geležinkeliuose“ atsiradęs tariamas kažkoks Stonio parankinis, kuris galėjo trukdyti tą procesą dėl jūsų darbo, dėl priėmimo. Ar jūs galite to parankinio pavardę įvardinti?

ATS. Jis pakankamai dažnai linksniuojamas, tai generalinio direktoriaus pavaduotojas Senūta.

KL. Ačiū.

ATS. Atsiprašau, noriu papildyti dėl išėjimo. Jau po išėjimo, ne taip seniai, prieš mėnesį laiko sužinojau iš savo draugų, dabar jau galima sakyti, kad Stonys yra prasitaręs, kad jis pakankamai įtakoją mano neatėjimą į „Geležinkelius“. Nežinau, tai teisybė, neteisybė bet buvo jo tokių sakysim...

KL. Prašom pasakyti, ar jūs tikrai galite teigti ir jums susidarė toks išpūdis iš daugelio aplinkybių, kad Saugumo departamentas sąmoningai ėmėsi įvairių žygių, kad jūs, nors jums kalbėjo viena, bet praktiškai jums gauti kokią nors tarnybą, kad nors kiek būtų susilietę su jūsų tikrom žiniom ir tikrąja specialybe, būtų pakankamai didelė problema.

ATS. Be abejo, nes mano pagrindinės žinios susijusios su geležinkeliais. Ir tiek „Achemos“ grupėje būtų vis tiek darbas su geležinkeliais, nes jie irgi užsiima tuo verslu. Tiek pačiuose „Geležinkeliuose“, kur, mano požiūriu, mano buvimas būtų iškėlęs grėsmę Senūtos veiklai, nes aš turėjau informaciją apie jo įvairius nusižengimus ar kaip. Nors nedirbčiau departamente, bet iš esmės vis tiek priečiau prie informacijos ir, be abejo, aš būčiau pavojingas toje vietoje.

KL. Ar turėjote tarnybinių nuobaudų?

ATS. Ne.

KL. Paskatinimų turėjote?

ATS. Turėjau du padėkos raštus už nepriekaištingą ir sąžiningą tarnybą iš generalinio direktoriaus. Paskui turėjau asmeninę Lietuvos Respublikos Prezidento V.Adamkaus padėką ir buvau apdovanotas VSD ženklu už nuopelnus.

KL. Supratau. Dėl jūsų tyrimo krypties, būtent „Lietuvos geležinkelių“ bandymo įtakoti privatizavimo procesus ir taip pat Rusijos interesai šitame sektoriuje. Buvo informacijos, įvairios informacijos, su kuria mums teko susipažinti, tačiau pono Senūtos susitikimo faktas degalinėje, ar jūs galėtumėte patikslinti, su kokiais asmenimis. Tai buvo operatyvinis, aš taip supratau, kad Saugumo departamentas atliko operatyvinį sekimą, ar tai buvo sankcionuotas veiksmas, ir kokia buvo tos istorijos tąša? Būtent. Arba dar geriau būtų, jeigu plačiau apie Senūtos vaidmenį „Lietuvos geležinkelių“ privatizavimo fone.

ATS. Šiaip daugiau ne privatizavimo, daugiau liberalizavimo, nes tai yra geležinkelių privatizuoti kaip ir iki šiol niekas nesiruošia. Bet vadovaujantis ir vykdant Europos Sąjungos direktyvas, į „Lietuvos geležinkelių“ rinką turėtų ateiti privačios bendrovės. Ir tos privačios bendrovės, jau automatiškai už jų gali stovėti įvairios kilmės kapitalas. Būtent ponas Senūta, jisai su Stoniu, kiek man buvo žinoma ir kiek aš dirbau departamente, jis visą laiką bendravo, jie turi net bendrą namą Neringoje per pusę nusipirkę, jis pats to ir neslėpė, kad bendrauja. Kadangi aš pats su juo ne kartą šnekėjau, jis man pats ne kartą patvirtindavo tuos dalykus. Tai jisai „Geležinkelių“ darbuotojų žiniomis, kurie man teikdavo informaciją, tai pakankamai daug nešė informacijos Stoniui, kurį sudaro, tai nėra paslaptis valstybės, bet tai yra komercinė įmonės paslaptis. Išnešdavo ten tarifų paskaičiavimus, pačius tarifus. Pirmiausia aišku dar, jeigu grįžtant prie senesnių dalykų, tai Stonys ką bandė įeiti į „Lietuvos geležinkelius“, tai bandė per tokią kompaniją „Meždunardnaja transportnaja kompanija“ – MTK. Jis ją buvo įkūręs ir buvo akcininkas, turėjo 30% akcijų. 70% akcijų turėjo Rusijos įmonės ar verslininkai, ten nepavyko nustatyti iki galo, kas už jų stovi. Ir būtent pono Senūtos dėka buvo tai kompanijai išnuomotai vagonai, nors tuo metu „Geležinkeliams“ patiems trūko cisternų, buvo išnuomotai, liko skolinga ta kompanija. Žodžiu, tokia veikla buvo pastoviai stebima ir pakankamai aktyviai įvairiais faktais ir kadangi mes tokią veiklą fiksavome, mes, aišku, domėjomės pačiu ponu Senūta kaip asmeniu ir gavome informacijos, kad jis ruošiasi susitikti su Kaliningrado srities transporto departamento direktoriumi Nikolajumi Riabičko. Susitikimas vyko pakankamai įdomiomis aplinkybėmis. Tuo metu buvo sudaryta Lietuvoje darbo grupė tranzito su Kaliningradu klausimams spręsti, ir ponas Senūta buvo tos komisijos narys. Iš Rusijos buvo gautas prezidento Putino įsakas, kad, aš dabar paties turinio nepamenu, jis įsegtas mano byloje, kurią aš vedžiau tuo

metu, dėl ypatingo dėmesio skyrimo irgi tranzito klausimams į Kaliningradą. Buvo toks nurodymas būtent Kaliningrado srities administracijai tuo klausimu užsiimti ypatingai. Įvyko tas slaptas susitikimas apleistoje degalinėje šalia Kauno, aš jau vietos tikrai nepamenu. Buvo jis nufotografuotas, nufilmuotas, tiesa, filmuotos medžiagos aš taip ir nepamačiau niekad, ji nebuvo perduota mūsų valdybai. Nuotraukos buvo parodytos, bet iš esmės mano pasiūlymas buvo tada, tuo metu vadovavo dar Pociūnas valdybai, buvo pasiūlymas rašyti į Vyriausybę ar Prezidentūrą. Iš esmės mūsų darbas tuo remdavosi, kad pateikdavome informaciją šalies vadovams apie tokią Senūtos veiklą, nes aš laikiau, kad tai nepriimtina ir neleistina. Nes pats faktas, kad ten buvo perduotas ir maišelis Senūtai tuo metu, to susitikimo metu. Pociūnas nuėjo pas Jurgelevičių aptarti šitos problemos, ir buvo duotas nurodymas kažkodėl aprašyti šitą situaciją, pridėdant tą prezidento Putino įsaką, kaip tokį irgi maždaug nurodantį situaciją, kas tuo metu darosi, ir siųsti šitą raštą į Užsienio reikalų ministeriją. Dar kitas momentas įdomus tuo, kad buvo nurodymas rašyti vieną raštą užsienio reikalų ministrui Valioniui ir atskirą raštą Januškai. Aš paklausiau, o prie ko čia Januška, jeigu ministrui rašau, kam dar atskirą raštą rašyti tokį patį ministerijos sekretoriui. Tai man Pociūnas pasakė, tu, sako, nežinai Januškos įtakos ir Januškos galimybių ir tu, sako, rašyk tikrai, neturėk problemų su Jurgelevičiumi. Buvo parašyti tie raštai ir buvo pridėtos visos nuotraukos, originalai susitikimo, tas raštas iškeliauo į Užsienio reikalų ministeriją ir grįžo, aš nežinau, ten, sakykime, pusmetis tikrai jau buvo praėjęs, gal net po metų tik grįžo iš ten. Mes realiai tos medžiagos netgi neturėjome, sekimo nuotraukų, įrašų jokių filmuotų, nieko neturėjome. Beje, raštas grįžo iš Užsienio reikalų ministerijos ir aš labai abejoju, ar jis buvo patekęs pas ministrą. Kiek man yra žinoma paskui, kad ponas Senūta kalbėjo, kad jis yra matęs tą medžiagą.

KL. Noriu paklausti, su ponu Senūta, kai dirbote dar „Lietuvos geležinkeliuose“, turėjote kokių nors darbinių santykių ir kokių nesutarimų, asmeninių problemų?

ATS. Matote, ten buvo toks periodas, kai ponas Senūta buvo išėjęs iš „Geležinkelių“ vienu momentu. Tenai kaip tik tuo pagrindiniu periodu aš ir dirbau. Mes kartu nelabai ir dirbome, bet yra ir toks niuansas, kad aš „Geležinkeliuose“ pradėjau dirbti nuo žemiausios kategorijos inžinieriaus Investicijų skyriuje. Ir ponas Senūta kuravo visą laiką krovinių vežimą, jis buvo direktoriaus pavaduotojas. Tai mūsų, pirma, klausimai visai nesisiejo. Antra, dar ir tokios pareigos, kad aš pas direktorių nevaikščiodavau.

KL. Asmeninių, vienu žodžiu...

ATS. Ne, asmeninių, darbinių santykių, tik tiek, kad žinojau pavardę, jis pasirašydavo. Kaip ir įmonės direktorius, matai ant laiptų, bet...

KL. Ką jūs dar galite pasakyti dėl pono Januškos ir VSD pavaduotojo Jurgelevičiaus kontaktų su verslo grupėm, šiuo atveju, jeigu yra žinomi, ir su kitom verslo grupėm, ne tik su Stonio, tai taip pat būtų įdomu. Pirmiausia, žinoma, su Stonio korporacija.

ATS. Matote, yra toks niuansas, kad tiek ponas Januška, tiek ponas Jurgelevičius – jie abu buvo – vienas valstybės tarnautojas, užimantis aukštą postą, pakankamai, kitas kuratorius mano valdybos, tai niekad mes tokio tyrimo nevykdėme prieš juos. Iš esmės tai būdavo daugiau tokie susėdimai, pašnekėjimai, situacijos aptarimai. Aš puikiai žinojau, kad Jurgelevičius ir Januška yra labai artimi draugai, čia niekam ne paslaptis, ir patys to neneigė. Labai normalu, ten pat dirbo.

KL. Patikslinsiu. Januškos ryšių su Stoniu jūs kokią nors informaciją turite?

ATS. Kai prasidėjo „Mažeikių naftos“ privatizavimas, ne privatizavimo, akcijų perdavimo reikalai, tai mūsų skyriuje mes paprasčiausiai matėm, kad poną Stonį labai domina būtent šitos akcijos ir atėjimas kartu per „Kazmunaigazą“, bandymas perimti šitas akcijas. Buvo toks priimtas sprendimas, kad reikėtų pradėti domėtis daugiau Stonio veikla ir atlikti tam tikrą tyrimą. Mums buvo uždrausta tai daryti. Taip, sakysime, jeigu mes būtume dirbę taip paskutiniu metu, kas liečia daugiau Stonį, tai, aišku, galbūt ir turėtume tos informacijos. Bet ta informacija, mes vis tiek bendravome tarpusavyje su kitų valdybų žmonėm, aišku, ten ta operatyvine per daug nesidalinome, bet vis tiek vienas kitas faktas

pasikonsultuojant, tai Antroji valdyba disponuoja visa turima informacija, iš jų ateidavo kartais raštai dėl Januškos ir Stonio santykių. Tai ta medžiaga yra, bet ne mūsų valdyboje, aš jos nemačiau.

KL. Kas jums žinoma, patikslinkite, buvo uždrausta tirti Stonio interesus Mažeikių privatizavimo istorijoje. Tai konkrečiau, kas, kokiom aplinkybėm?

ATS. Generalinio direktoriaus pavaduotojas Jurgelevičius pasakė, kad Stonys yra Antrosios valdybos objektas, jie juo domisi ir nėra čia ko mums dubliuotis. Jeigu reikės, mes informaciją gausime iš jų. Bet mes tos informacijos, taip sakau, daugiau kaip per metus laiko gavome gal tiktai du raštus. O gaudavo jie patys tiesiogiai ir mūsų nepasiekdavo tai, kad nematytume, kas ten darosi.

KL. Kada buvo priimtas sprendimas tyrinėti, kas priėmė tą sprendimą tyrinėti?

ATS. Skyriaus veikloje mes apsibrėžėme galimas tyrimo kryptis. Tai, sakysime, buvo mano sprendimas, pasitarus su poskyrio viršininku, kuris kuruoja naftos reikalus pas mane, mes susidarom asmenų sąrašą, kurie būtent ten aktyviausiai veikia, iš kurių galima sulaukti didžiausios grėsmės. Tai mes paprasčiausiai matėme, kad iš Stonio tokia grėsmė kyla.

KL. Tada jums reikia gauti leidimą.

ATS. Mes turim surinkti pirminę informaciją. Iš esmės rašomas teikimas į prokuratūrą tam, kad prokuratūra kreiptųsi į teismą. Iš esmės sankcionavimo tvarka yra. Mes negalime nuspręsti, kad užsiimame Stoniu, mes tiriam. Vis tiek yra teisinių niuansų.

KL. Pasitikslinimas, jūs filmavote, fotografavote Senūtą. Sankcionuoti veiksmai buvo?

ATS. Viskas buvo sankcionuota.

KL. Medžiaga buvo, filmuotos medžiagos jūs nematėte?

ATS. Ne.

KL. O dėl kokių priežasčių?

ATS. Buvo pasakyta tuo metu Kauno apygardos, kadangi vyko prie Kauno, tai Kauno apygardos padalinys vykdė slaptą sekimą, ne mes patys. Tai tuo metu vadovavo apygardai PAVARDENIS, kuris paskui tapo Trečiosios valdybos viršininku, mums buvo paprasčiausiai toks pasakymas, kad dabar sekimo padalinys yra užimtas, jie nespėja vykdyti visų darbų ir ta medžiaga bus pateikta vėliau. Mes tik gavome sekimo protokolą.

KL. Aš patikslinti norėčiau. Kas buvo iniciatorius sekimo, nes iniciatorius gauna visą medžiagą. Kas inicijavo?

ATS. Iniciatorius buvo tuo metu byla vedęs departamento pareigūnas VARDENIS PAVARDENIS.

KL. Aš turiu omeny, kas sankcionavo išorinį sekimą, tai jis jau turėjo gauti medžiagą. Tai kodėl nepateko medžiaga?

ATS. Mes buvom iniciatoriai, bet mes gavome tik sekimo suvestinę su nuotraukom, kurias paskui valdžia pasiėmė ir išnešė parodyti į Užsienio reikalų ministeriją.

KL. Aišku.

KL. Jūsų apibūdinimas. Mano paskutinis klausimas, šiuo momentu, kaip apibūdintumėte jūsų naują vadovą, prieš išeinant iš Trečiosios valdybos, PAVARDENĮ. Bet kokiu atveju įvyko tam tikras konfliktas, jums uždraudė arba skeptiškai vertino jūsų galimybes, jūsų tyrimus „Geležinkelių“ atveju. Jūsų pamąstymai, kodėl buvo toks požiūris pono PAVARDENIO.

ATS. Iš esmės, jeigu į jį kaip asmenį, tai jis jokių problemų asmeninių, su juo asmeniniuose santykiuose mes nekonfliktavome. Daugiau tai buvo dėl požiūrio į darbą. Man iš esmės nepatiko, kad jisai pradėjo vaikščioti pas „Geležinkelių“ vadovus, tiesiogiai susitikinėti, automatiškai. Žinote, kai ateina viršininkas, o paskui ateina pavaldinys, tai su pavaldiniu šnekėti nenori. Nors esi kuratorius. Bet pabandė perimti iniciatyvą, pradėti pats vaikščioti, tiek iš pradžių pas Biržiškį, tiek pas Dailydką, man pasakė, kad Biržiškis nenori, kad aš ten vaikščiočiau, tu nevaikščiook, aš pats ten vaikščiosiu. Tokių niuansų. Tai tokie mūsų buvo pagrindiniai nesutarimai šiais klausimais. Jeigu lyginant jo kompetenciją, tai vis dėlto jis darbą pradėjo Trečiojoje valdyboje, jis buvo poskyrio viršininkas prieš perėjimą į Kauno apygardą. Jis daugiausia tyrė kontrabandos bylas. Jam atėjus, šitas klausimas vėl iškilo į pirmą vietą, jis tapo prioritetiniu, o būtent tai, ką darė mano skyrius, tai jis kaip ir pats

pripažino, kad jam tai yra nauja, jis nelabai gaudosi ir duok laiko jam susiprasti, susivokti, koks klausimas.

KL. Norėtusi jūsų tokio žmogiško vertinimo kaip žmogaus, kaip specialisto. Vis dėlto, kuris vadovas buvo labiau jums prie dūšios, ne ta prasme, bet dalykine prasme aš turiu omeny, kaip darbą organizuojantis, ar PAVARDENIS ar amžinatilsį Pociūnas.

ATS. Matote, čia jau, aišku, kitas klausimas iš šito sąrašo, bet reikėtų dar vieną vadovą paminėti, tai poną Petronį, kadangi iš esmės pagrindinę visą savo veiklą mes dirbome su ponu Petroniu, jam vadovaujant ir tai pakankamai, pavyzdžiui, jo vadovavimo stilius netgi savotiškai autokratinis. Jis duodavo komandas, duodavo kumščiu į stalą – vykdykite, darykite, iš esmės mes buvom įpratę prie karinio muštro ir prie – klausau, darau. Maždaug. Ir daug kam tai buvo patogiu, nes iš esmės nereikia pačiam galvoti. O dėl sprendimų, tai jie priimami greitai ir pakankamai aiškiai. Atėjus Pociūnui, tai buvo kito stiliaus žmogus. Jis yra, Pociūnas yra geresnis analitikas negu ponas Petronis, bet jis šiek tiek minkštesnio būdo. Ir daugeliui darbuotojų praradimas tokio muštro, jiems pasirodė, kad atėjo laisvė ir mes dabar šiek tiek galime atsileisti. Tai dėl ko čia turbūt teko ne kartą girdėti, kad, sako, prie Petronio buvo geriau. Yra dar kitas niuansas, kas liečia Pociūną. Jis atėjo tokiu nedėkingu laikotarpiu, buvo po Prezidento apkaltos, tai buvo departamento vadovų kaita, kuri laiką mes neturėjome kuruojančio direktoriaus, tai automatiškai nebuvo aiškiai nustatytos darbo kryptys. Jam buvo nurodymas keisti darbo kryptis pirmojo skyriaus, atsisakyti kontrabandos, šitų visų tyrimų. Žodžiu, jam ne tik kad reikėjo priprasti prie naujų funkcijų, naujų pareigų, bet jam buvo duotas nurodymas keisti darbo kryptis iš esmės, todėl tas periodas buvo pakankamai sunkus. Bet jam įsidirbus, tai, manyčiau, jeigu mano, pavyzdžiui, kaip sakėte žmogiška prasme vertinimas, tai jisai dviem galvoms aukščiau už dabartinį vadovą PAVARDENĮ. Dviem galvoms aukščiau, ne viena netgi.

Atsiprašau, papildysiu viena svarbia detaile. Tuo, kad departamento valdybos viršininko darbas labai priklauso nuo kuruojančio direktoriaus. Ir iš esmės jeigu jis turi palaikymą, kaip mes sakome, antrajame aukšte, tai yra pas kuruojantį direktorių ir pas generalinį direktorių, tai visa valdybos veikla kur kas lengviau vykdoma. Ten, sakysime, visi ūkiniai dalykai, kurie yra, naujų žmonių priėmimas, naujų etatų patvirtinimas, darbo krypties suderinimas, tai yra visai kitas darbas. Tai labai jaučiasi, kai ateina žmogus ne generalinio direktoriaus pavadootojo kuruojančio mus ir kai ateina žmogus, kuris su juo gerai sutaria. Iš karto tai pasijaučia, viskas kur kas lengviau patvirtinama. Todėl labai sunku vertinti juos kaip vadovus, nes vienas turėjo palaikymą, kitas neturėjo palaikymo.

KL. Ačiū. Jus patikslinsiu, jūs du kartus pasakėte prieš tai generalinio direktoriaus kuruojančio. Gal pavadootojus kuruojančius.

ATS. Generalinio direktoriaus pavadootojus kuruojančius.

KL. Čia kalbama apie Jurgelevičių.

ATS. Taip.

KL. Aš tęsiu, praktiškai šitas klausimas dabar kelia kitą. Toks jūsų vis tiek kaip profesionalo... Aš manau, jūs galvojote ir su kolegom buvusiais persimetėte vienu kitu žodžiu, vis dėlto kam galėjo trukdyti V.Pociūnas? Jums, ko gero, tokia versija vis tiek kažkur galvoje yra, jeigu leisti, kad jis nebuvo pats ar buvo nužudytas, ar kažkas kitaip padaryta. Ar pagal tą darbo profilį, pagal jo žinias, kurios nebuvo išėjusios į viešumą, gal galėjo kas nors jo bijoti. Jeigu nenorite, galite į šitą klausimą neatsakyti, jeigu norite – atsakykite.

ATS. Kažkiek atsakysiu. Dėl nužudymo aš tikrai nekomentuosiu.

KL. Aš suprantu.

ATS. Vienas niuansas dėl jo, tai aš abejočiau, jeigu pasakytumėte dėl savižudybės. Tai aš tuo abejočiau, kad ji buvo. Nelaimingas atsitikimas ar nužudymas, tai čia tegu sprendžia, kam priklauso.

O trukdymas, tai jisai, iš pradžių aš neturėjau gerų santykių su Pociūnu, draugiškų, asmeninių santykių, buvo darbiniai santykiai, buvo pastovus kasdieninis bendravimas. Paskui jie tapo tik į pabaigą jo darbo departamente tokie šiek tiek atviresni. Mes abu mėgstame pažvejoti, keletą kartų buvome išvažiavę žvejoti. Tai jis... Buvom ne kartą susitikę po jo išėjimo, jis užeidavo, netgi prieš jo

žūtį, dvi savaites buvom susitikę prieš tai, jis labai išgyveno dėl mano tų visų, kaip buvo pasielgta su manim departamento vadovu, tai jis dėl to labai išgyveno ir vis nuolat domėdavosi, ar kas nors pasikeitė naujo. Tai jis man buvo prasitaręs, kad, sako, mane išmetė todėl, jis laikė išmetimu, nes tą pačią dieną, kai jam pasakė, kad jau viskas, jis atėjęs išsikvietė mane, atsisėdo, užsirūkė ir pasakė, sako, viskas, mane meta lauk. Jo požiūris buvo toks. Jis pasakė, paskui važiuojam, mes važiuojame žvejoti, automobily, mane išmetė todėl, kad aš per daug žinojau apie Jurgelevičiaus, Stonio, jis vadino biznes, dėl „Geležinkelių“. Apie 2K, tai sako, aš per daug apie tai žinojau, sako, jeigu taip žinai, maždaug žinok, bet tos informacijos šiai dienai geriau tu per daug neatskleisk, nes bus ir tau tas pats. Jis man davė tokį įspėjimą. Plius, kur Pociūnas buvo labai stiprus, tai jis buvo stiprus, jis buvo stiprus dėl „Mažeikių naftos“, jisai ten turėjo pakankamai nemažai ryšių tarp žmonių, kurie valdo situaciją aplink „Mažeikių naftą“, ir jisai bendraudavo, jis žinojo, kas ten darosi. Manau, prieš visus tuos įvykius, kurie vyko su „Mažeikių naftos“ akcijų pardavimu, jis tikrai būtų labai trukdęs galimiems pretendams. Arba sakyčiau tiesiai šviesiai — Stoniui.

KL. Prašom pasakyti, kada jūs pastebėjote, kad Pociūno atžvilgiu tas palaikymas antram aukšte kaip ir prapuolė. Nes mes pradžioje žinojome, kai paskyrė valdybos viršininku, lyg ir buvo pavaduotojų palaikymas. Kada maždaug tas laikas, kad buvo, paskui kaip ir nėra.

ATS. Aišku, ten datom nesudėliosiu tų dalykų. Tuo labiau kad Pociūnas pakankamai buvo nekalbus. Taip jau labai retai jis guosdavosi ir ką nors sakydavo. Tai tik iš atskirų detalių gali susidaryti vaizdą. Bet iš esmės jis neturėjo to palaikymo nuo pat pradžių pas Jurgelevičių, tarp jų niekad nebuvu tokio, kad jis jį palaikytų. Iš pradžių tai buvo daugiau dalykiniai santykiai, nes mes Jurgelevičių pažinojome dar nuo Užsienio reikalų ministerijos laikų, kai po pažymos 2K mus kvietė pasiaiškinti į URM'ą, ką mes ten parašėme. Tai jis nuo to laiko jį pažinojo, ir jam atėjus iš pradžių lyg ir galvojome, gal geriau bus, kad žmogus šiek tiek žinomas. Bet nuo pat pradžių nebuvu palaikymo, bet buvo palaikymas iš Pociaus pusės. Iš Pociaus pusės palaikymas dingo po rezervistų skandalo. Tada Pocius iš principo iš viso nuėjo į, kaip mes sakėme, į pogrindį.

KL. Jūs paminėjote, kad Vytautas yra jums sakęs, jog yra Stonio, Jurgelevičiaus biznes. Be abejo, šitos informacijos mes negalime dabar patvirtinti. Bet kadangi jūs dirbote, jūs ten galite tą patvirtinti, kad išties buvo „biznis“, arba kontaktai tarp Stonio ir Jurgelevičiaus. Ar tai yra užfiksuota kokiose nors pažymose ar dar kur nors?

ATS. Pažymose, aišku, to nebus, nes jis vis dėlto buvo departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas. Bet matyti kai kurie niuansai iš tokių faktų...

KL. Aš labai atsiprašau. Aš norėčiau konkretaus patvirtinimo ir jūsų nuomonės. Ar tie kontaktai buvo, nes čia yra labai svarbu, tarp Stonio ir Jurgelevičiaus.

ATS. Buvo. Jis pats jų neslėpė. Aš galiu pasakyti paprasčiausią pavyzdį. Buvo tuo metu Seime svarstomas Gamtinių dujų įstatymo pakeitimai ir mano vienas poskyrio vadovu, kuris kuruoja dujas, norėjo būtent susitikti su Stoniu kaip „Dujotekanos“ atstovu ir paprasčiausiai gauti iš jo informaciją tais klausimais, jam nepavyko per tą žmogų, kuris turėjo prie Stonio prieiti, nesuvedė jų. Tada aš, žinodamas, kad Stonys bendrauja su Senūta, paprašiau tą kontaktą suorganizuoti Senūtos. Senūta man paskambino po poros dienų ir pasakė, kad jisai kalbėjo su Stoniu ir Stonys pasakęs, kodėl aš turiu susitikinėti su departamento pareigūnais, jeigu aš visą informaciją duodu Jurgelevičiui. Aš nuėjau pas Jurgelevičių ir pasakiau, direktoriau, Stonys taip atsakė. Jis man pasakė, oi, aš jį labai seniai mačiau, ką jis čia meluoja.

KL. Aš kaip tik noriu patikslinti dėl „Geležinkelių“. Jūs pasakėte kai ką ir į mano kai kuriuos žinojimus ir samprotavimus, atsakymus net gavau arba patvirtinimus. Bet norėčiau sužinoti jūsų labai specifiniu klausimu. Mes skaitėm pažymą dėl 2K ir panašiai, ir dėl Senūtos, bet Seime šį pavasarį, jūs jau išeidinėjote, bet vyko Geležinkelių kodekso taisymas, ir vienas iš tų taisymų buvo labai įdomus dalykas, dėl ko kovojo, beje, ir ministras Česna, minėtas, kad būtų liberalizuotas krovinių pervežimas ir ypač Kaliningrado kryptimi. Tai niekas nesiruošia privatizuoti šitų bėgių, bet būtent privatizuoti krovinių vežimą. Ar jūs turėjote šitą informaciją ar ne, mane buvo pasiekusi informacija,

kad Stonys darė labai didelius žingsnius dėl to, kad taip padarytų, pradžioje savo naudai, paskui tai parduotų Rusijos verslui.

ATS. Iš esmės Stonys buvo pateikęs prašymą gauti licenciją verstis tokia veikla. Tai labai natūralu, kad jis norėjo, kad taip būtų, nes jeigu to nebūtų, tai kam tada jam tos licencijos.

KL. Ar ką nors Trečioji valdyba, jūsų skyrius fiksavote, kai buvo šitie dalykai daromi, suprantate? Vienas dalykas gauti licenciją, oficialiai niekas nieko nedraudžia. Aš turiu omeny veikimą nelegaliais būdais. Mane tas domina, kuo iš principo domisi ir Valstybės saugumo departamentas, juo labiau kad Kaliningrado kryptis, jūs suprantate, karinis tranzitas, kiti dalykai, tai ar jūsų valdyba, ar jūsų skyrius šitais dalykais domėjosi, ar jums tai yra žinoma ar ne.

ATS. Žinoma. Aš vėlgi, kaip ir minėjau, kad buvo daromi tam tikri trukdymai mums dirbti tą darbą. Aš buvau parašęs, surinkęs...

KL. Jeigu trukdymai, tai tikslinkime, čia labai svarbu.

ATS. Iš vadovybės pusės.

KL. Iš VSD...

ATS. Sakysim, aš bendraudavau su valdybos viršininku, bet visą medžiagą pas mus pasirašo...

KL. Turit omeny, kad iš valdybos viršininko PAVARDENIO pusės.

ATS. Geriau sakykime iš pavaduotojo Jurgelevičiaus pusės. Kadangi aš buvau parašęs, surinkęs operatyvinę informaciją, jos, aišku, aš turėjau ir taip pakankamai daug, ir paruošęs teikimus prokuratūrai dėl tam tikrų asmenų, kurie tuo momentu labai aktyviai protegavo Stonio firmą, veiklos, dėl jų išsamesnio veiklos tyrimo. Man tris mėnesius, be jokio paaiškinimo, tų teikimų Jurgelevičius nepasirašė. Nors praktika tokia, kad pasirašo maksimum per dvi dienas. Aš bandžiau pas jį nueiti, patekti, pasiaiškinti, kokia problema, bet nebuvo priimtas.

KL. Čia noriu tik patikslinti. Buvo tik jūsų paruošti teikimai į prokuratūrą dėl šitų dalykų?

ATS. Taip.

KL. Tai klausykite, ar būtų galima surasti, aš norėčiau, kad mūsų darbuotojai kur nors, išliekamus dokumentus, ar tai departamente sunaikinama, jeigu jūs kreipėtės ir jie negavo tolesnės eigos. Mums būtų labai svarbu, kaip galvojate, būtų galima tai fiksuoti, kokia vidinė tvarka?

ATS. Matote, paruošiamas teikimas, jeigu jis nepasirašomas, tai lieka paprastas popieriaus lapas. Ir nesegama į bylą tol, kol nepasirašo. Kai pasirašo, jis tampa dokumentu ir tada...

KL. Nesurastume...

KL. Skyriaus dokumentų nėra?

ATS. Ne, mes jų skyriuje neregistruojame. Registruojame tik tada, kai pasirašo. Jie, aišku, tie dokumentai, aš išeidamas palikau visus savo popierius, man atrodo, aš buvau įsėgęs, ta byla, matot, einamoji, aš buvau įsėgęs į bylą, palikęs tą teikimą nepasirašytą. Bet aš nežinau, ar jis bus neišimtas, nes jisai, ta byla neuždaryta, nesusiūta, tai ji tokia judanti, iš jos gali išimti, įdėti ką nors. Gali būti ir gali nebūti, aš negaliu patvirtinti. Kompiuterinis variantas buvo paliktas irgi tų teikimų.

KL. Ta pačia tema. Kam teikimas buvo konkrečiai, kieno atžvilgiu buvo teikiamas, kada ir kas iš skyriaus darbuotojų tą informaciją žino?

ATS. Žino tas transporto kuratorius, kuris dabar dirba poskyryje, VARDENIS PAVARDENIS, jis dabar likęs. Tai jisai buvo transporto poskyrio viršininkas, perkeltas iš Vilniaus apygardos ir organizacijos tvarka. Jis žinojo, tuos teikimus žinojo, bet kadangi jis buvo naujas žmogus, jis toje srityje nesigaudė, tai iš principo ruošiau aš.

KL. Jis gali paliudyti.

ATS. Jis gali paliudyti, kad tokie yra.

KL. Kada ir kam teikimas buvo?

ATS. Teikimas prokuratūrai.

KL. Dėl Senūtos, dėl „Lietuvos geležinkelių“ vadovybės veiksmų.

ATS. Ten viskas surašyta. Ten teikime surašyta, buvo kai kurie „Geležinkelių“ darbuotojai ir dar keturi asmenys buvo siūdomi kontroliuoti. Aš nenorėčiau įvardinti, nes....

KL. Labai trumpai, pirmininke, kad visi teisingai suprastume, kalbama ne apie prokuratūrai teikimą kokių prokurorinių sankcijų, bet teikimas gauti leidimą operatyviniams veiksams. Kad mes teisingai suprastume.

ATS. Taip. Nes prokurorai po to kreipiasi į teismą. Čia tokia tvarka yra.

KL. Jūsų nuomonė ar žinojimas, kas turėjo ar galėjo turėti didžiausią įtaką PAVARDENIO perkėlimui iš Kauno į Trečiąją valdybą. Jūsų nuomone, jis ne visai buvo pasirengęs Trečiosios valdybos specifikai. Kas turėjo įtaką? Toks patikslinantis dar, ar galėjo turėti tokią įtaką ir Petronio nuomonė PAVARDENIO pervedimui į...

ATS. Petronio?

KL. Taip.

ATS. Tuo metu, kai buvo perkeliamas PAVARDENIS, tai Petronis departamente jau buvo baubas. Jis buvo priešų įvardintas, taip galima liaudiškai pavadinti. Iš esmės įtaka, tai niekam ne paslaptis, kad PAVARDENIO ir Jurgelevičiaus santykiai yra ne tik darbiniai, bet ir asmeniniai, draugiški. Jie pastoviai po darbo susitikdavo, ne kartą teko matyti geriant alų juos kartu. Tik Jurgelevičiaus, sakysime.

KL. Nebaigiau. Šiek tiek kitaip. Jūs sakėte, kad sužinojote, kad apie jūsų darbus žino kai kurie tiriamieji. Per ką, per kokius asmenis galėjo ta informacija jiems patekti?

ATS. Čia, aišku, subjektyvi nuomonė, tik mano manymas. Aš manau, kad ta informacija išėjo per Jurgelevičių, nes prie jo atsirado tokia praktika, duok pažymą kokią nors, duok medžiagą apie ką nors, nepasirašytą, tik ištraukia, atsispausdina, pasiima ir išsineša. Tai manau, kad toks nešiojimas informacijos buvo.

KL. Ar buvo atvejų jūsų darbe rengiant pažymą: parengiat pažymą, ji patenka valdybos viršininkui, vadovybei ir grįžta redaguoti, perrašyti, papildyti ir t.t. Jūsų atveju, kalbant apie „Lietuvos geležinkelius“ ar 2K, ar buvo tokių atvejų?

ATS. Tos pažymos labai dažnai išeidavo ir grįždavo nepasirašytos. Jeigu, sakysime, aktuali klausimu rengdavome pažymą kad ir premjerui, tai mums būdavo pasakoma, kad tą pažymą jam perskaitė ir gražino. Atseit toks bendravimo variantas buvo pasirinktas, kad ne oficialus parašytų pažymų išėjimas, bet buvo toks nepasirašytų pažymų nunešimas vadovams, parodymas ir gražinimas. Ar taip buvo, ar nebuvo, aš nežinau, ar jie matydavo tas pažymas, ar jos nebuvo kur nors kitur nunešamos, sunku spręsti.

KL. Jūs pasakėte, kad dėl 2K pažymos buvot kviečiami į Užsienio reikalų ministeriją pasiaiškinti. Būtų gerai plačiau, kas kviečiami, kieno nurodymu, kieno leidimu ėjot pasiaiškinti.

ATS. Aš ėjau su amžinatilsį Pociūnu. Kiek aš žinau, tai buvo Januškos prašymu, kad mes buvome iškviesti, bendravome tada su Jurgelevičiumi, tuo metu jis buvo sekretorius, ir buvo dar kažkoks vienas darbuotojas, aš jo neprisimenu ir nepažinau iš esmės. Tai buvo grynai, buvo nagrinėjamas klausimas 2K ir bandoma išsiaiškinti, ką mes žinome, mūsų turima informacija ir ar mes trukdytume, jeigu ta sutartis būtų pasirašyta. Iš principo departamento požiūris buvo bandomas išsiaiškinti, kaip mes reaguosime į 2K sutarties pasirašymą ir kaip mes elgsimės, jeigu ji bus pateikta.

KL. Ar po to pokalbio kaip nors keitėsi jūsų tyrimo kryptis ar veiksmai?

ATS. Pociūnui esant, nesikeitė niekad. Gal daugiau mūsų niekas neprašė apie 2K daugiau tokių išvadų. Bet iš esmės kad keistusi – ne.

KL. Aš norėčiau jūsų paklausti, kokias konkrečiai pažymas jūs ruošėte, kurios galėjo nepatikti valdybos vadovybei, ir koks tolesnis tų pažymų likimas?

ATS. Mano buvo konkrečiai ruošta pažyma dėl 2K, čia ta garsioji. Aš ją rengiau padedamas Klaipėdos apygardos pareigūnų, jie savo dalį pateikė. Tai sprendžiant iš Jurgelevičiaus veiksmų atėjus į departamentą, jis pirmiausia paėmė tą bylą, būtent ji vadinosi „Tranzitas“, tą bylą pasiėmė ir puolė ją skaityti, ir pralaukė 2 mėnesius. Tai vėlgi, žinote, tuo metu darbas negalėjo vykti, nes automatiškai neturi bylos, negali rašyti teikimų, negali įsegti medžiagos, buvo paimta ta byla ilgam. Tai tie tikrai nepatiko. O paskui jūs matote, tolimesni tyrimai tokie, kad aš, kaip operatyvinis darbuotojas, aš nešu

operatyvinę informaciją, ar rašau operatyvinius pranešimus, informacinius pranešimus. Aš juos pateikiu valdybos viršininkams, pavaduotojams generalinio direktoriaus, jeigu nėra valdybos viršininko tuo metu. Kuria, sprendžia patys. Pasako, surink išsamesnę informaciją, parenk pažymą, kažką tokio. Nebuvo atgalinio ryšio, tu jiems duodi informaciją, o kad iš to kažką toliau. Aš siūlydavau, rašom tokią ir tokią pažymą, kad reikia informuoti, nes pas mus daugiausiai tokia praktika: surenkame informaciją, rašom Seimui, Vyriausybei, Prezidentūrai. Tokių veiksmų nebuvo, atgalinio ryšio nebuvo.

KL. Jums dirbant VSD, ar jūs jautėte, ar turėjote informacijos, kad iš VSD nuteka informacija politikams, žiniasklaidai, verslui, čia siejasi su Trečiaja valdyba.

ATS. Matote, kartais tokie niuansai būna, paprastai, kad kai sužinai informaciją iš kokio asmens, nebūna taip, kad tas vienas asmuo ir žino. Tai labai dažnai lygiagrečiai tą patį sužinodavo ir žurnalistai, todėl skaitydamas laikraštį sakau, aš tą informaciją neseniai atnešiau, ir matau, kad kažkas panašaus yra laikraščiuose. Bet tai negali sakyti, kad ji būtinai iš mūsų nutekėjo. Bet būtent tokia operatyvinė informacija, tai aš negalėčiau teigti, kad būdavo tekinama į spaudą.

KL. Aš jums priminsiu, kaip tik jūs sakėte, ruošėte pažymą 2K, tai čia vieša paslaptis visiems, visos televizijos parodė operatyvinę pažymą, net su grifu "Slaptai". Atsimenate? Tuo momentu Balčytis vyko į Maskvą pasirašyti sutarties. Tą patį vakarą buvo per televiziją parodyta, kaip jūs galėtumėte ką nors pakomentuoti?

ATS. Iš esmės ta pažyma jau buvo išėjusi iš departamento ir paskui kokiais kanalais ji ten pateko, bet tai nebuvo mūsų pažymos variantas. Tai aš nenorėčiau komentuoti.

KL. Galbūt nežinote, bet tai buvo jūsų pažymos... Ir buvo apklausiami, kai kurie žurnalistai buvo iškviesti į VSD ir turėjo nurodyti šaltinį, kurio jie nenurodė. Bet jūsų pažymos buvo, aš tik patikslinu.

ATS. Buvo atliekamas departamente vidaus tyrimas, buvo užduodami klausimai dėl tos pažymos, bet sakau, tai buvo pažyma, visą laiką buvo rašoma keliais egzemplioriais. Tai vienas likdavo pas mus. Kiek aš žinau, tai nebuvo mūsų egzempliorius, kuris likęs departamente.

KL. Ar tie, jeigu keliais egzemplioriais, tie egzemplioriai yra identiški?

ATS. Taip, jie yra identiški. Tik egzempliorius Nr.1 ir egzempliorius Nr. 2.

KL. Prašau pasakyti, ar jums darbo laiku, dabar ypač išėjus iš VSD teko bendrauti su politikais, jeigu teko, su kokiais, ar teko teikti kažkokią informaciją?

ATS. Dirbdamas departamente, sakysiu tiesiai šviesiai, aš nebendravau su politikais ir nė vieno jų nepažinau.

[...]

KL. Jūs minėjote tokį faktą apie bylos paėmimą, turiu galvoje D.Jurgelevičių, ir, rodos, minėjote "Tranzito" bylą. Ar yra tokia praktika, natūralu, yra kuruojantis direktoriaus pavaduotojas ir turi kažkaip susipažinti su informacija, ar yra tokia praktika, kad du mėnesius byla yra laikoma, tai natūralu, ar tai išskirtinis atvejis buvo.

ATS. Kiek aš dabar pamenu, aišku, gal pamąščius ir daugiau prisiminčiau, bet antras toks bylos paėmimas buvo iš Klaipėdos apygardos, irgi Jurgelevičius paėmė, irgi klausimams, susijusiems su 2K. O taip tai, aišku, negali būti tokios praktikos. Jis turi teisę paimti ir susipažinti su byloje esančia medžiaga, bet, aišku, tik ne du mėnesius, nes tuo metu stoja darbas. Nes realiai neturėdamas medžiagos po ranka, tu daug ko negali padaryti.

[...]

KL. Kita tema. Paskutinis. Jūs paminėjote, kad Antroji valdyba kovoja su Trečiaja valdyba. Ar norėtumėte ta tema mums, kadangi mes turėjome moralinį klimatą, santykius tarp darbuotojų, mums tai yra svarbi tema. Ar galėtumėte ką nors daugiau pasakyti tame kontekste to pasakymo Antroji valdyba kovoja su Trečiaja valdyba?

ATS. Čia, aišku, toks teorinis pasakymas, nes visą laiką, nuo pat mano atėjimo į departamentą dienos, aš jaučiau tai, kad ten trečiokai, kaip mus vadindavo, niekuo neužsiima. Ne tai kad neužsiima, yra antrarūšiai. Svarbiausia yra Pirmoji ir Antroji valdybos, buvo tokia visą laiką konkurencija tarp

valdybų. Aš manau, kad iš dalies gal ir šiek tiek normalu. Ne vien departamente su tuo susidūriau. Tai būdavo daugiau kova dėl įtakos tarp departamento vadovo, iš esmės. Tai vienu momentu, sakysim, buvo ponas Tekorius lyg ir toks įtakingiausias pavaduotojas, vėliau, atėjus Jurgelevičiui, Jurgelevičius su Dabašinsku nustūmė Tekorių į šoną, jie pradėjo groti pirmais smuikais departamente. Ta kova, kadangi jie kuravo skirtingas valdybas, tas kažkaip persiduodavo ir į apačią. Tai natūralu. Ten metodai įvairūs buvo jų tarpusavio. Netgi konkrečiai, sakysim, byloje išlenda vieno iš pavaduotojų Balzario pavardė. Generalinis išsikviečia, parodo tą medžiagą. Nežinau, ką jam pasako, bet jis eina kitą dieną, su manim nesisveikina, bet dirba toliau. Ir esmės toks vienas kito spaudimo atžvilgiu, kompromato, kaip galima įvardinti. Ir rezervistų skandalas daugelio buvo vertinimas kaip Jurgelevičiaus ir Januškos smūgis Pociui.

KL. Kokiu pagrindu tokie vertinimai, jūsų žiniom?

ATS. „Atgimimo“ laikraštis pirmasis, jeigu aš neklystu, paskelbė tą dalyką dėl rezervistų. Žinant Jurgelevičiaus santykius su Makaraityte, su Babiliumi, asmeninius draugiškus, o kadangi, kad Pocius buvęs rezervistas, tai departamente vadovai puikiai žinojo. Aišku, pavaldiniai...

KL. Iki to skandalo pavaldiniai žinojo, kad jis buvęs.

ATS. Iki to skandalo nežinojo. Bet valdybų viršininkų lygmeny visi tai puikiai žinojo ir čia niekam nebuvo naujiena. Čia daugiau ponas Petronis galėtų jums tai pasakyti. Visa tai buvo žinoma, tai nebuvo kažkokia supernaujiena. Užteko išmesti į spaudą atitinkamai parengus ir buvo užsikabinta už to.

KL. Čia jūs pasakėte Balzario pavardė byloje, kokioje byloje, gal galite patikslinti?

ATS. Byla nieko bendro su pačiu Balzariu neturėjo, tai buvo byla dėl „Lietuvos avialinijų“ privatizavimo ir statybos bendrovės UAB „Garantas“, būtent tos bendrovės ryšių su Balzariu dėl tam tikrų ūkinių reikalų, kas liečia patį departamentą. Buvo primygtinai savotiškai reikalaujama, kad tą stebėtume, toliau vykdytume, kad surinktume informaciją apie Balzario veiklą, o paskui, kai surenkama, tada viskas, jau nereikia.

KL. Aš atsiprašau, kad pabaigtume tą temą, ir aš daugiau, kolegos, netrukdysiu. Pabaigtume valdybų temą pavaduotojų kovose. Jūsų nuomone, ar tai konkurencija, iš vienos pusės, sakėte, padėjo, bet pavaduotojų tarpusavio kova ar ir kenkė valdybų darbui, ar tik skatino, kad geriau dirbtų departamento struktūros?

ATS. Iš principo mums, kaip valdybai, pastoviai, ypač pačioje pradžioje, buvo šnekama, kad Trečioji valdyba, kai tik galės, Tekorius pasistengs, kad ją panaikintų, buvo taip kalbama. Be to, per Tekorių tuo metu eidavo sankcionavimai, tai buvo iš karto apsunksinta, tai, aišku, atsiliėpė darbui.

[...]

BUVUSIO VSD PAREIGŪNO LIUDIJIMAS

[...]

KL. Kadangi jums daug metų teko bendradarbiauti su V.Pociūnu, aš norėčiau, kad jūs jį apibūdintumėt kaip vadovą, kaip žmogų, kitaip tariant, nupieškite jo psichologinį paveikslą.

ATS. Kada aš atėjau į saugumą, tai buvo 1994 m., žmonių buvo gana mažai tuo metu, jis tuo laiku, aš tapau skyriaus viršininku, tai teritorinio skyriaus viršininkas, ir mano buvo užduotis, dėl ko buvau kviečiamas, tai suformuoti teritorinius padalinius ir jiems vadovauti kasdieniniame darbe. Pociūnas, aš neatsimenu jo pareigų, ar inspektorius, ar vyr. inspektorius buvo tuo metu Vilniaus apygardoje, tarp mūsų riba buvo gana didelė, tų laiptelių. Bet kada dirbi, vis tiek su žmonėm reikia susipažinti, su juo ir susipažinome. Tuo metu jis išsiskyrė, toks inteligentiškas buvo, pagal išsilavinimą fizikas, todėl ir apie strateginius objektus, ir apie elektrą supratimą turėjo. Kaip aš sakydavau, bent jau laikraščius iš ryto perskaitydavo ir tai jau buvo didelis pasiekimas tais laikais. Su juo padiskutuoti buvo apie ką ir malonu. Paskui suartino (...) byla, ta garsioji. Pirma pradėjom tirti, mūsų skyrius pradėjo, 8 skyrius, bet kada reikėjo specialisto, įtraukėm Pociūną. Taip po truputį, po truputį mes susipažinome, jis iš tikrųjų buvo labai ramaus charakterio, išlaikytas. Labai retai mačiau, kad būtų susinervinęs, kad nekontroliuotų savęs ar dar kažką. Gana inteligentiškas. Paskui kai arčiau susipažinome, bohema aš jį

vadindavau. Galėdavo pavėluoti. (Balsas salėje) Bohema, bohema, sakau. Galėdavo pavėluoti kitą kartą į pasitarimą, aš, kaip buvęs kariškis, labai nemėgstu, jeigu kas vėluoja. Bet turėjo Dievo dovaną bendrauti su žmonėmis. Jis galėjo bendrauti su bet kokio lygio žmogum, turiu omeny ministro lygį ir viceministrų lygį, ir Seimas ir Seimo nariai, man atrodo, daug kas matė įvairiose komisijose, įvairiuose pasitarimuose ir su bendradarbiais, ir iš viso nepažįstamais žmonėmis. Čia didelė tokia dovana. 1995 m. gavau uždavinį įkurti Visagino miesto skyrių, prasidėjo atominės problemos ir realiai atsirado problema, ką skirti vadovu. Tarėmės ilgai su Jurgeliu, geresnės kandidatūros kaip Pociūnas neradome. Iš principo truputį buvo rizikinga, aš neatsimenu, ar inspektorius ar vyr. inspektorius jis buvo, iš karto skirti, bet pažadėjome pagalbą, jis sutiko išvažiuoti, sakėm, Vytai, padirbėk 3, 4 metus, įsikurk, suformuok, įsikirsk į situaciją, viską, ir paskui žiūrėsime kaip. Nes visiškai suprantama, iš Vilniaus važinėti gana sunku, savaitę gyventi atskirai. Tapo jis Visagino skyriaus viršininku, pradėjo formuoti kolektyvą, žmones pats atsirinko. Neblogą suformavo, iš tikrųjų ir pataikė su žmonėmis, praktiškai mes problemų Visagine neturėjome. Sąlygos, aišku, žiaurios buvo dirbti, kaip čia pasakius, kaip fronte. Nes miestas 1995 m. praktiškai buvo valdomas...Lietuvos valstybės dar labai mažai buvo. Paskui jau atsirado prokuroras Jefimovas, pradėjo formuoti komanda, paskui meras lietuvis atsirado, kažką pradėjome judėti, pradėjome dirbti. Jis pasižymėjo, tikrai ir tą kasetės vagystę išaiškino, praktiškai čia jo asmeninis nuopelnas. Aš, pavyzdžiui, netikėjau, kad tai galima padaryti, nes iš tikrųjų sudėtingas buvo darbas. Ir atominėje buvo daug padaryta. Per metus, per pusantų metų buvo iškeltos 3 baudžiamosios bylos trim pavduotojams generalinio direktoriaus, vienintelis Ševaldinas liko, nes ir korupcija, ir visko buvo, visai užteko. Su organizuotu nusikalstamumu irgi buvo problemų, nes policija irgi buvo tokia, neaišku, kam dirbo. Pradėjome truputį irgi užsiiminėti su Jefimovo, prokuroro, pagalba. Baigėsi tuo, kad du mūsų darbuotojai buvo sumušti, išsityčiota tų banditų. Paskui, jeigu prisimenate, laikraščiai rašė, tokia akcija buvo su Vidaus reikalų ministerijos pagalba, 300 darbuotojų važiavome naktį, miestą visą apsupę visus banditus gaudėme. Noriu pasakyti, kad iš tikrųjų su savo uždaviniu susitvarkė, savarankiškai dirbo, kolektyvas jokių problemų neturėjo, normalūs žmonės buvo, darbo rezultatai buvo geri. Paskui, kada grįžau iš VRM' o, jis atvažiavo, sako, aš jau pavargau, sako, nebegaliu. Sakau, gerai, susirask sau pamainą, kada susirasi pamainą, čia kaip tik tokia Trečioji valdyba, tokia reorganizacija buvo, atsirado skyriaus viršininko vieta, sakau, jeigu sutinki į skyriaus viršininko vietą, prašau, grįžk. Jis susirado pamainą, priėmėme, patikrinome, normaliai, ir grįžo paskui pas mus.

KL. Beveik praręšiant, ar V.Pociūnas, kaip valdybos viršininkas, ne kaip skyriaus viršininkas, bet kaip valdybos viršininkas, jūsų nuomone, buvo tinkamiausias kandidatas iš galimų departamente?

ATS. Trys kandidatai praktiškai buvo, realiai. Braziulis, pavduotojas mano operatyviniam darbui. Rimas Petruškevičius, pirmojo skyriaus viršininkas, ir Pociūnas – antrojo skyriaus, tai iš trijų. Aš nelabai galiu pasakyti argumentus, dėl ko jis buvo ir dėl ko paskirtas. Nes Petruškevičius negalėjo būti paskirtas. Jis labai protingas žmogus, iš tikrųjų aukščiausios klasės finansų žinovas, bet jis su kolektyvu negali dirbti, jis kaip analitikas, jeigu vienas dirba, tai yra viskas puiku. Jis turėjo problemų pirmame skyriuje su poskyrių viršininkais, nebuvo kontakto ir prasidėdavo intrigėlės, ne intrigėlės, kabinėdavosi prie smulkmenų. Kai ten būdavau, pareguliuodavau truputį. Užstodavau tuos poskyrių viršininkus, todėl jis tikrai negalėjo tapti valdybos viršininku, net minties tokios nebuvo ir niekas nekalbėjo.

Braziulis. Jis pavduotojas kaip pavduotojas, mes su juo kalbėjome, sakau, Kastyti, tu suprask vieną dalyką, kaip aš, buvęs politrukas, niekada netapsiu generalinio direktoriaus pavduotoju, taip tu, kaip KGB' istas, netapsi valdybos viršininku. Man atrodo, kad jis suprato tuo metu. Pasirodo, paskui ambicijos buvo užgautos.

Ir antras dalykas. Braziulis instrukcijas labai gerai žinojo, jis buvo paragrafų žinovas, o didelio autoriteto tarp kolektyvo irgi neturėjo. Pociūnas toks auksinis vidurys buvo.

KL. Ar buvo jūsų nuomonės klausama prieš jį paskiriant valdybos viršininku?

ATS. Ne, kai aš pasakiau, kad išeinu, aišku, kad ir generalinis direktorius, ir pavaduotojas kuruojantis, tuo laiku buvo Pocius, klausė, ką siūlai, ką galvoji. Mes taip pat kalbėjome. Kandidatus tuos peržiūrėjome, vienintelis Vytas buvo.

KL. Ar dėl PAVARDENIO perkėlimo iš Kauno į Trečiąją valdybą viršininku...

ATS. Ne. Čia jau be manęs...

KL. Niekas su jumis nekalbėjo. Kai departamente prasidėjo tyrimas, ar prieš pradėdant tyrimą dėl vadinamosios elektros vagystės tinkluose, ar jūs esate kreipęsis ar kreipėtės į ką nors iš VSD?

ATS. Kada kaip. Jau rudenio, aš gegužę išėjau, pradėjau dirbti, rudenio ar po liudijimo, Pocius tuo metu, generalinis direktorius Pocius mano teisme dėl garbės ir orumo liudijo, po to pakvietėme arbatos išgerti. Mes kalbėjome ilgai, apie porą valandų. Aš jam pasiūliau, sakau, turiu gerą informaciją, tikslią informaciją, pagal saugumo maštabus atitiktą, daug milijonų ir t.t., ir t.t. Gana paprasta byla. Jis sako, būtų gerai, tik duok. Aš tą informaciją atidaviau. Paskui man paskambino, aš neatsimenu, kas paskambino, sako, mes priimsime sprendimą, kaip, kas ir ko. Paskui paskambino tas pats PAVARDENIS, man atrodo, sako, šita informacija man perduota, sako, atvažiuok, paaiškink, kaip, kas, viską iki smulkmenų. Jie pradėjo tyrimą, kuris normaliai baigėsi. Nors mūsų tą VST ne tiek interesų buvo, nes visas veiksmas vyko daugiau Rytų skirstomųjų teritorijoje.

KL. Jūsų nuomone, kam galėjo, jeigu taip buvo, kam galėjo būti reikalingas Pociūno perkėlimas iš valdybos viršininko į Gardiną ar dar kur nors, jeigu būtų buvę tokie variantai. Kam jo palaikomi tyrimai, jo nuostatos, principai ir panašiai galėjo būti neparankūs ar nepageidautini: a) departamente, b) už departamento.

ATS. Sunku kalbėti, čia įvardinti. Čia ne ikiteisminis tyrimas. Vytas turėjo charakterį, čia yra jo bėda. Jis nebuvo stumdomas, jo nepastumėsi, jeigu jis turi įsitikinimus kažkokius. Galiu pasakyti, kada Pakso istorijos tyrimas vyko, garsusis, mes su Vytu sėdėjome, nes ir tas pats Braziulis, ir visi nėrė į krūmus. Mes abu sėdėjom, sakau, Vytai, kaip? Dirbam? Dirbam. Iki galo, ramiai, rimtai ir rimtai. Todėl charakterį jis turėjo žmogus. Ir ten jeigu kas nors paprašytų, nutrauk tyrimą, ton pusėn žiūrėk ar nežiūrėk, ne tas žmogus, kurį buvo galima pastumti.

Čia daug prirašyta, aš nenoriu tų pavardžių ir viso kito. Čia daug prirašyta, bet esmė, kad jis tikrai turėjo charakterį ir stumdomas nebuvo.

KL. ...kad net ir tas būdo bruožas, ta charakterio savybė galėjo būti būtent neparanki, būtent dėl jos, taip pat ir dėl jos ir dėl to bruožo, galėjo būti noras jį pakeisti.

ATS. Aišku. Iš mūsų darbo kryptių, atvirai pasakius, tai buvo keturios, kurios buvo visiems įdomios, tai degančios, ir per kurias mes kentėdavome, mūsų laimės ir nelaimės buvo. Tai buvo transportas, geležinkeliai, dujos, elektra, nafta. Visi kiti tyrimai mažai kam rūpėjo. Kontrabandą su anglais kur gaudėme. Pagavote? Gerai. Nepagavote, dar geriau. Bet šitos keturios kryptys tai yra laimė ir nelaimė valdybos. Visiems reikalingos, bet daug ir priešų.

KL. Ar jums teko, vadovaujant Trečiajai valdybai, jau susidaro toks įspūdis, kad, matyt, jūs dar dirbote, kada valdyba domėjosi 2K projektu, buvo rengiamos atitinkamos pažymos, kurių paskui į viešumą dalis pakliuvo, tų dalykų, ar su tuo dalyku susidūrėte, kad tiriant šituos dalykus ne visai piniginiai interesai tokio verslininko Stonio matėsi, o galbūt ir jo kontaktai su nedraugiškom specialiosiomis tarnybom galėjo matytis. Ar jums kas nors žinoma ar nėra? Ir galbūt žinomi jo ryšiai su dabartiniu VSD generalinio direktoriaus pavaduotoju Jurgelevičiumi ir Januška? Tai čia pirma dalis klausimo.

ATS. 2K, tą problemą mes pradėjome. Prie manęs, kol aš dirbau, buvo pirmas variantas tos pažymos, paskui galutinis variantas, kur laikraščiuose pasirodė, jau be manęs buvo toliau dirbta, matyt, toliau dirbo valdyboje ir daugiau informacijos buvo, ir atsirado tos pavardės Stonys ir visa kita. Kol aš dirbau, tas variantas, kuris buvo, mes tikrai neblogos informacijos turėjome, gana tiksliai apie tą 2K. Tuos tikslus Rusijos ir visa kita. Gaila, kad tos mūsų prognozės pasitvirtino, krovinio neliko ir tas visas 2K subliūško. Mes tuo metu atkreipėme dėmesį, kad aplink 2K labai daug KGB rusų karininkų sukasi, praktiškai „Meždunardnaja tranportnaja kompanija“ ar kaip bUvo per vidurį, tarpinė grandis,

mes paskui išsiaiškinome, kad buvo vieni KGB darbuotojai. Stonys jau tuo metu šmėžavo šitame projekte, čia niekam ne paslaptis, nei čia naujieną pasakysiu, nei čia ką labai, matyt. O paskui laikraščiuose pats skaičiau, kada atsirado jau kita kompanija, matyt, kada viešumon išlindo „Meždunarodnaja transportnaja kompanija“, tai rusai paprastą dalyką – pakeitė, tuos išvaikė ir atsirado, kiek paskui skaičiau, jau Stonio, ar akcininkas, ar vadovas, ar savininkas, ten tarpinė kažkokia grandis.

KL. O jo kontaktai su Januška ir Jurgelevičiumi jums žinomi?

ATS. Jurgelevičiaus aš gyvenime nesu matęs ir, kol dirbau, tokios pavardės nežinojau, nesusidūriau. O su ponu Januška buvo tuo metu.

KL. Jeigu su Januška buvo, tai kokie kontaktai galėjo būti, man įdomu, gal truputį konkrečiau.

ATS. Norėčiau pasikonsultuoti. Aš apie operatyvinę bylą pradedu kalbėti, bet aš leidimo neturiu su slapta informacija, čia yra dviprasmybė. Paskui, kad po straipsniu nepalįsčiau.

KL. Kiek galite, tiek sakykite, savais žodžiais.

ATS. Savais žodžiais. Bylos atmintinai vis tiek neatsimenu. Čia yra rimtas dalykas.

KL. Aš konkretizuoju. Ar ryšium su 2K ir kitais dalykais, ir Stonio pavarde...

ATS. Aš galiu pasakyti, kad operatyvinėje byloje tokių duomenų buvo. Savom ausim girdėjau.

KL. Šito kaip tik norėjosi. Dabar dar norėtusi, jūsų jau grynai asmeninė nuomonė, į šitą klausimą galite atsakyti, galite neatsakyti. Vis tiek aš suprantu, jūs kaip žmogus mąstėte, galvojote, ar vis dėlto galėjo būti, kad kam nors Pociūnas buvo labai rimtai užėjęs, užmynęs ant nuospaudos ir galėtų būti jo ta žūtis tragiška ir tai yra kaip kerštas. Ar galima daryti tokią prielaidą? Nelendant į tyrimą, tiesiog man jūsų subjektyvi nuomonė įdomi, kaip patyrusio žmogaus ir kartu dirbusio.

ATS. Dėl žūties tai tikrai man sunku ką nors kalbėti, aš tiek pat žinau, kiek ir jūs, iš laikraščių. Būtų nerimta spėlioti ir t.t., ir t.t. Kad išsiuntimas galėjo būti susijęs, tai čia aš neabejoju.

KL. Aš teisingai suprantu, kad išsiuntimas tam, kad jis čia nelabai buvo kai kam parankus.

ATS. Pagrindinės aistros, kiek aš supratau, virė aplink geležinkelius ir aplink “Mažeikius”.

[...]

KL. Ar galėtumėte pateikti kokių savo matymų dėl verslo grupių įtakos tiek patiems VSD pareigūnams, tiek ir politikams? Viena iš mūsų kryptių šito tyrimo.

ATS. Tiek daug metų dirbus tą darbą ir ten šitoje srityje įtaka būdavo, visas triukšmas ir matėsi, patys politikai puikiai suprantate ir žinote daugiau negu mes gal kitą kartą. Tai yra įtakodavo ir visas triukšmas buvo apie tuos keturis grandus, tai yra dujos, elektra, transportas. Kur būdavo tarpininkai, kurie gaudavo pinigų vien už tai, kad jie yra, ir viskas. Visos kitos verslo rūšys, baldininkai kažkokie, prekybininkai, nei jie kišdavosi, nei jiems rūpi, nei jie priklausomi iš esmės yra nuo valdžios ir visa kita. O visi įvykiai, rinkimai ar finansavimas neskaidrus, ar kas, visą laiką sukdavosi apie šituos keturis dalykus. Pinigai iš tikrųjų dideli ir gaunami už nieką, už orą. Tada mes mąstėme įvairiai, priedangos organizacijos puikiai telpa po tuo stereotipu ir pagal visas taisykles. Labai dujų klausimas įdomus. Kada buvo premjeras Šleževičius, kauniškiai tarpininkai buvo. Paskui krito, Viktoras atsirado. Taigi tos firmos, tai supraskite, du, trys žmonės yra ir viskas. Mes kada ieškojome, kai Stonys perėmė Vakarų korporaciją, kur jų ofisas, tai Gargžduose radom vaikų darželį, vienas kabinetas išnuomotas, be telefono ir be fakso, tuščias. Milijoną, pelnas deklaruojamas milijonais. Visiškai suprantama, mes žinojome, kad didžioji dalis į Rusiją grįžta tiems patiems riazanovams ir visiems kitiems per ofšorus ir didelė dalis čia išsisklaidydavo kažkaip, kažkokiu būdu. Tai čia šitie keturi grandai, kada mūsų valdybos darbo kryptis buvo, tai čia mūsų laimė ir nelaimė buvo.

KL. Ar jūs palikote bylų, ar ta prasme paruoštų pažymų, ar paruoštos medžiagos, kuri turėjo, jūsų įsitikinimu, prieiti iki tam tikros sekos, turėti eiga, ar pažymų pavidalu gulti Prezidentui, Seimo Pirmininkui, premjerui, ar kažkokia turi būti atlikta konkreti operacija, galbūt ir per prokuratūrą, tačiau eigos nebuvo? Jūsų žiniomis, eigos nebuvo. Jūs, be abejo, negalite visko žinoti.

ATS. Jeigu taip jau atvirai pasakius, tai nelabai po išėjimo ir žinojau, ką valdyba daro, ko nedaro. Ir sąmoningai, vienas dalykas, nelindau, nes paskui tie pletkai ėjo. Antras dalykas, mes su Vytu, jeigu

bendraudavome, tai džentelmeniškai mes sutarėme, jis apie mano darbą neklausinėti, nes irgi gal buvo suinteresuotas kai ką žinoti, ką aš čia dirbu, ne kai ką, o apie įmonę, trumpiau. Bet aš irgi apie tuos jo darbus nekalbėdavau, ir jis gana uždaras būdavo. Šituos dalykus labai gerai suprasdavo. Kiek supratau, ta pažyma 2K, mano laikais irgi buvo, mes gal pusę metų stūmėm, niekaip neprastūmėm niekur.

KL. Sakykite, jūsų išėjimas iš Vakarų skirstomųjų tinklų toks netikėtas buvo, žinutė laikraštyje, tas išėjimas labai keistai sutapo su tais įvykiais, kurie vyko, su visokiais prasidedančiais tyrimais. Ar tai tik sutapimas? Kiek galite, jeigu galite, apie tai pasakyti, nes yra visokių žinių, ir apie tai, kad jūsų buvę vadovai nenorėjo turėti problemų su VSD vadovybe ir panašūs dalykai.

ATS. Dar kartą pakartosiu, šalių susitarimu įvyko skyrybos, išsiskyrimė labai gražiai, labai tvarkingai, aš tikrai džiaugiuosi, kad dirbau tokioje įmonėje, tai yra absoliučiai švari, skaidri. Dėl to irėjau, kad žinojau, kad tai ne banditai, ne žulikai, ne kontrabandistai, tai rami, normali, skaidri firma, toliau komentuoti, su darbdaviais mes sutarėme – be komentarų.

KL. Gerai. Dabar kitas dalykas, grįžtant prie to, ką kolegos klausinėjo, kadangi V.Pociūnas pats negali papasakoti apie tai, kaip jis atsidūrė Gardine, apie jo išėjimą, todėl jūs, būdamas jo geras draugas, žmogus, suprantate, kaip svarbu mums gauti informaciją ir žinoti, ką jis jautė, ką jis sakė, ką jis kalbėjo jums, jeigu buvo tokių pokalbių. Tai tikrai labai padėtų tyrimui, jeigu jūs, kaip vienas iš artimiausių žmonių, papasakotumėte tuos momentus, tuos epizodus, kada jis kalbėjo, pasakojo apie savo išėjimą iš Trečiosios valdybos viršininko ir išsiuntimą į Gardiną.

ATS. Čia, matyt, kad suprastum tuos visus dalykus, reikia nuo pat pradžių. Kai jis tapo tuo valdybos viršininku, ir prasidėjo. Aš, pavyzdžiui, tikrai negalvojau, kad valdyba susipyks. Vienas žmogus, matyt, ambicijų nesuvaldė ir prasidėjo vidiniai nelabai gražūs santykių aiškinimais ir visa kita.

KL. Kas nesuvaldė, kadangi mes nagrinėjame tuos klausimus...

ATS. Kiek aš suprantu, man niekas neįvardino, bet, kiek aš suprantu, tai Braziulis nesuvaldė savo ambicijų. Ir prasidėjo ten tokie... Aš išeidamas ir prašiau, ir Pociaus prašiau, sakau, padėkite Vytui, nes vis tiek valdyba yra gana sudėtingas dalykas, čia ne tik 30 žmonių Vilniuje, dar Lietuvoje kiek tų žmonių. Ir valdyba, iš tikrųjų buvo surinkti žmonės su charakteriais, visi protingi žmonės. Bet kada protingas, tai, žinote, kiekvienas turi savo charakterį, savo ambicijas, ten gana sudėtinga, ne taip, kad čia eiliniai žmogeliai, kurie vienodi, pilki ir viskas buvo puiku. Reikėjo dirbti, žinot savybes teigiamas, neigiamas. Teigiamos – ten paskatini, neigiamos – prispaudi. Taip ir gyvendavome. Aš Pociaus prašiau, padėkite Vytui, nes negali būti, iš karto pastatė ir tu važiuoji, ir be jokių problemų, ir be nieko. Tai man labai keista. Vytas sakydavo, sako, pykstatmės, pykstatmės. Sakau, nesuprantu, jie normalūs žmonės, kaip čia dabar. Paskui net skambinau Dabašinskui, mes su Dainiumi dirbome Antrajame departamente, mūsų santykiai buvo geresni. Jurgelevičiaus nepažinojau, nemačiau aš jo, Dainiui skambinau, sakiau, padėkite valdybai, gaila valdybos, tarp savęs taip. Sako, kokia išeitis? Paprasta, arba susodinkite visus tris, arba išskaidykite visus tris. Ir viskas, ir visas bus sprendimas, valdyba išliks darbinga ir viskas bus, visos problemos. Ten ta problema, nežinau, pirmo kurso Vadybos fakulteto studentas išspręstų tas problemas. Bet ta situacija tęsėsi kelis mėnesius, tai gal naudinga buvo, kad kuo toliau, tuo labiau jie rietųsi. Kelis mėnesius tempti tokią situaciją, tai man protu irgi nelabai buvo suvokiama.

KL. Jūs paminėjote terminą. Man susidarė įspūdis iš gautos informacijos, kad ne 2 mėn. tempėsi situacija, o virš pusės metų įtampa buvo. (ATS: „Taip, taip, apie...“) Kaip jūs, kaip buvęs vadybininkas, vadovavęs valdybai, ar jūs manote, kad išties turėjo tiek laiko vykti vadinamieji savireguliacijos procesai, kad vis duodama galimybė kaip nors susitvarkyti.

ATS. Sakau, čia pirmo kurso vadybos studento uždavinys. Aš juos visus tris pažįstu, jie normalūs žmonės, ten nėra kažkokie užsispyrę ožiai ir visa kita. Jeigu juos tris susodinai, vyrai, dirbate ar ne. Dirbam. Jeigu nedirbam, tai eikite visi trys į šonus. Vienas į vieną skyrių, kitas į kitą, trečias į trečią ir negriaukite valdybos. Nes jeigu viršininkai riejas, reikia suprasti, kad iš paskos tempiasi visi inspektoriai, ir vieni tą myli, kiti to nemyli ir t.t., ir t.t. Jie kažkokią strategiją kūrė, aš detalių nežinau,

Vytas pasakojo, tai jeigu valdyba su Pociūno parašu vieną strategiją nuneša pavaduotojui kuruojančiam, o Braziulis atneša kitą, tai, matyt, situacija kažkam buvo naudinga.

KL. Pabaikite iki to tragiško įvykio.

ATS. Tada, kai jau ten po pusės metų išsisprendė, išėjo du, kaip ir normalu, Vytas džiaugėsi, kad dirba, viskas normaliai, viskas gerai. Porą kartų iš viso buvo pakylėtas: niekas negalvojo, kad padarysime, bet mes padarėm. Sakau, tai ką padarėt, sako, na, na, pradėk tau aiškinti, ką padarėm. Bet normaliai dirbo. Aš supratau, kad ten viskas normaliai, susinormalizavo ir jokių problemų nebuvo, paskui vėl prasidėjo kažkas, pradėjo man skūstis, kad mane nori išėsti. Vyta, baik, normalūs žmonės, vadovybė. Kaip tave ėda? Muša, ką daro? Visokių. Tai popierių nepatvirtina, tai parašo negauna, tai sankcijų savaitėm negauna, tai tą, tai tą. Matyt, su kuruojančiu pavaduotoju kontaktas neįvyko. Paskui pavaduotojas sako, eik pas Pocių, Pocius sako, eik pas pavaduotoją, taip ir vaikšto, paskui prasidėjo problemos, vėl kažkokia reorganizacija buvo ir ar tų instrukcijų, nežinau ko, nepatvirtino labai ilgą laiką. Bet tai čia reikia suprasti, jeigu yra etatai, tai nuo etatų priklauso žmonių paskirstymas, koeficientai ir atlyginimai. Aišku, kad žmonės nepatenkinti, visos valdybos susitvarkė, o čia tempiasi, tempiasi ir niekas nepasako, kodėl šitai nedaroma. Tokia situacija, atrodo, kaip ir iš nieko, kaip ir nerimta, bet žmogus nelabai laimingas buvo, atvirai pasakius. (Balsas salėje)

KL. Jūs pasakėte, matyt, ta situacija buvo kažkam naudinga, ta košė visa.

ATS. Tas problemas galima išspręsti per pusę valandos.

KL. Tai taip. Jūs šiek tiek pasakėte, labai aiškiai apie vidinius reikalus. Bet aš grįžtu prie ankstesnio savo klausimo, kam tai buvo naudinga, paprastai sakant, jūs paminėjote keturis grandus, paskui dar buvo du svarbiausi iš tų keturių. Tai šia kryptimi, ar nebuvo poveikio VSD vadovybei, tam tempimui daugiau kaip pusę metų. Nuojauta jūsų.

ATS. Nuojauta šiam reikale, čia kaip truputį šiek tiek skaitausi prie tų teisininkų, praktikas, nuojautų čia neprisiūsi, atvirai pasakius.

KL. Aš labai norėčiau, kad dabar papasakotumėte, ką jūs su Vyta Pociūnu bendraudamas žinojote iki jo žūties, o tada komentarus ir viską.

ATS. Vytas – patark, ką daryti. Sakau, nieko, dirbk gerai, kad tavęs neišmestų gatvėn, tau vienintelis ginklas – dirbti. Dirbk, dirbk, dirbk. Aš juokdavausi, tu barikadų didvyris, ordininkas, bet tavęs gal neišbruks gatvėn taip paprastai. Dirbk ir normaliai viskas bus. Aš netikėjau, kad kažkas bus. Bet paskui vieną dieną paskambino, sako, noriu atvažiuoti, sakau – gerai. Aš grįžtu iš komandiruotės, atvažiuok vakare į namus. Atvažiuo vakare toks suirzęs gana stipriai. Sako, tai šiandien pasiūlė. Sakau, ką pasiūlė. Sako, viskas, valdybą priduoti. Sakau, ką siūlo? Sako, Tbilisin važiuoti. Sako, ką daryti? Ūkiškai, vyriškai pakalbėjome, kiek tau metų, šeima. Sakau, ką tu visus pakelsi, išvažiuosi? Nepriskraidysi iš Tbilisio į Vilnių. Jeigu nori atlaisvinti vietą, derėkis, prašyk, sutinku, bet kad arčiau būtų. Kitą dieną paskambino, sako, teismus buvau. Sakau, sutinku, tik arčiau. Už trijų valandų ir atsirado Grodnas.

KL. Toliau... Iki žūties, jeigu galima, jo savijauta, nuotaikos ir kaip jūs vertinate.

ATS. Kokia savijauta, supraskite, aišku, kokio savijauta. Žmogus dirba tiek metų, įdėta darbo, yra kažkokių plusų, psichologiniai dalykai, visi supranta dėl ko tu ten ir visa kita. Ir išvažiuo jis į tą Grodną stebuklingai greitai, per tris paras, kaip jis juokėsi. Kiti per 3, 4 mėnesius išvažiuodavo, o jis trečią parą jau Grodne buvo. Paskui klausdavau, labai retai, nes jis buvo užsiėmęs, aš užsiėmęs būdavau. Vis tiek porą kartų buvom susitikę. Sakau, ką tu veiki, Vyta. Juokiasi, nieko. Na, kompus atvežė kažkokių, tai instaliavau, kaip jis geras kompiuteristas. Ryšį, kažką. Paskui, gal liko mėnuo iki žūties, man perdavė, aš kaip tik tada keičiau telefoną, kad ieškojo manęs, bet taip ir nebesusitikome.

KL. Dar vienas klausimas. Sakykite, o kaip jūs vertinate, vis tiek norisi jūsų pozicijos, vadovybės laikyseną po tos žūties, kai jūs matėte komentarus, visus kalbėjimus apie tai, kaip jis savo noru išvyko, apie tai, kad jis dėl pinigų išvyko, ir panašūs dalykai. Apskritai, kas toliau vyko palaidojus

V.Pociūną, visos informacijos išmetimas, kaip kas sako, kad tai žurnalistinis smalsumas buvo tenkinamas apie jį, kaip apie žmogų, ir visi bandymai parodyti jį.

ATS. Čia ne man vertinti. Lavonui lįsti po lova, tai žinote... Sakau, lavonui lįsti po lova, tai, atsiprašant, nenoriu nei kalbėti.

KL. Ačiū. Prašom pasakyti, jūsų nuomone, kaip sakėte, pirmo kurso vadybos studentui penkių minučių klausimas sutvarkyti. Tai vis dėlto, kokia yra VSD vadovų, tiek generalinio direktoriaus, tiek pavduotojų, atsakomybė už tai, kad taip ilgai buvo toleruojama tokia netvarka, psichologinė ir kitokia netvarka Trečiojoje valdyboje, netvirtinant dokumentų, visa kita, nes tiek, kiek laikraščiuose rašė, ten kitur. Paskui truputį grįšim prie to lindimo po lova, atleiskite už jūsų terminą, kad panaudoju, man irgi tai nepriimtina, bet tai viskas buvo. Tas viskas buvo ir buvo sakoma, kad jis blogas vadovas, ne vadybininkas, toks, anoks. Šiuo aspektu, kai jūs kartu dirbote, ar jūs tikrai galite konstatuoti, kad Pociūnas tikrai buvo niekam tikęs vadybininkas?

ATS. Jeigu žmogus sugebėjo tuščioj vietoj sukurti Visagino miesto skyrių, surinkti žmones ir atlikti milžinišką darbą, milžinišką, priešiškoje aplinkoje, priešiškam mieste, sudėtingą atominę elektrinę, kur sava specifika. Gerbiamasis pirmininke, man atrodo, buvote jūs, kai važinėjote su Ševaldinu, posėdžiai buvo Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitete, milžiniškas darbas, sudėtingas. Gal dar nebuvot, aš neatsimenu, daug buvo visokių problemų. Po to sakyti, kad blogas vadybininkas, nesusitvarko su darbu, tai man juokingas tas dalykas. Prieš pusę metų įteikia ordiną, o po pusės metų jau tampa blogas. Tai irgi nei šis, nei tas. Ir trečias dalykas, sakyčiau, gal Vytas turėjo bohema, gal per daug inteligentiškas buvo, aš griežtas buvau, man paprasčiau buvo. Bet žinote, kaip kariškiui buvusiam. Gal jis galėjo būti griežtesnis. Bet kad blogas vadybininkas ar dar kažkas. Plius tarp visų viršininkų tai Vytas tikrai ne paskutinis buvo, ten yra kur kas blogesnių. Ir paskutinis dalykas, dabartinis paskirtas jo vieton, man atrodo, ir pusės Vyto nėra. Kad ten iš tikrųjų genijų būtų suradę kažkokį ir pastatę, kad viskas sublizgėjo staiga, tai tada aš suprantu. Iš tikrųjų buvo vadybinis sprendimas – geras, surado dar geresnį, tai tada suprantamas dalykas.

KL. Prašom pasakyti, jūsų nuomone, patyręs žmogus, dirbęs tuos darbus, kai buvo pradėta taisyti, kaip sakoma, tie iš po lovos reikalai po laikraščius, jūsų nuomone, ar tai vis dėlto buvo pačių žurnalistų išknisimas, atleiskite už tą dalyką, ar tai vis dėlto galėjo būti ir iš vadovybės kieno nors pametėta ar pašnabždėta?

ATS. Kaip žurnalistai galėjo nuvažiuoti į Grodną, į namą, kur gyveno Vytas, ir surasti tuos paltus? Jų buvo, nebuvo, čia nežinau, kitas dalykas. Kaip galėjo žurnalistai Lietuvos nuvažiuoti ir ten įlįsti į tą namą? Kas atsakys į šitą klausimą?

[...]

KL. Jūs minėjote atsakydamas dėl Januškos į vieną iš klausimų, kad buvo operatyvinių duomenų apie ryšius su Stoniu jums dirbant. Tai buvo jau kurie metai? Jūs išėjote...

ATS. Prieš pabaigą, kada prasidėjo 2K. Visos istorijos.

KL. Jūs išėjote 2004 metais.

ATS. 2003 metais.

KL. 2003 m. išėjote. Aišku, jūs jau minėjote, aš gal pernelyg daug... Jūs išeidamas žinojote arba prieš pat išeidamas, kad D.Jurgelevičius bus skiriamas arba ateis...

ATS. Ne, tikrai ne.

KL. Nežinojote. Kitas dalykas. Ir kiti iš jūsų buvusios valdybos, jūsų buvusios vadovaujamos valdybos žmonės, ne tik Pociūnas, atsisveikino su darbu valdyboje, tarp jų ir dabar irgi taip gerokai mistifikuojamas, nežinau, ar spaudoje tai buvo, ar jums teko girdėti, bet man daug teko girdėti apie R.Burkovskį, kuris taip pat dirbo labai svarbioje srityje, geležinkelių transporto srityje, valdybos...

ATS. Jo byla ir buvo 2K.

KL. Kaip sakote?

ATS. Jo byla buvo 2K.

KL. Ką galite pasakyti apie jį, kaip apie asmenį, kaip apie darbuotoją, kai jums teko su juo susidurti, kokių problemų buvo, ar tai buvo geras darbuotojas ir jo atleidimo peripetijos, ką nors žinote apie tai ar apskritai apie tai žinote.

ATS. Kai aš dirbau, jis buvo eilinis poskyrio viršininkas, kuravo transportą, geležinkelį, tai iš tikrųjų labai protingas. Mes pakeitėme keletą žmonių, kai pono Vagnoriaus laikais buvo galima kviesti ekspertus vadinamus ir duoti gerą atlyginimą. Tai Daubarą tada pakvietėme, Živilę pakvietėme, Burkovskį pakvietėme. Jie iš tikrųjų buvo savo srities specialistai. Aš juos vadindavau – auksiniai berniukai, smogiamoji jėga, iš tikrųjų keliom galvom aukštesni už kitus eilinius darbuotojus buvo. Jeigu jis bedirbdamas pas mus apsigynė daktaro disertaciją, tai šį bei tą kalba. Puikiai galėjo bendrauti, buvo savo srities specialistas, todėl situaciją žinojo geležinkelio, Susisiekimo ministerijoje iki smulkmenų. Bendraudavo su aukščiausio lygio žmonėm. Tiktai teigiamai aš galiu pasakyti. Nieko jis ten labai neišsiskyrė, mes nei bičiuliai, nei draugai buvom, jis gerokai žemesnio lygio buvo. Girdėjau kiek ir visi, kad sukūrė pareigas, pasiūlė išeiti, kai parašė pareiškimą, paskui neleido priimti. Tokių šposų tai... Tai čia antras atvejis, kai Vyta mačiau tokį nesavą, juodą. Atvažiavo, sekmadienį paskambino, sako, galiu atvažiuoti, sakau, vasara buvo, matyt, mėnuo, pusanthro ar du iki žūties. Aš neatsimenu datų, kada tokie... Atvažiavo, papasakojo Burkovskio istoriją. Sako, viskas, man trūko, aš daugiau nebegaliu ir viską padarysiu, kad visi viską žinotų.

KL. Taip pasakė V.Pociūnas.

ATS. Taip pasakė ir paskui po pusanthro mėnesio tas įvyko, tai antrą kartą gyvenime šaltas prakaitas per nugarą nubėgo.

ATS. Aš smulkmenų tikrai nežinau, kokios realijos ten, visa kita. Žinau, kaip buvo mechanizmas, grubiai tariant, apgautas, išdurtas, kaip čia pasakius.

KL. Aš dar norėčiau grįžti, apie 2K dabar kalbam. Tai valdyboje, ir ta medžiaga, kurią turėjote, rašėte pažymas, buvo labai aiški viena pozicija valstybinė dėstoma, kur yra pavojai, kokie jie yra, gal net ką jie turėtų daryti, kad jie būtų minimalizuoti. Ir kada jūs pastebėjote daromą įtaką ir galimą poveikį ar tokį nepasitenkinimą jūsų išvadamis iš kitų institucijų ir kitų pareigūnų? Ir ar pastebėjote, kad iš jūsų pažymų galima dviem variantais elgtis, kai gauni pažymą, kur pasakyta, kas yra blogai, pasakyta, ką reikia daryti, kad taip nebūtų, tai taip ir daryti. Arba galima sakyti, jūs daugiau tokių nerašykite ir daryti kitaip. Tai kada jūs pastebėjote tą skirtumą ir tas reakcijas, ir poveikius?

ATS. Reakcija buvo labai paprasta, tos pažymos niekur negalėjome prakišti, atvirai pasakius. Mes tiktai pateikėm tada, kada, man atrodo, Paksas buvo Prezidentas, tik tada sugebėjome prezidentūron prakišti tą pažymą. Toliau ji gulėjo stalčiuje ir niekur nėjo, štai ir visas poveikis.

KL. Atsiprašau, ar jūs norite pasakyti, kad kol Januška buvo Prezidento pagalbininkas ar ministerijos aukštas sekretorius, tol ta pažyma negaudavo jokios eigos.

ATS. Mes, kaip valdyba, pagal vidaus instrukcijas pateikėm tą pažymą generaliniam direktoriui, kad ji nukeliautų pagal adresatą. Niekur, gulėjo ir niekur nekeliavo.

KL. Pas direktorių gulėjo.

ATS. Tikriausiai, o kur daugiau gali būti.

KL. Čia dar prie Laurinkaus?

ATS. Taip.

KL. Prašom pasakyti, čia jau iš kitos temos. Nuo to momento, kai jūs sužinojote, kad mes jus pakviesime, ar buvo ...

ATS. Tik užvakar sužinojau.

KL. Nesvarbu. Ar buvo... Kiti galėjo anksčiau sužinoti, nors jūs dar nežinojote, kad būsite kviečiamas. Ar buvo kokių nors iniciatyvų, kontaktų, įtakų, zondažų iš Valstybės saugumo departamento pareigūnų į jus, ketinant išsiaiškinti, kaip liudysite, ką liudysite ir panašius dalykus.

ATS. Zondažo nebuvo, tik Vidaus kontrolės tarnybos pareigūnas kažkoks manęs ieškojo, net per dukterį surado, nori pasikalbėti. Tai buvo prieš 3 ar 4 dienas. Sakau, gerai, aš esu Utenoje, atvažiuok ir pakalbėsime. Kažkodėl neatvažiavo. [...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.9)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 16 d.

9 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

KL. Prašau. Komiteto uždaras neeilinis posėdis, kuris buvo sukviestas ryšium su tuo, kad nebuvo pateikta ta informacija iš Valstybės saugumo departamento, kuri buvo pažadėta, kad pateiks mums tas pažymas, kurios susijusios su 8 ir 9 Seimo nutarimo punktu, tai yra su mūsų darbo kryptim. Dėl informacijos dėl aukštų valstybės pareigūnų galimų korupcijos ryšių arba užsienio šalių institucijų, įstaigų, asmenų galimos įtakos jiems ir taip pat galimų politikų, verslo ir kitų interesų grupių įtakos Saugumo departamento pareigūnų veiklai ir jų sprendimams. Mes, kiek girdėjome iš generalinio direktoriaus raštiškai ir žodžiu penktadienio posėdy, jis buvo žadėjęs pateikti tą informaciją. Tos informacijos komitetas nesulaukė. Tada laukiame generalinio direktoriaus paaiškinimo šitais klausimais.

A.POCIUS. Ačiū. Labai atsiprašau už laiko tam tikrus sutrikimus, bet aš pabandysiu paaiškinti šią mūsų situaciją. Kaip minėjau, buvo sudaryta komisija departamente, kad įvertintų visus raštus, kurių buvo prašoma pateikti komitetui. Komisija tą darbą atliko ir šį darbą ji baigė vakar vėlai vakare, tai buvo 22.30 val., kai buvo surašytos pačios išvados. Tie klausimai iš dalies buvo aptarti Valstybės gynimo taryboje. ... galbūt kilo, bet jie buvo aptarti irgi dėl informacijos pateikimo, kai informacija susijusi su pradėtais, bet nebaigtais tyrimais. Gavęs išvadas, aš jas pats paskaitysiu komiteto nariams. Ir darant šitas išvadas, aš privalėjau informuoti ir Jo Ekscelenciją Prezidentą, žodžiu informuoti apie šią situaciją, kadangi tam tikrais klausimais buvo informuotas ir pats Prezidentas. Prašom klausti. KL. Kokias išvadas, kieno išvadas?

A.POCIUS. Manychiau, kad Prezidentas buvo informuotas apie prašymus pateikti atitinkamą informaciją ir kokias mes esame padarę departamente viduje išvadas dėl prašomų pačių dokumentų. ...išskytos informacijos, valstybės vadovas, kuriam tiesiogiai pavaldus ir Valstybės saugumo departamentas, paprašė iki ketvirtadienio susilaikyti dėl šio klausimo sprendimo. Ir, kiek man yra žinoma, Prezidentas turėjo kalbėtis su komiteto pirmininku. Pokalbio turinio aš, žinoma, nežinau. Mes turime teisininkų išvadas, kurios konstatuoja, kad tokie sprendimai pažeidžia įstatymus, o aš savo ruožtu nesu suinteresuotas laužyti įstatymų ir jų pažeidinėti. Todėl manychiau, kad dėl to pateikimo turėtų būti konkretus komiteto sprendimas, nes aš negaliu iki ketvirtadienio nepaklusti Jo Ekscelencijai Prezidentui. Tematika, kuri yra išdėstyta vidaus susirašinėjimo dokumentuose, yra ne vienos šiuo atveju valdybos nuosavybė, jeigu taip galima pasakyti, ne vienos darbo krypties reikalas, nes ji yra taip pat susijusi su užsienio informacijos tarnybos vykdoma veikla ir su partnerių teikiama informacija. Tai yra svarbu dėl to, kad nė vienas tyrimas nėra nutrauktas, nė vienas tyrimas nėra užbaigtas ir labai sunku būtų įsivaizduoti, kad tokį tyrimą būtų galima užbaigti šiuo metu, pateikiant prašomus vidaus susirašinėjimo dokumentus. Jeigu leisite, aš jums perskaitysiu komisijos išvadas. Jos yra gana trumpos ir yra gana lakoniškos. Vėliau aš galėsiu tas išvadas pateikti ir komitetui, o toliau reikės apsispręsti, kaip tą problemą toliau spręsti.

Nurodyti raštai, kurie yra prašomi, yra pasirašyti Antrosios valdybos vadovų ir adresuoti Valstybės saugumo departamento vadovybei. Visi raštai yra vizuoti vadovybės, duodant konkrečius nurodymus dėl jų tolesnio tyrimo ir dėl tolesnės tyrimo eigos. Visa ši informacija, kuri yra surašyta prašomuose dokumentuose, yra operatyvinio tyrimo byloje gauta vykdant slaptą telekomunikacijų tinklais

perduodamos informacijos turinio kontrolę, taip pat remiantis kai kuriais viešosios informacijos šaltiniais. Dalis šiuose raštuose esančių teiginių yra pagrįsti ir atitinka byloje esančius duomenis. Tačiau kai kurie teiginiai yra analitinių išvadų arba prielaidinių teiginių pobūdžio, padaryti remiantis byloje esančiais nepatikrintais operatyviniais duomenimis arba pačiose bylose tokių duomenų tiesiog nėra.

Dalis pateiktuose raštuose esančių teiginių tiesiogiai neatitinka ir byloje esančių duomenų. Visi nagrinėti raštai yra Saugumo departamento vidiniai dokumentai, parengti remiantis nepatikrinta operatyvine informacija, kuri yra tikrintina ir tikslintina, ir dėl šios priežasties nėra skirti kitoms valstybės institucijoms ar valstybės pareigūnams. Tokios išvados yra padarytos mano minėtos komisijos, kuri buvo kolegiali sudaryta iš įvairiausių... Ši komisija buvo sudaryta spalio 12 d. įsakymu, galiu pasakyti numerį. Nr.2-174 dėl Lietuvos Respublikos Valstybės saugumo departamento komisijos sudarymo ir išvados pateikimo.

[...]

Taip pat buvo pakviesti dalyvauti komisijos darbe rengėjai, kurie rengė tiesiogiai pažymų, raštų atitinkamus tekstus, turint tikslą tiksliai, betarpiškai įsitikinti šitos informacijos patikimumu. Kaip minėjau, vyksta tie procedūriniai klausimai, jie atlikti iš esmės, ir aš, kaip pareigūnas, aš negalėjau neinformuoti Prezidento. Dar ką galiu pasakyti, Prezidentas paprašė iki ketvirtadienio susilaikyti, vien dėl to, matyt aš nežinau, dėl kokių priežasčių. Galima spėti, gal čia yra valstybės ... klausimai, vizitai ir panašiai. Gal yra kokie žinomi kiti motyvai, aš šitų motyvų nežinau, bet man yra žinoma, kad tikrai Prezidentas kalbėjosi su komiteto pirmininku.

Teisinių išvada yra padaryta tokia, kad jeigu aš pateikčiau šitas pažymas, aš pažeisčiau atitinkamus įstatymus. Šito aš nenoriu tikrai padaryti. Reikia išspręsti šitą teisinę kažkokių būdu koliziją, nes ši nuomonė susiformavo tokia gavus visas komisijos išvadas. Jūsų valia yra išsiaiškinti su komisijos nariais, kodėl tokios išvados buvo padarytos ir kodėl buvo būtent tokie vertinimai. Aš manyčiau, kad viską galima išspręsti, bet raskime teisinį atitinkamą mechanizmą. Aš manau, kad ir komiteto nariai nėra suinteresuoti pažeisti įstatymą, kartu aš taip pat nesu suinteresuotas pažeisti įstatymus ir tuo pačiu, kad būtų man konstatuotas koks nors įstatymo nepakankamas vykdymas ir panašiai.

[...]

KL. Klausime nuo pradžių. Dabar penktadienį sakėte, kad pateiksite pirmadienį. Pirmadienį sakėte, kad pateiksite tam tikrą valandą, dabar jūs sakote, kad gavote Prezidento prašymą nepateikti iki ketvirtadienio. O komitetas sėdi susirinkęs ir laukia, kada jūs atnešite. Kas jums trukdė, kai sužinojote, kad yra toks Prezidento prašymas, nedelsiant informuoti komitetą apie tokį jo prašymą? A.POCIUS. Aš iš pačio ryto buvau prezidentūroje ir užsitęsė klausimo svarstymas pas Jo Ekscelenciją ir aš tokią galimybę ...aš neturėjau tuo metu ir duomenų apie Prezidento atitinkamą sprendimą, aš prašiau palaukti. Aš perdaviau per savo atstovą, kuris yra paskirtas čia kontaktams su komisija, kad jis informuotų, kad aš visiškai buvau įsitikinęs, kad aš galėsiu tai padaryti iki 11.30 val. Deja, taip neįvyko, įvyko truputį vėliau, apie 13.00 ar 14.00 val.

KL. Aš pratęsiu. Mūsų atstovas Seimui informavo, kad priežastis, dėl ko nėra pateikiama, yra visai kita, negu jūs dabar sakote. Priežastis yra tai, kad reikia tuos raštus pas jus viduje atitinkamai suregistruoti. Tai yra ilgos, sudėtingos procedūros ir jos užtruko. Ir todėl reikia valandėlę palaukti. Prašau pasakyti, ką bendro turi jūsų apsilankymas prezidentūroje, Prezidento prašymas, apie kurį mes sužinome tik dabar, dėl ketvirtadienio ir Prezidento dekretas.

A.POCIUS. Dėl Prezidento dekreto aš nieko bendro visiškai neturiu ir aš negaliu komentuoti Prezidento dekreto priėmimo. Čia yra Prezidento teisė ir aš nesu įgaliotas, juo labiau neturiu teisės komentuoti Ekscelencijos atitinkamų sprendimų, tik viena galiu pasakyti, kad priežastinio ryšio tarp mano apsilankymo ir Prezidento jokio nėra.

[...]

KL. Nemažoni procedūra. Kur dėsiesi? Keletas klausimų. Trumpai. Ko nedaryti Respublikos Prezidentas prašė iki ketvirtadienio? Neteikti komitetui dokumentų? Ko nedaryti?

A.POCIUS. Susilaukyti.

KL. Nuo ko?

A.POCIUS. Nuo pateikimo.

[...]

KL. Aš kažko, gerbiamas direktoriau, nesuprantu. Jūs penktadienį atėjote ryte, savo patalpose sakėte, kad jūs peržiūrėjote visą medžiagą ir jūs pagal Konstitucinio Teismo išaiškinimą kaip vadovas nusprendėte komisijai teikti informaciją. Tai galima rasti stenogramose, bet aš atmintį turiu neblogą, aš tai atsimenu. Tam pasirašėte įsakymą, paskui sudarėte komisiją, kur aš supratau, komisija tam, kad parengtų mums komentarus prie tos medžiagos. Tai viena medalio pusė. Šiandien mes ką kita girdime. Antra medalio pusė, kad apie šitą medžiagą mums kalbėjo jūsų pareigūnai, pakankamai aukšto rango, ir tai yra stenogramose, kurie yra sakę, kad per 70% tų pažymų, jie sako, kad yra išgryninta informacija. Irgi atsimenu, kad tai yra stenogramose. Tada arba jūsų pareigūnai mums melavo, čia atitinkamos pasekmės, jeigu jie melavo komisijoje, matyt, tai reikės daryti ir kelti stenogramas.

Aš tada nesuprantu, ar jūs pats keičiate per savaitgalį savo asmeninę nuomonę, ar jums iš tikrųjų kas nors daro įtaką, atvirai pasakykime, gal tikrai jums kažkas daro įtaką ir neleidžia daryti tam tikrų veiksmų. Gal ten kažkokia medžiagėlė tose pažymose yra, kad tie žmonės išsigandę, kad tai paklius mums, jums darė įtaką ir spaudė ir gal atitinkamai jūs pakeitėte savo nuomonę? Savotiškai šiandien ryte pažadėjęs 8.00 val. pateikti medžiagą, aš tada nustebau penktadienį, kad per anksti, gal vėliau, netgi kažkaip visiškai nekorektiškai su komitetu pasielgėte. Galėjote pasakyti penktadienį, neteiksiu, aš priėmiau sprendimą tokį ir tai būtų teisėta, aš būčiau jus supratęs, kad jūs priėmėte tokį sprendimą ir tai padarėte.

A.POCIUS. Visų pirma, niekas nedarė įtakos, niekas nepadarė jokio poveikio dėl to.

A.MATULEVIČIUS. Bet jūs sutiksite, kad jūsų nuomonė nuo penktadienio iki šiandien kardinaliai pasikeitė.

A.POCIUS. Aš susipažinau, kai mes kalbėjomės penktadienį, aš buvau susipažinęs su tų pažymų turiniu, jau buvau susipažinęs su pažymų turiniu, tačiau man reikėjo gauti šitos komisijos išvadą. Komisija padarė vertinimą teiginių...teiginių, kiek tai atitinka. Aš gavau vaizdą šiek tiek kitokį. Dalis teiginių pasitvirtino, dalis nepasitvirtino.

[...]

KL. Antras klausimas. Arba galite neatsakyti, nes neatsakymas irgi man bus informacija. Bet geriau nesakykite netiesos. Jūs penktadienį, kai buvo Gynimo taryba, ką nors bandėte prašyti Prezidento ar Gynimo tarybos narių, kad dekretas, kuris šiandien gimė, būtų padarytas, tai yra būtų kreiptasi į Konstitucinį Teismą dėl Seimo sudaromų laikinųjų tyrimo komisijų veiklos, ar jūs absoliučiai pats nieko nedarėte, su niekuo apie tai nekalbėjote.

A.POCIUS. Aš nieko nedariau ir nieko apie tai nekalbėjau.

KL. Tai tiesiog sutapimas laike?

A.POCIUS. Aš kitaip negaliu vertinti.

[...]

KL. Gerbiamasis generalini direktoriau, šiandien mes kalbėjome du kartus, komitetas laukė, girdint prie jūsų kalbėjo, tai jeigu tas sprendimas buvo priimtas, tai reikėjo taip ir pasakyti, kad pažymų nebus, mes su jumis kalbame prieš devynias, mes su jumis kalbame, po dešimt buvo. Taip?

A.POCIUS. Taip. ... Aš tikrai priėmiau sprendimą, kad aš privalau informuoti Prezidentą. Dėl vienos priežasties. Taip lemia mano statusas. Aš visiškai pripažįstu ir pasitikiu komitetu, neturiu aš jokių abejonių dėl paties komiteto, bet tas pats įstatymas dėl Valstybės saugumo departamento aiškiai nurodo, kad aš esu ir Prezidentui pavaldus, ne tiesiogiai, bet tai yra Prezidento, esu skiriamas ir atleidžiamas Prezidento ir įstatyme yra irgi pasakyta – teikti reikalingą informaciją. Kaip minėjau, apie tam tikrą informaciją yra ir buvo informuojamas Prezidentas, ne vien tik komitetas. Ypač dėl visų vykstančių procesų, kurie yra departamento kompetencija.

KL. Vis dėlto, kodėl jūs nuslėpėte nuo komiteto pirmininko, kada jis skambino, apie savo lankymąsi pas Prezidentą, kodėl sakėte netiesą apie tai, kad 11.30 val. pateiksite informaciją komitetui.

A.POCIUS. Taip. Todėl kad buvo duotas nurodymas iš tikrųjų rengti visus dokumentus komitetui, bet aš dar kartą pakartosiu, aš negaliu nepaklusti Prezidento prašymui.

KL. Direktoriau, aš labai atsiprašau, aš klausiu, kodėl jūs nuslėpėte nuo komiteto pirmininko, kad jūs lankotės pas Prezidentą ir tuo metu, kai jis su jumis kalbėjosi? Nors tuo metu jūs jau buvote pas Prezidentą ar net ...

A.POCIUS. Neatsimenu aš to laiko, aš su pirmininku kalbėjau tarp aštuonių ar...

KL. Labai atsiprašau, pirmininkas kalbėjo telefonu, mes čia nevesime tyrimo, mes visi sėdėjome Valstybės saugumo departamento viename iš padalinių, tai buvo apie 10.00 val. ryto, galima pažiūrėti į jo mobilųjį telefoną, mes visi buvom liudininkai, jūs kalbėjotės su mūsų komiteto pirmininku ir jūs jam, per jį mums perdavėte, kad 11.30 val. jūs suspėsite po visų techninių dalykų pristatyti mums informaciją.

A.POCIUS. Taip.

KL. Kodėl jūs melavote komiteto pirmininkui?

A.POCIUS. Aš visų pirma, komiteto pirmininkui nemelavau, aš buvau įsitikinęs, kad mano pokalbis užtruks greitai, 15 min. pakaks. Bet yra vizitų atitinkama diena, ir Prezidentas buvo labai užimtas, ir aš buvau informuotas, kad bet kurią minutę, tuoj pat bus galima aptarti šituos klausimus. Jokio čia melavimo nėra ir jokio čia kokio nors nuslėpimo nuo komiteto atvejo nėra. Aš atsilaisvinau, mano atrodo, prieš penkias minutes, kai buvo pokalbis su komiteto pirmininku.

KL. Prie šito, ką jūs... Aš keletą klausimų turėsiu. Iš to, ką jūs mums šiandien pasakėte, jūs mums pranešėte, kad davėte išvadas, kiek suprantu, jūsų sudarytos komisijos išvadas, privalėjau informuoti ir informavau Prezidentą, taip pasakėte. Tai įvyko šiandien rytą. Tai jūs informavote apie išvadas, o tose išvadose, patikslinkite, yra kalbama apie pažymas, dokumentus, raštus, kaip jūs sakote, kurie susiję su tuo mūsų užklausimu, turiu galvoje praeitos savaitės komiteto užklausimu, pateikti mums atitinkamų numerių pažymas. Ir dėl kurių, kaip dabar pasakėte, dar vyksta tyrimas jūsų departamente. Tyrimai, taip. Ir jūs po to pasakėte, po kablelio, nes Prezidentas irgi buvo gavęs atitinkamas pažymas. Ar gali mūsų komitetas gauti tokias pat pažymas, kokios yra pateiktos Prezidentui, nes Prezidentas dirba pagal tuos pačius įstatymus kaip ir Seimo nariai.

A.POCIUS. Jūs tas pažymas turite.

KL. Apie žemėtvarką?

A.POCIUS. Ne, ne apie žemėtvarką. Tai yra energetiniai tyrimai.

KL. Ką jūs turėjote galvoje, kad Prezidentas irgi buvo gavęs atitinkamas pažymas.

A.POCIUS. Ne pažymas, atitinkama informacija, kaip vyksta.

KL. Aš užsirašiau pažodžiui, čia yra ir įrašai.

A.POCIUS. Galiu patikslinti, gal mes nesuprantame vieni kitų. Dalis pažymų ten yra iš tikrųjų dėl derybinių procesų, kaip vyksta „Mažeikių naftos“ klausimai, kas yra veikiantys asmenys, taip? Čia yra natūralūs departamentui keliami klausimai. Kokios gali būti perspektyvos? Kokia yra departamento pozicija, kokią reikia informaciją tikslinti, kokie yra procedūriniai klausimai, lygiai taip pat, kaip ir komiteto. Komitetas irgi yra gavęs pažymas. Taip pat. Ką reiškia operatyvinė informacija? Ta dalis, kuri yra nustatoma...

KL. Ar mums reikia šito paaiškinimo, kas yra operatyvinė informacija. Jau mes jį klausėm.

KL. Mano klausimas yra labai paprastas, ar Prezidentas yra informuojamas ir gauna pažymas, dokumentus pagal kokį nors kitokį įstatymą ar pagal kokius nors kitokius įstatymus negu Seimo nariai. Nes aš kaip supratau ir jūs dabar bandote išsisukti nuo tiesaus atsakymo, kad Prezidentas turi daugiau informacijos negu Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas klausimais, susijusiais su tais dalykais, dėl kurių mes paprašėme. Aš nedetalizuosiu.

A.POCIUS. Aš negalėčiau taip pasverti pagal informacijos kiekį, bet aš privalau Prezidentą informuoti bent kartą per mėnesį rūpimais klausimais, nebūtinai aš tai turiu daryti raštu. Aš galiu

pateikti ir žodinę informaciją, kur departamentas mato problemas. Prezidentas nėra kolegiali institucija, Ekscelencija, o yra aptariami įvairiausi klausimai. Ir tai yra visiškai natūralu, ir visos pasaulio tarnybos taip elgiasi.

[...]

KL. Gerbiamasis direktoriau, jūs apsisprendėte pateikti, komisija jums rekomendavo nepateikti, ir galų gale jūs nuėjote galutinio verdikto sužinoti arba sprendimą priimti perleisti Prezidentui. Jūs norėjote, paskui jums pasakė komisija, atskaitinga jums, kad negalima pateikti. Ir jūs atidavėte viską į Prezidento rankas. Aš noriu jūsų paklausti, ne Prezidentas visus niuansus, ir teisinius, ir operatyvinius, ir visa kita, sprendžia. Jūs įstaigos vadovas, vis tiek tą turėjote... Jūs nuėjote ieškoti stogo, stogą gavote, įtikinote Prezidentą, sakot, stabdom, gerai. Bet man, čia ne, ne klausimas... Man akivaizdu, kad jūs, kaip institucijos vadovas, nepajėgus pats priimti sprendimą. Jums reikia, kad sprendimus priimtų Prezidentas ar dar kas nors.

KL. Tada jau tęsiant tai, ką pasakė kolega, čia, žinoma, mano asmeninė nuomonė, ne nuomonė, bet klausimas, man kylantis tik pirmą kartą, išklausius jus. O Jūs dar nesvarstėte, ar eiti pas Prezidentą, ar atsistatydinti?

A.POCIUS. Aš to klausimo nesvarsčiau. Ir dėl stogo, čia buvo paminėta, tai iš tikrųjų ne stogo yra dalykas iš esmės. Aš dar kartą kartoju, kad departamento situacija yra ir departamento statusas yra pavaldus ir Prezidentui. Prezidentas turi teisę irgi žinoti iš jam pavaldaus pareigūno, kokia yra situacija. Čia nebuvo ėjimas prašytis kažkokios paramos ar panašiai. Aš tai kategoriškai atmetu ir šito dalyko tikrai nebuvo.

KL. Gerbiamasis direktoriau, jūs galėjote priimti sprendimą, atsižvelgdamas į komisijos išvadas, neteikti komitetui, prisiimti atsakomybę, kaip yra... Aš tai labai gerbčiau, prisiimti atsakomybę neteikti, nesvarbu, kad penktadienį... tai būtų mums labai nemalonu, nes būtų geriau, kad jūs būtumėte penktadienį tai pasakęs. Tačiau kad ir pavėluotai, bet jūs priimate sprendimą neteikti, neateinate pas mus, informuojate ar prieš Prezidentą, ar po verdikto mums pasakymo, kad dėl tokių priežasčių jūs negalite ir... Aš tikrai nekvestionuoju kaip politikas jūsų teisės kaip pareigūno, remiantis tam tikrom išvadom, argumentais, juo labiau kad mūsų teisininkų padarytos išvados ir buvo atsisakyti, gali argumentuotai, aš taip sakau, argumentuotai. Jūs užuot mums šiandien ryte pateikęs argumentus ir atsiprašęs dėl penktadienio gal per ankstyvo savo pažado, jūs, mano manymu, pasielgėte negarbingai.

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.11)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 20 d.

11 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...]

KL. Jeigu patikslintume, tos pažymos buvo ruoštos vadovybei, siekiant informuoti vadovybę, kad jie priimtų sprendimą, ką toliau daryti su ta informacija, taip?

ATS. Ir taip, ir, sakysime, precedentas, kuris buvo precedentas. O galbūt dar nuo to pradėti? Kiek žinau, Seimui pateiktas Žvalgybos, Kontržvalgybos įstatymo projektas. Aš irgi asmeniškai dalyvavau jį rengiant. Tas projektas gimė ir jo kai kurios sąvokos perkeltos iš kontržvalgybos stiprinimo

programos. Daugelį metų buvo nuostata, kas yra Saugumo departamentas, ar tai yra kriminalinio kažkokio persekiojimo institucija, ar tai yra ta institucija, kuri renka svarbią nacionalinio saugumo informaciją ir ją atitinkamai teikia pagal visus metodinius ratas, ji turi apsisukti. Jeigu aš gavau, jeigu mes manome vidiniu įsitikinimu ir ta patirtimi, kurią turime, kad tą informaciją turėtų perskaityti Prezidentas, perskaityti Seimas, būtent šis komitetas, mes ją iš tos visos bylos medžiagos, iš duomenų banko, iš viešosios informacijos, analitikas atsisėda, kritiškai įvertina tai, kas pasakyta kažkokiose suvestinėse, kurios, manau, yra būtent tie operatyviniai dokumentai, ir tai yra pateikiama departamento vadovams. Nė viename tame pavadinime nebus apie situaciją byloje, apie eigą bylos, tai yra informacija apie kažkokį procesą, reiškinį, kuris vyksta, ir, valdybos vadovų nuomone, svarbu informuoti pirmiausia, aišku, departamento vadovus. Be abejo, toliau tai, kiek žinau teisės aktus, teisingai, sprendimą priima tiktai generalinis direktorius. Nes nė viena informacija, kuri parengta, operatyvinė, kontržvalgybinė informacija, nė viena neturi pagal instrukcijas išeiti be vadovo žinios. Toliau, kadangi aš sakau, tiek kontržvalgybos programos stiprinimas, tiek naujajame projekte, ir diskutuojant, diskusijose rengiant tuos, sakysim, vienas iš jų teisės aktas, kitas iš jų planuojamas ir pateiktas, Seimo diskusijose visą laiką buvo kalbama apie tai, kad būtent mes norėtume atsisakyti ikiteisminio tyrimo kaip tokio, kad mes informuojame galbūt STT, galbūt Generalinę prokuratūrą, jie pradeda ikiteisminius tyrimus. Tai štai toks dalykas. Paskui praktikoje buvo, su kuriuo irgi asmeniškai susidūriau, precedentas, t.y. kai sprendėsi buvusio ūkio ministro problema... (Negirdėti) buvo sudaryta Seimo komisija.

KL. Kurio, patikslinkite?

ATS. Viktoro Uspaskicho.

KL. Jūs turite omeny... aiškiau pasakykite.

ATS. Tuo metu aš vadovavau operatyviniam tyrimui, kuris vykdė tyrimą, ir dar ką noriu pasakyti, kad tai yra tas pats tyrimas, tai yra kas padaryta, sakysim, ikiteisminiai tyrimai atliekami Generalinėje prokuratūroje, tai yra tąsa šito tyrimo. Ir tada aš kitaip ir negaliu, sakysime, buvo toks precedentas, sprendėsi irgi, ar pateikti, ar nepateikti, ar mes sugadinsime operatyvinį tyrimą, ar ne. Ar mes žinome, kad, ir žinome, ir žinojome, kad toje komisijoje dalyvaus iš Darbo partijos žmonės. Ir mes žinojome, kad kai jie išgirs tuos pokalbius, jie supras, kas kalba. Bet esmė buvo ne ta. Mes atsisėdę sprendėme, ir paskui tas buvo išsakyta departamento vadovybei, kad kas yra svarbiau. Iš viso toks klausimas, kas yra svarbiau, ar mūsų tyrimai, ar tai, kad valstybės vadovas priims neteisingą sprendimą, neturėdamas pilnos informacijos apie tai?

Ir kodėl, aš kalbu apie precedentą, todėl, kad tada reakcija valstybės vadovo buvo žaibiška, jūs pamenat, man atrodo, visi pamenat. Todėl, vėliau tęsiant tuos tyrimus, tą patį tyrimą, eilę tyrimų, mes vėlgi gaudavome informaciją, kuri, sakykime, kažkuo panaši į tokio pobūdžio, kur mes manome, kad reikia informuoti. Aš nežinau, nedalyvauju generalinio direktoriaus susitikimuose, aš nežinau, ar kas tas pasakoma, ir negaliu tvirtinti, kas sakoma. Pažymos dabar tos, čia buvo išsireikšta, kad tai yra vidiniai dokumentai bylos, aš taip nesakyčiau. Nes vidiniai bylos dokumentai yra informaciniai, yra kažkokie kiti, suvestiniai, sekimo medžiaga, dar kažkas. Taip. Tos medžiagos jūsų komitetui tikrai nereikia ir nemanau, kad reikia, nes ten visokių dalykų yra, ir kaip žmonės kalba, ir necezuriskai, ir t.t. Ir kaip kas ką išvadina ir vienu žodžiu. Tai pavertus į normalią kalbą, manau, komitetas galėtų tą perskaityti, mano nuomone, asmeniškai, vėlgi aš nei peikiu, nei giriu savo aukščiausią vadovą. Kažkur spaudoje sakoma, kad yra patenkinti ir nepatenkinti, tai aš tiek pasakysiu, kad aš atėjau dirbti ten, o ne kad man kažkas patiktų iš vadovų. Man patinka tiek Damulis, tiek Tekorius, tiek kiti vadai. Jie yra vadai. Ir čia, aš nežinau, kad kažkokios draugystės ar kažkas būtų. Jie yra vadai ir jie išsako ir blogus dalykus, ir „ant kilimo“ būna, ir visko būna.

KL. Tai dabar aiškiau, tiksliau, tos pažymos, jos buvo, numerius mes žinome, tos pažymos buvo ruoštos ar tų vykdytojų, ar buvo ruoštos jūsų, kaip apibendrinančios pažymos? Ar jums ruošė konkretus darbuotojas, kuris rašė tą pažymą? Tada antras klausimas, aiškiai ir tiksliai pasakykime. Jeigu tai, vadinkime, tai yra pažyma, pateikta vadovui, o ne pažyma, pateikta iš karto ruošiant ją siųsti

pareigūnui, tai tą aiškiai pasakykite. Tai nebuvo šita pažyma, kaip analitiko, ar tai buvo darbuotojo ruošta pažyma?

ATS. Ne. Tai buvo ruošta Analitinio skyriaus. Aš praeitą kartą aiškinau, kad kritiškai vieša informacija, įvykis kažkoks spaudoje. Duomenų bankas...

KL. Tai konkrečiai, ar jums ruošė, jūs ruošėte kaip pateikimą vadovui, ta pažyma buvo? Ar valstybės vadovams, ar departamento vadovams?

ATS. Ne, tai nebuvo valstybės vadovas. Tai buvo ruošta departamento vadovams.

KL. Jūs ruošiate, kaip aš suprantu, visuomenei, jūs ruošiate departamento vadovams. Tik jeigu jie paskui liepia jums, tai jūs patvarkote, kad tai būtų paruošta valstybės vadovui, taip?

ATS. Taip.

KL. Ir jo jau gaunate komandą?

ATS. Taip.

[...]

KL.. Kaip ta medžiaga susijusi su tom minimom pažymom? Tai dalis tos medžiagos yra mums įvardintose arba mūsų pareikalautose pažymose, taip? Ar jūs kaip pavyzdį pateikėte?

ATS. Aš kaip pavyzdį pateikiu tai, kad tai yra tas pats tyrimas, kuris tęsiasi. Ir dar, jeigu apie tyrimą, tai aš pasakysiu taip. 2000 m. iš vienos valstybės specialiujų tarnybų per ekspertų susitikimą jie mums pasakė vieną iš Rusijos įmonių, kuri, jų manymu, gali kelti grėsmę. Aš gavau nurodymą pradėti domėtis šia įmone ir įmonės filialais Lietuvoje. Tyrimui medžiagos mums nepakako tuo metu. 2001 metais vienas tuo metu aukštas valstybės pareigūnas per buvusį mūsų bendradarbį kreipėsi į mus. Aš buvau paskirtas susitikimui su tuo valstybės pareigūnu. Pareigūnas paaiškino, kad vieno Rusijos piliečio, ne diplomato, vieno piliečio veiksmai jo atžvilgiu kelia įtarimus. Nuo to prasidėjo tie tyrimai, jie tęsiasi. Atsirado vieni ryšiai to žmogaus, atsirado kiti. Mes pradėjome tyrimą ne iš karto, kai tas žmogus, tas pareigūnas mums papasakojo, o tik uždokumentavę vėliau su šito žmogaus pagalba klausimus, kuriuose... pagal jo statusą ir jo pateikus apie save duomenis, jokiais būdais į jokių rėmus netilpo, nes tai buvo klausimai tuo metu eurointegracija, duomenų bazės, kokie duomenys ir t.t. Nuo to prasidėjo tyrimas. Toliau aš, kadangi galiu nukentėti, kaip matau, tai aš toliau jums nieko negaliu pasakoti. Bet tai yra tyrimas, kuris prasidėjo... (Negirdėti) buvo 2000-2001 metai. Kaip ten kito bylos viduj, tai yra formalus tvarkymas pagal vidines instrukcijas. Nes, sakysime, jeigu jūs tikrintumėte kažkokiu būdu, tai jūs atrastumėte, kad ten yra ne viena byla, kelios, kad tai yra formalus tvarkymas.

KL. Aš tik patikslinti noriu. Ką jūs turite omeny sakydamas nukentėtumėt?

ATS. Laikraščiai rašo, aš skaitau laikraščius.

KL. Turite nemalonumų, ta prasme? Ar taip galima suprasti?

ATS. Aš manau. Aš nenoriu atskleisti operatyvinių duomenų.

[...]

KL. Tai, ką jūs pradėjot, dėl pono Uspaskicho tos komisijos ir pateikus tam tikrą operatyvinę medžiagą, kur buvo tam tikros pasekmės, tai nėra precedentas, kaip mes dabar prašom tų minimų pažymų. Aš pasitikslinti noriu.

Mūsų prašymas yra visiškai teisėtas, kur yra įvardytos tos numeruotos pažymos, ir mes nereikalaujame bylos medžiagos, pagal kurias yra parengtos pažymos. Mes to nereikalaujame. Bet reikalauti pažymų savo tyrimo eigai yra būtinas mums dalykas.

Tada paskutinis prie to paties. Čia minėjote, ar negali būti toks dalykas, nes jūs tą minėjote, į vieną klausimą atsakėte praeitą kartą, stenogramose yra. Ar nėra dėl to toks nenoras neduoti tų pažymų, neskaitant kai kurių pavardžių įtakingų, nes tai siejasi su kai kuriais departamento pareigūnais?

ATS. Aš sakiau...

KL. Aš noriu pasitikslinti.

ATS. Aš sakiau, ir kai gerbi savo vyriausią vadovą, tai tenka... (Negirdėti) faktus ir panašiai. Taip, aš įrodyti ir tos bylos medžiagos pagrindu neįrodyta, bet mes esame, esu buvęs operatyvininkas, analitikas, ir aš pasakysiu, kad tos prielaidos, kurios sekė iš eilės, eilės duomenų, jos yra tiek

negražios ir kuo toliau, tuo gaunasi taip. Toliau sakymai, kad mes kažkaip realizuosime tą bylą ir panašiai. Aš noriu dar kartą pasikartoti, kad tai nėra operatyvinis tyrimas kriminaline prasme. Kad tai yra kontržvalgybinis tyrimas. Mes tyrėme įtaką kitos valstybės ir panašiai. Kaip mes jį užbaigsime, aš nežinau, kaip jį užbaigsim. Ir ar tai sveika būtų, kai aukščiausių valstybės vadovų ar dar kažkieno atžvilgiu reikėtų vykdyti, tai ką, mes nuteisime Seimo narius ar kitus pareigūnus? Kokia mes valstybė, kas turi žinoti, ką daryti? Aš liudijau todėl, kad aš manau, kad kažką reikia daryti. Ir daugiau nieko. Jūs esate tautos išrinkti nariai, jūs esate komitetas, jums ir spręsti. Statute pas mus parašyta, jeigu nesutinki su kažkokiu savo viršininko įsakymu, tai eini pas aukštesnį viršininką. O jeigu neturi kur eiti, tai eik į ... (Negirdėti) Aš negaliu eiti, nes aš padarysiu teisės pažeidimą. Ir prarasiu darbą, mėgstamą darbą ir t.t. Aš todėl liudiju, jūs klausiate, aš atsakau.

KL. Noriu patikslinti, jeigu galima. Jeigu jūs einate iki aukščiausiojo pareigūno, jūsų aukščiausias pareigūnas yra generalinis direktorius, iš tikrųjų, ir jeigu nesisprendžia, tai jūs kur paskui galite eiti? Aš neatsimenu atmintinai statuto. Kur eiti? (Balsai, negirdėti) Tai, ko gero, yra spraga.

ATS. Aš matau. Bet aš noriu dar ką pasakyti, kad aš ir bent byloje įrodymų nėra. Mes susiduriame su kitos valstybės specialiosiomis tarnybomis, kaip aš manau ir esu įsitikinęs. Ir jei tie žmonės veikė konspiratyviai, nei telefonais, nei niekuo, nei kitais dalykais nepagausi. Ir jeigu reikalai dėliojami, kaip sakoma, stumdomi Maskvoje, tai atleiskite, gal Jungtinių Valstijų specialiosios tarnybos sugebėtų surinkti įrodymus, kuriuos galėtume nusinešti į teismą.

[...]

KL. Mums yra pasakyta, ir viešai, ir visuomenei yra pasakyta, kad jeigu bus pateikta tam tikra, na, ta, apie kurią mes kalbame, medžiaga, pasirinktinė departamento vidaus darbinė medžiaga, kuri yra vykdomų tyrimų dalis, kad tai sukeltų neprognozuojamų, neigiamų rezultatų tų tyrimų eigai. Ar tikrai, jeigu būtų minėtos pažymos pateiktos komitetui, tai sukeltų neprognozuojamų neigiamų rezultatų tų tyrimų eigai, ar atvirkščiai?

ATS. Skamba pilni laikraščiai ir spauda. Mes į spaudą nenešėme.

KL. Aš labai atsiprašau. Aš patikslinu. Iki to, atsiribokim nuo to, kas vyksta spaudoje. Grynai dabar tą, ką mes prašėme, kai nebuvo spaudoje, visą savaitę prašėme, o į spaudą visas išėjo, suprantame visi po to, kai VSD vadovas į Seimą laišku kreipėsi, visi tie dalykai, niuansai. Dabar jeigu nebūtų tų visų laiškų, visų kitų dalykų, vyksta ginčas, nieko nėra spaudoje, ar tai, kad jūsų parengtos pažymos vadovybei būtų pateiktos komitetui, tiriančiam VSD veiklą, ar tai sukeltų neprognozuojamų neigiamų rezultatų tyrimų, kuriuos jūs atliekate, eigai?

ATS. Jeigu komiteto nariai kažkur išneštų iš šių rėmų į viešumą, tai atitinkamai kažkas priimtų tam tikrus sprendimus. Tai yra tie asmenys, kuriuos tiria. Bet aš sakau, iš spaudos jau jie žino, ir atitinkamus veiksmus darys. Be to, taktikai, bet kuriems dalykams tose pažymose nėra, kas ką klausė, kur kas ką sekė, ir panašiai, ir panašiai. Tose pažymose to nėra.

KL. Gal kaip tik susipažinimas padėtų, o ne pakenktų. Ne taip galima suprasti?

ATS. Aš jau sakiau, kad mano giliu įsitikinimu, turėtų kažkas spręsti tuos klausimus.

[...]

KL. Sakykite, įprastai kaip yra, kai jūs paruošiate pažymą, kad ir kitais klausimais, ne su šia tema, čia gi ne vienintelė tema, su kuria dirba jūsų valdyba, kai tos pažymos, jūsų ruoštos, pasiekia VSD vadovybę, ir kai vadovybė nusprendžia, kad pagal jas reikia toliau išsiųsti, ar jūs tai žinote, ar yra su jumis tariamasi, ar jums kaip nors apie tai informuojama, ar yra tik vadovybės reikalas, ir jūs nieko nežinote, kaip toliau tas vyksta?

ATS. Ne, jeigu mes, sakysime, rašom departamento vadovui, tai arba rezoliuciją parengti kažkam, sakykim, parengti Prezidentui, dar kažkam pažymą. Arba grįžta valdybos vadovas ir nurodo, kad direktorius nurodė parengti pažymą Prezidentui, tada sėdam ir vėl dirbam.

KL. Bet jūs bet koku atveju žinote tolesnę eigą tų pažymų, kurios yra iš jūsų išėję?

ATS. Nebūtinai. Ne visada.

KL. Ne visada. Dabar kitą klausimą. Jūs paminėjote tokį dalyką, kad negalit daugiau kalbėti komitetui, nes matote, ką rašo spauda.

ATS. Taip. Prieš dvi dienas parengėme pažymą tyrimo ... (Negirdėti) verslo ... (Negirdėti) įtaka žiniasklaidai.

KL. Aišku.

KL. Pristatėte kam?

ATS. Ne aš. Analitikai.

KL. Jūsų žmonės. Ir pristatėte vadovybei.

ATS. Kiek žinau, taip.

[...]

KL. Bendresnio klausimo, jau kolega buvo užsiminęs, aš patikslinsiu. Kai aukšto rango Valstybės saugumo departamento pareigūnai susiduria su ta problema, kad departamento vadovai, vadovas, šiuo atveju paskutinė institucija, paskutinis asmuo, kuris vizuoja išleidimą į viešumą informacijos, nereaguoja arba nesuprantamai stabdo medžiagą, kuri, pareigūnų nuomone, ne eilinių pareigūnų, aukšto rango pareigūnų, su patirtim, yra svarbi, kad ją žinotų pirmieji valstybės vadovai prevencine prasme. Jūs sakėte, kad tada faktiškai viskas, ratas užsidaro. Natūralu, pagal statutą jūs tikrai daugiau jokių veiksmų negalite imtis. Mūsų komiteto tikslas šitame tyrime ne tik išsiaiškinti konkrečius klausimus, bet ir į ateitį numatyti tam tikrus galbūt reikalingus pasiūlymus teisės aktams ir panašiai. Tai aš iš to kampo ir klausiu.

Dabar jūs kaip didelę praktiką turintis ar nemanote, kad visgi tai nėra gerai, kad štai šitas atvejis, kažkoks konkretus skandalas, kaip jį pavadinti, suteikė lyg ir galimybę pareigūnams išsakyti savo kažkokius nuogąstavimus ar šiek tiek atskleisti tą informaciją, kuri, jų manymu, būtų reikalinga žinoti parlamentiniam komitetui. Kai kuriose šalyse yra modeliai, dirba arba be politikų, arba su politikų dalyvavimu labai nedidelės žmonių grupės, pavadinimai įvairūs, kurie išties, į kuriuos gali kreiptis taip pat ir VSD pareigūnai, jeigu jie iš tikrųjų atsiduria uždaramame rate ir jie mano, kad reikia informuoti tiesiogiai, apeinant valdžią, kuri nereaguoja į tam tikrus signalus. Tai mes išties dar, matyt, ateityje diskutuosime tais klausimais ir žiūrėsime, ar tas modelis, kuris egzistuoja, yra idealus. Nes operatyvinė komisija, operatyvinės veiklos, ji neveikia be priežiūros, ji neveikia Seime. Jūs turite šia tema pamąstymų?

ATS. Čia toks atviras klausimas būtų. Be abejo, yra Gynimo taryba, prie Gynimo tarybos yra žvalgybos pakomitetis. Bet aš nežinau, gal jis dirba, gal veikia, o ką jūs sakote, tai turėtų kažkoks tas ratas būti, turėtų būti nepriklausomas. Nes iš tikrųjų tas ratas gali užsidaryti. Įrodymų neturiu ir nekaltinu, gink Dieve, aukščiausiojo savo vadovo. Jeigu būtų įrodymų, gal aš kitaip kalbėčiau. Dabar tik versijos tam tikros. Bet, sakysime, duomenys patikimi, kad gali būti tas ratas užsidaręs. Taip, turėtų būti kažkoks mechanizmas.

KL. Antras klausimas, ar jūs arba jūsų darbuotojai patyrė spaudimą pastarosiomis dienomis, kai buvo paprašyta pateikti pažymas, kai departamento vadovo pareikalavom konkrečių pažymų? Iš pradžių buvo pažadėta, po to atsakyta.

ATS. Tiesioginio spaudimo nebuvo. Bet, sakysime, visos žinybinės komisijos, sudaroma komisija iš atskirų valdybų viršininkų pavadootojų ir panašiai. Visa ta byla atiduodama, kviečiami darbuotojai rengėjai. Vadovai nepakvietė nei manęs, nei kitų į tuos svarstymus. Bylos medžiaga tapo žinoma keletui, be abejo, jie turi leidimus, keletui valdybų viršininkų pavadootojų ir, kaip minėjau, kai ieškoma klaidų tokių, kurios ... (Negirdėti) kolegialus organas, o neišdėstytos ... (Negirdėti), ar kitoje pažymoje žmogus, kuris rengė tą pažymą, supainiojo Rusijos kompanijos vadovų pavardes. Iš esmės nekinta informacine prasme turinys to pranešimo. Jos labai panašios, tos pavardės. Tai aš nežinau, kaip tai pavadinti. Reikia darbuotojų klausti.

KL. Braziulio atvejis, ar galite pakomentuoti?

ATS. Nesuprantu, kodėl žmogus persekiojamas ir panašiai. Nežinau, kaip sakiau ... (Negirdėti) tyrimą pradėjau aš. Kai atėjo Braziulis į valdybą, aš išėjau į Analitinį skyrių, sakiau, man daugiau prie

širdies tas darbas, metodika. Jis juk ... (Negirdėti) Galbūt net kai kuriuos momentus geriau darė, negu aš buvau tuo metu ... (Negirdėti) tais laikais, tai jis jau buvo „užkaltas“ valdybos, dabartinėm savo funkcijom, kaip pavaduotojo. Nežinau. Žmogus yra prie ribos.

KL. Įvardinkite bylą, kokią bylą turėjote omeny? Pavadinimą bylos. Kokia tema buvo vedama byla. Sakot, perėmė bylas.

ATS. (Negirdėti) kurioje tos pažymos.

KL. Supratau.

KL. Aš dabar, kai girdžiu, kad paimtos bylos, rašytos pažymos, ir tos bylos negražinamos. Įdomu, kaip, jūsų nuomone, turbūt jūs gerai žinote, ar įmanomas toks dalykas, kad kažkokio darbuotojo darbas daug metų, kuris rašė tas bylas, tvarkė ir pažymą parašė, ar jos gali visiškai išnykti ir likti tik kaip balta dėmė, baltas popieriaus lapas? Ar vis dėlto neįmanoma šito?

ATS. Viskas įmanoma, paprasčiausiai jeigu ... (Negirdėti) žmogus dirba su kompiuteriu...

KL. Žmogaus kompiuteryje. Ar ... (Negirdėti) kompiuterį. Vis dėlto paliks, negali taip išnykti, kad visai?

ATS. Gali būti.

.... Gali būti. Technologiškai.

ATS. Gali dar kažkas atsirasti, gali būti pakeista.

... Visko nesunaikinsi.

ATS. Aš nemanau, kad kažkas naikintų.

KL. Aš trumpą klausimą. Jūs išdėstėte susirūpinimą dėl informacijos, kad neužsidarytų tas ratas ir sprendimas būtų nepriimtas. Aišku, ne visuomet turi ... (Negirdėti) figūrantus. Žodis „figūrantas“ tai yra ... (Negirdėti), operatyvinėje byloje objektų veiklą ne kiekvieną kartą kontržvalgybine prasme galima įrodyti. Tuo labiau kad mes iš viso Saugumo departamente neturime tokių bylų. Mes neturime šito, tai ar šitose pažymose, ir, aišku, Prezidentą, jeigu aš teisingai suprantu, valstybės vadovą informuoja turbūt ne dėl kiekvienos kontržvalgybinės bylos, nes nežinia, kas ten per figūrantas. Neužima pozicijos valstybėje, kur Prezidentas gali spręsti. Teisingai, verslininkas yra... Šitose šešiose pažymose jūs matėte, ne šešiose, bet ... (Negirdėti) pažymų, kad yra tokių figūrantų, kurie užima atitinkamas pozicijas valstybėje ir apie kuriuos turėtų žinoti valstybės vadovai, kad priimtų sprendimus, prevencinius, patraukiant juos iš tų pozicijų, atitraukiant juos nuo informacijos, atitraukiant nuo įtakos, nuo tarnybos ir t.t.?

ATS. Taip.

KL. Galutinė jūsų nuomonė būtų, kad tie dokumentai, apie kuriuos jūs informavote, ir kurių mes prašome, yra būtini žinoti mums ir valstybės vadovams, ir tas žinojimas kaip tik ne pakenktų, o padėtų tiek mūsų tyrimui, tiek jūsų atliekamiems tyrimams? Tai ta prasme, kaip jau sakėte, kad tada vadovai galėtų priimti ar nepriimti, bet žinodami tą informaciją, atitinkamus sprendimus be triukšmų, civilizuotai, taip, kaip ir yra normaliuose kraštuose. Bylos nepadarysi, bet viskas rodo, kad tas žmogus arba tas asmuo, arba tas pareigūnas veikia nekorektiškai, švelniai pasakius, ir reikia įtakoti, kad jis šitaip nesielgtų. Ar teisingai aš apibendrinau tą jūsų pasakymą mums ir mūsų sieki, ir, na, sakykime, būtinybę tuos dokumentus pamatyti ir ne tik mums, bet ir valstybės vadovui?

ATS. Taip.

KL. Jūs paminėjote prieš dvi dienas vadovybei pateiktą pažymą apie verslo grupių įtaką žiniasklaidai. Sakykite, rengdami šią pažymą, jūsų motyvacija, kodėl manėt reikalinga informuoti vadovybę? Ar rengdami tą pažymą manėte ir tikėjotės, kad ta pažyma taip pat turi pasiekti tam tikrų valstybės institucijų vadovus? Ar manote, kad ta pažyma turėtų prasmės ir mūsų komiteto tyrimo darbe?

ATS. Kaip pavyzdį galiu pasakyti aš tokį. Kur Generalinėje prokuratūroje vyksta tyrimas dėl tam tikrų buhalterijų. Sakysime taip. Nuvažiuodavau pas giminaičius kažkur į Dzūkiją, Suvalkiją, ir man būdavo labai skaudu, kai jie sakydavo, na, žiūrėkit, surengiamas koncertas, vienoks ar kitoks, ar panašiai.

KL. Ir balius.

ATS. Ir balius. Vis tiek tai yra iš tikrųjų ir panašiai, ir rūpinasi žmonėmis, ir t.t. Tuo tarpu kai aš žinau, kai man ateidavo kiekvieną kartą žmonės ir rašydavo pranešimus, ir mes jau žinojome daug ką, už kokius pinigus ir kaip visa tai daroma. Panašiai ir su ta pažyma. Jeigu jūs perskaitytumėte, aš manau, kad jos neduos jums kažkodėl. Suprastumėte, kad iš tų žmonių, kuriuos aš myliu, myliu šitą šalį, iš jų taip išsidirbinėti negalima. Ir klausimas apie žalą buvo užduotas. Aš manau, kad ji jau padaryta, pakenkta. Ir jeigu dabar šito nesustabdysime, kažkokiais būdais nepristabdysime, ar imsime kažkokių dalykų, tai yra, tiksliau, jūs imsitės, jūs esate tautos išrinkti ir jūs galite kažką spręsti. Mūsų priemonės jau baigtos, o toliau metai iš metų fiksuoti tą patį per tą patį, tą patį per tą patį, tą patį per tą patį, aš nežinau. Aš, kaip žmogus, atidirbęs 10 metų, nematau prasmės.

KL. Aš prie to paties. Dėl tos pažymos. Ar jūs manote, kad ta pažyma, apie kurią užsiminėte, nauja pažyma dėl verslo grupuočių įtakos žiniasklaidai, aš taip ją vadinu, ar ji yra taip pat priskirtina prie būtinų žinoti mūsų komitetui ir gal valstybės vadovui?

ATS. Taip.

KL. Aš norėjau patikslinti. Ar ta verslo grupių įtaka žiniasklaidai dabar yra susijusi su tuo tyrimu? Ar jau yra dabar bandoma tai daryti?

ATS. Taip.

[...]

KL. Ačiū. Prašau pasakyti, ar jūs pajutote nuo praeito penktadienio arba nuo kurios nors kitos dienos kokius nors trukdžius ar kokį kitokį veikimą jau jūsų darbe, siejamą su jūsų liudijimais mūsų komitetui?

ATS. Nežinau, jeigu tai galima pavadinti trukdymu, tai penktadienį, rodos, ar ketvirtadienį, buvo tos visos tyrimo bylos pas mus paimitos, su visom pažymom, su viskuo. Iki šios dienos mes jų neturime ir faktiškai tyrimo tęsti šiandien negalime.

[...]

KL. Aš norėčiau išgirsti grynai jūsų nuomonę. Kodėl, jūsų manymu, VSD generalinis direktorius nenori pateikti komitetui pažymų, mūsų reikalaujamų?

ATS. Manau, tai jis ... (Negirdėti), mano nuomonė kodėl. Todėl... tos pažymos rašomos, jeigu tokios oficialios pareigos, neskaitant operatyvinių pranešimų, mes pradėjome rašyti oficialias pažymas direktoriui, jeigu jos eina registruotos, tuomet, kai supažindinam direktorių su aktualiom visom tom temom, nacionalinio saugumo klausimais, informaciją pateikdavome, informacinius, operatyvinius pranešimus, jis paskaitydavo ir gražindavo. Nei ką daryti, nei kaip daryti. Mūsų manymu, kad tikrai tai liečia valstybės interesus, ir apie tai turi būti informuojami valstybės vadovai, kad priimtų kažkokių sprendimus, reaguotų į tas tendencijas, kokios vyksta. Ir todėl pradėjome rašyti pažymas direktoriui, kurios buvo užregistruotos ir į kurias direktorius vienaip ar kitaip turėjo reaguoti ir priimti sprendimą. Tačiau nuo pat 2005 metų pabaigos iki šiol, kiek žinau, nė viena ši pažyma, kuri tikrai yra aktuali mūsų energetikos sektoriui, kitų valstybių, galbūt verslo kokių nors interesų įtakai mūsų piliečiams, valdžios atstovams, kitiems pareigūnams, tai yra svarbu. Ir pradėjome rašyti raštus, tikėdamiesi, kad tos pažymos pasieks tą, ką turėtų pasiekti, ko reikalauja tie patys įstatymai ar tas Saugumo departamento įstatymas. Todėl gal nenori jums pateikti, kad negalės turbūt paaiškinti, kodėl jos nebuvo pateiktos anksčiau.

Direktorius klausimą iškėlė dėl jų patikimumo ir nepatikimumo tik dabar, kada buvo sukurtas komitetas. Tų klausimų jam tikrai nekilo, kol tos pažymos ... (Negirdėti) Aš jam esu ne vieną kartą sakeš, kad, direktoriau, su tomis pažymomis turi būti supažindinti vadovai, nes tikrai dėl naftos privatizavimo, energetiniais klausimais yra atsakingi pareigūnai, kurie priima sprendimus. Kad nepriimtų kažkokių neigiamų sprendimų, jie turėtų žinoti tas tendencijas. Sako, aš žinau, bet...

KL. Tada antras klausimas. Kiek metų, jūs kaip sakėte, lyg ir 2005, bet patikslinkite tiksliau, kiek metų štai šitas tęsėsi, kad jūs negaunate jokio atsakymo, ir rašote, dirbate?

ATS. Jeigu konkrečiai dėl šitų bylų, kurių pagrindu šita medžiaga sudaryta. Šita byla, ji buvo pradėta dar 2000 metais, kai mes iš partnerių gavome informaciją, kad rusai per tokias įmones, konkrečiai

tada buvo paminėtos tokios įmonės, tada buvo paminėta (Neaiškus pavadinimas), kad ten dirba ir buvę darbuotojai, ir gali... (Negirdėti) po priedanga. Ir ją visą... Prašau? (Balsas, negirdėti) Buvę KGB darbuotojai ir galbūt esantys po priedanga, kurie faktiškai vykdo žvalgybinę veiklą. Iš karto mes tokio, mes pradėjome žiūrėti, rinkti duomenis apie tuos darbuotojus, kurie lankosi čia, Lietuvoje, tokio didesnio pagrindo neturėjome, tai dar ne tyrimo byla buvo, buvo patikrinimo medžiaga. Ir paskiau, kaip aš praeitam posėdy sakiau, mums vienas šaltinis pranešė apie tai, kad vienas pilietis verbuoja aukštą valstybės pareigūną. Šaltinių užklausėme ką, paskui susitikome su tuo piliečiu, ir jis apibūdina tai, pasakė, kokia pavarde jis prisistatė, kas toliau buvo. Tuo atveju pradėjome tyrimą. Jau tada ... (Negirdėti) kontržvalgybinį tyrimą, kuris faktiškai greitai pasitvirtino, mes nustatėme tą pilietį, kuris verbavo. Tai buvo ne Ivanov, kaip jis prisistatė tam žmogui. Pradėjome tyrimą. Tas tyrimas, jis plėtėsi pakankamai ilgai, viskas nuo tada ir prasidėjo. Ir šiuo metu byla, kurios pagrindu parašyta, ta byla yra iš tos pirminės bylos ... (Negirdėti) bylos, atsirado kiti figūrantai. Bet tiriant, atliekant kontržvalgybinį tyrimą, aiškiai pradėjo matytis interesai, rusų interesai, rusų įtaka mūsų politikams. Tuo metu vienoje kompanijoje buvo ir Bosas, ir Stonys, Uspaskichas. Paskui Uspaskicho kai neliko, tai faktiškai ... (Negirdėti) kol kas sustabdyta.

KL. Atsiprašau. Bet vis dėlto, kada pažymos jau buvo apskritai pradėtos rašyti?

ATS. Pažymos buvo pradėtos rašyti 2005 metų pabaigoje.

KL. Patikslinti noriu. Būtent tuo klausimu norėčiau patikslinti, jeigu kolegos leistų. Prašau pasakyti, jūs apsisprendėte rašyti jau adaptuotų pažymų pavidalu dokumentus, kurie ... (Negirdėti) registruoti tuomet, kai pamatėte, kad iš kitokiu būdu teikiamos informacijos niekas nevyksta, neinformuojami aukštesni vadovai, ir tai buvo kaip ir apsisaugojimas, kad paskui jūsų neapkaltintų, kodėl jūs žinodami neinformavote, ir tada jie negalėjo kitų informuoti, nes nebuvo pagrindo? Ar aš teisingai supratau?

AST. Teisingai supratote, nes kai mes informuodavome, pateikdami operatyvinę medžiagą, tai ten net rezoliucijos jokios nebuvo, nieko. Sako, paskaičiau, gerai.

KL. Noriu patikslinti. Kaip supratau iš jūsų, tai tas aukštas valstybės pareigūnas pranešė, ir jūs su juo bendradarbiavote. Tai jam priekaištų jokių nėra, jis įvykdė savo pareigas.

KL. Toje dalyje dėl tų pažymų, kad paskui nesiblaškytume. Jūs minėjote, kad jūs kalbėjotės ir asmeniškai su direktoriumi, kad jūs manote, kad reikia informuoti valstybės vadovus.

ATS. Taip.

KL. Koks buvo atsakymas, kokia buvo reakcija, kiek kartų jūs maždaug esate sakęs? Ar vieną kartą tik užsiminėte, ar tai buvo keletą kartų kalbėta?

ATS. Keletą kartų buvo, bet reakcija buvo maždaug tokia, kad aš žinau, ką man daryti.

KL. Ar dabartiniai departamento vadovo pono Pociaus veiksmai netrukdo mūsų parlamentiniam tyrimui? Aš turiu omeny, galiu sukonkretinti. Mes žinome, kad Braziulis nušalintas nuo pareigų.

ATS. Aš kaip viršininkas Braziulio, atsiprašau, kad nutraukiau, bet dar to nežinau.

KL. Jūs dar to nežinote?

ATS. Ne.

KL. Įdomu. Jums sunku iš karto daryti išvadas dėl šito fakto, kai tik sužinojote, bet iš tų kitų, prieš tai vykusių faktų, kurie jums žinomi ir kurių mes nežinome, bet vyksta departamente. Ar jūs turite koki nors pagrindą manyti, kad komitetui trukdoma vykdyti parlamentinį tyrimą? Jeigu manote, gal galite pailiustruoti?

ATS. Aš, kaip Braziulio vadovas, Braziulis atėjo 2005 m. pas mus dirbti, bet šiaip pas mus dirbo Trečiojoje valdyboje. Tikrai neturiu jokio pagrindo jo įtarti kažkokiais negerais dalykais. Galbūt aš nežinau, yra mūsų Vidaus tyrimo skyrius, gal kažką nustatys. Noriu tik čia, kol atliekami kiti tyrimai vidaus tarnybos skyriuje, bet kai prasidėjo, kai buvo sukurtas komitetas, komisija, tai gal kitą dieną ateina pas mane Braziulis ir sako, ką man daryti, viršininke, mane seka. Sakau, kaip? Iš pradžių paskambino telefonu. Sakau, užsirašyk numerį. Užsirašė numerius, mašinų markes. Kitą dieną mes pažiūrime duomenų bazėje, tais numeriais tokios mašinos neegzistuoja. Aiškus buvo sekimas. Buvo mano tarnybinis raštas direktoriui adresuotas, todėl, kad jeigu Saugumo departamentas seka, tai aš,

kaip vadovas, turiu žinoti. Kadangi ... (Negirdėti) šiandien atlieka tuos pačius tyrimus, šiandien atlieka Braziulio skyrius. Parašiau jam tą prašymą, kad jeigu Saugumo departamentas, tai aš, kaip vadovas, turiu žinoti, gal tikrai, gal aš pats ... (Negirdėti) nušalinti dėl kažkokių priežasčių, jeigu jis yra nepatikimas, nes viskas eina per jį.

Antras dalykas, jeigu seka kažkokios kitos specialiosios tarnybos, tai faktiškai (Negirdėti) išsiaiškinti galima, Saugumo departamento vadovybei, man atrodo, niekas netrukdyt pateikti duomenų, jeigu ten įtariamas mūsų darbuotojas.

Trečias dalykas, jeigu jį seka kažkokios nusikalstamos ar verslo grupuotės, tai paprasčiau direktoriaus, kad apsaugotų šitą mano darbuotoją nuo kažkokių neigiamų pasekmių. Čia toks raštas buvo gal prieš tris savaites.

[...]

KL. O reakcija direktoriaus po to rašto?

ATS. Nemačiau direktoriaus reakcijos, nes atidaviau tą raštą per kanceliariją. Kai prasidėjo šis komitetas, tai direktorių matau labai retai. Aš dėl Braziulio nebaigiau, jeigu galima.

Čia buvo dėl šito, paskui Braziulis, praeina dar kelios dienos, kadangi ... (Negirdėti) prasidėjo nuo Trečiosios valdybos, ta informacija kažkada buvo nutekinta į žiniasklaidą. Visus Trečiosios valdybos darbuotojus kvietėsi mūsų Imuniteto skyrius, klausinėjo kažką, taip pat pasikvietė Braziulį. Braziulis grįžta visas drebančiom rankom, sako, viršininke, man sakė, sodins mane ant melo detektoriaus. Klausė, ar sutiksiu? Aš pasakiau, kad sutiksiu. Šiaip įstatymu nėra numatyta ir esant tokioje nervingoje situacijoje, aš sakau, aš tikrai... Arba kaip vadovas neleisčiau to daryti. Tai čia dar toks dalykas. O dabar vakar ar užvakar ateina Imuniteto tarnybos darbuotojas ir sako, viršininke, kadangi mes ieškome medžiagos, kuri buvo paviešinta, pažymų, 2004 metų pažymų ieškome, kas jas galėjo nutekinti, leiskite pažiūrėti, kas yra Braziulio kompiuterinėse laikmenose. Aš tai įsitikinęs, kad ten be darbinės informacijos nieko nėra, bet kadangi Braziulis atėjo į mūsų valdybą tik 2005 metų pabaigoje, o pažymos minimos 2004 metų, tai tuo pagrindu aš neleidau. Kompiuteris buvo Antrosios valdybos, jis iš Trečiosios valdybos atėjo tik su parkeriu. Aš to neleidau, bet šiandien iš ryto direktorius užrašė atlikti ir šiuo metu Braziulį tenai... Vienu žodžiu, aš manau, kad tai yra psichologinis spaudimas. Galbūt tai yra teisėti veiksmai, bet atrodo kitaip.

[...]

KL. Aš noriu dar klausimą, kad jūs pratęstumėte, Braziulio atvejis, o kitų signalų buvo apie bandymą įtakoti tyrimą?

ATS. Sunku pasakyti, tokie lengvi pasikalbėjimai buvo. Vis tiek esame statutiniai pareigūnai. Vienas pareigūnas eina pas vadovą, kitas eina. Tave rytoj kvies, žinai, šito gal reikia atsisakyti, šito gal nereikia sakyti. Jūs praeitą kartą man sakėte, tai aš irgi sakau, kad lengvai buvo apie tai kalbama, bet pakankamai ilgai. Buvo kalbama su manim, kad geriau daug nesakyti, išsispręsimė šitas problemas, kurias galėjome išsispręsti daug metų anksčiau.

KL. Kas su jumis konkrečiai kalbėjo?

ATS. Pocius ir Dabašinskas.

KL. Dėl minėtų pažymų, kurių turinį mes norėtume sužinoti, tačiau jos mums nėra pateikiamos. Ar teoriškai įmanoma, kad bylų, kurių pagrindu buvo sudarytos pažymos, vienas ar kitas dokumentas būtų pakeistas, kad atsirastų tik viena ar kita rezoliucija, kurios nebuvo? Jūs puikiai žinote techninę pusę, vedimo ir galimybes keitimo. Jūsų nuomone, ar nėra įmanoma tos medžiagos šiek tiek pakoreguoti?

[...]

KL. Noriu vieną pasitikslinimą. Jūs ir praeitą kartą minėjote apie tas pažymas, ir čia tiek daug audrų sukėlėte. Ten ir pozicija, ir opozicija, ir šiaip visokie įtakingi pareigūnai minimi. Bet mano būtų toks konkretesnis klausimas. Maždaug kiek yra minimų Valstybės saugumo departamento pareigūnų tose pažymose ir maždaug kokio rango, kiek jūs galite pasakyti, ir ar yra minimi Užsienio reikalų ministerijos esami arba buvę pareigūnai?

ATS. Aš nežinau, ar čia verta man konkrečiai sakyti. Yra minimi. Jeigu konkrečiai, yra minimi Užsienio reikalų ministerijos, yra minimi ir Saugumo departamento.

KL. Plačiau.

ATS. Aš galėčiau plačiau gal vėliau, kai išeis klausimas apie... Ir tada buvo iškilęs klausimas ir direktorius sako, kad tai labai pakenktų tyrimui, jeigu jos būtų atskleistos. Man labai buvo keista, jeigu direktorius bent jau taip sako, kad jeigu pažymos bus pateiktos Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui, tai jos bus atskleistos. Tai čia toks vienas mano klausimas. Ne tai, kad klausimas, bet kaip galėtų pakenkti? Aš nemanau, kad jos būtų atskleistos, jeigu jos būtų šitame komitete pateiktos. Juk faktiškai ir ataskaitos, kurias mes ruošiam, jos visos parengtos esamuose tyrimuose esama medžiaga. Saugumo departamentas...

[...]

... mano manymu, tai tikrai nepakenktų, nes jos nebūtų atskleistos. Yra komitetas, komiteto nariai turi visus leidimus susipažinti su valstybės paslaptis sudarančia informacija, čia klausimų man nekyla.

Antras dalykas dėl tyrimo pačios baigties perspektyvos. Čia gal truputėlį per daug pasakysiu, kiek galėčiau pasakyti, bet vis tiek vien tik motyvuodamas tuo, kad aš kalbu šitame komitete, tai galėčiau pasakyti, iš tos paskutinės pažymos, kuri buvo, kur aš daviau numerius, kur kalbama apie Kauno termofikacinę elektrinę. Iš tos pažymos galima daryti aiškią prielaidą, kad ponas Stonys turi įtaką Valstybės saugumo departamento vadovams, ir jeigu jis turi įtaką, tai aš tikrai nedrįščiau net abejoti, kad aš tą tyrimą baigsiu ... (Negirdėti) bėgyje. O jeigu dar vienas argumentas, tai šiandien subrendo pats palankiausias momentas tą tyrimą realizuoti. Mes niekada neįrodysime užsienio specialiosios tarnybos įtakos, ir neprivesime to iki ikiteisminio tyrimo, ko ir neturėtume daryti. Saugumo departamentas yra visų pirma informacinė institucija. Ir jeigu šiuo metu būtų atliktos prevencinės priemonės su asmenim, kurie minimi visose pažymose, galbūt išpėti, galbūt aš, galbūt su kitais gali būti keliamas klausimas dėl leidimo atėmimo darbui su valstybės paslaptimis, tai byla būtų realizuota 100 procentų. Stonys prarastų pilną įtaką, kurią jis turi dabar. Ne tai, kad įtaką, Stonio įtaka, iš tų mūsų medžiagų matosi, Stonio įtaka yra per Rusiją. Visus tuos klausimus jis derina, ką daryti, su kuo. Tai tose pažymose, galbūt nepilnai, bet tose pažymose visa tai matosi. Jeigu dabar dar pakomentuočiau direktoriaus pasakymą, kad ten yra galbūt ir netiesa ar dar kažkas. Tos pažymos rašytos ne principu „odna babuška skazala“ arba koks nors šaltinis pranešė. Bet tos pažymos parengtos iš tų pačių asmenų pokalbių ... (Negirdėti), iš tų pačių asmenų. Tai faktiškai tokių dalykų jie... Ką galėčiau tuo klausimu.

KL. Aš prie to pačio. Mes dabar išgirdome iš kai kurių aukštų pareigūnų, anokia čia paslaptis. Vakar per pasitarimą valdybos ir komiteto, ir čia mane patikslins, nes aš tą pirmadienį nebuvau, bet truputį tikslinausi, apie ką gi buvo kalbama, tai generalinis direktorius yra informavęs apie minėtas pažymas, kiek aš supratau, pirmiausia valstybės vadovą, tai Prezidentą V.Adamkų, neaišku, kokia forma, pagaliau man ir nereikia šito žinoti. Ir antras dalykas, jis dėl tų pažymų informavo ir Seimo Pirmininką. Jei informavo, vadinasi, aš tik noriu, kad liktų. Vadinasi, tokia pati procedūra yra taikoma ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto nariams. Ta procedūra yra, ko gero, ta pati. Ar ji yra skirtinga?

ATS. Įstatyme taip ir nurodyta.

KL. Dabar norėčiau paklausti jūsų konkrečiau, nes vis tiek jūsų kontržvalgybos skyrius rengė ir čia pastarosiomis dienomis, dviejų, trijų dienų pažyma atsirado, kur verslo įtaka žiniasklaidai. Jums žinoma tokia pažyma?

ATS. Žinoma, tik nežinoma, kaip jinais atsirado. Mes ją tik vakar parengėm.

KL. Jūs parengėte?

ATS. Taip.

KL. Jūsų manymu, mums reiktų su ja susipažinti, jeigu mes norėtume susipažinti, ar vėl nebūtų sakoma, kad mes pakenksime tyrimui ir t.t.? Ar ta pažyma, kuri yra parengta, turėtų atsigulti pas Prezidentą ant stalo ir pas kitus pagal kompetenciją šalies vadovus?

ATS. Ta pažyma, kai buvo sudaryta tokia komisija, kuri tyrė šitas mūsų ankstesnes pažymas, tai po to kalbėjau su Tekoriumi, kad va, mes čia taip rašom, visur rašykime, kad galimai, kad visur matytųsi pažymoj informacijos vos ne gavimo šaltinis. Su kuo aš tikrai nesutinku. Tada jau ne analitinė pažyma. Šita pažyma, apie kurią jūs minėjote, ji surašyta taip, kur matosi, kokiu būdu gauta informacija. Tai ji irgi pažyma ir tikrai rimta pažyma, bet aš nedirščiau, jeigu, pavyzdžiui, įstatymas neleidžia teikti informacijos, kur matosi priemonės, kokios buvo naudotos, tai taip. Bet ji normali, gera pažyma, tik mūsų vadovybės nurodymu įtraukti tokie dalykai, kur matosi priemonės.

KL. Ką jūs turite omeny, sakydamas, mūsų vadovybės nurodymu įtraukti tokie punktai? Aš teisingai supratau, turinys jus įtakojo, kad būtų toks turinys, per kurį išryškėja informacijos šaltiniai?

ATS. Panašiai.

KL. O kokiu būdu jus įtakojo? Liepė perrašyti?

ATS. Ne mane asmeniškai. Aš dar buvau komandiruotėje. Iš komandiruotės buvo iškvieistas mūsų Analizės skyriaus viršininkas, kuris buvo paskui kviečiamas į tą komisiją, kuri dirbo, kuri turėjo tai įvertinti.

KL. Čia tarpžinybinė?

ATS. Ne tarpžinybinė. Ir buvo jam tiesiai pasakyta, kad taip negalima rašyti, reikia rašyti štai taip ir taip. Vienu žodžiu, reikia rašyti kaip į prokuratūrą.

KL. Ir buvo perrašyta ta pažyma?

ATS. Ji nebuvo iki galo parašyta, bet kai buvo pabaigta, tai buvo pabaigta.

KL. Šita pažyma dar turėjo, jūs sakėte vakar ... (Negirdėti) įtraukta į šaltinius, ji skirta išorei ar viduje?

ATS. Ji skirta direktoriui. Direktorius gali supažindinti, gali nesupažindinti.

KL. Bet tai irgi siejasi su politikais ir su kai kuriais aukštais pareigūnais?

ATS. Tai siejasi su tais pačiais, kurie jau minimi ir ankstesnėse pažymose.

[...]

ATS. O šiaip aš dar norėjau pridurti dėl tos pažymos, kuri liečia Kauną. Dabar prieš jus buvo mano pavaduotojas, jis tuo metu, kai viskas vyko, ėjo mano pareigas, aš buvau atostogose. Jis man paskambino ir pasakė, va tokie ir tokie negeri dalykai.

Ką man daryti? Konkrečiai kas ten fiksuojama? Sakau, privalai iš karto informuoti direktorių. Direktoriaus pareigas tuo metu ėjo, kadangi Pocius atostogavo, Dabašinskas. Jis nuėjo, yra jo tarnybinis pranešimas, kad jis pas jį nuėjo. Jis nuėjo pas Dabašinską ir pasakė, kad vyksta tokie dalykai, žmonės važiuoja, tas darosi. Mes galvojome, gal tikrai, gal sekimą kokį pradėti naudoti. Dabašinskas pasakė – ne, nereikia, tai su manim suderinta. O kada kilo dėl tų pažymų toks chaosas, tai visi pradėjo neigti ... (Negirdėti) Man kyla klausimas, ar iš mano pavaduotojo nori padaryti melagį? Tokių dalykų nebuvo. Dabašinskas aiškiai pasakė, kad taip, su Stoniu nuvažiavo tas ir tas susitikti.

KL. Atsiprašau. Turit omeny, ta antra pusė su Stoniu nuvažiavo susitikti, būtent VSD darbuotojas? Lyg ir Dabašinskas pasakė, kad su jo žinia nuvažiavo. O dabar neigiama.

ATS. Paskui, kai dėl tų pažymų kilo toks klausimas, Tekorius mane pasikvietė ir sako, žinai, Vytai, jie visi neigia, kad kažkas buvo, kažkas važiavo. Tas pats Bieliauskas sako, man labai apmaudu, bet man panašu, kad aš būsiu padarytas kvailiu, melagiu.

KL. Bet jo pranešimas yra dokumentuotas, neprapuls?

ATS. Ne, yra visi įrašai, yra ir ta pažyma, kurioj matosi. Bet ta pažyma sudaryta tų įrašų pagalba...

KL. Patikslinsiu klausimą, neišgirdau. Jūs pasakėte, kad su Stoniu atvažiavo susitikti?

ATS. Ten buvo toks epizodas.

KL. Jūsų darbuotojas?

ATS. Taip.

KL. Ne vienas, aš supratau, daugiau.

ATS. Čia buvo, ta pažyma, ji ir pavadinta dėl konflikto Kauno termofikacinėje elektrinėje. Tada atsimenate, buvo... Faktiškai Kauno termofikacinė elektrinė dabar priklauso „Gazpromui“. Ir valdė viena grupė, dabar nori paimti kita grupė ir paimti tas pats Stonys. Kai ten vyko šitas, jie į pagalbą pasikvietė Saugumo departamentą, Stonys pasikvietė. Esmė yra ta. Pagalba...

KL. Nesankcionuota pagalba.

ATS. Be abejo.

KL. Noriu išsiaiškinti. Paaiškinkite labai tiksliai, kaip čia tada, prie ko čia VSD, aš iš karto nustebau? Čia nėra sekimas. Iš pradžių galvojau sekimas, o, pasirodo, ne, čia yra pagalba Stoniui, taip išeitų, VSD.

KL. Tai tada toje intencijoje ir kilo tas VSD darbuotojų susitikimas?

ATS. Taip. Kad padėtų Stoniui išspręsti.

[...]

KL. Aš tik tuo pačiu patikslinsiu, kad paskui nepamirščiau. Atsiprašau. Ar tie VSD darbuotojai, kurie pagal jūsų pavaduotojo pasakymą, kad su Dabašinsko žinia buvo siunčiami padėti Stoniui į Kauno termofikacinę elektrinę, ar kas nors buvo fiksuota kur nors, ar čia nieko? Negali būti išlikę medžiagos?

ATS. Mes norėjome fiksuoti, nes informacija praėjo tokia, kuri sukėlė įdomumą. Mes galvojome, galbūt sekimo reikės. Kadangi Dabašinskas pasakė, nieko nereikia daryti, visa tai su manim suderinta, mes to nefiksavome, bet yra įrašas.

KL. Kaip įrašuose?

KL. Kad planuojama.

ATS. Kad planuojama, kad kas atvažiuos.

KL. Yra tiesiog kažkokiuose vidiniuose dokumentuose?

ATS. Organizavo ir mus, kad tenai viskas būtų užtikrinta iš saugumo pusės.

KL. Palaukite, paaiškinkite. Pavardė paminėta. Atsiprašau, Seime ... (Negirdėti) paminėkite, reikia paklausti ... (Negirdėti) Šiuo atveju minėjo Janušką. Bet kaip Januška, jis gi nedirba saugume?

ATS. Nedirba saugume.

KL. Bet kaip čia ta pavardė?

ATS. Januška organizavo saugumo pagalbą Stoniui.

KL. Jis prašė pas Dabašinską, taip galima suprasti?

ATS. Taip galima suprasti.

KL. Bet iš ko jūs tai žinote?

ATS. Iš mūsų tos medžiagos. Kadangi Stonys...

KL. Supratau, toje medžiagoje matosi.

ATS. Stonys klausė, ar tikrai, Albinai, užtikrinai, kad tikrai bus tas žmogus ir tas, kad viskas bus padaryta.

KL. Aš tokį tarpinį klausimą. Bendravimo atmosfera Antroje valdyboje, iš jūsų aišku komisijai, kad valdyboje yra netinkama, jūs tai, matyt, žinote. Ar nėra įtampos valdyboje, kaip priimamas, ar darbas normaliai vyksta, nekyla nesusipratimai, konfliktai, įtampa?

ATS. Įtampa, ji galbūt kaip ir visame departamente. Bet kuriuo atveju, kai vyksta tokie tyrimai, tai ta įtampa yra. Bet darbas vyksta normaliai, konfliktų nėra. Sakyčiau, viskas normalu. Bendra įtampa ji persiduoda.

KL. Aš supratau, kad jūsų valdyba dirbo, dirbo daug metų, žodžiu buvo informuojami arba darbiniais raštais buvo informuojami vadovai, bet kadangi jūs pamatėte, kad tiesiog ta visa medžiaga verda savose sultyse, tarp jūsų ji ir vaikšto, ir nėra realizacijos. Aš suprantu ir tokį dalyką, kad aš tikiu, nes matau, kad ne visi dalykai gali baigtis teismais, kriminaliniais dalykais, bet galima valstybėje ir kitaip sutvarkyti tam tikrus procesus. To nebuvo padaryta, todėl jūs pradėjote rašyti pažymas, kad būtų tai padaryta ir imtasi veiksmų. Jeigu tų veiksmų nesiėmė ir nesiims toliau, tai vis dėlto mes ką, turim grėsmę nacionaliniam saugumui, galima būtų taip traktuoti, ar tai būtų per garsiai pasakyta?

ATS. Aš pasakyčiau taip, jeigu mes atliekame, šiuo atveju yra kontržvalgybinis tyrimas, o ne kažkoks kriminalas, kontrabanda, bet jeigu mes atliekame kontržvalgybinį tyrimą 2, 3 metus, kad pasiektume kažkokį ikiteisminį tyrimą, tai paskui 90 procentų, kad ikiteisminio tyrimo rezultato mes galime nepasiekti, o žala Lietuvai per tuos 2, 3 metus jau bus padaryta labai didelė, kaip ir šiuo atveju, per tuos kelerius metus, mano manymu, žala padaryta didelė.

KL. Jeigu tai nebus daroma kitom priemonėm, ne tik... ta žala tęsis, taip?

ATS. Taip. Tęsis. Ir galų gale nesvarbu, kad Saugumo departamente yra ikiteisminio tyrimo skyrius, bet Saugumo departamento pagrindinė funkcija tai yra teikti informaciją Prezidentui, Seimui, Vyriausybei.

KL. Galų gale yra kitos priemonės, jeigu taip galima pasakyti. Nebūtinai teismas.

ATS. Jeigu tyrimai bus atliekami vien tik tam, kad pasiektų kokį nors procesinį veiksma, tai mes neturėsime ką teikti. Tada mes pasidarome prokuratūra arba dar kažkas. Baigiasi... mes nuteisiam žmogų, tada jau pateikiame informaciją. O jeigu procesinis veiksmas nepasiteisino ar dar kažkas, tai mes irgi negalime...

KL. Gerbiamasis valdybos viršininke, jūs tikrai dabar labai ypatingai svarbų dalyką pasakėte. Aš suprantu jus ir kaip pareigūną, ir kaip pilietį. Nes tai yra grėsmės nacionaliniam saugumui, kur pasekmės gali būti ne ... (Negirdėti), bet preventyviai visiškai kitaip galima tai padaryti. Ir aš suprantu, jūs bandote tai daryti, ir atsitrenkiate į sieną, ir matote, kad esate bejėgiai toliau ką nors daryti. Na, kiek metų jūs tiriāt, kiek metų rengiat, ir tos pažymos vis dulksta, dulksta, dulksta, o tie procesai vis tęsiasi. Aš suprantu vieną dalyką, mes tokioje keistoje situacijoje esame dėl tų pažymų ir galas žino, ar mes jas gausime, ar matysime. Kiek aš suprantu, komitetas nusiteikęs dirbti pagal įgaliotus Seimo uždavinius, ir mes norime vis tiek išspręsti. Jeigu jūs kažkiek savo kompetencijos ribose, aš žinau, jūs rizikuojate truputį ir savo karjera, galėtumėte atskleisti daugiau, aš suprantu, tada komitetas galėtų imtis ir tam tikrų priemonių. Šiandien mes žinome kažkokias nuotrupas, ir tampam, kaip ir jūs, taip ir mes, įkaitais. Mes negalime daryti jokių tolesnių žingsnių, nes mes kalbam apie mistines pažymas, apie kurias beveik nieko nežinome, mes žinome tik nuotrupas iš vieno ar kito pareigūno. Bet mes jus suprantame, kad gana rimtai reikia formuluoti ir kreiptis į tam tikrus šalies vadovus ar dar į kažką, kad šitas procesas kiek galima greičiau būtų pabaigtas ir kiek galima greičiau mes imtumės tam tikrų priemonių. Mes jau negalime, mes tiriamo, aš suprantu, mes tiriam ir mes nieko netiriam. Mes darom klausymus. Jau dabar turime koncentruotis. Bet jeigu jūs mums daugiau galėtumėte pasakyti, daugiau padėti. Aš suprantu jus kaip žmogus.

ATS. Aš tikrai jums labai daug ką pasakiau ir net per daug.

KL. Gal tada kolegai padėti norėčiau. Buvo parašyta, atsiprašau, kas buvo parašyta, gal negerai. Gal taip bus teisingiau. Jūs skaitėte, kas buvo parašyta „Ekstroj“ ... (Negirdėti) paskui perrašyti kiti teiginiai. Bet daugiausia buvo „Ekstroj“ parašyta. Tai vis dėlto ten ne viskas neteisybė buvo parašyta, taip galima pasiklausti? Skaitėte?

ATS. Skaičiau. Sakyčiau, ten daugiau negu teisybė. Daugiau teisybės negu neteisybės.

[...]

KL. Ir dabar dėl pačio kito pavaduotojo, pono Dabašinsko reakcijos į minėtą Kauno termofikacinės elektrinės ir istorijos, ar buvo dar kitų momentų šitos bylos tyrime? Konkrečiai, kai kalbame apie energetinį saugumą, kur jums taip pat būtų keistas pono Dabašinsko elgesys ir nesuprantamas pavaduotojo, gavus informaciją, arba negavus, bet stebint, jūs vykdėte tyrimą ir tame kontekste, kaip išryškėja, figūruodavo ir departamento pareigūnai.

ATS. Ne, tokių atvejų nebuvo, su Dabašinsku buvo vieną kartą, kai buvo Uspaskicho susirašinėjimo su Maskva klausimas iškilęs. Iškilęs klausimas, netgi kažkas iš Seimo narių buvo paklauses vakar dėl šito, kodėl tokie metodai? Tada buvo duotos klausytis tiesiogiai tos priemonės. Direktorius sakė, kad ten jokie ikiteisminio tyrimo, atrodo, ir šiuo metu nėra, tada tikrai nebuvo ikiteisminio tyrimo dėl tų dalykų. Paprasčiausiai komisija buvo supažindinta su turima, tada jau grynai operatyvine medžiaga, ir komisija padarė išvadą, po ko Uspaskichas, atrodo, ir atsistatydino. Po tų visų komisijų. Tarp kita ko,

ta medžiaga ir buvo iš tų pačių mūsų bylų. Kadangi byla kai prasidėjo, pradžioje sakiau, kai buvo ir Bosas, ir Uspaskichas, ir Stonys, jie buvo vienoje grupėje. Paskui Bosas atsiskyrė, o paskui atsiskyrė ir Uspaskichas. Ta medžiaga buvo pateikta ir tos pačios mūsų tyrimo medžiagos pagrindu šiuo metu atliekamas Uspaskicho atžvilgiu ikiteisminis tyrimas Generalinėje prokuratūroje.

[...]

KL. Sakykite, dar dėl tyrimo to, kuris čia susijęs, ką jūs čia šiandien irgi kai ką pasakėte. Ar turite duomenų, kad jūsų tiriamieji būtent toje byloje, apie kurią čia vis kalbame, galėjo žinoti apie tyrimą, ar kokios nors informacijos turėjote, kad jie kažką žino, kad jie yra informuojami, kad jie galbūt?

ATS. Mes darėme tik tokias prielaidas. Prielaidas, kur gali daryti, jeigu pateiki informaciją direktoriui šiandien, o jau rytoj skambina vienas, susiskambina vienas iš ... (Negirdėti), sako, reikia susitikti, reikia kažką toliau veikti, reikia pasvarstyti. Mes tik tokias prielaidas darydavome. Vienas dalykas. Kita prielaida tokia buvo, kai vieną kartą Stonys paskambino savo sūnui. Sūnus sako, tėve, tu gi sakei mūsų klausosi, nekalbėkime telefonu.

[...]

KL. Yra tokia situacija, kad mums dabar jau aišku, arba jūs pateikėte šiek tiek informacijos, spaudoje apie tai buvo rašoma, kad viena verslo grupė, konkrečiai Stonys, bendravo su pareigūnais, aukštais valstybės pareigūnais, ministerijoje, galbūt departamente, ir tas bendravimas jums kėlė daug nerimo, ir jūs rašėte pažymas, ir galvojote, kad reikia informuoti aukštus valstybės pareigūnus. Ar jums yra kilę kokių nors minčių, ar jūs esate svarstę apie tai, kodėl tas bendravimas vyksta su ta verslo grupe šitų pareigūnų, motyvacija jų? Gal tai yra, kaip jau praslydo ir žiniasklaidoje, tai buvo kokios nors net jums, kontržvalgybininkams, nežinomos motyvacijos dirbti, bendrauti su jais, siekiant labai aukštų valstybinių tikslų, kurių galbūt mes ir nesuvokiame?

ATS. Ne. Aš tai sakyčiau, bent jau mūsų surinkta medžiaga rodo priešingai. Jeigu kalbate apie tą patį Stonį. Per Stonį daroma įtaka dėl ko? Dėl to, kad energetinius, transporto resursus rusai paimtų į savo rankas. Buvo „Dujotekana“, turėjo atsirasti dar ... (Neaiškūs žodžiai), kuri būtų tokia pati, tik su geležinkeliais, kuri visą pelną imtų sau. Stonys net buvo suplanavęs tokią pačią firmą, kaip „Dujokatena“ su „Mažeikių nafta“, jeigu pavyktų jo projektas. Būtų tokia, kaip „Dujotekana“, per kurią eitų nafta, o pelnas eitų... Sakau, valstybinių interesų čia nematau. Gali šitame matyti verslininkiškus interesus, dar kažką. O kas dėl Stonio ir jo verslo su ta pačia Rusija, čia galiu daryti tik prielaidas. Agentų tokių šiais laikais, kaip Stonys, niekas neverbuoja. Aš tau duosiu tris litus, tu man parašyk pasižadėjimą. Aš tau suteiksiu galimybę verslui. Viskas. Jis viską darys, ko iš jų paprašys. Taip buvo ir su Uspaskichu. Su Uspaskichu irgi buvo medžiagos tokios, kad jis privalėjo, jis net atvažiuodavo ir sakydavo, va, man liepė surinkti tokius ir tokius duomenis. Duota komanda ir visi renka, jis turi pristatyti Maskvai.

KL. Tai ši motyvacija man gana aiški, Stonio motyvacija. Bet motyvacija aukštų valstybės pareigūnų bendrauti, dirbti su Stoniu, kokia jų motyvacija? Gal, nežinau, čia ateities klausimas?

ATS. Gal ateities klausimas, arba tie patys pareigūnai pasakytų, gal piniginiai klausimai, materialiniai klausimai. Negaliu atsakyti.

KL. Jeigu kita tema, tai aš prie to paties. Aš noriu sukonkretinti dėl šitų pareigūnų interesų. Ar jūs turite duomenų, kad valstybės pareigūnai gaudavo materialinį paskatinimą už bendradarbiavimą? Ar tokių operatyvinėje medžiagoje užuominų yra jūsų byloje?

ATS. Yra tose medžiagose, kad gaudavo materialinę...

[...]

KL. Dabar tas garsusis raštas Valstybės saugumo departamento direktoriaus, kai jis buvo rengiamas, jums, ko gero, buvo žinomas jo turinys. Ir sukėlė tam tikras audras, atvirai prisipažinsiu, nes ir radijuje buvo, aš jo visiškai nesureikšminu, man jis visiškai neįdomus yra. Tačiau atsirado problemų, kada atsirado sakiny, kad tai yra minimi pozicijos ir opozicijos politikai, Seimo nariai, aukšti kiti valstybės pareigūnai. Ir jūs dabar traktuojate, kaip žinybinės komisijos pirmininkas, jog komitetas

negalėtų susipažinti su tom pažymom. Sakykite, kaip mes galime išspręsti šią problemą, kaip mes galime nustatyti ir išsklaidyti gandus, negavę šitų pažymų?

A.TEKORIUS. Čia gal ne man klausimas. Visų pirma dėl generalinio direktoriaus kreipimosi. Čia yra generalinio direktoriaus asmeninis kreipimasis, todėl man labai sudėtinga būtų komentuoti, kodėl vienas ar kitas teiginys buvo įrašytas. Aišku, gali būti, man irgi sunku komentuoti, bet būtent dėl komiteto supažindinimo, per informacijos pateikimo vienokio ar kitokio. Čia galbūt iš tikrųjų reikia tartis su generaliniu direktoriumi, kokios būtų galimybės, kokios formos būtų, kaip tai padaryti.

KL. Bet ir buvo komisijos pirmininkas ir, tarkim, kiti pareigūnai teigia, kad tos pažymos yra parengtos kaip vienas iš kontržvalgybinių elementų, nes... taikant teisinių priemonių, tačiau tam tikras politines priemones, ir tos pažymos turėtų būti pas valstybės vadovus ant stalo, tuo tarpu turėtų būti ir mūsų komitete. Jie dar daugiau pasakė, kad jokie šaltiniai, jokie agentūriniai subjektai tenai nebeatsispindėtų. Tai jūs, kaip kuratorius kontržvalgybos, tikrai galėtumėte mums pagelbėti ir padėti išrišti šitą Gordijaus mazgą.

A.TEKORIUS. Aš pasakyčiau taip, šitie tyrimai, kurie atliekami, kurių pagrindu yra parašyti informaciją apibendrinantys raštai, šitie tyrimai yra labai svarbūs ir iš tiesų yra perspektyvūs. Jeigu tai būtų kažkokia, sakysime, vienkartinė kažkokia informacija, galbūt apie tai nebūtų jokios kalbos. Bet tai yra tęstiniai dalykai, tęstiniai procesai. Šituose tyrimuose savo ruožtu dalyvauja ir kitos valdybos, ne tik Antroji valdyba, todėl yra manoma ir departamente, ir mano tokia nuomonė, kad tyrimus nutraukinėti šiuo metu būtų absoliučiai netikslinga ir nepagrįsta.

KL. Ir paskutinis pasitikslinimas. Ar jums yra žinoma, kai būdavo sudaromos Seime laikinosios komisijos, ir, komisijos nariams pareikalavus, jūsų vadovybės lygmeniu pasitarus, buvo leidžiama susipažinti su operatyvine medžiaga, t.y. dar daugiau, negu pasiklausyti telefoninių pokalbių?

A.TEKORIUS. Kiek man yra žinoma, su ta informacija buvo leidžiama susipažinti prieš tai ją įslaptinus, jeigu tai buvo konkretūs atvejai, tai nebuvo daroma pagal kontržvalgybos liniją.

KL. Jūs tikrai žinote, kad jie būdavo įslaptinti, nes tai eina konkrečiai apie Viktoro Uspaskicho ryšius su Maskvos tam tikrom firmom? Mes turime duomenų, kad tai buvo operatyvinė medžiaga, ir nebuvo įslaptinta. Dar daugiau, ji pateikta prokuratūrai ir vyksta ikiteisminis tyrimas ir naudojama tik ta medžiaga.

A.TEKORIUS. Galiu tik tiek pasakyti, kad man nėra žinoma apie tai.

KL. Jūs paminėjote perspektyvūs tyrimai. Kuria prasme? Baudžiamojo persekiojimo prasme ar kokių kitų tikslų turint? Jeigu galite pasakyti?

Kitas dalykas. Sakėte, nebūtų tikslinga nutraukti tyrimą. Kas siūlo nutraukti tyrimą?

A.TEKORIUS. Visų pirma dėl perspektyvų. Iš tikrųjų tyrimai yra perspektyvūs, ir galimai baudžiamojo persekiojimo tvarka, tiek prevencinių priemonių tvarka. Dėl tyrimų nutraukimo, tai tiesiogiai tokios kalbos nėra apie kažkokių nurodymus nutraukti tyrimus. Jie turi būti atliekami. Šiuose raštuose, rašytinėse rezoliucijose visose taip ir užrašyta ... (Negirdėti) apie bylų nutraukimą.

KL. Jeigu galima, kolegos, dar vieną. Kas jums žinoma apie tai, kad dabar yra paimitos bylos iš tyrėjų?

A.TEKORIUS. Jos nėra paimitos iš tyrėjų. Buvo paprašyta tam tikrų bylų, ne visos bylos paimitos. Galbūt viena byla yra paimta būtent tuo metu, kai dirbo komisija, ir kol kas ta medžiaga yra pas departamento vadovybę.

KL. Vadovybę tai pas ką?

KL. Tai nesusieta su Kauno termofikacine elektrine šita byla?

A.TEKORIUS. Dabar sunku būtų atsakyti.

KL. Jeigu galima, pasakykite, pas ką? Sakėte, pas vadovybę, tai pas ką konkrečiai?

A.TEKORIUS. Na, pas vadovybę.

KL. Ne, tai vadovai, jūs irgi vadovybė.

A.TEKORIUS. Pas departamento vadovą yra, t.y. pas direktorių.

KL. Dėl perspektyvaus tyrimo, kurį jūs minėjote, ta byla ar bylos, kaip pavadinti, yra perspektyvus tyrimas. Ar jūs, kaip atsakingas už šį sektorių, jūsų nuomone, ar aukštų valstybės vadovų neinformavimas, tai, kad departamento vadovas per metus dėl šios perspektyvios medžiagos neinformavo ar per mažai informavo pirmuosius valstybės asmenis, ar nebuvo padaryta žala valstybės saugumo interesams, nacionaliniams interesams? Jūs susipažinote. Kadangi jūs susipažinote su ta medžiaga, jūsų nuomonė? Labai atsakingai noriu jūsų atsakymo išgirsti.

A.TEKORIUS. Mano atsakymas būtų toks. Aš tikrai nesu informuotas, apie ką ir kokiais aspektais yra informuoti valstybės vadovai, nes man neteko dalyvauti tuose susitikimuose. Man tikrai nėra žinoma.

KL. Aš atsiprašau. Gerbiamasis Tekoriau, aš, kaip šiuo atveju pirmininkas, suprantate, kalbama ne apie tai. Kalbama apie tai, kad mums pasakyta, kad šitos pažymos nebuvo išėję į išorę, jos vidinio naudojimo. Vadinasi, valstybės vadovai apie tai negalėjo būti supažindinti. O klausimas gerbiamojo kolegos, kaip aš suprantu, yra tas, kaip jūs pats vertinate ir kaip esate susipažinęs, ar nepadaryta žala valstybei nesupažindinant, neinformuojant laiku vadovus, Seimą ir... Tiesiog noriu patikslinti šitą.

ATS. Raštai iš tiesų buvo skirti tikrai departamento vadovui. Tie projektai nebuvo rengiami Prezidentui, premjerui, jokie projektai nebuvo rengiami, aš tą atsakingai galiu pasakyti. Aš vakar kalbėjau su valdybos viršininku, jis tą patvirtino.

[...]

KL. Antras mano klausimas dėl tos pačios pažymos. Tai gal dar kaip ir pirmas. Ar pažymose, tuose dokumentuose, su kuriais jūs turėjote progos dar kartą susipažinti, nors tai jūsų valdybos išeinantys dokumentai, vidaus dokumentai, ar ten yra minimos Valstybės saugumo departamento aukštų pareigūnų pavardės?

A.TEKORIUS. Pavardės nėra minimos.

KL. Tose pažymose, t.y. tuose dokumentuose, nėra?

A.TEKORIUS. Tuose vienuolikoje raštų Valstybės saugumo departamento pareigūnų pavardės nėra minimos.

KL. Labai atsiprašau, galiu patikslinti dėl to? O pareigybės, o apskritai pareigūnai?

A.TEKORIUS. Pareigybės yra minimos.

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.14)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 25 d.

14 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

KL. Jeigu jūs leistumėte, kad pradėtume mūsų pokalbį ir kad jis būtų produktyvesnis, norėtusi jūsų paklausti apie tokią aplinkybę, kas jums yra žinoma, dėl Kauno termofikacinės elektrinės, kai ten buvo siunčiami VSD darbuotojai. Jūs ėjote direktoriaus pareigas ir su jūsų žinia buvo siunčiami, tai gal jūs galėtumėte tas aplinkybes nušviesti, o paskui užduosime klausimų arba ką jūs norėsite pasakyti dar papildomai, gal per tą laiką, kai vyksta čia įvykiai, gal jūs turėsite kažką pats pasakyti. Aš nekartoju, tyrimui vykstant, jūs viską tą žinote. Jeigu jūs norėsite ką nors padaryti, savo pareiškimą kokį papildomą, prašom.

D.DABAŠINSKAS. Dėl termofikacinės, ką galiu paaiškinti, kad iš tikrųjų rugpjūčio mėnesį ar liepos pabaigoje, aš turėčiau tikslinti šitą, tiesiog datų aš neatsimenu. Jeigu reikia, aš galiu tą paveikslą tiksliai atkurti.

Sakykime taip, tuo laikotarpiu, kai ėjau generalinio direktoriaus pareigas (vasarą), iš tikrųjų Trečiosios valdybos, arba vadinamosios Ekonominio saugumo valdybos, vadovai, dabar negalėčiau pasakyti, ar viršininkas, ar pavaduotojas, bet mane informavo apie susiklosčiusią sudėtingą situaciją Kauno termofikacinėje elektrinėje, kad jėga bandoma užimti patalpas, pasitelkus saugos tarnybas, kad į konflikto sprendimą tarp dviejų akcininkų yra įsikišusi ir policija, oficialiai. Buvau informuotas, kad mūsų pareigūnai susitiks su termofikacinės elektrinės vadovais, kaip buvusiais, taip ir dabartiniais. Iš tikrųjų šie susitikimai vyko. Susitikinėjo Kauno apygardos skyriaus Ekonominio (trečiojo) padalinio darbuotojai, eiliniai darbuotojai, su buvusiais ir esamais generalinio direktoriaus, einančio pareigas generalinio direktoriaus, termofikacinės elektrinės, asmenimis... Ir apie tai, kiek aš atsimenu, buvo surašyti keturi operatyviniai pranešimai.

Jeigu reikia tikslesnės informacijos, datos ir panašiai, aš galėčiau ją papildomai pateikti. KL. Gal būtų toks logiškas patikslinimas. Ar jūsų praktikoje dažnai taip būna, kad privačia bendrove domisi VSD pareigūnai?

D.DABAŠINSKAS. Matote, yra specifika Kauno termofikacinės elektrinės, tai yra energetikos objektas. Didžiuosiuose valstybinę reikšmę, strateginę reikšmę turinčiuose objektuose mes netgi turime savo padalinius, kaip Visagine, kaip Mažeikiuose. Čia, aišku, objektas ne tokio stambumo, bet regionine prasme tai yra regiono strateginis objektas. Mūsų tretieji padaliniai, sakykime, operatyviu būdu aptarnauja tokius objektus. Čia būtent toks atvejis ir yra. Ir nepriklausomai nuo savininkų, sakykime, formos, ar tai valstybės įmonė, ar tai UAB, bet tokie objektai yra aptarnaujami mūsų trečiųjų padalinių teritorijose.

[...]

KL. Jūs pasakėte „yra pasiūsti“. Jus informavo, kad jau veiksmas yra įvykęs?

D.DABAŠINSKAS. Taip.

KL. Noriu patikslinti. Tai yra to padalinio Kauno vadovai priėmė sprendimą?

D.DABAŠINSKAS. Ne, tai buvo nurodymas iš Trečiosios valdybos, t.y. iš centro.

KL. Kaip čia suformulavus. Mums yra tokie pasakymai kai kurių pareigūnų. Tai jūs dabar patikslinkite arba paneikite, gal aš nevisiškai tiksliai ir pamenu, jog jums skambino vienas pareigūnas iš Užsienio reikalų ministerijos ir prašė pagalbos dėl kilusio konflikto, ir konkrečiai, kad jūs pagelbėtumėte ir padėtumėte ponui Stoniui?

D.DABAŠINSKAS. Kad man skambino?

KL. Taip.

D.DABAŠINSKAS. Aš to negalėčiau pasakyti.

KL. Gal kaip nors kitaip tada darė įtaką aukštas pareigūnas iš Užsienio reikalų ministerijos?

D.DABAŠINSKAS. Matote, tada mes turime iš viso kalbėti plačiau.

KL. Mes turime vieną tokį teiginį tam tikrų pareigūnų, tai aš noriu patikslinti.

D.DABAŠINSKAS. Ne.

KL. Nebuvo tokio epizodo?

D.DABAŠINSKAS. Ne.

KL. Dar patikslinti šį klausimą. Apskritai, išskyrus, kad jums pasakė Trečiosios valdybos, na, pranešė kaip savo vadovui einančiam pareigas, kad jie priėmė sprendimą, ar iš kitur, iš išorės jūs buvote gavęs kokių nors skambučių ar prašymų, ar siūlymų tą padaryti?

D.DABAŠINSKAS. Ne.

KL. Aš dar pasitikslinsiu. Ar gali būti tai, ko aš klausiau, fiksuota kai kuriose operatyvinėse pažymose?

D.DABAŠINSKAS. Reikėtų atskirti kelis dalykus. Vienas dalykas yra pažymos, kurios yra laikas nuo laiko rašomos, pavadinkime, apibendrinančios pažymos pagal atliekamą tyrimą, konkretų operatyvinį

tyrimą. Tose pažymose pažymos rašytojas daro tam tikras išvadas, prielaidas, remdamasis konkrečiais operatyviniais duomenimis, gautais įvairiais būdais, t.y. agentūra, techninėmis priemonėmis ir panašiai. Jeigu mes kalbame apie pažymas, tai yra, pavadinkime, intelektualinis produktas, tai yra tam tikro lygio analizė, atlikta...

KL. Neužsigaukite. Atsiprašau. Mus jau baigia išmokinti rašyti pažymas. Nepykite. Na, čia teorija, na, tikrai. Tikrai konkretus klausimas. Ar gali būti pažymose apie tai parašyta? Ar jums tai žinoma, ar ne? Labai konkretus klausimas.

KL. Aš patikslinsiu. Atsiprašau. Gal bus jums lengviau. Dabar radau (sklaido užrašus), vėlgi nėra šimtaprocentinio autentiškumo, nesu stenografistas. Yra teigiama, kad į jus kreipėsi aukšto rango Užsienio reikalų ministerijos pareigūnas, įvardydamas, jog kilęs konfliktas Kauno termofikacijos elektrinėje, ir reikia išspręsti ir padėti ponui Stoniui. Beveik taip aš esu užsirašęs. D.DABAŠINSKAS. Tai aš tą dar kartą galiu paneigti. Bet noriu pasakyti, kad iš tikrųjų pažymoje toks teiginys yra, bet be pavardžių, be Užsienio reikalų ministerijos pareigūno minėjimo, be Valstybės saugumo departamento pareigūnų pavardžių minėjimo, tas yra. Bet tai yra, aš noriu pakartoti, tai yra dokumentas, pažyma, tai yra intelektualinis produktas. Tai nėra telefoninių pokalbių išklotinės, suvestinės, stenogramos ir panašiai. Tai yra žmonių padaryta prielaida.

[...]

KL. Kas konkrečiai iš Užsienio reikalų ministerijos aukšto rango pareigūnų energetikos problemas kuravo, ta kryptimi dirbo?

D.DABAŠINSKAS. Žiūrint kokiuose istoriniuose perioduose?

KL. Paskutinių dvejų metų.

D.DABAŠINSKAS. Pastaruoju metu buvo sekretorius Januška, dabar sekretorius Pavilionis.

KL. Atsiprašau, aš pasitikslinti. Pas juos yra pasiskirstymas dėl energetikos...

D.DABAŠINSKAS. Ten yra Ekonomikos departamentas ir Ekonominio saugumo departamentas Užsienio reikalų ministerijoje. Du departamentai. Taip.

KL. Sakykite, jeigu pažymose, susijusiose su situacija termofikacinėje elektrinėje, yra parašyta netiesa, tada man klausimas gal čia ne visai jums, bet kada jūs sužinojote, kad ten netiesa yra parašyta, ir ta prasme kyla klausimas...

D.DABAŠINSKAS. Jūs sakote, kad tiesa neparašyta.

KL. Jeigu jūs sakot, aš pasitikslinu, jūs pasakėte, kad tai yra netiesa parašyta apie tai, kad skambino kažkas iš Užsienio reikalų ministerijos ir prašė pagalbos. Apie tą mes kalbėjome. Jeigu tai yra parašyta netiesa ir tai yra oficialiame VSD dokumente, skirtame vadovybei, tai kada jūs sužinojote, kad tai netiesa? Ar buvo kokių nors svarstymų su VSD vadovu arba vadovybe? Kokių buvo imtasi veiksmų šia linkme, jeigu iš tikrųjų pareigūnai rašo netiesą, ir kaip paprastai būna?

D.DABAŠINSKAS. Matote, tenai nėra taip parašyta, kad kažkas skambino į departamentą iš kažkur, kažkas kažko prašė. Tenai teiginiai, mintis yra ta, kad pareigūnai buvo susitikę su akcininkų atstovu Stoniu. Yra toks teiginys. Ir tas yra netiesa. Ar tai yra tiesa dokumentaliai, paaiškės po to, kai baigsis tarnybinis patikrinimas. Bet aš, kaip pareigūnas, kaip žmogus, sakau, kad tai yra netiesa.

KL. Aš noriu patikslinti. Jūs paminėjote žodį „pareigūnai“. Ta, kad į jus prašymo nebuvo, tai aš supratau, jūs sakėt, o už visus pareigūnus, tai jūs atsakote, tai gal negalit visko žinot?

D.DABAŠINSKAS. Turimi duomenys leidžia teigti, kad iš tikrųjų susitikimas įvyko tarp Kauno trečiojo poskyrio darbuotojų ir senosios ir naujosios termofikacinės elektrinės administracijos.

KL. A, tai kontaktas buvo?

D.DABAŠINSKAS. Žinoma. Aš ką minėjau, kad yra parašyti keturi tarnybiniai operatyviniai pranešimai. Žinoma, buvo.

[...]

KL. Mano būtų vienas paskutinis klausimas. Jūs, generalinio direktoriaus pavaduotojau, dirbate tiek metų ir apskritai departamente dirbate seniai. Kodėl tik dabar, kai Seimo komitetas pradėjo dirbti, pas jus iškilo tiek daug tarnybinių pažeidimų? Galbūt toks mano ir naivus klausimas, bet kad taip iš

tikrųjų. Tai ką, pas jus anksčiau nereikėjo tikrinti tos medžiagos, nereikėjo persižiūrėti, nereikėjo turėti sistemos? Ta prasme, mes pradėdame dirbti, tada ir jūs labai pradėdate dirbti. Štai neseniai pasakėte, kad dar vienas tarnybinis patikrinimas, pasirodo, vykdomas su Trečiaja valdyba, suprantate. Tai man truputį kelia nerimą, ar tai neįneš destrukcijos visoje jūsų veikloje departamente? D.DABAŠINSKAS. Aišku, yra papildomi krūviai ir direktoriui, ir pavaduotojams, ir operatyvinių padalinių vadovams, aišku, dirbame. Kodėl visa tai, kodėl tiek daug tarnybinių tyrimų, patikrinimų? Todėl, kad mes norime, kad į kai kuriuos teiginius būtų atsakyta objektyviai. Objektyviai galima atsakyti, kai į juos atsako ne vienas, ne du žmonės, o yra sudaroma komisija ar darbo grupė, kuri nagrinėja ir atsako į tam tikrus klausimus arba teiginius. Štai tos priežastys yra. KL. Pratešiant tą klausimą, kartu ir daug nušalinimų yra. Ir paties aukščiausio lygio pareigūnų tyrimo metu. Gal jūs galėtumėte savo samprotavimus dėl tų nušalinimų, kaip jums, kaip pavaduotojui, kokia jūsų nuomonė dėl nušalinimo? Jūs, vadovai, kažkiek buvote informuoti. Jūsų nuomone, pagrįsti, nepagrįsti? Ir ar tai nėra seniai kažkokių susikaupusių vidinių konfliktų išraiška?

D.DABAŠINSKAS. Matote, man būtų neetiška iš tikrųjų kalbėti apie generalinio direktoriaus priimamus sprendimus, kadangi statutas suteikia jam tokią teisę pilnai. Bet jeigu... Aš norėčiau atsakyti kitaip į šį klausimą.

KL. Aš jums padėsiu. Jūs esate dar ir pilietis, yra Konstitucija, tai nuoširdžiai pasakykite... D.DABAŠINSKAS. Pirma, aš pareigūnas. Norėčiau pasakyti, kad jeigu tokia situacija su informacijos atskleidimu, neteisėtu, arba nutekėjimu įvyktų mano kuriojamame padalinyje, tai ką aš padaryčiau? Aš prašyčiau direktoriaus nušalinti visą grandinę, kurie turėjo priėjimą prie šios informacijos tame padalinyje, ir po to aiškinimas. Nušalinimas nėra nei atleidimas iš darbo, ir kas mėnesį mes turime po keletą atvejų, aišku, dėl įvairių priežasčių. Ir tas vyksta. Ir tai nėra problema. Jeigu mes išsiaiškinsime, kad nėra pagrindo, tai aš asmeniškai paspausiu tiems žmonėms ranką ir akysiu, atsiprašau.

KL. Aš dabar norėčiau paklausti keletą klausimų dėl to nušalinimo, kaip tik dėl tų dalykų, kurie įvyko vakar. Jūs dalyvavote tuomet, kai buvo informuojami padalinių vadovai apie tai, kad VSD generalinis direktorius priėmė tokį sprendimą.

D.DABAŠINSKAS. Taip.

KL. Kada tai buvo?

D.DABAŠINSKAS. Antrą valandą.

KL. Gerai. Jūs prieš tai jau žinojote, kad tai bus daroma? Su jumis tarėsi? Informavo jus, kaip pavaduotoją, nepaisant to, kad tai nėra tiesioginis jūsų kuravimas? Ar tai buvo jums netikėta?

D.DABAŠINSKAS. Pirmadienį vakare, vakar antradienis, tai pirmadienį vakare vyko apsikeitimas nuomonėmis. Direktorius sakė, kad jis svarsto tą klausimą, svarsto jų pagrįstumą. Ir pirmadienį iš ryto direktorius informavo, kad jis priėmė tokį sprendimą. Tai buvo 9, 10 valanda.

KL. O jūs galite atskleisti to pokalbio motyvą, tame pokalbyje išdėstytą motyvą dėl nušalinimo. Nes dabar, kaip jūs pasakėte, jeigu aš teisingai supratau, prieš tai kalbėdamas, kad jeigu jūsų padalinyje būtų toks informacijos nutekėjimas, jūs pats nušalintumėte.

D.DABAŠINSKAS. Ne, aš siūlyčiau generaliniam direktoriui...

KL. Supratau, supratau. Siūlytumėte. Ar tai reiškia, kad būtent tie žmonės buvo nušalinti todėl, kad nutekėjo informacija kažkur?

D.DABAŠINSKAS. Vienas iš punktų, galiu patvirtinti, kad yra tokių signalų, kuriuos reikia...

KL. Ir ta informacija nutekėjo kur? Į viešumą, į spaudą ar kur nors kitur?

D.DABAŠINSKAS. Ta informacija nutekėjo už departamento ribų.

KL. Už departamento ribų?

D.DABAŠINSKAS. Taip.

KL. Ir tą jūs sužinojote tikrai pirmadienį vakare, kaip sakėte?

D.DABAŠINSKAS. Aš tą sužinojau iš direktoriaus.

KL. Taip.

D.DABAŠINSKAS. Kada sužinojo direktorius, aš negaliu pasakyti.

KL. Gerai. Dabar jūs paminėjote, kad nušalinimas buvo direktoriaus pareiga. Kaip vyksta, ar yra buvę tokių atvejų jūsų kuruojamose valdybose, ir nušalinimas nėra pirmas atvejis departamente? Juk yra buvę ir anksčiau tokių dalykų?

D.DABAŠINSKAS. Taip.

KL. Prašom man išdėstyti, kaip vyksta pagal įstatymą praktiškai pareigūnų nušalinimas?

D.DABAŠINSKAS. Ta procedūra yra apibrėžta mūsų statute. Jeigu tai yra pareigūnas, kurio rangas yra, pareigos užimamos yra žemesnės nei valdybos viršininkas, tai tiesioginis viršininkas rašo direktoriui ar pavaduotojui rašo tarpininkavimą. Aprašo problemą, dėl kokių priežasčių, tada direktorius svarsto ir priima sprendimą, taip ar ne. Bet bet koku atveju statutinėje organizacijoje generalinis direktorius gali atlikti šį veiksma ir be teikimo.

KL. Kokių įstatymu remdamasis?

D.DABAŠINSKAS. Statutu.

[...]

LIUDIJA NUŠALINTAS NUO PAREIGŲ VSD PAREIGŪNAS

KL. Iš pradžių norėčiau jūsų paklausti paties jūsų situacijos vertinimo. Ir ar buvo jums pareikšti kažkokie konkretūs motyvai dėl nušalinimo, koks buvo pokalbis, ta procedūra, jus kažkas pasikvietė, štai ta procedūra, pasikvietė, kas pasikvietė ir kas jums pasakė, kad jūs nušalinamas nuo pareigų? Kodėl? Ar tik gavote įsakymą, ir viskas?

ATS. Dabar pradėsiu nuo pradžių. Prisiminkime. Praeitą kartą, kai aš čia buvau,.. Prieš man užeinant į šią salę, generalinio direktoriaus pavaduotojas PAVARDENIS man pasakė tokį dalyką. Sako, kaip čia nepadarius tau kartu įtakos ir kaip čia tau taip švelniai pasakyti. Ir jis pasakė tokį sakinį, kad tu žiūrėk, nepapulk į kontroversiją, nes galimai priimtas sprendimas, kad tu pažymų, prašomų komiteto, neteiks departamentas. Tai va. Tada po jūsų to posėdžio grįžęs į departamentą buvau iškviestas į Personalo skyrių ir...

KL. Pasitikslinsiu, t.y. po posėdžio penktadienį?

ATS. Taip, po posėdžio penktadienį grįžęs į departamentą buvau iškviestas į personalo padalinį ir susipažinau su VARDENIO PAVARDENIO nušalinimo nuo pareigų įsakymu. Vienas iš sakinių buvo toks, kad VARDENIS PAVARDENIS perduoda viską man, o grįžus iš laikino nedarbingumo VARDENIUI PAVARDENIUI, aš perduodu viską VARDENIUI PAVARDENIUI. Aš, atėjęs pas PAVARDENĮ, pasakiau iš karto, kad eisime abu ir mes.

Dabar kaip aš buvau nušalintas. Man paskambino vidaus telefonu Personalo skyriaus viršininkas. Jis sako, ar tu gali užėiti. Aš užėjau, jis užsidarė duris ir pasakė. Sako, turiu tau pranešti nemalonią žinią. Esi nušalinamas nuo pareigų. Ir jis klausė žmogiškai, su tuo žmogum irgi santykiai neblogi, kadangi personalas, mokymai, teko bendrauti ir dirbti su naujais priimamais kandidatais. Sako, ar tu nežinai už ką, kaip, kaip tai gali būti? Sakau, nežinau. Čia tavo pareiga būtų dabar pasakyti, dėl ko esu nušalintas? Man personalo viršininkas pasakė tokius žodžius, kad įlėkė, jis nepasakė, ar direktorius, ar kažkas, išvertęs akis, nutrenkė įsakymą ir pasakė vykdyti. Ir aš nežinau jokių priežasčių ar kažko. Dabar įsakyme pagrindai. Tai buvo suminėti mūsų statuto...

KL. Šitą mes turime, dabar kaip tik skaitome.

ATS. Mūsų statuto ir kažkoks įslaptintas raštas. Ir viskas. Aš pridaviau...

KL. Bet jums to rašto nerodė?

ATS. Ne.

KL. Ir pokalbio su jumis daugiau nebuvo?

ATS. Nebuvo.

KL. Tai po to perspėjimo pono Tekoriaus penktadienį prieš einant mums liudyti jūs jau tą jo tokį „švelnų“ perspėjimą supratote kaip tam tikrą mėginimą jus nuteikti, kaip ir ką jūs turėtumėte mums liudyti?

ATS. Na, koku būdu aš galiu papulti į kontroversiją.

KL. Supratau. Prašau pasakyti, tą dėl VARDENIO PAVARDENIO nušalinimo įsakymą, kai jūs skaitėte, tiesiog pasitikslinu, nes jūs tą sakėte, jau jame iš anksto buvo užkoduota, kad jūs, iš jo paėmęs bylas, sugrįžus iš nedarbingumo kitam pareigūnui, tik jam sugrįžus, iš karto turėsite jam perduoti. Ir jau buvo užkoduota, kad jūs esate toje pozicijoje labai terminuotą laiką?

ATS. Be abejo. Šiaip valdybos viršininkui turėčiau perduoti.

KL. O ten buvo visai kitas pareigūnas nurodytas, ne valdybos viršininkas. Tuo būdu jūs supratote, kad tiek dėl jūsų, tiek galbūt ir dėl valdybos viršininko numatomi kažkokie veiksmai?

ATS. Be abejo, aš tai taip sakyčiau.

KL. Ačiū.

KL. Pone, jūs 20 dieną čia liudijote pas mus šioje komisijoje, sakykite, kodėl jūs tada nedeklaravote, jog ponas PAVARDENIS jus išpėjo apie kontroversiją ir jog nebus pateikta vienuolika tų menamų pažymų? Tuo labiau kad po posėdžio komiteto pirmininkas jums pasakė, jeigu bus kokio nors spaudimo, nesusipratimų ar dar kas nors, jus prašom kreiptis į komitetą, kuris jums užgarantuos jūsų teises ir pareigas. Dar kartą akcentuoju, kodėl jūs tada neinformavote komiteto, jog ponas PAVARDENIS jums pasakė apie kontroversiją, iš kurios jūs supratote, kad jums negalima kalbėti?

ATS. Tai buvo pasakyta prieš pat užeinant man į šias patalpas.

KL. Aš klausiu, kodėl jūs komiteto neinformavote?

ATS. Žmogiškai negaliu pasakyti. Aš įėjau, man buvo pasakyta prieš pat įeinant. Aš ne iš karto supratau, ką tai reiškia.

KL. Gerai. Dar pasitikslinu. Kadangi labai smulkiai žymėjaisi, juo labiau jeigu jus išpėjo apie tas vienuolika pažymų, kurių mes nematysime, jūs gana aiškiai išaiškinote visos tiriamos medžiagos esmę, bylų sandarą, ir ką mes galėtume pamatyti, ir ko mes galėtume nematyti. Jūs vienareikšmiškai pasakėte, kad mums yra privalu žinoti, kas yra tose bylose, bet jūs mums nepasakėte, kad ponas PAVARDENIS jus išpėjo, kad mes vis tiek nematysime.

ATS. Sakau, kai tai pasako prieš pat užeinant į komitetą, taip, ir iš karto reikia kažką pasakoti, ką esi nusprendęs pasakoti, aš apie tai nesusimąščiau kažkaip, ta prasme, pasakyti, kad kažkoks perspėjimas yra, ar kalbėti, ar nekalbėti.

KL. Aš noriu pasitikslinti. Tas PAVARDENIO pasakymas, kad galimai bus priimtas vadovybės sprendimas nepateikti tų pažymų komitetui, taip jūs suformulavot ar išgirdot, ar tai reiškia, kad tai pavaduotojo pozicija, ar perteikė tai, ką jis žinojo iš vadovybės, turiu omeny, iš generalinio direktoriaus? Jūsų nuomone, ką turėjo omeny?

ATS. Neįsivaizduoju. Jis sako, aš žmogiškai noriu tau pasakyti. Na, mes dešimt metų dirbam.

KL. Jūs tas pažymas ruošėte. Vienuolika pažymų. Sakykite. Jeigu, čia toks kaip teorinis variantas jūsų matymo, variantas, jūs sakote apie tai, kad jos gali būti visos pateiktos, visos apimties, tokios, kokios yra, yra ar nėra kokių nors detalių. Bet jeigu komitetas, atsižvelgdamas į savo veiklos tas kryptis, į tuos klausimus, kurie ten yra atspindėti, jie labai aiškiai atspindi ir aiškiai pasako – aukštų pareigūnų ryšiai, ar, pavyzdžiui, jūs matytumėte reikalą arba galimybę pats asmeniškai, t.y. žmogus, kuris ruošė pažymas, jeigu ten dėl kažkokių teisinių momentų jas reikėtų, kaip pasakyti, taip informinti, kad jos galėtų gulti šičia, nesukeldamos jokių teisinių niuansų, nenurodyti šaltinių, nesiremti, ar galima taip padaryti, ar ne? (ATS: „Be abejo.“) Iniciatorius galėtų pats? Jūs pats... Ten kažką, gabalą išimate, čia nereikia, galėtumėte taip padaryti?

ATS. Taip. Dar vienas dalykas, kad kažkokie pareiškimai ten buvo, kad kažkas atsitiks, ar kažkas pasidarys, tai ten nieko nepasakyta. Jūs tik žinosite situaciją, kas dabar vyksta. Jūs suprasite, kodėl mes šnekame.

KL. Tik patikslinate, kad politinė krizė negrėstų?

ATS. Ne. Nemanau.

KL. Prašom pasakyti. Jūs rengėte, jūs žinote, čia labai įdomiai jūs pasakėte, dėl kokių vis dėlto priežasčių tos jūsų pažymos nusėdo į stalčių? Kaip profesionalas. Jūs gi rengėt, žinot, matėt. Dėl kokių priežasčių? Jūs turite subjektyvią nuomonę, bet vis tiek turite.

ATS. Komitetas sudarytas tirti departamento kokius nors gerus ar blogus dalykus, o ne kokius neaiškumus tirti. Dabar vienoje ar keliose tose pažymose yra tiesioginės nuorodos į mūsų tarnybą. Ir kitų nuorodų buvo per visą tą bylą nemažai, bet jos ne visos buvo... Jos visos yra operatyviniuose dokumentuose. Tai va. Toliau, na, pamatę jūs suprastumėte, kodėl mes liudijome taip, o ne kitaip. Ir tada visiškai būtų aišku, kodėl esu šiandien nušalintas.

KL. Jūs jau atsakėte į tą klausimą, kodėl jūs nušalintas. Bet norėjau patikslinti, paklausti vieną epizodą, nes mes gal šiek tiek skirtingai supratome, gal ne visi užfiksavome iš to, kas buvo kalbama praeitą penktadienį apie pažymą, susijusią su Kauno termofikacine elektrine. Jūs tada minėjote epizodą apie tai, kad, rodos, jūs pats buvote nuėjęs pas laikinai einantį direktoriaus pareigas Dabašinską ir turėjote kažkokį pokalbį apie tai. Aš labai norėčiau, kad jūs pakartotumėte tai, ką sakėte, nes mes čia prieš posėdį išgirdome, kad kaip tik 20 dienos stenograma yra labai bloga ir nieko negirdėti.

ATS. Vienas dalykas, kad aš to nesakiau. Matyt, kažkas kitas.

KL. A, galbūt. Tada atsiprašau. Gal jūs ką nors žinote apie tai, kas...?

ATS. Aš viską žinau. Aš tik nedalyvavau svarstyme tos pažymos. Istorija tokia ir labai paprasta. Valdybos viršininkas atostogauja, aš esu paskirtas eiti laikinai valdybos viršininko pareigas. Vienas iš operatyvinių darbuotojų, to darbuotojo viršininkas irgi berods buvo atostogose, darbuotojas informuoja mane apie tai, gauti duomenys apie tai, jog tame konflikte Kauno termofikacinėje elektrinėje...

KL. Aš labai atsiprašau, jeigu galima, pastumkite mikrofoną arčiau, nes labai prašė stenografistė, kad gerai girdėtuši, visai prie lūpų, nes negirdėti paskui.

ATS. Vykstančiame konflikte dėl kažkokių neaiškių interesų dalyvauja departamento žmonės. Ir ten iš tų duomenų mes tuo metu žinojome susitikimo vietą, konkrečią kavinę, ir buvo sprendžiama. Jis, kaip operatyvininkas, sako, galbūt sekimą, galbūt patiems pažiūrėti, kas ten ateis ar kas susitiks. Sakysime, ten tų operatyvinių duomenų buvo taip: vienas įvardijamas vadu, kitas įvardijamas kitaip. Ir gavęs tą informaciją, aš pirmiausia, kadangi pirmą kartą teko vadovauti valdybai asmeniškai, aš skambinausi su viršininku ir klausiau, kaip čia daryti, ar mums čia imtis priemonių patiems identifikuoti, žiūrėti, kas tai per žmogus? Bet viršininkas sako, kam čia, yra darbų kitų ir panašiai. Paprasčiausiai, sako, informuok ir paklausk. Kadangi aš žinau, kad, sakysime, elektrinė kaip objektas yra Trečiosios valdybos objektas, galbūt, sako, mūsiškė ten kažką dirba ir gal ten viskas gerai. Aš su tokiu žodiniu pranešimu atėjau iki pono Dabašinsko, tuo metu einančio generalinio direktoriaus pareigas, ir informavau apie tai, kiek tų duomenų buvo.

Man Dainius Dabašinskas pasakė konkrečiai pavardę Trečiosios valdybos pareigūno ir pasakė, kad tai yra suderinta, ir tam tikrų siekiama operatyvinių dalykų ir panašiai. Ir viskas. Dar tokie žodžiai buvo ištarti, kad tai yra, be abejo, sako, buvo griežtai nurodyta neatsistoti nė į vieną kažkurį konflikto pusę ir t.t. Na, gavęs tokį atsakymą, aš, kaip operatyvinis darbuotojas, tiek metų dirbęs, suprantu, kad yra dvi valdybos, yra interesai, ir pagal funkcijas viskas gerai. Aš dar paklausiau Dabašinsko, ar reikia fiksuoti ir surašyti pažymą? Sako, jeigu laiko yra, galite, jeigu ne, tai ne.

Grįžęs į padalinį aš iš pradžių, nepamenu tos sekos, Analitinio skyriaus viršininkui pasakiau, kad surašytų, kontaktotų su konkrečiu operatyviniu darbuotoju ir surašytų tą pažymą. O operatyviniam darbuotojui pasakiau, kad tai yra kitos valdybos interesai ir jie ten dirba savo darbą. Ir jokių ėjimų į tas kavines nereikia daryti ir t.t. Tai viskas. Aš paskui po dienos ar dviejų išėjau atostogauti. Aš atsimenu, man Analitinio skyriaus viršininkas sakė, kad primečiau, bet aš sakau, nieko, viskas mano lagaminų nuotaikos. Atiduosi viršininkui, kuris nuo pirmadienio dirbs ir viskas. Toliau, grįžęs iš atostogų, aš vėliau iš viršininko išgirdau, kad kai jis nunešė tą pažymą, taip viršininkas pasakojo, aš pats nedalyvavau tuose dalykuose, kad tie žmonės, vienas jų, kuris įvardijo Dabašinskas, tiek tas, kuris ir taip aiškiai pagal tuos duomenis buvo, sakysime, žinomas, buvo kažkoks susirinkimas pas generalinį direktorių ir neva tie pareigūnai paneigė, o ponas Dabašinskas kaip ir išeitų irgi paneigė visą tą pokalbį. Aš kalbėjau ta tema su pavaduotoju Tekoriumi ir aš jam iš karto sakiau, kokioje

situacijoje dabar esu aš? Vadinasi, aš viską sumelavau. Juk taip? Jeigu apsuksi viską, atėjau, apkalbėjau Dabašinską ir apkalbėjau du sąžiningus pareigūnus. Tai aš nesuprantu, kodėl, sakysime, išvis pakrypo taip. Na, dirbot, tai dirbkit. Daug kur pamatai, sakysime, kitos valdybos žmonės, dirbdamas, sakysime, ar kažkur domėdamasis, ir pavardes žinai, ir niekad nekyla problemų. KL. Pasitikslinsiu. Tai jūs šiuo atveju, kaip supratau, jūs, kadangi informavote apie tą situaciją, tai jūs, matyt, gavote informaciją, mes čia supratome, iš kažkur kitur, tai jūs tame nieko neižvelgėte? Tiesiog žinote, kad ta valdyba dirba savo tvarka čia, jūs nematėte jokios čia nei išdavystės, nei veiksmų nesiėmimo, jūs priėmėte, informavote, supratote, kad atitinkamai....

ATS. Nemačiau. Tačiau kai kurie niuansai ten buvo. Bet ten buvo tęsinys. Aš jau atostogavau. Jau paskui, kai skaičiau po atostogų tą pažymą, tai ten buvo tęsinys. Buvo iš mūsų, matyt, darbuotojų buvo siūlymai, kaip elgtis tam žmogui. Kas įdomiausia, kad gavęs tuos siūlymus jis dar pasitarė su Rusijos puse, ar jis taip gali elgtis. Ir siūlymai buvo spauda, žiniasklaida. Visa tai pasitvirtino dienraščiuose.

KL. Tai jūs atsakymą pats sau suradot vėliau susipažinęs su vėliau atėjusia informacija, kodėl galėjo ponas Dabašinskas nenorėti, kad būtų, sakykime, tas fragmentas būtų fiksuotas arba žinomas vadovybei, kadangi tam yra tikrų abejonių arba galima kelti tam tikras versijas.

ATS. Aš nežinau, kodėl jie taip pasisuko.

KL. Bet kilo abejonių, aš pasitikslinsiu, kadangi ponas Dabašinskas pasakė, kad duotas nurodymas nepalaikyti nė vienos pusės, ta prasme, kažkokie kiti interesai, bet jokių būdu nepalaikyti, vėlesnė medžiaga paneigė tą, kad buvo laikomasi tos linijos, juo labiau kad buvo net pasakyta, kad jokie pareigūnai ten nebuvo.

ATS. Taip, ir įdomiausia, kad tuose duomenyse yra, per ką su saugumiečiais kontaktuota. Per ką.

KL. Yra vėliau atėjusi informacija, kokius patarimus gavo iš VSD pareigūnų.

ATS. Taip, yra fiksuota.

KL. Jums leidus, aš turiu gal kiek nemalonią misiją atlikti, bet mes, man atrodo, turim tą klausimą užduoti. Ar jūs jaučiate, kad kažką galėjote padaryti tokio, pažeisti drausmę, pažeisti įstatymus, su kažkuo kažką neatsargiai kalbėti ar kontaktuoti, kad įvyko šitas direktoriaus įsakymas ir nušalintas nuo pareigų. Aš norėčiau jūsų protokolui jūsų samprotavimų. Ar jūs jaučiate kažkokią kaltę?

ATS. Nesupratau. Dėl to, kad aš nušalintas?

KL. Dėl to, kad jūs nušalintas, ar jūs jaučiate, kad gal kažką nenorėdamas ar kaip... Arba kitaip suformuluosiu, kad aiškiau būtų. Jūs dirbote, matėte, kad dirbate, darote, rašote, vyksta negerai dalykai, jūs tą sakėte praeitą penktadienį. Ir tas sustojo vadovybės viršuje, todėl galbūt, galbūt, aš noriu, kad jūs patvirtintumėt, pasakytumėt taip arba ne, sakau, nemalonų klausimą užduodu, bet galbūt tam tikroje psichologinėje būsenoje, kad štai valstybėje blogai darosi, vis dėlto nusprendėte, kadangi yra viešumas, galbūt atiduoti tam tikrą informaciją į spaudą, kad spauda, paskui mes išitrauktume ir taip klausimai būtų sprendžiami?

ATS. Ne. Niekada.

KL. Aš tik norėjau paklausti. Niekada?

ATS. Niekada.

KL. Be abejo, kiekviena veikla, profesija, ypač jūsų, turi savo subtilybių. Ar yra, sakykim, tokio pobūdžio veikla, kurią normalioje situacijoje tarnyboj dirbant, ne įtampos režimu, ne konflikto kokio nors režimu, tai vienokių ar kitokių operatyvinių veiksmų vadovybė, dėl veiksmų nekeltų jokių problemų, tai yra įprasta praktika, tačiau norint susidoroti arba įtakoti pareigūnus galima tuos veiksmus kitom sąlygom traktuoti kaip įstatymo pažeidimą? Jūs turbūt suprantate, ką aš turiu omeny, kad jūsų tarnybos specifika tokia, kad ne viskas visada įmanoma veikti pagal statuto kažkokį vieną ar kitą punktą, kur yra dviprasmybė. Tai ar yra tokių situacijų ir ar jas galima panaudoti, sakykim, po to kažkokių kaltinimų pagrindimui?

ATS. Be abejo. Be abejo, galima. Pagal tas instrukcijas, kokios jos yra parengtos ir, sakysime, tokios detalios, be abejo, mažų pažeidimų gali pririnkti apie kiekvieną darbuotoją. Apie kiekvieną.

KL. O didesnių, grėsmingesnių kaltinimų? Nes smulkių... Aš tikiuosi, kad dėl smulkių jūsų ne... Nors turi teisę dėl smulkių nušalinti nuo pareigų, be abejo. Bet tokia problema yra. Jūs taip pat sugebėtumėte direktoriaus vietoje pritaikyti kiekvienam darbuotojui savo, jeigu reiktų, taip? Turint ir patirtį, žinant ir statutą.

ATS. Na, aš manau, taip.

KL. Prašau pasakyti, kai jus pasikvietė Personalo skyrius ir pasakė, kad jūs esate nušalinamas, ir priežasties jums nepasakė?

ATS. Taip.

KL. Po to Jūs turbūt pamatėte VSD pranešimą dėl vykdomo tyrimo jau tinklalapyje, kur yra formuluojama, dėl ko vis dėlto jūs nušalinti, ir formuluojama, aš tiesiog paskaitysiu iš to pranešimo, "tyrimas dėl operatyvinės informacijos sąmoningo perdavimo, atskleidimo Lietuvos ir užsienio piliečiams bei galimo šių dokumentų klastojimo". Tai tokios svarbios valdybos vadovams, kai yra pradėtas tyrimas dėl tokių kaltinimų, tai žmonių kalba – tai vos ne valstybės išdavimas?

ATS. Taip.

KL. Ar Jums teko susidurti ir ar Jūs nujaučiate, kokios gali būti priežastys rašyti tokius kaltinimus ir juos viešai paskelbti? Ar yra kokių nors niuansų, kur Jūs pats galėtumėte galvoti, kad gal tai gali traktuoti šitaip? Tai vienas dalykas.

Ir antras dalykas. Ar yra buvę iš Jūsų atminties departamente, kad dėl tokių priežasčių su tokiu viešu pareiškimu būtų nušalinti valdybų viršininkai, jų pavaduotojai ar kokie nors aukštesni, o gal ir žemesni skyrių vadovai?

ATS. Tai nuo antro klausimo. Nepamenu ir nežinau nė vieno tokio atvejo.

Dabar dėl to, kuo esame kaltinami, tai pasakysiu taip. Savo sąžinėje aš esu ramus. Aš niekam operatyvinės informacijos neperdaviau, nei laikraščiams, nei politikams, nei kitiems asmenims. Traktuoti galima daug ką. Įvairūs žmonės skambina, kas ten vyksta, taip. Traktuoti daug ką galima. Jeigu buvo vykdoma telefoninių pokalbių kontrolė, tai ten gali pririnkti ir kažką užsukti, ir panašiai. Gal gali būti kažkoks. Skambina ir mama, skambina ir žmona, klausia, kaip tu laikaisi. Tai galima galbūt iš to išvesti, kad aš grįžęs jai papasakoju, ką aš čia pasakoju. Nesąmonė.

KL. Jeigu galima, dar patikslinsiu. Čia kalbama ir apie užsienio valstybių piliečius.

ATS. Nežinau, aš nepažįstu tokių.

KL. Tai tokių nei pokalbių, nei nieko neatsimenate?

ATS. Neturiu. Tikrai. Iš artimų žmonių yra žmonos tėvas, gyvenantis Jungtinėse Valstijose. Bet aš nežinau, ar aš...

KL. Tada dar vienas patikslinantis klausimas. Prašau pasakyti. Na, atliks tą tyrimą. Jeigu pasitvirtina, tai čia neklausiate. Bet jeigu nepasitvirtina? Lietuvos kontržvalgybos vado pavaduotojas, šturkščiai, žurnalistiškai formuluoju, kaltinamas valstybės išdavimu, – įtarimai nepasitvirtina, bet buvo kaltinimas. Ta dėmė jau tarnybiniame lape amžina, bent psichologinė. Kaip paskui eiti pareigas? Kaip dirbti su kitais savo bendradarbiais, kai toks kaltinimas yra praktiškai jau tapęs tarptautine žinia? Prašau pasakyti, ar šis tyrimas, net jeigu jis ir baigtųsi niekuo, ar nebus kliūtis jums toliau eiti pareigas visai dėl kitų motyvų? Ir ar tai nėra tikslas tiek dėl Jūsų, tiek dėl Jūsų vadovo?

ATS. Aš manau. Aš manau, aš turiu du vaikus. Visoje šioje situacijoje, suprantate, kaip. Esu normalus žmogus, bent taip manau. Labiausiai gaila ko, tai šeimos šiuo atveju ir, antras dalykas, tų žmonių, kuriems vadovavau, nes jie mane pažįsta kaip nuluptą. Jūs galite, jeigu norite kviesti juos, jie atsakys. Kai kurie gal atsakys kitaip. Yra ir tokių, bet tai čia taip niekur nebūna, matyt. Dėl grįžimo aš dar kažkaip, kai viskas taip greitai įvyko, aš dar nesudėlioju visko į vietas. Bet aš manau, linkstu prie to, tikriausiai negrįšiu, nes, kaip jūs sakote, dėmė mesta ir dėmė mesta šeimai. Vakar vaikams pasakiau, kad atostogų buvau, o vaikas per radiją išgirdo, bijo paklausti. Yra didelės traumos, kurios yra nepamatuojamos. Ir kad ir kaip būtų, pagaliau, jeigu aš kažkur kažką perdaviau, ar reikia drausmine tvarka spręsti. Tai turėtų Generalinė prokuratūra atvažiuoti.

KL. Čia dar vienas kaltinimas, atsiprašau, yra ir dokumentų klastojimo. Gal galite apie tai ką nors pasakyti?

ATS. Neįsivaizduoju. Neklastojau aš dokumentų.

[...]

KL. Gal dabar jūs pats galėtumėte ką nors baigiant, kad paskui vėl ko nors, apgalvojot, pamąstėte, ką nors pasakyti tokio komitetui. Man labai svarbi ir tokia netikėta buvo jūsų mintis, svarstytina, kad jūs svarstote klausimą grįžti ar negrįžti, jeigu taip būtų. Čia yra labai svarbu. Mums bent jau tai didžiulė atsakomybė išgirdus tokius jūsų žodžius. Sakykite, gal dar galėtumėte kaip profesionalas pateikti savo matymą, žala šeimai, žala jūsų bendradarbiams, o žala pačiai kontržvalgybos struktūrai, kai yra pateikiamos pavardės dviejų pagrindinių pareigūnų, kai yra tokie pranešimai spaudai teikiami. Tiesa, pranešimuose spaudai nėra pavardžių, bet žiniasklaidoje vis tiek jos yra atsiradusios. Ką galėtumėte čia pasakyti? Pasekmės?

ATS. Manau, neliks tos valdybos. Jei mūsų dirbs, kontržvalgybos neliks. Nes, sakysime, buvo tokių žmonių, kurie vakar atėjo ir pasakė, ilgai čia irgi nebūsime, nes tai yra susidorojimas. Ir apskritai apie valdybą galiu pasakyti, Lietuva tiek tarptautiniu lygiu, tiek viduje šituo kolektyvu gali tik girtis. Visos operacijos, kurios, iš vienos pusės, vieni dienraščiai – blogai, čia kiti – gerai, bet iš tikrųjų buvo įvykdytos visos garsiausios operacijos šioje valdyboje. Niekas niekur nenutekėdavo. Visi išvyti diplomatai, kurie identifikuoti ir kurių veikla uždokumentuota, tai buvo šios valdybos darbas. Visų žmonių, ne PAVARDENIO, ne PAVARDENIO.

Tai va, ir pabaigai, sakau, aš jau minėjau ir praeitą kartą, šitų skandalų aš nekėliau, į spaudą nėjau ir aš atėjęs liudijau todėl, kad taip sakė mano sąžinė. Niekas manęs nevertė, jūs klausėte apie problemas, apie mikroklimatą, aš manau, jūs jį pamatėte. Tada spęskite. O man gyvenimas tuo nesibaigia. Bet ką ten pridirbti, sudirbti, nes ta komisija, kaip vakar valdybos žmonėms buvo pasakyta, bus kompetentingi žmonės. Aš sakau, tie žmonės bus tie patys, kuriuos Dryžius sulaikinėja, kurie kliauzės, kurie žmonės ne tuos sulaikinėja, bus tie patys pareigūnai, kurie įvertinę mūsų tas pažymas, taip, nerado prie ko prikibti, prie dviejų, trijų žodžių, kurie iš esmės turinio nekeičia. Ir viskas pagal bylą buvo, atitiko tie duomenys, aš nežinau. Tai jie bet ką gali parašyti.

KL. Nepaisant to, jeigu galima, dar, pirmininke, vieną sakinį aš nuo savęs noriu pasakyti. Vis dėlto nesvarstykite vien šito savo sprendimo, likimo. Gyvenimas visaip eina. Ir tikrai...

ATS. Ne, be abejo. Aš nebijau, man galvos ir rankų niekas neatims. Iš tikrųjų taip, sakau, man tai yra keista situacija, kad nuobaudų kaip tokių neturėjęs, buvau vis skatinamas. Praeitą pavasarį už šios bylos, nes aš daugiau tokių rimtesnių ir neturėjau tuo metu, buvęs Seimo Pirmininkas Paulauskas apdovanojo mane vardiniu ginklu, o staiga aš dabar pasidariau išdaviku. Na, tai nesusieina.

KL. Ne, nepasidarėte.

ATS. Tai yra labai skaudu. Tai yra labai skaudu.

KL. Man atrodo, aš išreikšiu bent daugumos nuomonę, kad iš tikrųjų mes jus užjaučiame ir suprantame. Supraskite teisingai, kad mes čia daryti kokių nors pažadų, bet aš manau, kad mes padarysime išvadas pagal savo sąžinę. Ačiū jums. Jūs tikrai skubotų sprendimų nedarykite. Ačiū.

[...]

LIUDIJA NUŠALINTAS NUO PAREIGŲ PAREIGŪNAS

[...]

KL. Jūs sakėte, kad nejaučiate kaltės ir nežinote, dėl ko buvote nušalintas. Taip? Vis dėlto, kodėl? Kaip jūs pats atsakytumėte į šį klausimą? Gal tai kam naudinga buvo? Kaip jūs pats pakomentuotumėte? Vis tiek jūs ieškote atsakymo į tą klausimą.

ATS. Aš vakar „Panoramoje“ sakiau trumpai, kad, mano manymu, mano įsitikinimu, tai yra susiję su liudijimais komisijoje. Kokias galiu daryti prielaidas? Jau kai komisija pradėjo dirbti, pradėjo kviesti žmones, aš per praeitą posėdį sakiau, taip netiesiogiai, bet buvo įkalbinėjami liudytojai, žmonės, ta prasme, įkalbinėjami, įtikinėjami, kad visko nereikia komisijai atsakyti, geriau mes susitvarkysime viduje ir t.t. Netgi daugiau galima pasakyti, kad štai darysime struktūrą, struktūrizuosimės, dar turi

galimybių, dar kilsi karjeros laiptais ir t.t. Tik mano pozicija buvo tokia, aš ir direktoriui tai sakiau, ir jo pavaduotojui Dabašinskui sakiau, kad jeigu mes nenorime diskriminuoti, diskredituoti departamento iki galo, tai teisingiausias žingsnis, jeigu generalinis direktorius, ir direktoriui tai sakiau tada, kai mes buvome, mūsų pokalbis truko 11 valandų, kad teisingiausias žingsnis būtų atsistatydinti direktoriui. Tai čia buvo mano tokia mintis. O vadovų mintis, dalyvavo Dabašinskas ir Pocius. KL. Kada?

ATS. Tai buvo dar iki mano pakvietimo čia į pirmą posėdį, pirmadienį, dabar nepasakysiu katrą, ar užpraeitą, ar dar kuris.

KL. Gerbiamasis pareigūne, jūs neapsakomai svarbią detalę paminėjote. Tik prašyčiau įvardyti, kada ir kas bandė daryti ar darė įtaką dėl galimo jūsų liudijimo komisijoje?

ATS. Aš dabar atsakiau datą, tą pirmadienį, man dabar sunku. Gal užpraeitą ar užužpraeitą...

KL. Praeitą pirmadienį.

ATS. Taip, galėjo būti taip. Aš buvau pakviestas pas direktorių tokiu formaliu pretekstu be penkiolikos penkios...

KL. Detaliau galėtumėte? Detaliau?

ATS. Jau pradėdau detaliau. Be penkiolikos penkios buvau pakviestas pas direktorių dėl eilinių darbo reikalų. Užėjau, pabuvus mums su direktoriumi dviese, gal po kelių minučių užėjo pavaduotojas Dabašinskas, štai ir prasidėjo tas ilgas ilgas pokalbis.

KL. Ai, tai tada ilgai kalbėjotės?

ATS. Taip. Iki keturių ar tai iki pusės penkių ryto.

KL. Trise?

ATS. Trise.

KL. Aišku. Na, kaip sako, iš dūšios išsikalbėjote.

ATS. Na, taip. Aš ką sakau, mane mėgino įtikinti, kad štai vis dėlto nereikia, kad čia mes viduj, kad mes kuo daugiau komitetui suteiksime informacijos, tuo bus blogiau paskiau Saugumo departamentui, paskiau gali prie Vyriausybės prijungti, ar dar ką nors, būsim nesavarankiški ir t.t.

KL. Aš dar norėjau patikslinti. Ar čia buvo prieš jūsų liudijimą?

ATS. Taip.

KL. Jūs jau buvote pakviestas liudyti?

ATS. Dar nebuvo.

KL. Bet tai čia jūs taip supratote, kad tai buvo, na, kaip sakoma, draugiškas pokalbis prie stalo, taip?

ATS. Taip. Aš taip supratau – draugiškas spaudimas.

KL. Na, suprantama. Kiekvienas norėjo išdėstyti turbūt savo poziciją.

KL. Tai vis tiek, jeigu galima, dar tuo pačiu klausimu, čia naujas dalykas apie tai, kad jūs buvote taip ilgai bendravęs su direktoriumi ir su pavaduotoju, ir kalbėjotės, ir kaip tik prieš liudijimą. Ir kaip jūs sakote, kad buvo daromas švelnus spaudimas. Ir užsiminote apie tai, kai jūs kalbėjote, kad geriausia būtų generaliniam direktoriui atsistatydinti. Tai kokiam kontekste buvo toks pokalbis? Kokios buvo per aplinkybės, kad tokią temą svarstėte?

ATS. Tos temos svarstymas prasidėjo pas generalinio direktoriaus pavaduotoją Dabašinską. Tą pačią dieną darbo reikalais užėjau pas Dabašinską, ir diskusija dėl to, kas vyksta, tokia trumpa. Aš paprašiau ir Dainiui sakau, kad, Dainiau, vis tiek vadovas turi pavaduotojus, jis su jumis tariaisi, tikrai žala departamentui daroma didelė dėl to paties tyrimo vykdymo, apskritai dėl paties vadovo anksčiau buvo žala kaip rezervo karininko. Sakau, dabar tas laikas, tyrimas yra tik prasidedantis, ir tas laikas, jeigu direktorius garbingai, gražiai pasisakęs Seimo tribūnoje ir dar kažką, tą kalbą jam galbūt kažkas moka parašyti, atsistatydintų, tai atpultų labai daug problemų, kurios faktiškai dabar diskredituoja tą patį departamentą. Visos problemos, aišku, neišgriūtų, bet nebūtų gal tokių dalykų, kad čia kažko neteiksime, čia teiksime ir t.t. Man atrodo, tikrai komitetas gautų papildomai daugiau informacijos ir tam pačiam Saugumo departamentui nebūtų padaryta tokios žalos, mano manymu.

KL. Aš noriu patikslinti. Gal kartais jums neatrodo, kad generalinis direktorius yra nuo kažko priklausomas, įtakojamas?

ATS. Man taip atrodo.

KL. Tai gal galite patikslinti?

KL. Patikslinti norėčiau. Ar tik intuícinis jausmas, ar truputį tą jūsų intuíciją pastiprina jūsų turimos žinios.

ATS. Ta intuícija pastiprinta yra ir tose pažymose minimose. Kur vyksta konfliktas dėl Kauno termofikacinės elektrinės ir kur per Stonį ir per Janušką yra įveliami saugumo pareigūnai, kad stovėtų Stonio pusėje, tai akivaizdžiai parodo. Netgi saugumo pareigūnai padeda, t.y. pataria, kaip geriau daryti, kokių veiksmų imtis ir t.t. Ten, aš nežinau, komiteto nariai tą informaciją žino. Aš ją žinau tik iš spaudos dėl Kauno termofikacinės elektrinės. Jeigu taip yra, kaip štai spaudoje buvo parašyta („Kauno dienoje“ skaičiau), rusai priima įstatymą, kad nuo kitų metų dujų negalės tiekti per tarpines įmones, kokia dabar yra „Dujotekana“. Ir nuo kitų metų dujos galės būti tiekiamos tik per antrines įmones ten, kur „Gazpromas“ turi akcijų. Štai tokia įmonė ir yra Kauno termofikacinė elektrinė, kodėl dabar tenai Stonys taip ir kovoja.

O dėl to paties, kaip dabar komiteto nariams, čia su paslaptimi susiję, bet turi teisę susipažinti. Tai toje pačioje mūsų medžiagoje, iš kurios yra padarytos ir tos analitinės pažymos, toje pačioje byloje, tame tyrime yra numatytas planas, jau jis galbūt įpusėtas įgyvendinti, nes nuolat ir jūs tą klausimą keliate, kad būtų surinkta medžiaga ir pateikti teismui, kad „Dujotekana“ būtų pripažinta priedangine organizacija. Visa tai daroma. Tai būtų, aišku, nenaudinga daug kam, visų pirma Stoniui, galbūt ir valdininkams, kurie su tuo turi kažką bendra. Čia tik mano tokia nuomonė. Bet faktiškai tas dalykas, tas procesas jau yra pasibaigęs.

KL. Be to, noriu, čia labai įdomi informacija, noriu patikslinti. Tai jūsų valdybos darbo kryptis buvo šitą dalyką privesti iki to, kad ikiteisminio tyrimo ir panašiai, kad pripažintų šitą organizaciją kaip priedangą, taip?

ATS. Taip. Ten nereikia ikiteisminio tyrimo. Pagal įstatymą ta medžiaga yra surenkama, pakankama medžiaga, ir pateikiama teismui. Jeigu teismas pripažįsta pagal tuos požymius, kurie yra, tai...

[...]

KL. O kiek laiko dirbama šia kryptimi?

ATS. Šia kryptimi mes jau dirbame, na, gal kokius tris mėnesius. Jau pusė darbo padaryta turbūt, yra apklausiami žmonės, renkami tie visi požymiai, kurie rodo, kad tikrai tokia įmonė ten buvo jau įsteigta ir kad asmenys priklausė specialiosioms tarnyboms, dalyvavo jos įsteigime. Jau eina artyn prie realizacijos. Tik faktiškai dabar pagrindinis tos bylos tyrėjas tai buvo VARDENIS PAVARDENIS. Šiuo metu jo nėra. Galų gale ir mums visos bylos negražintos iki šiol.

KL. Tai kur jos tada yra?

ATS. Aš negaliu pasakyti, jos yra pas vadovus: arba pas Pocių, arba pas Dabašinską, arba... Nežinau.

KL. Gerbiamas pareigūne, prašom pasakyti, dvidešimtą dieną jūs čia davėte parodymus. Kodėl jūs tada nedetalizavote ir nepasakėte, jog turėjote tokį ilgą ir išsamų pokalbį pas poną Pocių, dalyvaujant ir Dabašinskui?

ATS. Praeitame posėdyje aš tai sakiau, aš sakiau, kad turėjau ilgą pokalbį. Aš šitą tikrai sakiau, tik nedetalizavau kaip, iki kelių valandų ir su kokiais gėrimais.

KL. Ir dar kartą noriu prie to paties paklausti. Pokalbio pabaigoje, kaip visuomet, pirmininkas jums užgarrantavo, kaip ir visiems pareigūnams, na, tariamą jūsų, nors dabar ir juokinga, tariamą jūsų saugumą, jeigu kas darytų kokias nors įtakas ar dar ką nors, paprašė, kad galėtumėte informuoti komitetą, aš dar pajuokavau – atskirus komiteto narius. Vis dėlto, ar jums nesuponavo tada, kad reikėjo išsamiai detalizuoti tą, ką jūs dabar detalizavote, ir tada mums būtų galima objektyviau spęsti?

ATS. Dėl to mano pokalbio jums?

KL. Taip.

ATS. Matote, tą pokalbį galbūt ir direktorius, ir Dainius gali paneigti, nes mes buvome ten tik trise. Aš tai visą laiką galvoju, oponuoju į žmonių pilietinę sąžinę, kad jie tai patvirtins, bet tai gali paneigti. Bet yra kameros, yra filmuojamas priėjimas. Iš departamento buvau išvažiuavęs su direktoriaus mašina, tai tokių dalykų gal ir išliko, bet...

KL. Dar prie to paties. O daugiau buvo jums kažkokių užuominų, spaudimų tiesiogiai arba netiesiogiai dėl liudijimo mūsų komitete?

ATS. Tai buvo toks pagrindinis. Daugiau aš turbūt su direktoriumi nesu kalbėjęs nuo to laiko. [...]

KL. Dar trumpam noriu grįžti prie ilgo, iki paryčių užsitęsusio pokalbio. Iš to pokalbio, koks jums susidarė įspūdis? Ko labiausiai nenorėjo VSD vadovas Pocius ir pavaduotojas Dabašinskas, iš tos informacijos suteikimo komitetui jie labiausiai bijojo, nes sėdint pusę nakties tai ne vien tik buvo sakinyš, kad nereikėtų per daug atvirai kalbėti. Buvo kalbama apie konkretesnius dalykus. Jums koks įspūdis susidarė? Kokios informacijos atskleidimo labiausiai bijojo ar nenorėjo VSD vadovai?

ATS. Aš manau, labiausiai bijojo tai turbūt dėl tų pažymų. Kadangi ten buvo toks, atrodo, tą dieną buvo komisijos užklauskimas, kad būtų pateikta visa informacija, kur yra kažkokie korupciniai ryšiai minimi. Štai ir kai mes gavome iš Valdymo biuro raštą, kad pateiktą informaciją tikrai tą, kuri yra išėjusi iš departamento, tai aš nuėjau pas Valdymo biuro viršininką ir jam sakau, kad pagrindas tai būtų pateikti ne tik tą informaciją, kuri išėjo, nes kuri išėjo, tai priimti galbūt kažkokie sprendimai ar dar kažkas, bet pats pagrindas yra, kad būtų pateikta ta informacija, kuri yra, kuri yra apibendrinta, išanalizuota.

KL. Tą dieną jūs tą nuomonę išreiškėt, prieš vakarojant.

ATS. Galbūt. Aš dabar tiksliai neatsimenu. Gal tai galėjo būti penktadienį. Apie tai kalbėjau. Ir aš pasakiau, kad tai nėra visiškai teisinga. Jis sako, mes su direktoriumi pasitarėme, direktorius sako, kad galima pateikti informaciją tikrai tą, kuri yra patikrinta ir įrodyta. Na, jeigu patikrinta ir įrodyta, tai turi būti priimtas tada procesinis sprendimas ir iškelta kokia nors arba neiškelta byla. Jeigu tokiu atveju žiūrėti, tai mes tikrai statistiką galime rodyti. Šiaip mes esame informacinė tarnyba ir, manau, turime rodyti ne tik tai, kas jau yra įrodyta.

KL. Kitas klausimas. Labai daug metų dirbat šitoj tarnyboj, einate aukštas pareigas, jūsų veikla yra specifinė. Jūs, kaip vadovas, turbūt galėtumėt pasakyti, ar galima laisvai interpretuoti vieną ar kitą jūsų kaip pareigūno veiksmą. Jums dabar iškelti kaltinimai. Ar lengva yra juos iškelti darbuotojams, ar jūs tokiu pagrindu, kokiu jūs nušalinti, taip pat galėtumėt lengvai savo pareigūnams iškelt per keletą dienų, surasti, dėl ko iškelt? Man patys mechanizmai įdomūs, ar yra sunku surinkti, ar tai yra neįmanoma, jeigu nėra pagrindo?

ATS. Jeigu nėra pagrindo? Tai, jeigu nėra pagrindo, tai gal ir lengva, atsisėdau, surašiau, sugalvojau. Ten raštas, kur tame įsakyme buvo minimas, kiek supratau, tai yra vadovybės raštas, nes simbolis – A raidė, tai reiškia administracijos parengtas raštas, kurio pagrindu. Aš jo nesu matęs ir nežinau kaip. Bet, kiek žinau, niekada kažkokių įtarimų mano atžvilgiu dėl šių visų dalykų nėra buvę. Kodėl aš dabar plačiau pasakiau apie tą, kai buvome ilgiau pas direktorių. Tai aš tada buvau labai patikimas, labai geras, labai viską ir t.t., tik nieko neduokim, kalbėkim protingai ir viskas baigsis, ir dirbsime toliau. Tai aš taip manau.

KL. Sakykite, ar galite teigti, patvirtinti, ar jums yra tokių įtarimų, kad buvo pašalinta visa grandis pareigūnų, tyrusių svarbias bylas, pagal kurių medžiagą buvo ruošiama „Dujotekana“ paskelbti priedangos organizacija? Ar tai, kad „Dujotekana“ buvo ruošiamasi paskelbti priedangos organizacija, kas yra priėmęs tokius sprendimus, ar reikia priimti tokius sprendimus, ar tai žinojo vadovai, buvo informuoti, kad yra rengiama medžiaga tokiam sprendimui?

ATS. Žodžiu buvo informuoti ir Tekorius, ir Pocius. Žodžiu.

KL. Kada tai buvo maždaug?

ATS. Tai buvo dar prieš komisijos sudarymą, bet jau, man atrodo, kad, o gal dar nekilus net skandalui. Aš dabar bijau pasakyti. Šiaip tas tyrimas yra pradėtas jau anksčiau, informavau Tekorių,

kad dabar renkama medžiaga pagal visus požymius, kuriuos mes jau turime, kad juos tik reikia sudėlioti, paimti žmonių paaiškinimus. Pagal požymius ji galėtų būti nustatyta kaip priedangos. Dėl tos datos, dabar tiksliai negaliu pasakyti. Tik žinau, kad dar iki šito...grįžus man iš atostogų. Aš iš atostogų grįžau rugsėjo pradžioj.

KL. Sakykite, dabar pagal susiklosčiusią situaciją ir žinant, kiek čia viskas išsprogo, išėjo į viešumą ir t.t., ar galima teigti, kad gali būti sužlugdyta ta galimybė paskelbti „Dujotekana“ priedangos organizacija? Ar dar yra galimybių tą padaryti vis tiek, nes medžiagos pakanka?

ATS. Galimybių yra, tiktai mes kitą kartą taip ir juokaudami, na, suplėšys bylas, ištrins kompiuterines laikmenas ar ten kažkas atsitiko, ar dar kažkas dingo, ir tada norint atkurti viską...

KL. Ar tas įmanoma? Negi bylos neregistruojamos ir kas tai galėtų padaryti? Man plaukai šiaušiasi.

ATS. Bylos registruojamos, jos užregistruotos.

KL. Bet turinys?

KL. Tai kas jas galėtų suplėšyti?

ATS. Pavyzdžiui, jeigu yra pažyma, pasirašyta, iš trijų lapų, parašo nėra, o tik yra Antrosios valdybos antspaudas, nes tai yra antras egzempliorius, parašyta VARDENIS PAVARDENIS, antspaudas, o pirmas egzempliorius išėjęs pas direktorių, tai, man atrodo, perrašyti tik su kitu turiniu, tai šiaip nėra didelio... Aišku, aš abejoju, kad taip būtų, bet taip gali būti.

KL. Aš norėčiau pasitikslinti, jeigu galima, nes iš tikrųjų labai rimtas dalykas. Štai aš norėčiau, jūs, kaip specialistas, arba paneigiate, arba mano diletanto postringavimą klausimo forma. Iš tikrųjų, ką jūs pasakėte, ar galima taip falsifikuoti, iš tikrųjų prisidengiant slaptumu, juk niekas negali ateiti ir patikrinti, išskyrus, ko gero, prokuratūrą, taip? Kad ateitų prokuratūra. Bet kol ji ateis iki to dalyko... Nes mes prie to neprileidžiami, negalima, tai operatyvinė medžiaga. Taip? Kas daugiau gali patekti, išskyrus jūsų darbuotojus, pas jus į VSD tikrinti tokių dalykų. Kaip suprantu, tik prokuratūros darbuotojai, taip? Ar aš neteisingai suprantu?

ATS. Teisingai suprantat.

[...]

KL. Dar vienas. Jeigu komitetas sutartų su vadovais, kad gaus pažymas, kaip dabar įprasta sakyti, adaptuotas pažymas, perrašytas, sutrumpintas, kurių mes reikalaujame, kažkokį kitą variantą, mažiau informatyvų, ar jūs galit patikinti, kad tie pareigūnai, kuriems bus pavesta jas surašyt, nepatirs spaudimo jas rašydami, ar tokie dalykai įmanomi, kad žemesnio rango pareigūnas gali paklausti patarimo, kaip reikia rašyti pažymą. Kaip manot?

ATS. Aš pasikartosiu, kad mūsų statutinė organizacija. Jeigu vadovas pasakys, kad ne taip parašei, reikia parašyti kitaip, tai...

KL. Tai taip ir parašys.

ATS. Taip ir parašys.

[...]

KL. Aš labai prašau jūsų, žinant, kokios yra aplinkybės, matant, kaip yra įtraukiama žiniasklaida į visą šį karą vadinamąjį, kiek tai yra netiesos, kiek yra rašoma propagandos, jūs paminėjote apie pažymą, parengtą prieš keletą savaitių, turbūt prieš kelias dienas iki jums liudijant penktadienį, apie verslo grupių įtaką žiniasklaidai. Mes esame užprašę tos pažymos. Matysime, gausime negausime. Bet vis dėlto esminiai dalykai. Ar tie objektai, subjektai, apie kuriuos čia šiandien kalbame, ta pati „Dujotekana“, kuri yra pakeliui, buvo rengiama priedangos organizacija, ar ponas Stonys, ar laikraščiai, kurie dabar yra labai įtraukti į šį kontekstą, tarp jų „Lietuvos rytas“, sakykime, TV-3 televizija, yra minimi arba kaip nors yra apie tai kalbama toje pažymoje?

ATS. Tiesiogiai.

KL. Gal galite vis dėlto atskleisti neatskleisdamas operatyvinės informacijos ir nesuteikdamas mums kokių nors žinių, kad mes galėtume ką nors iššniukštinti, iš kur ta informacija gauta, ar ten koks nors mechanizmas yra atskleistas, kaip tai yra daroma, ir kiek tai yra susiję su komiteto atliekamu tyrimu?

ATS. Na, „Ekstroje“, dabar neatsimenu, paskutinis, priešpaskutinis, straipsnis kur buvo ir apie Janušką truputėlį plačiau, kur buvo paminėta ir šitas, tai faktiškai buvo Stonio tokia, na, jie tarėsi, kartu pietavo ir t.t. Vainauskas Stoniui sako, kad negaliu padaryti „Ekstros“ atžvilgiu, kad apie tuos berniukus ir tave nerašytų, negaliu šito padaryti. „Lietuvos ryto“ atžvilgiu, taip aš įtaką turiu, o „Ekstrai“ man yra sudėtinga. Tokie faktai yra. Tie „berniukai“ jau paskiau kontekste to paties Stonio jau paskiau pasakoma ir pavardėm. „Berniukais“ – tai ten mini Janušką ir Jurgelevičių. KL. Prašau pasakyti, ar jūsų tyrimas Antrojoje valdyboje dėl „Dujotekanos“ buvo pradėtas dėl Trečiosios valdybos kokių nors, na, pamąstymų, medžiagų, tikėtina, kad tai galėtų būti taip, ir tada jau perdavė jūsų valdybai, kur reikia jau kitų priemonių tam atskleisti. Ar tai buvo jūsų valdybos savarankiškas darbas?

ATS. Tai mūsų valdybos savarankiškas darbas, kuris įeina į kontržvalgybos kompetenciją. Buvo pradėtas grynai iš kontržvalgybinės tokios žvalgybos grėsmės, kur aš ir sakiau, buvo verbuojami Lietuvos piliečiai, bet paskiau mes perėjome ir pamatėme, kad daroma ir įtaka, kas irgi yra kontržvalgybos darbas.

KL. Tai prašau pasakyti, per tą naktinį pasisėdėjimą, ar Pociaus ir Dabašinsko nuomonės sutapo visais klausimais, ar buvo ir kokių nors skirtumų?

ATS. Jų nuomonės tarpusavyje?

KL. Dėl to, kaip jūs turėtumėte čia ką sakyti, ko nesakyti, kokios galimos pasekmės? Sutapo, jie veikė abu vienodai ta pačia linkme ar matėte ir kokių nors kitų?

ATS. Taip, taip, ne nematėm.

KL. Vienodai. Prašau pasakyti, dabar, kai dėl „Dujotekanos“ tos visos bylos yra paimitos ir jūs apie jas nežinote, kokios yra techninės galimybės kokius nors dokumentus byloje sukeisti, sunaikinti, prapuldyti ar dar kažką padaryti, nebūtinai pakeičiant dokumentų vidurį, bet tiesiog nefiksuota, tokio pokalbio nebuvo, tokios stenogramos nėra, o kadangi jos nėra, tai nėra tada ir įrodymų? Aš vulgariai taip sakau, nenorėdamas giliau lįsti, jūs puikiai suprantate, ką turiu omeny (Balsas salėje: „Trumpiau.“), turimą medžiagą išimti, suklastoti, tuo būdu pakeisti galimas bylos išvadas, kad byla teismui atiduoti dėl sprendimo iš principo pasirodytų nebeiperspektyvi. Kokios yra techninės galimybės?

ATS. Nemanau, kad tos galimybės tikrai tokios yra. Kadangi, kaip jūs sakote, byla, tai bylos yra susiūtos, jos yra sunumeruotos, surašyti apyrašai kiekvieno dokumento, nebent keisti ten dokumentus, bet tai gana sudėtinga. Po kiekvienu dokumentu darbuotojas yra pasirašęs, ant kiekvieno dokumento yra mano viza, yra....

KL. Supratau, nelabai įmanoma tą padaryti. Prašau pasakyti, kiek departamento vadovybė turi įtakos, kai jau byla baigta, medžiaga surinkta, lyg ir reikėtų eiti į teismą, laikyti tas bylas kur nors seife ir nesikreipti į teismą? Ar jiniai turi tokių įtakų, ar neturi?

ATS. Manau, kad turi.

KL. Ir kiek ilgai jums gali tą daryti, ar gali taip ir laikyti 10 metų, kol jau nereikės niekur kreiptis?

ATS. Na, jeigu paėmus paskutinį atvejį, ikiteisminis tyrimas dėl Uspaskicho buvo padarytas irgi Antrosios valdybos parengta medžiaga. Visa tai mes galėjome padaryti jau prieš porą metų turėdami visus tuos duomenis, jų nepadaugėjo. Jų nepadaugėjo. Bet kad netgi buvo labai rizikinga, kai mes pradėjome realizuoti Uspaskicho bylą, tai, ačiū Dievui, mūsų sekimo padalinio pareigūnai pamatė, kad kažkokia moteris kažkokią dėžę nunešė, padėjo į lengvąją mašiną. Tai buvo pasakyta PAVARDENIUI, jis tuo metu vadovavo tai vietai, ir liepėm tą mašiną saugoti, kol baigs. Visur darėme kratas, mes jokios juodosios buhalterijos nebuvo radę. Ir kai tik atidarėme tą mašiną, toje mašinoje, pasirodė, buvo paruošta išvežti sunaikinti visa tikra originali juodoji buhalterija. Štai tai buvo sekundžių laikas. Sakau, prieš dvejus metus galėjome daryti, kad tą patį pasiektume, prieš metus ir štai darėme šiuo metu.

Kodėl nedarėme anksčiau ir kodėl darėme šiuo metu tikrai prielaidas, kurios net matytųsi, jeigu jūs gerai susipažintumėte su tomis pažymomis. Anksčiau Stonys su Uspaskichu buvo vienoje komandoje. Paskiau jie susipyko. Štai ir visas atsakymas.

[...]

KL. Dabar dėl Kauno termofikacinės elektrinės jūsų valdybos rengta pažyma. Kaip jūs manote, tai, kas joje yra, tekstas toks, koks yra, naudojant operatyvinę medžiagą, visą kitą informaciją, ar tai toks tekstas, kuris niekaip negali išeiti iš departamento ribų, netgi Prezidentui? Todėl, kad ten operatyvinė medžiaga?

ATS. Ne, galbūt ne todėl, kad ten operatyvinė medžiaga, o galbūt todėl, kad tenai pagal tą medžiagą galima daryti aiškias išvadas, kad departamento vadovybė atstovauja Stonio interesams.

[...]

ATS. Netgi pasakysiu, ne tai, kad abejonių nebuvo. Jam buvo suteikiama medžiaga, buvo labai domimasi. Ir kai vyko “Mažeikių naftos” privatizavimo procesai, tai čia, kas surašyta pažymose, tai yra tikrai galbūt 10 — 20 procentų apibendrintos tos medžiagos. Bet aš gaudavau kiekvieną dieną informaciniais operatyviniais pranešimais informaciją, ir eidavau pas direktorių, teikiau tą naujausią informaciją iš tų pačių tyrimų, kuriais dabar suabejota. Ir direktorius jais labai domėjosi. Jis man buvo nurodęs, tu tik gauni informaciją, iš karto ateini pas mane ir informuoji. Gauni, ateini, informuoji, tą aš ir dariau.

KL. Prie to paties. Ar negalima daryti prielaidos, kad iš vadovybės buvo nuleidžiama speciali informacija tiems objektams, kuriuos jūs tyrėte? Jeigu taip buvo domimasi, vadovybė Vyriausybės neinformuoja, tai kodėl tada domimasi kasdien, ką jūs darote?

ATS. Tai domimasi, nes vyko ir “Mažeikių naftos”...

KL. Tiesiog prielaidos.

ATS. Prielaidas galiu daryti. Aš negaliu to paneigti, negaliu to patvirtinti, bet...

[...]

KL. Aišku. Tai dabar jūs sakote, kad dirbant pagal tą bylą, kur susijusi su, simboliškai ją pavadinate, su Uspaskichu, jau medžiaga buvo maždaug sukaupta, kuri tapo ikiteisminio tyrimo pagrindu maždaug prieš dvejus metus, taip? Ir tas nebuvo sprendžiama taip sakant, motyvuojant tuo, kad... Ar vėlgi jūs raštiškai apie tai pateikėte, kad kažkaip tokia medžiaga yra, kad tokie duomenys yra, kad galima pradėti ikiteisminį tyrimą, buvo išėjusios tos tarnybinės pažymos vadovui?

ATS. Taip.

KL. Ne vieną kartą?

ATS. Ne vieną kartą.

KL. Kad tokia sukaupta medžiaga, kad galima pradėti ikiteisminį tyrimą?

ATS. Taip. Ir kurioje vietoje yra juodoji buhalterija, ir kas ją tvarko, ir t.t.

KL. Ir kalba apie ikiteisminį tyrimą.

KL. Galima patikslinti? Ar čia tų pažymų... Patikslinti ties ta vieta, kur dabar jūs paklausėte. Ar šitų pažymų, kurios dėl juodosios buhalterijos V.Uspaskicho, jų likimas toks pat kaip ir šitų pažymų? Ar jos išeidavo, ar jums žinoma, kad jos būtų išėjusios kur nors už departamento ribų?

ATS. Ne. Jos niekur neišeidavo už departamento ribų. Na, bent aš jau nežinau, kad jos būtų išėjusios už departamento ribų, kol direktorius man pasakė, jau dabar galime, jau dabar yra laikas realizuoti, galime realizuoti. Štai tada viskas ir išėjo. Apibendrintai į Generalinę prokuratūrą.

KL. Dar patikslinimą. O jums atrodė, kad jau anksčiau laikas buvo ar kaip jums atrodė, kaip jums pačiam matant situaciją?

ATS. Galbūt jeigu su tom pažymom buvo supažindintas kažkas, ar Seimas, Prezidentas, Vyriausybė ar dar kažkas, tai galbūt kažkoks politinis sprendimas galėjo būti priimtas, kad ar tai dar anksti, ar tai dar kažkas. Man to direktorius nesakė, bet tos medžiagos jau buvo teikiamos seniau. Realizacijai dar nebuvo laiko, nors mes jau visą medžiagą turėjome. Ir vieną dieną, paprasčiausiai vieną dieną direktorius pasikvietė ir sako, viskas, darome.

KL. Dar noriu patikslinti. Ar galima bent jau apytiksliai žinoti, kada tos pažymos, kai jūs manėte, kad reikėtų informuoti ir vadovybę? Galbūt vadovybė galėtų jau informuoti ir aukščiau. Ar tai dar buvo iki Seimo rinkimų? Kiek maždaug laiko tas truko?

ATS. Man atrodo, kad tai būtų po Seimo rinkimų.

KL. Tai jūs pradėjote...

KL. Kokie geri metai praėjo laiko?

ATS. Taip. Virš metų tai tikrai.

KL. Tai tęsiant šitą klausimą, jūs užsiminėte apie politinius vertinimus, taip? Tai turėjote pranešti, kur mes kalbame apie baudžiamuosius nusikaltimus. Tai kodėl Saugumo departamentas, atlikdamas turi sukaupęs operatyvinę medžiagą ir dirbdamas ikiteisminio tyrimo kryptimi, turi derinti klausimus su kažkuo. Jūs sukaupėte medžiagą, reikia pradėti ikiteisminį tyrimą, ir viskas. Ar reikia derinti su kažkuo, ar suėjo politinė situacija ar nesuėjo politinė situacija?

ATS. Aš nežinau. Paprasčiausiai, kad ta situacija...

KL. Jūs prielaidą tokią darote?

ATS. Ikiteisminiam tyrimui ji jau buvo suėjusi seniai.

KL. Aišku. Ir tada paskutinis klausimas šiuo metu. Jūs, be abejo, pastebite, kad informacijos nutekėjimas yra į skirtingus, sakykime, skirtingus laukus, ir politikams, ir žiniasklaidai, nors skirtingom žiniasklaidos priemonėm, kurios vargu ar tarpusavyje yra susijusios, vieni vienam kažką rašo, tai pagrindiniam dienrašty, kiti dar kažkokiam rašo. Tai šitą pastebite, šito negalime atmesti, teisingai. Šitas yra taip. Galbūt ir verslininkams tą patį sako, taip. Na, neduok Dieve, galbūt ir nusikalstamoms grupuotėms, nors yra interesantai, gali būti ir tie, ir tie. Kokias jūs prielaidas darote? Vis tiek kažkas gi tą daro, na, neatsiranda ta medžiaga ar kokiam viename laikraštyje, ar kitame laikraštyje. Ar jūsų valdyboje anksčiau buvo tokia informacija kontržvalgybos prasme? Nes aš vertinu, jeigu informacijos nutekėjimas, tai ją gali išnaudoti lygiai taip pat ir užsienio spectarnybos. Todėl per nagus duoti iš karto reikia, nesvarbu, kokia... Tai kokie jūsų vertinimai, nes kad ji eidavo, tai aiškiai eidavo. Ką jūs čia galite pasakyti? Ar turėjote įtarimų, informavote ką nors?

ATS. Iš Antrosios valdybos aš tokių faktų tikrai neatsimenu, kad būtų kažkokie faktai, kad iš Antrosios valdybos medžiaga išeitų. O ten būdavo, ir „Laisvas laikraštis“, dar iki „Laisvo“ kažkoks buvo. Matėsi, kad informacija tikra nėra kažkokia reikšminga, bet tokios kažkokios šiukšlės iš vidaus, kad....

KL. Bet jūsų informacija, ta prasme iš departamento?

ATS. Iš departamento, taip. Mes dažnai apie tai aptarinėjame. Bet tam turime vidaus saugumo padalinį, kuris jau seniai, man atrodo, tais klausimais turėjo pradėti dirbti, aiškintis, kaip, kas, per ką ji patenka.

KL. Aš noriu grįžti prie kitos verslo grupės. Mes čia daug kalbėjome apie Stonio „Dujotekanos“ verslo grupės galimus interesus, įtaką departamento vadovams, tačiau kitą verslo grupę kažkaip labai greitai mes užmiršom, nors 8, 9 punktas mus taip pat, ypač 8, įpareigoja prisiminti, nes ikiteisminis tyrimas vyksta. Uspaskicho istorijoje, jūs paminėjote, kad sprendimus buvo galima priimti jau gerokai anksčiau, metai, gal net ir dveji. Ar jums yra žinomi motyvai departamento vadovų, dėl ko negavote sankcijų pradėti konkrečius veiksmus? Tuo labiau kad, kaip rodo atlikta operacija, tai vos vos buvo suspėta tą juodąją buhalteriją paimti. Tai turbūt, jeigu ta sankcija dieną vėliau, tai būtų ir po visko, ar ne? Tai netgi tikėtina, kad informacija nutekėjo, kadangi buvo slepiama juodoji dėžė. Ar galėtumėte šita tema ką nors pasakyti?

ATS. Dėl nutekėjimo, tai čia drįsčiau abejoti. Greičiausiai tai buvo pas juos taip, kai ji jau netenka naudoti ta tikroji juodoji buhalterija, kai jau ją nereikia naudoti, praėjo laikas, ten treji metai ar kažkiek, tai ją naikina.

KL. Vis dėlto motyvus ar jūs galėtumėte pasakyti, savo nuomonę dėl motyvų, kodėl departamento vadovybė, jūs sakėte, galbūt laukė politinio sprendimo? Tai konkrečiau galėtumėte, kaip jūs suprانتat?

ATS. Čia aš tik savo nuomonę galiu pasakyti, jokiū būdu negalėčiau pasakyti, kad tai yra tikrai toks motyvas...

KL. Jūs aptarinėjote su departamento vadovu, kad reikia kreiptis į generalinį prokurorą ar į prokuratūrą dėl ikiteisminio tyrimo?

ATS. Taip, ir dėl Uspaskicho?

KL. Taip. Ir koks buvo atsakymas?

ATS. Na, kad dar anksti, gal dar imkime, gal dar žiūrėkime, gal...

KL. O jūs pagalvokite, kad užtenka.

ATS. Taip, sakiau. Galima visokių ten pretekstų. Gal pamėginkime užverbuoti dar tą buhalterę, dar ką nors. Pretekstų galima surasti visokiausių.

KL. Kiek tų pokalbių buvo ir laike kaip jie išsidėstę?

ATS. Per metus tai tikrai. Iki realizacijos.

KL. Ne vienas toks pokalbis?

ATS. Ne vienas.

[...]

KL. Tai keletą tokių, bet pabandysiu labai trumpai. Kaip jūs atremtumėte tokius įtarimus, kurie gali atsirasti ir gal randasi, kad visa tai, kas dabar vyksta, ypač toje srityje, kur vyksta su „Dujotekana“, yra Uspaskicho kerštas Lietuvai? Apskritai, kas vyksta su Saugumo departamentu ir su... Maždaug taip, maždaug yra tokių bandymų interpretuoti?

ATS. Tai tokias mintis atmesčiau, nes tą tyrimą mes atliekame jau seniai ir tikrai galiu atmesti. Net nežinau, kaip jums paaiškinti. Tyrimas atliekamas dar iki to, kai Uspaskichas buvo čia, kai nebuvo jam jokie inkriminuojami šitie, o štai visi ryšiai, tos pažymos jau buvo...

KL. Atsiprašau, noriu pasitikslinti šituo klausimu. Jūs paminėjote, kad viskas galbūt... jūsų prielaida, kad operacijai buvo duotas ženklas prieš Uspaskichą, kai susitiko Uspaskichas su Stoniu. Tai mano žiniomis, o tos žinios iš spaudos, iš žiniasklaidos paimtos, tai tas susitikimas įvyko pakankamai seniai, kai Seime buvo svarstomas Dujų įstatymas, t.y. prieš porą metų, kaip teigia spauda, nesutarė, vienas vieno siekė, kitas kito, tai ar čia nebuvo tikrasis susipykimas? Tikrasis vėliau įvyko.

ATS. Mažeikių... Čia gal jau buvo pradžia. Bet privatizuojant „Mažeikių naftą“, jie interesus dalijosi tenai kartu. Tai buvo pasidalijimas.

KL. Dar tada. Koks patikimumas, jūs, kaip profesionalas, galite pasakyti, yra informacijos, pagal kurią pažymoje apie termofikacinę elektrinę buvo suformuluotas teiginys, jog departamento pareigūnai atstovauja, neskaičiau pažymų, nežinau formuluotės, Stonio interesams?

ATS. Koks patikimumas? Na, aš sakyčiau, šimtaprocentinis. Ten matyti, kaip viskas vyksta. Kadangi reikėjo skubėti, tenai Kaune vyksta neramumai, Stonys spaudžia Janušką, Januška spaudžia Saugumo vadovus, Saugumo vadovai siunčia savo žmones padėti Stoniui aiškintis, duoda pasiūlymus, ką reikėtų daryti, per ką reikėtų daryti. Darykite per spaudą ir t.t., ir t.t.

[...]

KL. Prašau pasakyti, iš tų pažymų, kurių mes nematėme, bet apie kurias jau labai daug žinome, ar įmanoma daryti prielaidą, išvadą ar dar ką nors, kad asmeninių Januškos, Jurgelevičiaus, Stonio ryšių ir interesų ratan buvo įveltas ir VSD direktorius ir tapęs šios grupės įrankiu, kartu tokiu įrankiu versdamas ir patį departamentą?

ATS. Operatyvinių visokių tai mes šitų dalykų nefiksavome, bet prielaidas tokias tai galima daryti aiškiai.

[...]

KL. Mano klausimas yra – netiesiogiai, bet iš tos operatyvinės medžiagos, kurią jūs turite, ar galime daryti tokią prielaidą, kad šita grupuotė, pavardes minėjau, bando įtakoti departamento vadovą vienaip ar kitaip elgtis, ir departamento vadovas, kai atitinkamai yra situacijos, jis atitinkamai ir elgiasi?

ATS. Taip, prielaidas tai tokias galima daryti. Kai mes ten, kai ilgai buvome pas direktorių, tai mes apie tai ir kalbėjome.

KL. Ir ką jie į tai atsakė? Jie neigė viską, ar tiesiog neatsakinėjo?

ATS. Ne tai kad neatsakinėjo. Ten buvo tokia diskusija, ar verta tai žinoti komitetui, ar...

KL. Aš dviem žodžiais patikslinsiu. Galbūt direktorius tiesiog mundurą įstaigos bando ginti, kadangi tai liečia jo kaip vadovo autoritetą ir...

ATS. Man tai tokia prielaida, jeigu prielaidom kalbėtume, tai jis ne tik savo galbūt mundurą, kadangi reikalas čia stovi daugiau. Už Stonio, už Januškos stovi labai įtakingi žmonės Maskvoje: Jakuninas, jūs turbūt žinote, Selezniovas, Riazanovas.... Ir tai faktiškai labai aiškiai viskas tai fiksuota.

[...]

KL. Aš tiesiog norėčiau šitoj vietoj paklausti jūsų. Medžiaga, jeigu taip galvojant, tai iš tikrųjų labai kelianti grėsmę valstybei ir nacionaliniam saugumui. O jeigu tokią medžiagą dar per anksti gauti Generalinei prokuratūrai?

ATS. Generalinei, tai – taip. Šita medžiaga ne ikiteisminiam tyrimui. Mes neįrodysime, kad Stonys yra įtakos agentas. Niekada mes to neįrodysime. Ši medžiaga gali būti realizuota keliais būdais. Pavyzdžiui, jeigu „Dujotekana“ pripažįstama priedangos organizacija, mes atliekame eilę prevencinių priemonių. Su žmonėmis, kurie buvo susiję. Galų gale, jeigu netgi ir ta medžiaga būtų vienaip ar kitaip išviešinta, tai irgi yra viena iš prevencinių priemonių. O įrodyti tai, kad jis yra kažkoks įtakos agentas, kad jis čia daro įtaką rusų nurodymu, mes to tikrai niekada neįrodysime, ir prokuratūrai. Todėl aš ir sakau, kad galima žiūrėti į tyrimus iš dviejų pusių: generalinis direktorius į šį mūsų tyrimą nori žiūrėti iš ikiteisminio tyrimo pusės, kas yra visiškai neteisinga, į šią medžiagą, į šį tyrimą reikia žiūrėti kaip iš informacinės pusės.

KL. Nacionalinio saugumo interesai plačiaja prasme.

ATS. Taip. Taip.

KL. Aš noriu paklausti jūsų, kaip specialisto. Kadangi nuskambėjo, kad gali medžiaga būti kažkaip naikinama, lyg netyčia susigadintų ar ką nors, suprantat. Aš dabar galvoju, kas ją gali apsaugoti, kada yra, tarp kitko, tokia truputį chaotinė situacija departamente. Mes prie jos prisiliesti negalime. Tai aš suprantu, kad vienintelė institucija, kuri ir turėtų apsaugoti medžiagą, yra Generalinė prokuratūra.

ATS. Ne, ne, sakau, gal ten netyčia cigaretę numesti ar sudegti, ar dar, tai čia tik tokios teorinės prielaidos. O iš kitos pusės, jeigu galima nutraukti šitą tokią dėl tos pačios medžiagos. Tai yra dabar dar visas ketvirtas skyrius. Yra Analizės skyriaus viršininkas, kuris rengė tą analitinę medžiagą, apie kurią dabar kalbame. Tai galbūt komitetas galėtų apsvarstyti tokią galimybę pakalbėti su tais žmonėmis, kurie konkrečiai atlikinėjo tuos operatyvinius tyrimus, kurie rengė tą analitinę medžiagą. Gal jie dar jums plačiau apie tai pasakytų? Aš tik kaip prielaidą tokią darau.

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.15)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. spalio 26 d.

15 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...] – praleistas posėdžio stenogramos tekstas, kuris neviešinamas.

(...) – dėl nekokybiško garso įrašo neiššifruojami žodžiai

[...]

KL. Prašau pasakyti, kai jūs buvote paskirtas fizinės apsaugos budėtoju pačiam departamente, už to nepermatomo stiklo, kaip aš suprantu, ar budėtojai registruoja visus ne departamento darbuotojus ar pareigūnus, kurie įeina arba išeina iš pastato, kokiuose nors dokumentuose?

ATS. Yra vedamas atskiras sąrašas, svečių lapas, į kurį įrašomas vardas ir pavardė, asmens kodas, po to pas ką jis eina ir koks pareigūnas palydi. Yra tokie lapai vedami ir juos užpildo budėtojai.

KL. Ir kas paskui su tais lapais atsitinka?

ATS. Juos perduoda 7 skyriaus viršininkui.

KL. Ar jie turi kokią nors numeraciją, antspaudus, dar kažką?

ATS. Taip, jie turi, jie registruojami, registracijos knygoje ten yra, atrodo, riboto naudojimo, o gal visai be grifo yra, bet ten numeris yra. Daugiau pasakyti negaliu.

KL. Ar buvo, kiek jums žinoma, per jūsų praktiką tokių atvejų, kad tie lapai kam nors būtų įdomūs ir pastebėta, kad jie prapuolė, nepadaryta kas nors?

ATS. To nebuvo.

KL. Tokių dalykų nebuvo, vadinasi, viskas tvarkingai yra vykdoma.

ATS. Būna, kada keičiasi pamaina, yra tas lapas parengiamas, ateina 7 skyriaus viršininkas, jis patikrina, yra tokia budėtojų knyga, jis patikrina tą knygą, kas įvyko per naktį, per parą, jam įteikiama suvestinė įvykių ir tas lapas, svečių sąrašas. Jis peržiūri ir po to turbūt nueina, užregistruoja .

KL. Sakykite, ar jūsų budėjimo metu, jau praktiškai po darbo valandų ar kaip čia suformuluoti, Saugumo departamente lankėsi kokie nors žurnalistai?

ATS. Buvo tokių atvejų.

KL. Gal galite pasakyti, pas ką jie lankėsi?

ATS. Buvo pas direktorių, mačiau pas direktorių būdavo žurnalistai, o po darbo valandų dar būdavo, kad ir Makauskas bendraudavo su žurnalistais, o konkrečiai, būdavo, ateidavo ir pas direktorių.

KL. Sakykite, kai įvyko ta visa nemaloni Pociūno istorija, leiskite taip apibūdinti, jūs tomis dienomis budėjote?

ATS. Aš budėdavau, mes budime kas ketvirtą parą...

KL. Ar tuo metu buvo toks atvejis, kad kokia nors žurnalistė būtų atėjusi į departamentą kurio nors iš vadovų, ar Makausko, ar generalinio, kvietimu ir išbuvus ten pakankamai ilgai, kaip sakant, atėjus vieną parą, o išėjus jau kitą parą?

ATS. Buvo.

KL. Gal galite smulkiau apie tai papasakoti, kada, kas, pas ką?

ATS. Tada aš budėjau ir, atrodo, kad septintą valandą atėjo „Lietuvos ryto“ žurnalistė Vyšniauskaitė.

KL. Septintą valandą vakaro?

ATS. Vakaro. Atėjo žurnalistė Vyšniauskaitė, generalinis direktorius paskambino, įspėjo, kad ateis žurnalistė, ir nurodė palydėti iki jo kabineto. Ir ji atėjo, ir mes ją palydėjome.

KL. Gal dieną atsimenate? Reikėtų jūsų budėjimo grafiką pažiūrėti.

ATS. Reikia pažiūrėti budėtojų knygą. Budėtojų knygoje yra paminėta, yra įrašas, kada ji atėjo ir kada išėjo.

KL. Valandos žymimos?

ATS. Taip.

KL. Kada ji išėjo? Apytikriai.

ATS. Aš dabar neatsimenu. Ta prasme, kažkur labai vėlai, jau buvo naktį, antra, trečia valanda.

KL. Sakykite...

KL. Nuo septintos vakaro iki kažkur antros nakties?

ATS. Panašiai.

KL. Sakykite, ar tokie atvejai, kad žurnalistai lankytųsi pas departamento pareigūnus jau praktiškai po darbo, ir tokį neapibrėžtą laiką bendrautų, negaliu pasakyti, kaip, ar čia yra tokia praktika, ar čia toks išskirtinis atvejis?

ATS. Aš to nežinau.

KL. Per jūsų budėjimą ar čia vienintelis toks atvejis, ar dar tokių buvo?

ATS. Ateidavo tų žurnalistų, bet kad taip ilgai sėdėtų, tai nebūdavo. Būdavo, kad iki 22.00 valandos prasėdi, bet tai nestebindavo.

[...]

KL. Atsiprašau, užmiršau vieną klausimą. Jeigu galima, jūs nepastebėjote, kokių maždaug momentu žiniasklaidoje, kokie buvo svarbūs dalykai spausdinami, ar nebuvo tos žurnalistės straipsnių po to išspausdintų „Lietuvos ryte“, po to apsilankymo, kokių nors nekrito jums į akį?

ATS. Žinoma, krito.

KL. Tai prašom pasakyti.

ATS. Po to apsilankymo ir buvo straipsnis dėl pono Pociūno santykių su kita moterim. Atsirado straipsnis.

KL. Po kiek laiko galima...

ATS. Šeštadienį pasirodė, man atrodo.

KL. O tas apsilankymas kada buvo?

ATS. Aš nežinau, bet savaitės bėgyje, po to buvo šeštadienis, kada buvo tie visi straipsniai, atrodo...

... O kas per straipsnis?..

KL. Apie santykius su kita moterim.

[...]

ATS. Kiek jums yra žinoma, tai 20 dieną, šių metų, šio mėnesio penktadienį, aš buvau nušalintas nuo užimamų pareigų. Savo įžangoje norėčiau aš pakalbėti ir paaiškinti, kokių motyvu buvau nušalintas, ir paaiškinti, kokių tikroju motyvu aš buvau nušalintas. Tai bus mano nuomonė, koks yra tikrasis motyvas, bus išsakyta grynai mano nuomonė.

Tai va, buvau iškviestas apie 12.00 val. į personalo skyrių, man buvo pateiktas įsakymas dėl mano nušalinimo. Aš su juo susipažinau, pasirašiau. Pagrįstumą, arba įtarimą, dėl kokių drausminių nusižengimų aš esu nušalintas, aš nebuvo supažindintas. Kol pridavinėjau savo daiktus, bylas ir kitus turimus Valstybės saugumo departamento dalykus, grįžo iš posėdžio tuo metu mano tiesioginis viršininkas. Jo dėka, jo reikalavimu, mūsų Imuniteto tarnybos skyriaus viršininkas man leido susipažinti su tuo, kodėl aš buvau nušalintas. Pirmas dalykas, kurio aš nežinojau, aš buvau supažindintas, kad taip gali būti, tai buvo pateikta tarnybinio patikrinimo išvada, surašyta ant 3, 4 lapų, kad tas tarnybinis patikrinimas atliktas mano tarnybinio pranešimo Valstybės saugumo departamento generaliniam direktoriui apie kai kuriuos Trečiosios valdybos ir Kauno apygardos padarytus nusižengimus anksčiau. Aš apie tai kalbėjau pirmame posėdyje, jūs prisimenate, manau, kad nereikia apie tai kalbėti. Aš pats parašiau, aš pats dėl to esu kaltas.

Antras raštas buvo pateiktas, vėlgi tai nėra įtarimai surašyti, kad aš padariau drausminį nusižengimą, paprasčiausiai yra konstatuoti faktai. Labai trumpas ir konstatuota taip, kad iki tokių metų aš dirbu Trečiojoje valdyboje valdybos viršininko pavaduotoju operatyvinei veiklai, sėdėjau tokiam kabinetui ir dirbau su tokiu kompiuteriu, kurio identifikaciniai duomenys ten buvo nurodyti. Ir kad 2005 m. sausio lyg ir 15 d. aš buvau įjęs į duomenų bazę ir ten žiūrėjau informacinį pranešimą, kuris, tas informacinis pranešimas, kratų metu buvo surastas pas Drižių, „Laisvo laikraščio“ redaktorių. Kiek man yra žinoma, aš nežinau, kaip iš tikrųjų.

[...] Aš paaiškinu, kad tai įėjo į mano pareigas, nepaisant to, kad aš tą informacinį pranešimą pažiūrėjau vieną kartą, be manęs, kaip suprantu, tą informacinį pranešimą yra žiūrėję ir kiti žmonės, ir ne po vieną kartą.

[...]

Tai va, visus šiuos nepagrįstus kaltinimus, tuo labiau kad vienas surašytas, ten gi ne kaltinimai, ten konstatavimas faktų, pagal įstatymą man turėtų parodyti, kuo jie mane įtaria, manęs niekuo neįtaria. Konstatuoja tik patį faktą, nes tokių kaip aš tikriausiai yra 8 ar 6 žmonės, jeigu ne daugiau. Tai aš iš karto galiu dabar teigti, kad aš šituos pagrindus dėl mano nušalinimo laikau niekinius, dėl to

kreipiausi į teismą, kad teismas išnagrinėtų ir priimtų atskirą sprendimą, nes manau, kad gyvenu demokratinėje šalyje. Be to, dar norėčiau pasakyti, kad atlikus tą akciją, kratas „Laisvam laikrašty“, prasidėjo ikiteisminis tyrimas, kaip būtų keista, ikiteisminio tyrimo pareigūnai man jokių bausmių neturi, nei kaip liudytojas, nei kaip įtariamasis ar kažkokia kita forma aš nebuvo kviestas, nes aš neturiu nieko bendro su tais įvykiais ir su tom pažymom. Buvo pradėtas operatyvinis tyrimas pagal faktą, kad yra dingusi informacija. Pagal faktą, kad ji surasta ne ten, kur ji turėtų būti. Šito operatyvinio tyrimo metu prieš mane buvo atlikti operatyviniai veiksmai, tai yra sekimas, aš užfiksavau sekimą, jis vyko kelias dienas, informavau savo viršininką, surašiau raštą, ir mes nustatėme, kad tai buvo s Saugumo departamento sekimas. [...]

Dabar faktinis nušalinimas. Priežastis nušalinimo. Kaip tikriausiai žinote, Antrojoje valdyboje yra atliekamas tyrimas, labai svarbus tyrimas, mano manymu, ir mano tiesioginio viršininko tyrimas yra kur kas svarbesnis, negu Jurijaus Borisovo ar Viktoro Uspaskicho atžvilgiu, todėl, kad sukurta sistema yra veikianti, ir, kaip rašė žurnalistas Bačiulis, ir labai teisingai, valstybė valstybėje, nepriklausomai nuo politinių vėjų, politikų... (Neaiškūs žodžiai) esamų valdžioje. Mes šitą suvokėme ir mes šitą supratome. Tas tyrimas... dabartiniu metu iškilo didelė grėsmė būti atskleisti tai sistemai, kuri yra sukurta šitų žmonių, kurie atstovauja „Gazpromo“ interesams. Didelė grėsmė sužlugti šitai sistemai. Aš paskui paaiškinsiu, apie detales nekalbėsiu, bet paaiškinsiu kodėl. Grėsmė pirmas dalykas, dėl to, kad mes vykdome operatyvinį tyrimą ir mes praktiškai įėjome į realizavimo etapą, apie tai žinoma ir vadovybei, ir visiems kitiems. Ir dėl to, kad yra parlamentinio tyrimo komisija, kuri aiškinasi.

2006 m. sausio mėn. pradžioje mes iš vienos tyrimo bylos išskyrėme medžiagą „Dujotekanos“ atžvilgiu, nes įvertinę tą visą medžiagą mes nustatėme, kad iš tikrųjų yra grėsmė nacionaliniam saugumui, yra požymių, kad yra vykdoma priešiška veikla. Norėdami ištirti išsamiau, mes ją išskyrėme ir sudarėme veiksmų planą. Planas nėra paslaptis, planas remiasi iš esmės mūsų vidaus aktais, taip pat Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymu. Plano pagrindinis tikslas buvo išsiaiškinti, ar iš tikrųjų yra vykdoma nacionaliniam saugumui priešiška veikla, ir jeigu ji vykdoma, kokia ji yra vykdoma. Mes suplanavome pagrindinius momentus – išsiaiškinti, kokie asmenys Rusijos kompanijos „Gazprom“, taip pat geležinkelių kompanijos, taip pat Kremliaus asmenys yra atsakingi už Rusijos interesų energetikos sektorių įgyvendinimą Lietuvoje. Kas atstovauja šiems asmenims ir šioms struktūroms Lietuvoje. Kaip yra gaunama, Lietuvos atstovai kaip gauna nurodymus, kaip jie derina klausimus su žmonėmis, kurie yra Rusijoje ir kurie yra artimi Kremliai. Jūs žinote, apie ką kalbu, kalbu apie Jakuniną, šitas variantas įrodomas pilnai. Toliau. Šitie asmenys, kurie atstovauja Rusijos kompanijoms Lietuvoje, įgyvendindami įvairius projektus energetikos sektoriuje, daro įtaką valstybinėms institucijoms. Mūsų valstybės, vienas dalykas, antras dalykas, renka informaciją, taip pat tą informaciją, kuri ir sudaro valstybės paslaptį, apie vykstančius politinius, ekonominius procesus, jeigu jie reikalingi tuo momentu įgyvendinti.

Trečia, finansuoja visuomenines organizacijas, kurios yra lojalios Rusijai, tai yra visokie rusų diasporos asmenys, taip pat kai kurias politines partijas, nors tai yra politinių partijų reikalas, jie daugiau finansuoja atskirus politikus.

Ir ketvirta, jie formuoja, kada jiems išskyla būtinybė, taip pat yra užfiksuota, formuoja visuomenės nuomonę išnaudodami kaip įrankį mūsų žiniasklaidą. Tai yra daugiausia „Respublika“, „Lietuvos rytas“. Aš kalbu, atsiprašau, mes visi turime leidimus, todėl kalbu atvirai. Čia ne žiniasklaidai, bet tai yra faktai. Slaptas tyrimas. Pagal visus šituos punktus, pagal visas šitas kryptis, tyrimo metu, kuris tęsiasi mažiau negu metai, nors tas tyrimas šių asmenų atžvilgiu, šios įmonės atžvilgiu iš tikrųjų buvo tęsiamas, kada aš dirbau vienoje valdyboje, irgi tyrėme, ir kada perėjau į kitą valdybą, išskyrė medžiagą, ir tas tyrimas tęsėsi toliau.

Dabar galiu pasakyti tik tiek, kad tyrimo metu, jūs žinote, kas Lietuvoje vyko, du pagrindiniai dalykai, per kuriuos galima pamatyti, kaip yra daroma įtaka, arba kaip yra renkama informacija iš valstybės paslaptių subjektų. Tai du svarbūs dalykai, vienas dalykas, tai yra „Mažeikių naftos“ akcijų

pardavimas, ir antras dalykas, tai yra geležinkeliai, tranzito perėmimas, pačios pelningiausios šakos. Praktiškai perimta šita geležinkelio šaka, geležinkelio struktūra bankrutuotų. Visuose šituose veiksmuose labai aktyviai dalyvavo „Dujotekanos“ atstovai, labai aktyviai įtakoję valstybės tarnautojus, ministerijos tarnautojus, Vyriausybėje ir stengėsi įgyvendinti savo projektus. Kiekvieną savo naują projektą, naują dalyką jie derindavo su Maskvoje gyvenančiais žmonėmis, su tuo pačiu Jakuninu ir su kitais asmenimis, taip pat yra užfiksuota. Prasiskleidė taip pat, kaip yra daroma įtaka, kada buvo kuriama, sudaroma nauja koalicija. Čia jų visa esmė, būtent sudaryti sąlygas ateityje geriau ir greičiau įgyvendinti savo interesus negu kiti, tai yra pastatyti savo žmones, tuos, kurie yra palankūs, lojalūs jiems, atitinkamose vietose. Toje byloje taip pat yra užfiksuota apie kai kurių tokių žmonių, aišku, ne ypač aukštų pareigūnų, bet reikiamose vietose jau, aš kalbėsiu saugumietišškai, atleiskit, infiltruotų.

Trečias, ką mes pastebėjome, tai, kad įvyko kova tarp dviejų stovyklų – „Gazpromo“, esančio Lietuvoje, Riazanovo, viceprezidento „Gazpromo“, Milerio pavaduotojo, tai vienos stovyklos atkarpa, ir Jakunino, kuris visiškai lyg ir neturi nieko bendro su „Gazpromu“, o yra geležinkelių vadovas, nors jis gauna kvotą, įvyko kova dėl Kauno termofikacinės elektrinės, įvyko arši kova. Esmė šios kovos yra ta, kad nuo 2007 m. sausio 1 d. Rusija pagal Rusijos įstatymus atsisako įmonių tarpininkų, negali būti įmonių tarpininkų, gali būti tik antrinės įmonės, tai vadinasi, kad tik ta, kurioje „Gazpromas“ turi akcijų. Lietuvoje antrinė įmonė yra „Lietuvos dujos“, taip pat yra Kauno termofikacinė elektrinė. Įvyko kova ir šioje kovoje buvo aktyviai panaudotas įrankis, kuris mus labai nustebino, nors mes ir jautėme, bet mes nedirbome, kaip čia pasakyti, prieš žmones, kur mums ir nepriklauso dirbti, tai Imuniteto tarnybos, Valstybės saugumo departamento pareigūnai, vadovaujantys asmenys. Vasarą, surinkus visą šią informaciją, pas viršininką, mes keli, buvo priimtas sprendimas, kad kiek galima rinkti informaciją? Praktiškai mes jau nustatėme, kad valstybei vienokiu ar kitokiu būdu yra daroma žala ir mūsų, kaip valstybės pareigūnų, Valstybės saugumo departamento, paskirtis yra kuo greičiau tą žalą sustabdyti ir imtis atitinkamų veiksmų. Jeigu tai paaiškinti paprasčiau, jeigu moteris nėščia, negalima jos padaryti daugiau nėščia. Jeigu paaiškinti tai paprasčiau pagal policijos veiksmus, jeigu mes fiksuojame, kad yra pavogtas automobilis, viską užfiksuojam, mes nieko nedarome, stebime vaizdą, jis dar pavagia, mes vėl stebime ir kiek galima leisti? Viskas, faktas įvykęs, reikia priimti kažkokius sprendimus. Ir buvo priimtas sprendimas, kad aš su savo skyriumi turim paruošti realizavimo planą. Realizavimo plano tikslas tai yra pačią įmonę, uždaryją akcinę bendrovę „Dujotekaną“ patraukti, ne patraukti, paruošti dokumentus teismui, kad jos veikla būtų neutralizuota, kaip priedanginės įmonės. Mes džiaugėmės tuo, kad pirmą kartą pabandysime aktyviai panaudoti būtent šitą iš tikrųjų gerą egzistuojantį įstatymą. Ir parengę planą pradėjome jį realizuoti. Kaip žinote, pagal Priedangos įstatymą yra du momentai: įsteigimas įmonės, ar galėjo būti susijęs su specialiosiomis tarnybomis, ir antras dalykas tai yra ar jie vykdo, ar rengiasi vykdyti, ar užsiimti veikla, kuri susijusi su užsienio slaptųjų tarnybų tikslais. Mes, pirmą etapą aktyviai dirbdami, nustatėme vieną labai aiškų dalyką: uždaroji akcinė bendrovė „Dujotekana“ buvo įkurta padedant Rusijos specialiųjų tarnybų. Dabar galiu pasakyti taip, mes turime vieną dokumentą, kuriame yra kreipimasis į tuo metu buvusį Ministrą Pirmininką Putiną dėl tokios įmonės Lietuvoje atidarymo, kaip tarpininkės, kad ji gautų kvotą ir gautų pelną. Tai ten parašyta, pelnas bus panaudotas kam, ir išdėstyta – rusų diasporai palaikyti, visuomeninėms organizacijoms, kurios yra lojalios, parašyta, ir vienas punktas parašytas toksai, kad jis sudarys sąlygas kai kurioms Rusijos institucijoms siekti savo interesų Lietuvoje. Aišku, niekas nerašo, kad žvalgyba, ne žvalgyba, mums tai nėra svarbu, žvalgyba, ne žvalgyba, šiuo atveju mums svarbu, koks interesas įgyvendinamas. Šis dokumentas pas mus yra. Antras dalykas, prie šitos įmonės įkūrimo, to dokumento, apie kurį aš kalbu, rengimo prisidėjo asmuo, išvartytas iš vienos valstybės už šnipinėjimą dėl partnerių suteiktos informacijos, kurią ir mes gavome. Jis taip pat buvo išvartytas iš Lietuvos už savo neteisėtą veiklą, priešišką Lietuvos interesams. Šis žmogus būtent ir siuntė šitą raštą ir jį derino su ambasados darbuotojais. Dėl to galiu daryti išvadą, kad šios įmonės įkūrimas yra susijęs su Rusijos slaptosiomis tarnybomis. Antras dalykas, mes

pradėjome surinkę šitą visą informaciją apie įsteigimą ir praktiškai turėdami įrodymus, nors buvo atlikta daug apklausų žmonių, kurie yra susiję tuo metu su jos įkūrimu, kurie dirbo „Dujotekanos“ atstovybėje, dabar vieno akcininko buvęs kolega, kuris buvo išstumtas anksčiau laiko, kad nebūtų. Su visais jais yra kalbėta, šnekėta ir daugeliu atvejų yra jų žodžiais patvirtinta, o iš kai kurių netgi paimti paaiškinimai. Tam, kad būtų galima remtis teisme.

Antras epizodas rengiantis vykdyti veiklą, mes nusprendėme pradėti nuo tranzito, nuo perėmimo, nes jie iš tikrųjų jau gruodžio mėnesį yra teigę taip, ir patvirtins bet kuris asmuo, kuris dirbo geležinkeliuose, turiu omeny arba dirbo, vadovais. Jie buvo garantuoti, kad mes perimsime iki pavasario, pirmame ketvirtyje, jokių problemų nebus. Problemos yra tik biurokratinės. Ir mes pradėjome šitą... Suprantate, tik telefonų klausymasis, vienintelis veiksmas, kiti veiksmai, kurie naudoti taip pat, garso įrašai, susitikimo vietos, visa kita, taip pat yra fiksuoti ne tik telefonai, yra ir kiti pas mus fiksuoti dalykai. Neužtenka, dabar reikia pereiti į kitą darbo etapą, tai reiškia, kalbėtis su žmonėmis, užklausinėti įstaigų dėl licencijos gavimo, dėl visų kitų. Vadinas, tu turi pareikšti, kad mes jau turime interesą ir mes atvirai pradėdame dirbti. Nes mes renkam informaciją ir rengiamės ją realizuoti. Mes pradėjome kalbėtis su žmonėmis, be abejo, tai tapo žinoma, be abejo, apie tai tapo žinoma tiems, kuriais mes domėjomės. Ir nežinau, tai yra sutapimas ar nesutapimas, mes esame parengę raštą ir Trečiajai valdybai, ir mūsų Užsienio informacijos valdybai, tai yra žvalgybai dėl tokios informacijos apie šitą įmonę pateikimo. Mes ten konkrečiai surašėme, kokios, kadangi mes pradėjome realizavimą, duokit mums tą informaciją, mes negavome jokio atsakymo. Po to įvyksta tokie dalykai, be abejo jūs žinote, jūs užsiprašote informacinių pranešimų, kuriuos suteikė mano viršininkas ... (Negirdėti), iš mūsų atėmė bylą. Pagrindas atėmimo buvo labai paprastas, tai, kad reikia pasižiūrėti, ar tuose informaciniuose pranešimuose visi teiginiai atitinka byloje esamą informaciją. Aš galiu pasakyti, kad iš tikrųjų gera sistema sukurta valdyboje, tai yra ta, kad anksčiau nebūdavo, yra atskiras analitinis padalinys. Mes, operatyviniai darbuotojai, dirbdami pagal bylą, mes matome vaizdą aštresnį, nes mes dirbam. Mes kitaip negalim, mes matom jį aštresnį, jeigu mes rašytume informacinius pranešimus, aš rašyčiau, aš akcentuočiau daug labiau, daug daugiau ir jis skambėtų galbūt ir baisiau, negu dabar ten parašyta. Analitikai, jie objektyviai žiūri, kur čia įrodymas, kur čia įrodymas. Prieš duodami kažką jiems parašyti, mes prieš tai surinkdavome pluoštą informacijos, ne tik pokalbių, bet ir kitos informacijos, įvykiai, kurie vyksta, galima paskaityti viešojoje informacijoje, laikraščiuose ir visur kitur, kad vienas su kitu yra susiję. Ir tik šitais dalykais remdamiesi jie surašo informacinį pranešimą. Taigi iš tikrųjų tie informaciniai pranešimai buvo skirti mūsų valstybės vadovams, kadangi mes manome, ir aš esu įsitikinęs, kad pagal visus įstatymus apie vykstančius labai aktualius procesus, kaip „Mažeikių naftos“ privatizavimas, tranzito perėmimas, koalicijos kūrimas arba kiti dalykai, valstybės vadovai turi žinoti tam, kad priimtų reikalingą sprendimą, kad nebūtų padaryta žala. Byla paimta, buvo sudaryta darbo grupė. Aš pasakysiu, kodėl ji labai keista, todėl, kad vienoje pažymoje, apie kurią kalbėjau dėl Kauno termofikacinės elektrinės yra minimi mūsų pareigūnai, pokalbiuose konkrečiai nesakomas vardas, pavardė, bet yra daug faktų, pagal kuriuos galima taip tvirtinti tvirtai, o jeigu reikia, yra įrodymų, tai yra žmonės, nes ten dalyvavo tuose įvykiuose daug žmonių, kurie šnekės ir kurie kalbės. Iš tų žmonių dalyvauja toje pačioje darbo grupėje, kuri vertina, atitinka ar neatitinka teiginiai turimą informaciją. Kaip jūs galvojate, kaip jie įvertins tą informaciją? Subjektyviai ar objektyviai? [...] Ir per pusantros paros jie turėtų peržiūrėti apie 24 toms trijų bylų. Ar tai įmanoma, ar neįmanoma? Aš buvau komandiruotėje. Ketvirtadienį buvau iššauktas į Vilnių be jokios priežasties, viršininkas susitarė, kad penktadienį atvažiuosiu. Penktadienį buvau iškviestas tik vienai minutei, dviem minutėm pasakyti. ... (Negirdėti žodžių) Kas rengė šitas pažymas? Mūsų analitikai ... (Negirdėti) Klausykite toliau, jūs niekur šitą šeštadienį neišvažiuokite, nes jūs būsite visi reikalingi. Daugiau aš iškviestas nebuvau, nors to reikalavo mano pavaldiniai, kurie tą savaitgalį... su jais kartu dirbau, prašė. Nors tą savaitgalį, tas seminaras vyko Palangoje, aš buvau paprašęs ir gavęs leidimą pasilikti. [...] Man penktadienį iš ryto paskambino mokymo centras, kuris atsakingas už patalpas Palangoje, tu gal nevažiuosį į Palangą, gal tau

nereikalingas kelialapis, gal tu atsisakyk, mane iškviečia į Vilnių, šeštadienį būk Vilniuje, niekur neišvažiuok ir tuo pačiu metu aš sužinau, kad ten kaip sąmokslų teorijoje įvyksta susitikinėjimai. Aš negaliu šito patvirtinti, bet aš galiu pasakyti tik tai, kad aš buvau iškrapštytas iš tos Palangos, kad nebūčiau tenai tuo laiku.

Toliau. Prasidėjo mūsų realizavimas, pokalbis su žmonėmis, apie tuos pokalbius, be abejo, sužinojome. Bylos trečia savaitė mes neturime, mums sako, kad aktyvus tyrimas vyksta. Nevyksta, mes jos neturime, bylos, mums reikalinga byla tam, kad paėmus kiekvieną žmogų ir išnagrinėjus visų metų informaciją, ją įvertintume, eitume su jais kalbėtis. Mes jos neturime, mes negalime šitų veiksmų atlikti. Antras dalykas, prasidėjo spaudimai, nes mes užklausėme Trečiosios valdybos ir mes tęsiame apklausą žmonių. Aš manau, ne jums, aišku, teisti, aš esu kaltas, nekaltas, yra teisinis... Turėtų būti objektyvios kažkokios priemonės, tik ne Saugumo departamento dabartinės, kurios ištirtų mūsų „neteisėtą veiklą“. Prieš tai esu apdovanotas labai retai Saugumo departamente skiriama premija, atlyginimo dydžio, už Darbo partijos juodąją buhalteriją, vienintelis žmogus. O paskui tapau jau nusikaltėliu. Tai va.

Praktiškai tas tyrimas yra sužlugdytas šiuo metu. Mes galime tęsti darbą, mes galime vykdyti tolesnes apklausas ir mes galime priversti darbą iki pačio galo, ir galų gale kreiptis į teismą, o su visais kitais valstybės tarnautojais, kurie padėjo įtaką daryti, kurie padėjo spręsti šias problemas, atlikti prevencinius pokalbius, iš kai kurių, galbūt esant pagrindui, atimti leidimus dirbti su valstybės paslaptim, o kai kuriuos ir oficialiai įspėti. Darbas būtų atliktas gana didelis, ir aš manau, valstybei ypač reikalingas.

Dabar žala. Kokia yra padaryta žala? Aš turiu teisę kalbėti apie tai, taip, dėl mūsų nušalinimo. Tarptautiniu mastu kontržvalgyba labai glaudžiai bendradarbiauja su mūsų partneriais ir vykdo įvairias bendras operacijas. Dažnai mūsų pareigūnai važiuoja, dažnai atvažiuoja, dažnai turim užklausimų, mes turime pasitikėti vieni kitais. Kontržvalgybos vadovybės nušalinimas yra tai, kad jiems nežinant apie tai, kad iš tikrųjų galbūt čia įsikūrė kažkieno rezidentūra, priešiškos šalies, pačioje aukštumoje. Jeigu Rusijos televizija praneša, kad Lietuvos Respublikos kontržvalgybos vadovybė nušalinta ir iš karto rodo apie tai, kad šnipas pagautas, kuris dirba Lietuvai, tarptautiniu mastu, tai yra per kabelines ir per visa kita, tai aš manau, kad žala padaryta tarptautiniu mastu gana didelė. Kaip mumis pasitikės mūsų partneriai? Vidinė, tai yra grynai operatyvinė žala, darbui su žmonėmis, kurie iš tikrųjų rizikuodami savo likimu, aš nesakau, kad gyvybe šiuo atveju, tikriausiai nešaudu. Rizikuodami savo likimu padeda valstybei spręsti valstybės uždavinius, o ne kažkokių suinteresuotų grupių, finansinių grupių ar kitos valstybės – mūsų, Lietuvos valstybės, uždavinius. Jie bijo dėl savo likimo. Jie bijo dėl to, kad ta informacija gali tapti žinoma tiems, apie ką jie informuodavo. Todėl, kad mes nežinome dabar, kur yra byla, pas ką ji yra, kokioje formoje. Ir mes galime užtikrinti jų saugumą, praktiškai įsigyti naujų žmonių, arba dirbti su tais, kuriuos turime, pasitikėjimą atstatyti yra labai sudėtinga, sunku. Aš manau, kad čia padaryta žala, kuri bus atstatyta praėjus tik keleriems metams.

Trečias dalykas, man asmeniškai, mano šeimai, mano draugams žala padaryta didelė. Aš sūnaus neleidau į mokyklą dėl to, kad mokykloje vaiką vadina „Kurmiu“. Aš Lietuvos valstybei atidaviau viską, sąžiningai pradirbau, ir iš tikrųjų dalyvavau visose šitose operacijose, kurios yra skambios, kurių atveju iš tikrųjų, mano manymu ir mano įsitikinimu, buvo sustabdytos darytos žalos, už tai, likus 14 dienų iki pensijos, esu nušalintas. Be abejo, aš tikiuosi, kad teismas, vis dėlto mūsų valstybė yra teisinė, ir teismas sugrąžins man ir pensiją, ir mano garbę. Žala padaryta didelė. Įžanga baigta. KL. Ačiū jums. Aš noriu paklausti tokį dalyką dėl bylos, byla paimta buvo anksčiau ar kai jus nušalino?

ATS. Anksčiau, kada jūs paprašėte... Aš buvau Palangoje, davė nurodymą, ir ta byla buvo nunešta generaliniam direktoriui.

KL. Pas ką ji yra dabar, neaišku?

ATS. Nežinau, mes bandėme, vadovai mano bandė, aš su generaliniu direktoriumi nebendrauju, mano pareigos skyriaus viršininkas, aš tiesioginį viršininką turiu, bandė atgauti kelis kartus tą bylą, skambino, įėjus, darbo grupė, baigėte tyrimą, gražinkite bylą tolesniam tyrimui. Ji nebuvo gražinta, ji negražinta iki šiol.

KL. Bet aš teisingai supratau, tai buvo operatyvinė byla, taip?

ATS. Taip.

KL. Tai yra agentūriniai pranešimai? Gal kitaip – ten galima matyti šaltinius?

ATS. Tas, kas žino, tai tikriausiai gali matyti. Nes yra sistema, kaip apsaugoti šaltinius. Mes kada susitinkame su žmogumi, su šaltiniu, gauname iš jų informaciją, viską įforminame trečiu asmeniu, kad nesimatytų žmogus. Aš sėdėjau su savo trim draugais ir su jais gėriau ir kalbėjau apie tai, tai visiems aišku, kas jis toksai. Šiuo atveju yra kitaip. O išrašas iš šito operatyvinio pranešimo, gauto iš žmogaus, yra surašomas dar sudėtingiau, kad būtų sudėtinga jį atpažinti.

KL. TA prasme didelės baimės, kad būtų sunaikinta agentūra, nėra?

ATS. Didelės baimės, kad bus sunaikinta agentūra, tai nėra, bet yra baimė, kad žmonės patys bijosi. Jie nežino šito mūsų užtikrinimo.

KL. Ar reikia suprasti, kad kratos „Laisvajam laikrašty“ ar Drižiaus biure, kaip ten pavadinti, buvo jūsų pasiruošimas spręsti jūsų, kaip pareigūnų, klausimą, ta prasme ieškoti įkalčių prieš jus, pagrįstų ar nepagrįstų, dabar mes nežinom, bet ar tai susiję?

ATS. Man labai sunku atsakyti į šitą klausimą, aš manau, kad gal tai nesusiję, nes veiksmas buvo prasidėjęs, o gal tai susiję. Dar vieną faktą pasakysiu, kad iš tikrųjų sąmoningai buvo daroma ne krata, bet spaudimas, norėjimas kažką padaryti, pakenkti. Yra Antrojoje valdyboje skyrius, kuris dirba pagal KGB liniją. Vieną dieną, aš dienos neprisimenu, skyriaus viršininkui papasakojau apie tai, jis, tai buvo po darbo, penktą valandą iškviestas pas pavaduotoją Dainių Dabašinską, pas kurį buvo ir kitos tarnybos viršininkas. Jie turėjo mano asmens bylą. Vieno skyriaus viršininko, paprašė pasakyti, kodėl aš dirbu Saugumo departamente, kodėl aš nepraėjau visos procedūros, kuri priklauso visiems buvusiesiems KGB darbuotojams. Aš pagal įstatymą nepatenku į tuos KGB darbuotojus, aš mokinausi, bet aš nė vienos dienos nedirbau KGB. Kaip tai gali būti, jis turi būtinai pereiti, sugalvok ką nors, aš nežinau pokalbių detalių. Esmė yra ta, kad jau tuo metu, matyt, ieškojo kažkokio pagrindo tam, kad nušalintų.

KL. Kada tas įvyko ar ... (Negirdėti) tyrimui prasidėjus...

ATS. Man sakė, kad faktas įvyko dvi, trys dienos prieš kviečiant mane į komisiją pirmą kartą. [...]

KL. Ar jums žinoma, kokiais būdais VSD vadovybė, direktorius Pocius realizavo jūsų teikiamą informaciją? Jūs teikėte tarpinę kažkokią informaciją, rengėte pažymą, jis su jomis susipažino, gražindavo su rezoliucijom, be rezoliucijų? Ar jums žinomi būdai, kaip tą informaciją direktorius realizavo?

ATS. Kad ją realizuotų direktorius, man tokių būdų nežinoma.

KL. Ar jums žinomi informacijos nutekėjimo atvejai?

ATS. Taip, šitoje byloje yra galbūt trys ar keturi pokalbiai, kuriuose yra tiesiai šviesiai sakoma: nekalbėk, juk žinai, kad mūsų klausosi. Yra pokalbiai, bet aš daugiau negaliu nieko teigti, aš daugiau išvadų kitokių negaliu padaryti. Antras dalykas, kada mes dirbome pagal partijos juodąją buhalteriją ir aiškinomės, kaip yra finansuojama iš užsienio valstybių ofšorinių kompanijų, ir mes nustatėme tą, mes užklausėme kitų slaptųjų tarnybų dėl informacijos suteikimo. Apie tai, be abejo, sužinojo Jurgelevičius, sužinojo Jurgėlaitis, jie visi žinojo. Užklausimas atėjo, bet reikėjo važiuoti jį pasiimti būtent ten, išklotinės pinigų, iš kur ateina pinigai, kokie pinigai, kas juos nuiminėja, kur nuiminėja. Tuo metu, be abejo, šita kompanija labai stipriai domėjosi V.Uspaskichu, labai norėjo turėti jo atžvilgiu kompromituojančią medžiagą.

KL. Patikslinkit, ką turit omeny sakydamas „kompanija“?

ATS. „Dujotekana“. Todėl, kad arba reikia dalytis... (Balsai, negirdėti) Ir jie išsiuntė parvežti tą medžiagą į kitą šalį Trečiosios valdybos viršininką ir kitus kelis darbuotojus. Buvo paaiškinta tai, kad yra ir kitų klausimų, kuriais turėtų Trečioji valdyba kalbėtis, kitų klausimų nebuvo, jie paėmė tą medžiagą, parsivežė, ją gražino, tą medžiagą, po dviejų mėnesių, mums, valdybai, kuri atlieka tyrimą. Mes girdėjome įvairius, aš negaliu teigti, pokalbius ir susitikimus, ir kalbėjimus būtent apie finansavimą tos partijos. Versija tik viena, ją reikia įrodyti. Ir tai buvo pokalbiai ne kieno nors kito, o buvo pokalbiai Albino Januškos.

KL. Galiu patikslinti vieną dalyką? Jums šituose dalykuose, ką prieš tai sakėte, ką dabar sakote, mūsų partneriai iš kitų draugiškų tarnybų tarpininkavo? Gaudavot informaciją?

ATS. Taip.

KL. Jūs čia labai įdomiai paminėjot, jog tie pokalbiai buvo Januškos ir ieškant kažkokio kompromato prieš Uspaskichą. Tai kokio pobūdžio buvo tie pokalbiai Januškos ir kas ieškojo to kompromato prieš Uspaskichą?

ATS. Uždarosios akcinės bendrovės „Dujotekanos“ akcininkai, pagrindinė. Tai vienas dalykas, o ... (Negirdėti) pokalbiai tai, kad užklausę mes negauname tos informacijos iš savo partnerių ir žinome, kad ji yra departamente, žinome, kad mes tyrimą atliekam, o jie tai neatlieka, kita valdyba, kitos struktūros. Mums paaiškinimas vienas: Jurgelevičius komandiruotėje, o kitas atostogose, dėl to jūs negaunate, o mums darbui tai reikalinga. Ir po to mes...

[...]

KL. Jūs galite sukonkretinti Januškos pokalbius, su kuo, kokia linkme, man nereikia detalių, bet kokia linkme?

ATS. Januškos pokalbis su Stoniu. Reikia būtinai susitikti, turiu rimtą informaciją apie pagrindinį asmenį.

KL. Susijusį su finansais?

ATS. Taip.

KL. Kas taip sako, kad reikia susitikti?

ATS. Januška.

KL. Januška Stoniui, taip?

ATS. Taip.

KL. Noriu paklausti, ir tai pagal laiką sutapo, kai buvo parvežta pažyma? Tai yra informacija iš kolegų?

ATS. Būtent dėl to mes organizavome ir papildomus operatyvinius veiksmus, būtent taip. Ta informacija jau parvažiavo, mes jos negavome, o po to įvyko tokie susitikimai po kelių savaičių.

KL. Bet jūs pokalbių nežinote, susitikimai susitikimais, bet jūs nežinote temų pokalbių Januškos ir Stonio?

ATS. Kodėl? Ten nėra taip, kad laba diena, gal susitinkame? Yra kartais, kad pobūdis pats atsiskleidžia pokalbiuose, jo neužtenka. Bet sakau, yra, kada mes naudojame kitus operatyvinius veiksmus, kurių mes sužinojome pobūdį pokalbio, ne tai, kad Januška norėtų padėti Lietuvos valstybei, o atvirkščiai.

KL. Ta prasme jūs turite pakankamai pagrindo įtarti, kad tokia veikla, neskaidri veikla Januškos, kaip pareigūno, yra vykdoma?

ATS. Aš pasakysiu dabar, atsiprašau, aš kalbėjau, kad iškilo grėsmė ir kodėl jūs negaunate tos informacijos. Aš nepasakiau iki galo. Visa esmė sistemos sužlugdymas, kuri buvo kurta, tos sistemos smailiulyje stovi viens žmogus – Albinas Januška. Jis turi savo žmones Saugumo departamente, turi savo žmones Užsienio reikalų ministerijoje, turi savo žmones Prezidentūroje. Visa šita ne teismui, ne ikiteisminiam tyrimui, bet pakankamai tam, kad leidimą iš šito pono atimti, užtenka. Praktiškai visose pažymose, tose, kurios praeidinėja, kurias jūs norite gauti, ten yra apie „Mažeikių naftos“ akcijų pirkimą, pardavimą, derybas, kaip būtų keista, Lietuvos valstybės derybas vykdo pagrindiniai Vyriausybės atstovai, sudaryta darbo grupė ir papildomos derybos vyksta, kurių sudaro visai kita

grupė, tai paskui į juos kreipiasi ... (Neaiškūs žodžiai) ir visa kita. Tai yra daugiau negu keista, jisai dalyvauja, kiekvienoje pažymoje paminėtas žmogus Albinas Januška. Dar daugiau galiu pasakyti apie tai, kada jis susitiko su Januška, su Jakuninu Maskvoje, derino Januška...

KL. Derinu protokolui. Januška su Jakuninu?

ATS. Januška su Jakuninu prieš tai derino klausimus, ar aš galiu kalbėti apie ką? Pirma, kad tas žmogus, Viktoras Uspaskichas, Lietuvai vėliau ar anksčiau padarys žalą, [...] tai maišė jų projektams įgyvendinti, jie turėjo dalytis arba atimti. Reikia jam pasakyti, kad reikia būtinai imtis priemonių, kad to žmogaus Lietuvoje neliktų. Vienas dalykas. Antras, ar aš galiu kalbėti apie projektą 2K. Ir ten buvo kalba įvardinta toliau taip, viskas gerai, tvarka, darbas yra daromas, vykdoma ir ... (Negirdėti) kalbėjau. (Neaišku) Iš mūsų pusės būsim mes, iš kitos pusės bus „Severstal“. Tas „Severstal“, kaip rusiška kompanija, sako, negali čia ateiti, nes Lietuvoje kils skandalas. Gerai, jie sakė, „Severstal“ atstovai, jie sako, mes galime matyti kaip vokiečiai, kaip amerikoniai, kaip bet kokios kitos valstybės atstovai. Tai problemų jokių nesudarys. Kaip mes galime vertinti tokį pokalbį?

KL. Tai telefoninis pokalbis Januškos su Jakuninu?

ATS. Su Stoniu, o Januška Maskvoje, ambasadoje, ruošiasi važiuoti susitikti su Jakuninu.

KL. Ar galima patikslinti tokį dalyką. Aš specialiai galbūt paklausiu, kaip ne spec. tarnybos žmogus, o gal tai grynai verslo, pinigų reikalai ir panašiai? Ar jūsų medžiaga rodo, kad tai ne vien pinigai, bet kad tai iš tikrųjų nacionalinio saugumo ir valstybės reikalai?

ATS. Supratau. Čia labai geras klausimas. Iš tikrųjų mes daug esame apmąstę tai, kad specialiųjų tarnybų pats darbas keičiasi, pobūdis keičiasi, ne toks klasikinis, kaip būdavo anksčiau. Yra geležinė siena, čia jūsų žvalgyba, čia mūsų, paskui vieni kitus seka. Dabar yra ekonomikos rinka. Pinigai iš tikrųjų vaidina labai didelę rolę. Vien tik šitiems žmonėms praturtėti, aišku, tai yra svarbus momentas ir svarbus motyvas. Žala nacionaliniam saugumui, kuri šiuo atveju yra matoma, tai per tuos projektus, kur jie stengiasi įgyvendinti. Vienas projektas, tranzito perėmimas, pačių įstatymų neleidimas pataisos įgyvendinti, kuri tenai buvo, licencijos gavimas, saugumo sertifikatų gavimas. Ką tai reiškia, ką reiškia Lietuvai, jeigu mes atiduodame pačią pelningiausią geležinkelių atšaką į privačias rankas? Rusijos kompanijos... iš karto žala Lietuvai padaryta. „Mažeikių naftos“ akcijų pirkimas ir pardavimas, pirmas dalykas, niekas negali žinoti informacijos, tretis asmenys, kurie nėra susiję su pirkimo ir pardavimo akcijomis, su ... (Negirdėti) grupe ir turima informacija. Jau yra informacijos, kaip ir nutekėjimai, ir visa kita, jau yra daroma žala. Ir kodėl atsiranda kažkokia papildoma struktūra, o tikslas tos struktūros buvo toks pats, tik kažkokia forma, aš tiksliai negaliu pasakyti, jeigu būtų „Mažeikių nafta“ išigiję „Kazmunaigaz“, tai būtų atsiradusi tokia pati kaip papildoma „Dujotekana“ šalia „Mažeikių naftos“, ir būtų ji tokius milijonus dariusi, neduok Dieve, pinigai būtų skirti vėlgi šitai veiklai. Jeigu atstovauja rusų interesams šituose energetikos sektoriuose, jeigu bando pataisyti įvairias įstatymų pataisas, aš manau, kad žala nacionaliniam saugumui yra didelė.

[...]

ATS. Aš numaniau, mes numanėme apie visus šiuos veiksmus, tik nežinojome, kokie bus atlikti. Mes žinojome iš pokalbių, kad jie rengiasi vykdyti kažkokią akciją, kad atsuktų atgal. Daugiau nieko nežinojome, laukėme kažko, negalvojome, kad tai bus įvertinta taip. Paprastai, logiškai mąstykdami. „Respublikoje“ ... (Negirdėti) straipsnis, prieš tai aš esu nušalintas, Damulis „Lietuvos ryte“ pavadintas „Kurmiu“ ir t.t. Vyksta veiksmai. Toliau nušalinama vadovybė. Stonio laikraštis parašyta labai aiškiai, nurodyta kryptis, Saugumo departamentas, kai kurie pareigūnai, dirba partijai vienai ir viskas apsiverčia taip. Va štai „Kurmiai“, štai jie yra, viską sutelkti ta kryptimi, ir visi kiti įvykiai rodo tai, kad tai buvo žingsnis, Prezidento kreipimasis. Aš atsiprašau, kad vertinu, aš kaip saugumietis vertinu. Prezidento kreipimasis, šitie veiksmai, nušalinami šiais veiksmais, spaudos ataka, dar ji bus didesnė ir ne tik mūsų atžvilgiu. „Spaudos klubas“ vakar įvykęs, taip pat viskas yra susiję. Aš negaliu tai tvirtinti, bet aš darau tokias išvadas.

KL. Aš norėčiau pratęsti, jeigu galima. Aš tik vieno klausimo pusę paklausiau. Ačiū. Sakykite, kaip mes jau jūsų nuomonę sužinojome dėl tokio pareiškimo pasirodymo viešojoje erdvėje, ar tokie

pareiškimai gali pasirodyti kokiu nors saviveikliniu būdu? Kas sankcionuoja Saugumo departamento kokio nors turinio pareiškimo pasirodymą Saugumo departamento tinklapyje?

ATS. Tik generalinis direktorius.

KL. Tik generalinis direktorius.

ATS. Tik jo leidimu. Aš nežinau tvarkos, aš ne viską mačiau, bet šiuo atveju tik vadovas.

KL. Susieju jūsų atsakymą su žala, padaryta Lietuvos Respublikai dėl nušalinimo, kaip jūs sakėte, partnerių pasitikėjimo tarptautine plotme ir klausiu kaip patyrusio žmogaus, kas galėtų arba kas turėtų pradėti kokią nors tyrimą dėl VSD generalinio direktoriaus iniciatyvos tokį tekstą paskleisti viešojoje erdvėje, nes, mano supratimu, ir kaip jūs aiškinote, man atrodo, mūsų nuomonės panašios yra, tai yra Lietuvos kontržvalgybos sužlugdymas, partnerių pasitikėjimo sužlugdymas akyse ne metams ir ne dviem.

ATS. Tik parlamentinės kontrolės komisija, komitetas, aš nematau kitos institucijos. Aš ilgai galvojau, ką daryti, kada mane nušalino nuo pareigų mūsų vadovas, kur kreiptis, į teismą, nežinau, kokia jėga ten stovi. Ir kodėl viskas vyksta tam, kad išsaugotų. Projekto laukia „Rytų skirstomieji tinklai“, „Mažeikių nafta“ ... (Negirdėti) skaitau ir žinau, kad jie perims anksčiau ar vėliau. Telkiniai naftos Lietuvos, konkursai, aš nežinau, kur galima kreiptis, kur galima ieškoti teisybės. Nes, pavyzdžiui, aš tikriausiai atsakiau į klausimus, aš jau su žmona kalbėjau apie tai, kad jeigu laimi sistema, vietos Lietuvoje nėra, reikia važiuoti gyventi kitur. Nes nei versle, nei valstybinėje institucijoje, nei kitur tu nesurasi nieko. Nes tada įsijungia ir valstybinės institucijos prieš tave, ir įsijungia verslas prieš tave, praktiškai nieko nelieka. Kas atliktų šitą tyrimą ir nustatytų žalą, ir galėtų atlikti, tik parlamentinė kontrolės komisija. Būtina kontrolė. Norėčiau dar įsiterpti tai, kad didelė problema, ji išaiškėjo ir Pakso skandalo metu, ir visa kita, kad nėra nustatyta tvarka, kaip ir kada turi būti pateikta informacija, kuri surinkta departamente. Dažnai mes renkame ir turim labai svarbią informaciją, bet dedam į stalčių. Kam iš viso dirbti, nes jeigu surinkai, kaip aš savo skyriaus darbą suorganizavęs taip, kad kiekvieną savaitę aš raportuoju savo vadovui apie tai, kokie vyksta įvykiai, ir raštiškai jam pateikiu. Turėtų būti kažkokia forma. Negali nuo vieno žmogaus sprendimo priklausyti, duoti ar neduoti tą ar kitą informaciją, tai turi spręsti grupė asmenų. Koordinavimo komisija iš visų slaptųjų tarnybų, kokios čia yra, ar kas. Aš nežinau, turi būti ta tvarka nustatyta.

[...]

KL. Pakartojau pirmą sakinį, paklausiau vieno klausimo vieną pusę ir antrą. Antras klausimas. Sakykite, kokios buvo jūsų, jūs tyrėte tą dalyką dėl 2K projekto, ir kai matėte, kad projektas, turiu omeny visą departamentą, ypač Trečiąją valdybą, kad projektas pasirašymui paruoštas prastas ir jau yra Vyriausybės nutarimas, leidžiantis ministrai pasirašyti tokį dokumentą. Po to pažyma pasiekė Seimą ir jau tapo žinoma, ir ministras atsisakė kelionės pasirašyti tą sutartį, po to ji buvo perdaroma ir įgavo tokį bendro pobūdžio charakterį, be kažkokių išipareigojimų ir tada jau ją pasirašė. Kaip reagavo ir kas vyko tuo metu, nes praktiškai tokiu būdu buvo sužlugdyta užmačia, sakykime taip, arba plano dalis. Kokį jūs pastebėjote suaktyvėjimą bendraujant, kišimąsi ir įtaką iš jūsų anksčiau minėtų asmenų, nes tai yra tas pats tranzito klausimas?

ATS. Čia jūs kalbate apie tą pažymą, kuri buvo rengta prieš kelerius metus, aš Trečiojoje valdyboje kai buvau? Taip? Kuri buvo ... (Neaiškūs žodžiai) paskui buvo pasakyta, kad praktiškai supažindinta... (Neaišku) Aš prisimenu tai, kad mes ją parengėme ir atidavėme generaliniam direktoriui Laurinkui. O kaip vyko tas procesas, aš nežinau. Žinau, kad santykiai Januškos su Laurinkum tuo metu buvo itin geri.

KL. (Negirdėti) sakote, tuo metu...

ATS. Tuo metu, kada Laurinkus buvo generalinis direktorius. (Balsai, negirdėti) [...]

KL. Trumpai. Kieno susitikimai vyko Palangoje, kai jūs buvote?

ATS. Aš negaliu teigti, aš buvau iš Palangos atšauktas ir man buvo pasakyta, kad tu nevažiuok, nes gal tu būsi reikalingas čia, nors aš su šeima norėjau tenai pabūti. Ir tik po to aš išgirdau per „Sąmokslų teoriją“, mes jau tada įtarėme, kad ten kažkas vyksta, žinojau, kad generalinis atvažiuos, nes tik vėliau

generalinis nusprendė važiuoti. Tik „Šamokslo teorijoje“ aš girdėjau apie tai, kad ten vyko kažkokie susitikimai. Aš negaliu teigti.

KL. Jūs tik nujautėte, sugretinote?

ATS. Tik su prielaida.

KL. Bet generalinis buvo Palangoj?

ATS. Tuo metu taip.

KL. Tai palaukit, ten ką, yra kokio poilsinė ar kas?

ATS. Mokymo centras. Mokymo centro patalpos.

KL. Su gyvenamaisiais...

ATS. Taip.

KL. Turim omeny apie „Šamokslo teoriją“, kad ten... apie galimą susitikimą Januškos su Pocium, taip? Jūs tuo metu dar nušalintas nuo pareigų nebuvote?

ATS. Ne.

KL. Jūs vykdėte tyrimą, tam tikra prasme bylą jūs tęsėte vykdyti tuo metu? Ar jūs neturėjote galimybės?

ATS. Netgi neturėdami bylos, aš suorganizavau susitikimą su keliais žmonėmis, kad tas tyrimas tęstųsi. Mano pavaldiniai susitiko su vienu iš buvusių vadovų vienos geležinkelio įmonės. Kitas dalykas, taip pat ta pažyma apie spaudą, kuri dabar vyksta, kaip daroma įtaka spaudai, kas formuoja nuomonę. Ji buvo parengta ir pateikta. Trečias dalykas, mes užklausimą parengėm ir nusiuntėme, dar kol nebuvom nušalinti. Aš nežinau, aš negaliu daryti išvados, bet aš, žinodamas apie tai, kad aš nesu jokio nusižengimo padaręs, aš matau tik vieną faktą, dėl ko nuimti, dėl to, kad mes toliau netęstume tyrimų. Čia mano nuomonė, bet aš...

KL. Pabaigsiu tą klausimą dėl Januškos. Ar jūs gavote žinių, dėl ko, iš savo informacijos šaltinių, dar kaip pareigūnai, nenušalinti nuo pareigų, dėl ko Januška atsistatydino ir netgi pasitraukė iš diplomatinės tarnybos, kas ypač keista mums, politikams, pasirodė, nes čia didelė... čia jau didesnis žingsnis, negu patraukti iš...

ATS. Būtent, čia didelis rodiklis yra, bet kam reikėjo trauktis nuo diplomatinės tarnybos. Žinių apie tai, dėl ko ir kokios priežastys yra, mes nesame užfiksavę, todėl, kad tuo metu... šiuo metu yra sudėtinga fiksuoti, kadangi tai visiškai praktiškai... Bet kada prasidėjo jūsų tyrimas, kada prasidėjo straipsniai „Ekstroj“, jie būdavo įvardinti, šitie vaikinai labai labai bijosi. Aš susitikau su šitais vaikiniais, šitie vaikinai tai yra Januška ir Jurgelevičius. Šitą mes žinome. Nerašykite apie mane, apie tave viską sutvarkysim, mes nieko nerašysim, ir apie tuos vaikus nerašykite nieko. „Lietuvos rytą“ galiu sukontroliuoti pilnai, „Ekstros“ nelabai galiu. Organizuojam susitikimą...

KL. Tarp ko tas pokalbis vyko?

ATS. Tarp ko pokalbis? Stonys čia kalbasi su savo, pavyzdžiui, Jarmalavičius, viešųjų ryšių atstovas yra. Kalbasi su savo darbuotoju, kuriuo pasitiki, pagrindiniu akcininku, tarp savęs. Jie derina situaciją, ir su redaktorais kalbasi, su „Lietuvos ryto“ ir „Respublikos“, taip pat ir paskui susitikimai su „Ekstra“. Vyksta susitikimai, mes negalime, galiu pasakyti, mes prieš A. Janušką nenaudojame jokių operatyvinių veiksmų, mums užteko to, ką mes matėm nuošaly, mums niekas būtų ir neleidęs, mes ir neprašėme žinodami. O tie pokalbiai, kuriuos aš kontroliuoju pilnai, „Lietuvos rytą“, bet „Ekstros“ ne, tai čia yra su vyriausioju redaktoriumi.

KL. Sakykite, jūs pasakėte dabar, kad pradėjus dirbti komisijai, kai mes užklausėme pažymų, jūs parašėte pažymą apie žiniasklaidos vaidmenį...

ATS. Jau tyrimo metu.

KL. Tyrimo metu parašėte apie žiniasklaidos vaidmenį.

ATS. Taip.

KL. Žiniasklaidos vaidmenį. Suformuluokit, kokį žiniasklaidos vaidmenį, įtakoiant ką... [...]

ATS. Rusijos kompanijų atstovų įtaka Lietuvos žiniasklaidai.

KL. Jūs neseniai pasakėte, ir spaudoje bus dar daugiau, ir ne tik apie saugumą. Tokią tezę jūs pasakėte. Kas toje spaudoje bus ir ne tik apie saugumą?

[...]

ATS. Čia yra labai paprastai, kada straipsnis apie Damulį išėjo, kada straipsnis išėjo, Stonio pasisakymai, tai mes fiksavome susitikimus su vienos ar kitos spaudos atstovais. Tai jie ne šiaip sau atsirado, tie straipsniai. Stonio, „Lietuvos ryto“ redaktorius ir „Respublikos“ redaktorius. Pobūdžio mes nežinome, bet dėl ko, žinome, bet negalime tiksliai pasakyti, kas bus. Be to, buvo apie kai kuriuos komiteto narius kalbama, kad reikia kažką pastatyti į vietą. Tai irgi yra fiksuota.

[...]

KL. Ar tie asmenys infiltruoti kur, valstybės valdymo institucijose...

ATS. Aš kalbu, aš žinau, kad galbūt rytoj būsiu visiškai išmestas iš darbo, aš valstybės paslapties užsienio piliečiams ar kitiems Lietuvos piliečiams, kuriems nepriklauso, neatskleidžiu. Aš atskleidžiu komitetui, kuris vykdo kontrolę. Tai vienas ministerijos viceministras Naudužas, Ūkio ministerijos. Kodėl? Todėl, kad šita pareigybė yra susijusi su „Mažeikių naftos“ valdybos pirmininko pareigybe. Naudužas, būdamas ambasados darbuotojas, užimdamas gana aukštą diplomatinėje tarnyboje pareigas, grįžta į Lietuvą, užima daug žemesnes, nutraukdamas savo kadenciją, gaudamas daug žemesnį atlyginimą, jis daro. Yra ten spaudimas, mes per savo svertus paspaudėme, jis nenorėjo sutikti, galų gale sutiko. Yra pažyma apie šitą atvejį ir kaip tai įvyko.

KL. Palaukit. Ką tas ponas Naudužas sutiko daryti?

ATS. Tapti viceministru.

KL. Ir atstovauti tam tikriems...

ATS. Matyt. Kalba vyko taip, yra laisvas postas, kuris reikia, kad taptų mūsų, kažkas panašaus. Aš negaliu... Suieškokite kandidatūrą, jiems pasako tiesiai. Tam pačiam Stoniui, siūlomi vienokie ar kitokie variantai, čia ne, čia ne, čia bus susieta. Galų gale atranda ir visiems ji yra tinkama. (Kalba visi kartu)

KL. Čia patikslinti. Aš tikslinu grynai dėl teisinio pobūdžio. Jūsų turima informacija, reikia, kad šitas postas taptų mūsų, tai kiekviena partija užima postus, dalinasi (Balsai, negirdėti) Palaukite, mano klausimas, išklauskite. Ar šiuo atveju yra pas jus konkrečiai, iš viso bylos konteksto išeina, kad tas postas susijęs su materialiniu kitu suinteresuotu...

ATS. To pačio Naudužo?

KL. Ne. Jų interesais, Naudužo buvimo tame...

ATS. Nebūtinai. Savas žmogus. Jie įvardino taip: Eidukevičiaus nepaliekame, kadangi jis nekontroliuojamas, jis per daug dirba. Eidukevičius yra nepilnai jų kontroliuojamas.

KL. Vadinasi, iš medžiagos tai konkrečiai matoma, kad tai susiję būtent su verslo ar materialine...

ATS. Su interesų atstovavimu... kad jie galėtų įgyvendinti projektus. Dar norėjau pasakyti, nes tai yra aktualus dalykas, aš jį būtinai sakiau, kad pasakysiu. Tai parodo, kokia tai yra sistema, ir kiek ji yra stipri. Ministras Pirmininkas A. Brazauskas, procesas – „Mažeikių naftos“ akcijų pirkimas ir pardavimas. Tai nėra grynai susiję su Lietuva, tai yra susiję su Maskva ir su Londonu. Ir kad įvyko, kad ne „Kazmunaigaz“ nusipirko, nors jau buvo viskas iki galo... Kada įvyko pikas, kas pirks, tas ir tas, ir tuo metu Ministras Pirmininkas turėjo paskambinti Kazachijos Prezidentui Nazurbajavui ir pasakyti, kad va, nes Putinas pasakė, kad nesutinku, kad kazachai pirktų. Tai turėjo paskambinti ir pasakyti, kad mes vis tiek jums parduosim, tokį kaip patikimumo garantą. Tai buvo pasakyta pokalby Stonio su Ginaičiu. Ginaitis tai yra Algirdo Brazausko giminaitis, kaip tarpininkas, gal girdėjote, dieninis, naktinis tarpininkas. Jeigu jis taip elgsis, tai žinok, mes čia pasidėliojome ir mes jį nuimsime ir pakeisime. Yra parašyti žodžiai, ne juokais Stonys... Ginaičiui, tu jam pasakyk, kad jeigu jis taip toliau elgsis, tai mes pasidėliojame situaciją, mes jį nuimame. Kaip vertinti šitą? Tai žala didelė yra, įtaka jo labai didelė.

KL. Aš norėčiau grįžti prie tos temos 2K, jūs kaip tik tuo metu, rodos, dirbote Trečiojoje valdyboje. Prieš pat pasirašant sutartį, rodos, Balčytis buvo išvykęs į Maskvą, jau tą kitą variantą koreguotą, aš

staiga per televiziją pamatau pažymą, kuri, aišku, rengta jūsų Trečiojoje valdyboje, ir netgi rodo su grifu „Slaptai“. Tai jūs ėmėtės kokių veiksmų, tyrėte, nors daug laiko praėjo. Bet aš jums atvirai pasakysiu, mane labai suneramina, kai pamatai tokius dokumentus televizijoje. Tai vėl nutekėjimas iš saugumo. ATS. Be abejo. Mes jokių veiksmų nesiėmėme, tai ne man buvo spręsti, tai yra Saugumo departamento vadovų pareigos, kaip reaguoti, ir aš nežinau, kas nutekino ir kas kur darė, bet galite daryti išvadas patys. Ne tik šita pažyma, ir visi straipsniai, kurie buvo „Ekstroje“ apie „Mediantras“ ir prieš tai, ir dar po to, ir apie 2K, ir apie elektros energetikos sistemos, ten Prunskienė, ministrė, susieta ir visa kita. Tai praktiškai tos pačios Trečiosios valdybos pažymos.

KL. O gal būtų galima taip paklausti prie to, ką Seimo narys klausė. Gal jūs, dirbdami ir matydami šitą baisią situaciją valstybės, nebijau to žodžio, baisu darosi. Suprantate, mes esam geri žmonės, žinoma, čia reikia objektyviai tikrinti ir panašiai, bet kai išgirsti, tai nelabai smagu darosi. Tada gal jūs, pamatę, kad nesirealizuoja, gal jūs patys, na, ką, geriau tegul išeina į viešumą, gal žmonės sustabdys tą reikalą. Turiu paklausti tą dalyką, nepykite. Kažkada ... (Negirdėti) tai gal iš to išeinant taško. Aš ne tai, kad jūs tai darėte, gal jūs įtariate, kad gal žmonės taip galėjo padaryti?

ATS. Žinote, šita sistema, iš viso ... (Negirdėti) tokia didelė, kad jeigu tu nueisi su pluoštu dokumentų į kokią „Lietuvos rytą“, tai pateks ten, kur reikia, o ... (Negirdėti) Atsakymas aiškus. Kitas dalykas, iš karto tu būsi kaip žmogus, tavo likimas sužlugdytas. Net mes negalime leisti tokios minties, mes pradėjome normaliai jos realizaciją pagal visus mums leistinus įstatymus. KL. Jūs teigėte, kad tose pažymose dėl Kauno termofikacinės elektrinės figūruoja aukšti departamento pareigūnai. Kada jūs turite tokią informaciją, ar atskiru kažkokiu pranešimu jūs nesikreipiate į generalinį direktorių, į vadovybę pranešti, nes tai jau yra neordinarinis atvejis (Negirdėti) yra skandalas?

ATS. Ta pati pažyma buvo parengta ir pateikta. Ten gana ilga istorija, aš buvau atostogose, aš grįžau, kaip tik tas veiksmas ir pasibaigė. Pavadavo viršininką kitas pareigūnas. Jis matė visą šitą įvykį ir kreipėsi į tuo metu laikinai pavaduojantį, laikinai einantį pareigas Valstybės saugumo departamento generalinį direktorių Dainių Dabašinską. Yra užfiksuoti ir fiksuojami tokie dalykai, mes norime jus informuoti, kas vyksta, kas darosi. Galbūt geri, galbūt blogi. Ten dirbo Trečiojoje valdyboje pareigūnas, ten yra viskas suderinta, sakyta jiems nelįsti, nepadėti, nieko, nieko, už tai jiems bus kažkas padaryta, na, valstybei. Tuo viskas ir pasibaigė. Vėliau mes vis tiek tuo pagrindu surašėme pažymą, kadangi kada grįžo pavaduotojas, aš nežinau, bet čia vadovo nurodymu buvo surašyta pažyma, mūsų ir pateikta. Ir Kauno, kaip jie vadina regiono, Kauno apygardos skyriaus viršininkas, kuris dalyvavo, konkrečiai važiavo ten ir pats Dainius Dabašinskas, ir, matyt, kitas pareigūnas, aš su juo nekalbėjau, paneigė, kad ten kažkas buvo iš saugumo, nors ta medžiaga rodo, kad buvo ... (Negirdėti) Praktiškai Vilmantą Bieliauską paliko durniaus vietoje. Čia buvo, o čia nebuvo, ko čia šneki nesąmones. Aš su Kauno skyriaus viršininku kalbėjausi, kada vyko tie veiksmai, sakau, žiūrėkite, ką jūs darote, nes ten aiškiai, kada vyko konfliktas, labai didelis, ginkluota apsauga stovi viena prieš kitą ir čia visi, viena pusė turi pinigų ir kita, ir visur, kaip Kaune. Kaunas yra Kaunas. Kreipėsi į policiją, o policija atsako: jeigu bus abiejų pusių sutikimas, mes tada kišimės, priešingu atveju mes nesikišime, mes nei vieniems, nei kitiems ... (Negirdėti) O saugumas šiuo atveju įsikišo. Kas laimėjo, jūs žinote.

KL. Sakykite, kas iš aukščiausių departamento vadovų, apskritai kas žinojo, kad dėl „Dujotekanos“ ruošiami dokumentai paskelbti ją priedangos organizacija?

ATS. Man sunku atsakyti į šitą klausimą, aš nežinojau, kad mano viršininkas apie tai žinojo ir kad planas buvo paruoštas, patvirtintas viršininko, apie tai buvo pranešta Tekoriui, kiek aš žinau, bet aš pasakyti šito negaliu. Iš kitos pusės, kol mes neatliekam tokių išorinių veiksmų, kaip kreipimasis į teismą, arba ikiteisminės medžiagos atidavimą, mes galime atlikti ir viduje, valdybos viršininkui duoti tokie įgaliojimai. Jeigu kreipimasis dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, arba į teismą, arba kitaip, tai tada reikalingas generalinio direktoriaus sutikimas.

KL. Jūs užsiminėte apie sistemą, galima vadinti, valstybės užvaldymu, visokių yra terminų, tai jūs paminėjote VSD, URM, Prezidentūrą, Seimo nepaminiėjote.

ATS. Seimas ne, ten nėra tos informacijos, kad Seimo nariai, ypač aukšti, būtų kažkokie korumpuoti...

[...]

ATS. Yra keletas asmenų, keletas Seimo narių, kurie... Aš galiu pasakyti, vis tiek aš jau kalbu, aš nežinau, koks mano likimas bus, bet aš kaip išeidamas iš tos mokyklos, mokindamasis penketais, tais laikais labai gerai, gaudamas stipendiją, perėjau pragarą vien tik dėl to, kad buvau už tėvynę, už Lietuvą. Taip ir šiuo atveju. Ten minima Staponkienė. Yra pažyma apie ją. Seimo narė. Ten yra patarėjas Plusnys, kuris praktiškai ir gauna atlygį, pastovų atlyginimą iš Stonio ir t.t. O kiti žmonės epizodiški. Aš suprantu, kad Seimo nariai turi pilną teisę susitikinėti su įvairių finansinių grupuočių asmenimis, sprendžiant įvairius klausimus. Bet tai kad būtų panaudota kaip įrankis, mes tokių dalykų nesame užfiksavę. Mes būtume įforminę.

[...]

ATS. Aš nemanau, kad kažkurie Seimo nariai dalyvavo „Mažeikių naftos“ akcijų pirkimo ir pardavimo procese. Dėl tranzito perėmimo, tai, aišku, ten buvo įvairių dalyvavimų, o kuo baigėsi? Baigėsi tuo, kad padaryta buvo pataisa ... (Kalba visi kartu) Bet čia daroma visiškai per kitur, čia buvo per ministeriją tvarkoma.

KL. Tarp kitko, Seimas, jūs patvirtinsit arba paneigsit, čia labai svarbu, dėl to geležinkelio, dėl tos pataisos norėta buvo kitaip, o Seimas padarė taip, kad jiems nesigavo per Seimą.

ATS. Niekas nesigavo. Turiu aš savo nuomonę ir žinau maždaug kaip, bet faktas yra tas, mes labai džiaugiamės. Faktas yra tas, kad buvo užkirstas kelias, nors kaip jie įvardina, tai yra laikina, nes jie viską gali atsukti atgal.

KL. Dėl tos sistemos, jūs pats paminėjote ir ačiū jums už tai, kad jūs sakote: aš jau vis tiek kalbu. Tai jeigu vis tiek kalbate, tai gal galite ir daugiau atskleisti VSD, Užsienio reikalų ministerijos, Prezidentūros?

ATS. Matote, mes netyrėme VSD, mes neturime tokios teisės. Kas mus praeidinėdavo tiriant šitos įmonės veiklą ir jos akcijas. Mes netyrėme pačio Albino Januškos ... (Negirdėti) ministerijos įtaka, kaip ir kur ir kas daroma, nes mes vis tiek būtume negavę leidimo. Jis iššaukia dar didesnę bėdą, bet mums pilnai užtenka daryti išvadas, ką mes pamatėme dabar. Jūs pagalvokite, jeigu ateina į generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigas Užsienio reikalų ministerijoje dirbantis žmogus, kuris niekada nebuvo susidūręs su energetikos ir finansų kredito sektorium, ir jis paima šitą liniją kuruoti. Įdomu. Tuo pačiu metu A. Januška Užsienio reikalų ministerijoje organizuoja departamentą, kuris yra atsakingas už užsienio investicijas į energetikos sektorių, už energetikos sektoriaus nacionalinį saugumą ir dar kažkoks trečias. Viskas yra sulipę į vieną krūvą. Dar Trečiojoje valdyboje kada dirbau, aš negaliu dabar tvirtinti, nes tų dokumentų neprisimenu, bet ten yra byla, gana didelė, kelių metų tyrimo, būtent šitos pačios kompanijos, mes matydavome, kaip yra teikiami dokumentai pačiam Prezidentui? kai kas akcentuojama taip, kai kas neakcentuojama, kai kas yra įdedama į stalčiuką. Tai yra formuojama nuomonė ne tokia ir to pačio Januškos. Bet šito aš dabar negaliu įrodyti, nes aš tik prisimenu...

[...]

KL.. Sakykite, mane domina, jūs sakėte, kad jūs Darbo partijos, kaip čia pasakyti, juodosios buhalterijos byloje esate daug nuveikęs. Jūsų skyriaus byla ir apdovanotas dėl to, gavote premiją.

ATS. Taip.

KL. Keletas dalykų. Vienas dalykas, ar buvo šitos bylos tyrimo metu kokių nors nesusipratimų su vadovybe, ar jūs teikėte pažymas, teikėte informaciją, kada susiformavo šita byla iki tokio momento, iki tokios galimybės, kad būtų galima pradėti ikiteisminį tyrimą? Ar buvo kokių nors įtampų?

ATS. Apie juodąją buhalteriją, apie jos esamą vietą, apie 2005 m. pajamas, išlaidas, apie ofšorinių kompanijų finansavimą iš užsienio ir Europos Sąjungos pateikimo mes žinojome jau 2005 m.

gruodžio mėnesį. Piktumas ėmė tai, kad mums neleido jo realizuoti normaliai.
KL. Kas neleido?

ATS. Suprantat, kaip neleidžia? Mes pateikiame informaciją, mes sakome vadovui, mes viską turime, reikia pradėti ikiteisminį šiuo atveju, mes žinome, kur kas yra. Reikia pradėti. Vadovas ateina, dar ne.
KL. Kas yra vadovas?

ATS. Viršininkas eidavo pas aukštesnius vadovus. O paskui, gegužės mėnesį, susijus su kažkokiom aplinkybėm, greitai, greitai, staiga reikėjo viską tada per savaitgalį paruošti ir pateikti prokuratūrai. Aš nežinau, čia buvo keista. Nes informacija pas mus buvo jau seniai.

[...]

KL. Pagal jūsų priėjimus, pagal jūsų galimybes, ar jūs turėjote pakankamą liudytojų bazę?

ATS. Įrodymų bazę mes turėjome pakankamą. Tai pirmas atsakymas. Juodoji buhalterija... Tai įplaukos, pagrindinės įplaukos į kasą, taip pavadinkime. Vienas kanalas yra neaiškios kilmės kapitalas, kurį nustatyti labai sunku, tik mes žinome keletą ofšorų, iš kur jie atėjo. Atėjo iki ofšorinės kompanijos į banko sąskaitą, ir iš ten neteisėtu būdu buvo išimtinėjami ir vežami, arba grynais pinigais, arba per tą nelegalų bankelį, kurį ... (Negirdėti) Šitą dalyką įrodyti yra labai sudėtinga ir labai sunku, nors praktiškai mums ir nelabai reikia, kad mes paprasčiausiai žinotume. Mums jau aišku tai, kad yra neaiškios kilmės kapitalas, mes atėjome iki to, kad tai yra tikriausiai pinigai, susiję su tuo pačiu „Gazpromu“ ir asmenimis, kurie dirba ... (Neaiškiai kalba) Antras kanalas įplaukų į tą kasą tai yra grynai už, tas lietuviškai nuomilžis, „atkatas“ už Europos Sąjungos lėšas, už Europos Sąjungos lėšas. Įrodomoji bazė...

[...]

ATS. Mes turėjome pakankamai įrodomosios bazės, kadangi mes buvom 2005 m. gavę visą jų juodosios buhalterijos, ne juodosios, tos kasos įplaukas ir išplaukas, jau buvom nustatę šituos du kanalus. Ir pagal kelis epizodus Europos Sąjungos mes taip pat jau buvom nustatę, kad atskirai ikiteisminį tyrimą galima pradėti.

KL. Aš dėl ko klausiu. Sakote, jeigu nebuvo, tai mums svarbiausia nacionalinio saugumo prasme iš kur susiformavo ta, o antra, tai sprendimo priėmimo motyvacija. Nes pakankamai jau buvo parengta, nes jeigu pradėtas ikiteisminis tyrimas...

ATS. Taip.

KL. Aš noriu perklausti tą patį klausimą. Dėl sprendimo priėmimo laiko. Kas pasikeitė jūsų duomenų bazėje nuo to, kada jūs pasakėte, kad galima daryti, iki to laiko, kol vadovybė priėmė sprendimą daryti? Ir jūsų vertinimas, kodėl buvo laukiama ir kas paskatino greitai imtis sprendimo?

ATS. Man šitos priežastys nėra žinomos, paprasčiausiai aš visada turėdavau raminti savo pavaldinius, kurie dirba pagal šitą bylą, nes jauni vyrai nori greitai realizuoti, jie mato kaip teisininkai, kad jau įmanoma realizuoti. Aš nežinau šitos priežasties. Nežinau.

KL. Tai kodėl delsiama, o kas atsitiko, kad staiga buvo realizuota? Ar jūs turite kokių nors sąryšių su tuo, ką kalbėjote prieš tai, susijusių su bylom, susijusių su „Dujotekana“, ar čia negalima tokių paralelių rasti?

ATS. Nelabai čia, čia daugiau buvo susiję tikriausiai su Seimo Pirmininko posto praradimu. Aš negaliu šito įrodyti, bet tikriausiai su Artūru Paulausku.

KL. Ar iš to galima teigti, kad derinama kažkaip, arba informacija irgi?

ATS. Tikriausiai taip, nes su Seimo Pirmininku tai derino. Nežinau, bet aš taip manau, nes daug įvykių sutampa, kurie rodo, kodėl taip greitai reikia iš karto realizuoti, o iki to nereikėjo.

KL. Tai kas tada buvo Seimo Pirmininko?

KL. Leidimas Seimo Pirmininko...

[...]

KL. Yra parengta pažyma, kaip žiniasklaida paruošiama ir kaip ji vykdo užsakymus. Aš čia, aišku, dėčiau turbūt pagrindinius dienraščius mūsų ir aš įsivaizduoju, kad parengiama tai slepiasi vis tiek

finansavimas, nes drąsios kalbos ar kas nors, tai čia nieko. Įdomu, ar jūs turite duomenų, kas finansuoja ir kokiomis sumomis?

ATS. Finansuoja „Dujotekana“, ypač šiuo metu tai pasireiškė, ir tas jo pokalbis su savo dabar nauja žmona, Stonio, kad jau mane visiškai užkniso, kadangi liksiu be kelnų, kadangi susitarimas yra iki tam tikro laikotarpio, o paskui viskas iš naujo, nes yra, matyt, kitos jėgos, kurios norėtų. Kitas dalykas, prestižas ... (Negirdėti) Yra kalbama, yra ... (Negirdėti) sutarties sudarymą 200, 400 tūkst., reklamų užsakymų. Mes paprasčiausiai šito neišskyrėme ir nežiūrėjome giliau, nes jeigu aš nukreipsiu savo pareigūnus į konkretaus fakto tyrimą, jie nematys viso proceso, mes negalime, nors ir matome, kad kažkas yra...

[...]

KL. Aš suprantu, čia tik tas vienas epizodas, čia gal labai daug būtų pasakoti. Bet ar jūs esate susidūrę savo darbe su Rusija susijusių verslo struktūrų įtaka Lietuvos žiniasklaidai?

ATS. Aš supratau. Rusijos verslo struktūrų, su kai kuriais jų atstovais, taip? Tai mes pavadinkime taip: Viktoras Uspaskichas taip, nes toje kasoje yra 1 mln. 800 tūkst. per metus sumokėta... „Respublikai“. Taip, mes tai fiksavom.

[...]

KL. Tai iš to, kas vyko paskutiniu metu, kokia jūsų išvada, ar jie galėjo tokius vertinimus apie tuos asmenis pateikti, net ir žinodami tokią informaciją? Ar tie vertinimai buvo pateikti ir jums susidarė įspūdis, kad jie tikrai apie tą jūsų visą tyrimą ir apie kai kurias išvadas nieko visiškai nežinojo?

ATS. Man labai sunku pasakyti. Pirmas dalykas, nustatytos tvarkos nėra, mes prieš tai pačioje pradžioje kalbėjome, kad ji privalėjo būti, visa informacija turėtų būti analizuojama, įvertinama ir kur čia dirbame, čia nedirbame, pasakyta, o vadovai būtinai turi būti informuojami. Aš nežinau, ar jie buvo supažindinti, ar nebuvo, bet kad galėtų būti supažindintas Prezidentas apie Kauno termofikacinę elektrinę arba apie A.Januškos dalyvavimą „Mažeikių naftos“ akcijų pirkime ir pardavime, tuos dalykus, aš manau, kad ne. Aš manau, tai mano nuomonė, aš manau, kad nebuvo. Aš manau, kad nebuvo. Aš nežinau, galbūt žodžiu sakė, bet aš neįsivaizduoju tokios situacijos, kad būtų. Atsiprašau, sistema labai paprasta, yra Prezidentūra, yra patarėjai, patarėjus Užsienio reikalų ministerijai ir saugumui skiria Užsienio reikalų ministerija ir Valstybės saugumo departamentas, Dainius Dabašinskas ir Albinas Januška. Šie žmonės. Visa informacija, kuri turi patekti Prezidentui ant stalo ir būtų sprendžiami klausimai, eina per šituos žmones, per šitą filtrą. Kaip gali tokia informacija, kuri pati pakenktų šitiems asmenims, atsidurti čia, neįsivaizduoju.

KL. Tada papildomas klausimas. Bet mes žinome, kad prieš savaitę, kai jus jau nušalino ir buvo komisija, kai dirbo, tai generalinis direktorius buvo nuėjęs pas Prezidentą. Ir po to išėjo dekretas dėl kreipimosi į Konstitucinį Teismą.

ATS. Aš galiu pasakyti Stonio žodžiais. Su Prezidentūra viskas yra pas mus gerai, su Užsienio reikalų ministerija dabartiniu metu yra dar geriau, negu buvo iki tol. Daugiau mes netyrėme, nežiūrėjome, kaip eina mūsų pačių, tų žmonių, Januškos arba mūsų pačių darbuotojų veiksmai... (Negirdėti) darbas, čia ne mūsų, neleistų mums niekas to atlikti...

KL. [...]. Ar iš to, kas buvo viešuosiuose ryšiuose po to, jūs susidarėte įspūdį, kad generalinis direktorius koku nors būdu informavo apie tai, kas vyksta, kas čia tiriama, ar ne? Kitaip sakant, koku mastu generalinis direktorius dabar yra įsivėlęs į visą šitą, jau grupės nariu tapęs? Grubiai sakau.

ATS. Jūs tikriausiai ... (Negirdėti) Aš sakau, mes netyrėme, jūs geriau už mane žinote, kas valdo Saugumo departamentą. Šitos kalbos, mes iš savo šaltinių, slaptų bendradarbių jau pradėjome gauti, ir kadangi man ministerijos priklauso, iš ministerijų gauti, kas ten pas jus darosi, kas valdo. Pasakymas vienas – Januška per savo žmones – Jurgelevičių ir Dabašinską. Pocius yra tik statytinis. [...].

KL. Kadangi vis tiek jau mes perėjome per kai kurias institucijas, tai aš vis tiek negaliu nepaklausti, kadangi mūsų santykiai su Prezidentūra, kaip institucija, dabar ypatingi, tai vėlgi, atsiremiant į tuos Stonio žodžius, kad su Prezidentūra šiuo metu viskas gerai, o su URM'u dar geriau. Tai...

ATS. Dar geriau, negu buvo iki tol.

KL. Tai pirmiausia apie Prezidentūrą. VSD turi savo deleguotą atstovą poną Ladygą, taip?

ATS. Taip.

KL. Ar šitas žmogus VSD klausimais konsultuoja, išskyrus tuos atvejus, kai ateina Pocius, kai ateina Pocius, tai yra tarpininkas tarp Prezidentūros ir VSD?

ATS. Taip.

KL. Ar jūs gavote informacijos, operatyviniu ar kitu būdu, kad jis yra įtakojamas taip pat, kad jis nėra objektyvus, kad jis vykdo tik nurodymus?

ATS. Ne, mes informacijos negavome, bet mes ir taip žinome, kad jis pilnai yra priklausomas nuo Dainiaus Dabašinsko, nes yra jo viršininkas. Jo karjera, jo ateitis ir visa kita. Jis dažnai būna kabinete ir dabar ypač tariasi, kalbasi. Tik tiek, kad mes...

KL. Ir kitas dalykas, ar yra dar iš artimų patarėjų Prezidento aplinkoj žmonių, kurie galbūt tiesioginius ryšius turi su Stoniu arba Stonio per kitus asmenis yra įtakojami?

ATS. Viena labai įdomi savybė, aš nežinau, nes ten yra ... (Negirdėti) buvęs žvalgybos darbuotojas ... (Negirdėti) Stonys, dažniausiai stengiasi bendrauti per tarpininkus. Tarpininkas tiesiogiai bendrauja su A. Januška, tai praktiškai jie labai dažnai tariasi apie visokius dalykus, bet paskui visi veiksmai vyksta būtent per tarpininkus. Ir kitas dalykas, Prezidentūros, ypač patarėjų Prezidentūros ir ypač tų ryšių, kaip Januškos ir mūsų darbuotojų, mes netyrėme, nes mes negalime tirti šito, mes turime leidimą gauti.

KL. Supratau. Ir antras – URM'as.

KL. Atsiprašau, čia patikslinimas ar klausimų ratas?

KL. Patikslinimas. Užsienio reikalų ministerijos pareigūnai, kurie liko po Januškos, ar reikia suprasti, kad jis pasitraukdamas paliko naują tarpininką?

ATS. Aš nežinau, mes dabar neseniai fiksavom, kad jis išėjęs, nebūdamas pareigūnas diplomatinėje tarnyboje, buvo sprendžiamas klausimas vieno tokio iš Rusijos piliečio Jomino vizos gavimo dėl įvažiavimo į Airiją, to Jomino vaikai turi pilietybę ir ten gimę, žmona gali, bet jo pačio neleidžia įvažiuoti, aš nežinau kodėl. Šitas klausimas dabar truputį yra sustojęs, kadangi tas žmogus, kuris sprendė, yra išėjęs iš darbo. Bet buvo pasakyta taip: jis paskambins ambasadoriui Šidlauskui, kuris toliau tęs tą darbą. Vadinas, jis dar įtaką turi. Tokia išvada.

... Čia Stonio pokalbis...

ATS. Taip, Stonio pokalbis.

KL. Aš trumpai. Jūs ten buvote užsiminęs dėl koalicijos formavimo. Gal tada trumpai įvertinkite...

ATS. Koalicijos formavime pagrinde buvo kalbama apie tai, kas koku taps ministru, kas taps Ministru Pirmininku. Derinimai buvo bandomi daryti per Ministrą Pirmininką, per tą naktinį ... (Negirdėti) tarpininką Algirdo Brazausko, kad taptų būtent tokie žmonės, kokie reikalingi, ir pagrindiniuose kertiniuose postuose Ūkio ministerijos ir Susisiekimo ministerijos jie stengėsi įvairiais būdais, kad taptų jų žmonės. Toje pažymoje būtent apie tai yra...

KL. (Negirdėti) Dabartinė koalicija?

ATS. Vyriausybė.

KL. Ir tapo ar ne?

KL. Kieno žmonės?

ATS. Lojalūs...

KL. Kam?

ATS. „Dujotekanoi“.

KL. Išeitų, kad lojalūs „Dujotekanos“ žmonės per Brazausko...

ATS. Per Brazauską buvo bandoma, kadangi...

KL. Palaukite, per tą dieninį naktinį, kaip jūs sakote.

ATS. Taip.

KL. Taip jūsų pavadintą, įtakoja dabartinį premjerą. Tokia grandinė yra?

ATS. Ne. Grandinė keitėsi, nes jūs už mane geriau žinote, kaip vyko koalicijos formavimas, vieną dieną taip, kitą dieną kitaip. Jie dirbo dvigubai daugiau, negu jūs formavime...

Per Brazauską buvo bandoma prašyti, kad žmogus iš tikrųjų yra didelės pagarbos simbolis, jo žodis daug ką reiškia, ir prašoma, kad užtartų vieną kitą žmogų Ministras Pirmininkas, bet buvo kalbama ne apie Kirkilą. Gerai. Jisai bendrauja dabartiniu metu su ūkio ministru Navicku per Staponkienę arba tiesiogiai kartais, turi tam... Aš negaliu pasakyti, kad buvo padaryta įtaka ir tos įtakos metu gautas kažkoks produktas, jiems naudingas, Lietuvai žalingas, kadangi dar to produkto nėra. „Rytų skirstomųjų tinklų“ privatizavimas yra vienas iš stambiausių projektų, kurie bus... Šiuo atveju mes matome tai, kad yra derinami kai kurie klausimai dėl vicepirmininko, viceministro, dėl kitų klausimų, yra derinami...

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.18)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. lapkričio 8 d.

18 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...]

KL. Gal jūs pats galite pakomentuoti, nes jūs pats nekommentavote viešumoje, todėl mums ir sunkiau susidaryti įvaizdį, kodėl iš tikrųjų, kaip jūs pats vertinate, galbūt taip aš suformuluočiau, tą patį susidomėjimą jūsų pavarde, kas liečia Valstybės saugumo departamentą, ar tai pagal jūsų darbą iš dalies suprantu, kai dirbote Prezidentūroje, o paskui kai URM'e, ar tai pagal jūsų tiesiogines pareigas tas tamprus ryšys reikalingas buvo, ar ką, ar pikti liežuviai tai daro? Tiesiog jūsų bendrą požiūrį bendram fonui, o paskui jau konkretesni klausimai kolegų.

A.JANUŠKA. Iš tikrųjų aš užsienio politikoje ir nacionalinio saugumo srityje turbūt dirbu nuo 1990 m. kovo 11 dienos. Tai jau daug metų, dabar pirmą kartą mėnesį laisvas. Iš tikrųjų susikūrė tokia situacija ir aš mačiau, kad Seimo nariai vertina kaip labai įtakingą asmenį, nors dabar bedarbių. Kodėl taip yra ir kas dabar atsitiko, iš tikrųjų aš manau, kad galbūt buvo kažkokių klaidų ir visko. Visko buvo turbūt. Esmė yra, kad stengiausi visur būti aktyvus. Žinoma, daug kas liko iš to darbo Prezidentūroje. Tačiau, be abejo, tai, kas dabar ir perskaičiau spaudoje tokių kai kada iš tikrųjų skaudžių dalykų, ir dauguma iš jų yra netiesa. Tai ir apie įtakas, ir apie ryšius, ir buvau apkaltinas, kaip turintis specialius ryšius su Kremliumi, ir buvo nagrinėjamos seksualinės orientacijos. Aišku, tai yra nemalonu ir pačiam. Vaikai yra studentai, aišku, visa tai turi savo pasekmes. O jeigu dabar pereičiau konkrečiau, tai, aišku, yra dalykai, pirmiausia galbūt pradėkime nuo tų dalykų, kurie vienaip ar kitaip buvo pasirodę dėl tranzito dalykų ir 2K projektai, ir kiti. Aš nežinau, ar komisijai man reikia aiškinti dabar 2K situaciją, kokia ji buvo ir kokioje situacijoje dirbom su Valstybės saugumo departamentu, tai trumpai tik, jeigu bus reikalas, galiu paaiškinti. Aš manau, kad iš tikrųjų tas 2K projektas, aš dar kada dirbau Prezidentūroje, jis seniai buvo paskelbtas, buvo paskelbtas Lietuvos ir Rusijos verslininkų prezidentų Lubio ir Volskio tuo metu, jis nebuvo įgyvendintas ilgą laiką, nes mes nesugebėjome susitarti su Rusija dėl paties dokumento teksto, ir pernai vis dėlto mums pavyko daugiau mažiau susitarti. Iš tikrųjų tai yra unikalus dokumentas kažkuria prasme, nes jis kalba apie specifinį bendradarbiavimą tarp Kaliningrado ir Klaipėdos. Jis yra neįgyvendintas, nemanau, kad jis atnešė žalos, jis kol kas neatnešė naudos, galbūt atneš, priklausys nuo to, kaip seksis mums derybos

toliau su Rusija. Unikalus yra tuo, kad yra išskirtinės sąlygos susitarime su Rusija Klaipėdos uostui, kurios yra neįgyvendintos. Išskirtinės sąlygos, palyginti su Latvijos ir Estijos uostais. Mes norėjome siekti dar daugiau, tačiau Rusijos pusė nesutiko, nes jos įsipareigojimai, stojant į Pasaulio prekybos organizaciją, neleidžia jai daryti preferencijų kitų valstybių uostuose, palyginti su Latvijos ir Estijos. Taip kad iš tiesų, ką mes norėjome pasiekti, nepasiekėme, tačiau bendra situacija yra, kad yra galimybė, potencialas tai įgyvendinti. Dėl pažymų, kurios buvo minimos, aš iš tikrųjų nesu matęs, tai buvo dar iki manęs. Aš tada dirbau ministerijoje, arba Prezidentūroje, nežinau, kada tos pažymos buvo svarstomos. Bet aš nebuvau sekretorius, nebuvau atsakingas už tuos dalykus, aš buvau ambasadorius specialiesiems pavedimams ir daugiausia mano buvo Rytų politika, bet ne tranzitas. Po to, aš dabar taip negaliu tiksliai pasakyti, mes buvome susirinkę pas ministrą, tikrai, ir buvo diskusija. Aš taip suprantu, atsimenu, lyg tada buvo ir Pociūnas, diskutavome, tačiau nebuvo esminių prieštaravimų tam projektui, kuris buvo paruoštas ir suderintas paskui. Tai čia tiek dėl 2K. Tačiau iš tikrųjų aš manau, kad tas 2K projektas tai yra iš tikrųjų perdėtai dabar eskaluojamas. Rimtesnės problemos buvo bendradarbiaujant mums su Valstybės saugumo departamentu Užsienio reikalų ministerijoje, kitos. Svarbiausia, pirmiausia tai buvo visa tematika, susijusi su tranzitu, karinis tranzitas. čia nebuvo apie tai kalbos, galbūt neverta liesti. Ypač buvo daug problemų, Rusijos spaudimą turėjome dėl žmonių tranzito. Tada, jeigu kas pamena, buvo sudaryta speciali komisija Lietuvos ir Rusijos, kurioms vadovavo Kirkilas ir Rogozinas. Sunkiai, sunkiai, tačiau mums pavyko sutvarkyti šitą reikalą taip, kad Lietuvos interesai būtų apginti. Aš tuo metu dirbau Prezidentūroje ir daugiau tokios strateginės priežiūros prasme mes su Prezidentu, kiek galėjome, žiūrėjome, kad nebūtų pažeisti Lietuvos interesai. Ir Prezidentas buvo paskyręs tuo metu komiteto pirmininką Kirkilą specialiu įgaliotiniu šioms deryboms.

Kur kas rimtesnė problema jau man dirbant buvo iškilusi dėl prekių tranzito, kada Rusijos pusė susigriebė, kad yra problemos ir kada stojant mums į Europos Sąjungą iš esmės reikėjo įvesti europinius standartus ir Rusijos pusė iš karto pradėjo derėtis, kaip prisimenat, kadangi Kaliningradas turi išskirtinę poziciją, išimtį šitą, pasakykime taip, kryptį iš bendros Europos Sąjungos tvarkos ir iš esmės įvesti specialų koridorių tarp dviejų Rusijos dalių per Lietuvos teritoriją. Buvo labai sudėtinga mums šitoje situacijoje dirbti, neturėjome palaikymo Vyriausybėje, neturėjome palaikymo iš Susisiekimo ministerijos, iš geležinkelių, kurie galvojo, ir aš manau, kad iki šiol yra žmonių, kurie galvoja apie tai, jog pinigai yra svarbiau už principus valstybės, ir buvo keletą kartų iš esmės Vyriausybėje priimti sprendimai, kurie mus vertė derėtis su Rusija, Europos Sąjunga dėl specialių sąlygų. Mes manėme, labai aiškiai Užsienio reikalų ministerijoje ir Valstybės saugumo departamente, jog negalima sudaryti išimties tik Lietuvai derybose su Rusija dėl tranzito į Kaliningradą. Ir viskas baigėsi tuo, kad mes iš esmės buvom pralaimėję Vyriausybėje savo pozicijas, tačiau per savo kolegas Seimo narius, Užsienio reikalų komitete mes paruošėme, Užsienio reikalų ministerija, taip pat ir aš, mes paruošėme Seimui deklaraciją, kuri buvo priimta ir kuri iš esmės uždarė šitą klausimą, problemą, palikdama Lietuvą visgi europinės integracijos srityje, o ne išimtinės tranzito problematikos su Rusija srityje. Tai antras dalykas.

Trečias dalykas, ir čia, beje, buvo, aš skaičiau, kažkas iš VSD, manau, kad aš žinau, kas, žmogus, kuris šiuo metu išėjo iš VSD ir dirba „Rubikone“, yra nuleidęs informaciją apie tai, kad VSD man ir ministrui yra perdavusi pažymą dėl konkrečiai vieno geležinkelio žmogaus Senutos susitikimo su Rusijos diplomatu, aš dabar neprisimenu tiksliai. Taip, tai yra buvę ir ne vieną kartą, čia tik kažkodėl šitas žmogus paminėjo vieną pažymą, nežinau, kodėl jis ją paminėjo, specialiai. Be abejo, tai buvo nuolatiniai mūsų kontaktai, aš matydavau, mes dirbom labai glaudžiai šitoje srityje. Ta pažyma nebuvo padėta į stalčių Užsienio reikalų ministerijoje, kadangi ji iš viso nebuvo Užsienio reikalų ministerijoje. Tokios pažymos yra paskaitomos ir pasiimamos, jos grįžo atgal į VSD. O šiuo konkrečiu atveju ir kitais atvejais tai buvo kalba iš esmės apie tai, jog kada mes derėjomės dėl prekių tranzito, mes žinojome, su kuo mes dirbame, tai yra ir konkrečiai šitas asmuo, kuris iki šiol tebedirba geležinkeliuose, aš manau, kad yra ir daugiau, kurie buvo nusiteikę, kad geležinkelių pelnas,

maksimalūs pervežimai yra jiems svarbiau, o patikrinimas, kuris šiuo metu yra vykdomas pagal europinius standartus Kybartų stotyje, jiems yra nepriimtinas, nes trukdo tranzitui. Šitie žmonės, iš tikrųjų mes žinojome, kad jie susitikinėja ir veda dar separatines derybas su Rusija. Taip sakant, tų pažymų pasekmė yra tokia, kad mes žinojome, su kuo dirbame, ir iki šiol tie žmonės ten tebėra. Kita problema, kuri buvo iškelta ir vėl, matyt, tų pačių žmonių diskutuojama, kad vienaip ar kitaip aš įtakojau Stonio gavimą licencijos pervežimams. Aš galiu pasakyti, kad taip tikrai nebuvo. Pirmiausia todėl, kad vėl čia buvo ta pati problema, mes rimtai dirbom su liberalizacija, kuri šiuo metu egzistuoja ir kuri iš esmės nuo 2006 m. sausio pilnai turės būti įgyvendinta Europos Sąjungos ribose, pervežimų. Mes manėm, kad iš tikrųjų tai yra geras dalykas. Tačiau Kaliningrado pervežimai turi savo problemą ne tiek nacionalinio saugumo prasme, kiek ekonomine prasme. Ekonominė prasme, deja, mes negalėjome argumentuoti Europos Sąjungoje, turėjome rasti kitus argumentus ir mes juos suradome, nežiūrint to, kad Susisiekimo ministerija nebuvo labai lengvai įtikinama šitais klausimais. Mes suprantam, kad Lietuvos geležinkeliai, kol jie yra nerestruktūrizuoti, tai yra mažiausiai turbūt paliesta reformos sritis. Jeigu mes įleisime pervežėjus, nesvarbu, vežėjus iš Rusijos ar iš Vokietijos, tai yra Lietuvos geležinkelių bankrotas, nes iš esmės Lietuvos geležinkeliai gyvena iš tranzito į Kaliningrado sritį, tai yra jų pagrindinis pelnas ir jiems visiškai nenaudinga vežti į Klaipėdą. Čia yra tokie paradoksali dalykai, kai uosto interesai ir geležinkelio interesai nesutampa. Ir todėl, suprasdami šitą, tai biudžeto klausimas, mes įtikinome Europos Sąjungą išimti šitą kryptį iš liberalizacijos, mums buvo labai sunku įtikinti ministrą, kad jis važiuotų ir įtikinėtų, teko mums važiuoti dažniausiai ir galite paklausti ambasadoriaus Martikonio, kiek teko padėti pastangų, kad šitas reikalas būtų vienaip ar kitaip sutvarkytas. Buvo priimtas taip pat ir Užsienio reikalų ministerijos iniciatyva įstatymas Seime, kuris iš esmės uždarė šitą kryptį nuo papildomų pervežimų. Ir mes, suprasdami, nes buvo išduotos kelios licencijos, tai yra tas licencijas turėjo Lubys ir dar viena ar dvi įmonės, mes sakėme, kad geriausiai, kad nebūtų išduodama jokių pervežimo licencijų ir ministras Valionis bendrą poziciją yra išdėstęs Vyriausybės ar strateginiame, ar Vyriausybės posėdy, kuriame pasakė aiškiai, kad mes einame su šituo žingsniu, bet tai reiškia, kad mes neduodame daugiau licencijų niekam. Tokia buvo mūsų pozicija. Deja, Vyriausybei tada pirmininkaujant Brazauskui ir būnant ministrui Čėsnaui buvo pritarta, tačiau šito nutarimo nebuvo laikomasi ir vis tiek licencija buvo išduota. Mes suprantame, kad ministrui Čėsnaui buvo sudėtinga, jeigu buvo viskas pagal įstatymus daroma. Turbūt jam buvo sunku neišduoti, tačiau vis tiek buvo Vyriausybės nutarimas ir aš manau, kad reikėjo šito laikytis. O kažkokie įtarinėjimai, kad Januška iš užpakalinės sėdynės ar iš kažkur vedžiojo ministro Čėsnos ranką, manau, yra nesąžiningi ir tai, kas skleidžia, tie asmenys, manau, elgiasi nesąžiningai. Tai dėl tranzito tiek.

Dėl energetikos. Dėl energetikos tai irgi Prezidentūroje šituo klausimu turėjau daug reikalų ir stebėjau, ir aš iki šiol galvoju ir tada galvojau, kad yra labai daug netvarkos mūsų Ūkio ministerijoje, ir pradėdant tais dalykais, kada mes žinojome, kad mūsų Lietuvos energijos tuometinis vadas Dangiras Mikalajūnas, kaip dirbo ir pardavė visą elektros energiją ir po to išėjo iš ten. Buvo Čiubaiso atstovu Gruzijoje ir šiuo metu yra Čiubaiso atstovas, dešinioji ranka, kuris važinėja po Rytų Europą ir supirkinėja visą Rytų Europos energetiką Čiubaisui. Tai yra buvęs mūsų „Lietuvos energijos“ vadas ir iš esmės nežinau, ar ten daugiau kas pasikeitę nuo tų laikų. Ir mes, Užsienio reikalų ministerija kartu su VSD galvojome, kad reikėtų įvesti kažkokią didesnę tvarką šitoje vietoje ir padarėm ir galų gale su ministro Valionio pagalba įgyvendinta reforma Užsienio reikalų ministerijoje, įkurti padaliniai, kurie iš tikrųjų, aš manau, ir ateityje galvos apie valstybės politiką, o ne tik apie atskirų asmenų privačius interesus ir taip toliau. Aš manau, kad ir šiuo metu Ūkio ministerijoje nėra gera situacija, yra daug žmonių, aukštų pareigūnų, kurie mąsto, jog, tarkim, konkrečiai su lenkais yra neįmanoma dirbti. Daug projektų yra neįgyvendinta. Ir tas pats dabar vyksta, matosi ir su atominė elektrine, kada lenkai nėra kviečiami labai aiškiai ir drąsiai, išskyrus galbūt Prezidentą ir Ministrą Pirmininką.

Esminės problemos ir esminiai nesutarimai, jie buvo ir, aš manau, išlieka. Tai dėl energetikos strategijos. Mes niekada nesutikome su ta strategija, kurią rengė Ūkio ministerija. Mes jau pabaigoje,

išeinant aš dar pasirašiau keletą raštų Ūkio ministerijai, kur mes prieštaravome jų parengtai energetikos strategijai. Aš žinau, kad ir Seime buvo alternatyvių projektų. Mes manome, kad visi tie projektai, kurie buvo rengiami, jie iš esmės nesprenžia mūsų sujungimo su Vakarais klausimo, o yra daliniai, kompromisiniai ir iš esmės niekaip neatpalaiduoja, netgi strategijoje, tolimoje, neatpalaiduoja mūsų nuo Rusijos įtakų. Ir aš manau, kad galbūt dabar, kada jau ir Užsienio reikalų ministerija gavo šiek tiek daugiau galimybių, ir ambasadorius Česlovas Stankevičius dabar produktyviai dirba šitoje kryptyje. Aš nežinau paskutinių dalykų, kokie yra susitarimai, tačiau galbūt mums pavyks parengti Lietuvos energetikos strategiją, kuri būtų susieta su integracija į Vakarus. Tas pats liečia ir tai, kiek aš esu dirbęs, kiek mes rengėmės Europos energetikos strategijai, niekada neturėjome bendradarbiavimo gero, nuo mūsų buvo slepiama informacija ir reikėtų čia pasikviesti, jeigu manim kažkas netiki, URM'o pareigūnus, kurie dirba šitą, kurie galėtų jums paliudyti ir papasakoti, kiek buvo problemų pristatant ir paruošiant Lietuvos energetikos strategiją Europai.

[...]

KL. Kitas klausimas dėl „Dujotekanos“. Ar ji atitiktų tokį standartinį, tipišką apibūdinimą priedangos organizacijos, turiu omeny Rusijos specialiųjų tarnybos priedangos, jūsų vertinimas?

A.JANUŠKA. Iš tikrųjų Piotras Vojeiko ir aš, manau, mes žinome, mes dirbome, dar iš saugumo patarėjų laikų žinoma, kad jis iš tikrųjų yra vienas iš žmonių, kuris turi ryšius iki šiol, tų ryšių jau nelabai ir slepia. Kada ponas Jakuninas buvo pas Prezidentą, jis pasakė, taip, kad, Prezidente, mes turim kalbėti atvirai, nes abu iš tų pačių spec. tarnybų, tik iš skirtingų valstybių. Ir jis neslėpė, kad jis yra FSB generolas ir, be abejo, Piotras Vojeiko yra dirbęs, kiek mes žinome, man atrodo, Suomijoje su dabartiniu vicepremjėru Ivanovu. Tai įtakingas žmogus Rusijoje, be abejo, įtakingas žmogus čia. Aš nežinau dabar visų detalių, bet kai aš buvau saugumo patarėjas, mes žiūrėjome, stebėjom juos. Mes matėme, kaip jie padeda ir remia ir, matyt, dalis pelno iš „Dujotekanos“ ėjo ir dabar galbūt eina ir paramos tėvynainiams. Bet mes suprantame ir čia yra spec. ... (Negirdėti) dalykai, kad vienas dalykas yra, kada ateina momentas pašalinti, o kada vis dar momentas stebėjimo. Nežinau, čia jau jų reikalai, bet mes galime pasakyti, kad, man atrodo, sąlyginai ir, palyginti su Latvija ir Estija, čia politika, nežinau, aš nenoriu pasakyti, ar jų asmeninė yra, bet aš manau, kad Rusijos politika nebuvo tai, kad būtų visos tos organizacijos aštrinamos, jų politika būtų aštrinama. Kiek aš mačiau, bent jau iš tų pažymų, kurios buvo, kad Valstybės saugumo departamentas, tada, kada direktorius buvo M.Laurinkus, gana sėkmingai vykdė ir kitą politiką, tai yra vis dėlto neleido vienyti toms organizacijoms ir sugebėjo išlaikyti vis dėlto tam tikrus atskirus gabalus tų organizacijų, kad jos nesusivienytų, nebūtų vieninga jėga, ypač tų, kurie buvo nusiteikę neigiamai Lietuvos Respublikai. Ir aš manau, kad „Dujotekana“ iš dalies yra, bent jau buvo, dabar negalėčiau pasakyti, bent jau buvo iš dalies ta, per kurią buvo finansuojami tie dalykai. Tačiau įdomus faktas yra tai, kad, matyt, ten yra savų, vienas žmogus yra vienas, kitas yra kitas ir tai, kas įvyko, kiek aš dar turėjau, dabar nežinau, bet kas įvyko Kauno elektrinėje, kurią Kauno savivaldybė nežinau kodėl, bet sugebėjo parduoti „Gazpromui“, galbūt tai yra buvę interesai, tačiau, be abejo, tai, kad viską iš esmės vienu atveju valdė dabartinis mūsų dujų pirmininkas Riazanovas, kuris artimai bendravo su buvusiu premjėru A.Brazausku, ir t.t., ir kažkas įvyko, ir prasidėjo kovos, išsiveržusios į viešumą, ir t.t., ir aš kažkaip, supratau per vieną radijo laidą išgirdęs, kad įpainiotas į šitas istorijas, nors tai iš tikrųjų nėra tiesa. Tačiau bent jau iš savo senesnių dalykų ir darbo ministerijoje matėme, kad tam tikros grupuotės egzistuoja, ir čia jau šiuo atveju VSD būtų meno klausimas, pasinaudojant vienu ar kitu dalyku, pažiūrėti, kas ten vyksta iš tikrųjų.

[...]

KL. Norėčiau, kad šiek tiek plačiau papasakotumėte, kad mums būtų aiškiau, kad būtų mažiau mitų ir mažiau visokių sąmokslų teorijų, apie jūsų santykius su Rimantu Stoniu, jūsų motyvaciją bendraujant su juo, tam tikra nauda valstybei, jūsų požiūriu, iš to bendravimo, kokia buvo gauta, kiek apie tai žinojo Valstybės saugumo departamentas, kiek ir dažnai apie jus informuodavo, apie paties Valstybės saugumo departamento tam tikrų struktūrų atliekamus tyrimus ir panašūs dalykai, išeinant iš to jūsų

pasakymo apie sugebėjimą ar nesugebėjimą koordinuoti darbą, nes iš tikrųjų pasekmės matosi jau dabar kai kurios, to, ką jūs pasakėte. Gal su konkretesniais dalykais. Ir dar vienas dalykas prie to paties, natūralu, kad bendravimas turi duoti abipusę naudą tam tikrą. Kaip jums atrodo, kokią naudą iš to bendravimo galėjo gauti Stonys?

A.JANUŠKA. Aš nežinau, čia galbūt aš tada nežinau, čia sudėtinga man apie tai kalbėti. Iš tikrųjų yra jautrūs dalykai, nes dar yra nesibaigę kai kurie dalykai ir ten įpainioti ir politikai, kurių pavardes aš vienaip ar kitaip žinau, aukšti politikai. Nežinau, čia yra sudėtingas klausimas. Čia galbūt geriau reikėtų, tegu gal Dabašinskas galėtų paaiškinti kai kuriuos dalykus, ar mes su juo kartu galime kartu ateiti, jeigu reikia dar... Bijau, kad aš galiu ką nors pripainioti. Tie dalykai dar yra nesibaigę, tie ryšiai, jie yra išlikę ir...

KL. Aš norėčiau patikslinti šitą klausimą. Ta prasme, tie ryšiai yra susiję arba derinami su Valstybės saugumo departamento vadovybe ir jūs todėl norėtumėte, kad tai būtų kalbama, tas jūsų kalbėjimas tais klausimais suderintas kartu su jais? Mes teisingai suprantame?

A.JANUŠKA. Taip.

KL. Tai tada iš paskutinių įvykių, bet jau tada konkretikos tam tikros. Ar jūs pats, ar su jūsų žinia ir ar jums žinoma, sakykime, kas nors, ar buvo kreiptasi į Stonį, jau prasidėjus tyrimui komiteto tam tikros pagalbos, viešojoje erdvėje bandant pakeisti visuomenės nuomonę, arba sustabdyti procesus, kurie prasidėjo čia, Seime?

A.JANUŠKA. Dabar, dėl?..

KL. Taip, pastaraisiais mėnesiais, prieš porą mėnesių, ar turėjote kokių...

A.JANUŠKA. Stonio iš tikrųjų gana seniai nesu matęs, taip kad aš nežinau, galbūt kas nors tą ir darė, tačiau... Šiuo metu iš tikrųjų jau gana seniai esu jį matęs.

KL. Jeigu galiu, tada vis tiek apie konkretesnius dalykus. Ar su Stoniu esate kalbėjęs, aptaręs kokių nors konkrečių pareigūnų, sakykime, likimą ar jų paskyrimą, ar galimą paskyrimą, kandidatūras arba kokių nors pareigūnų nesugebėjimą eiti ir galbūt pašalinimą iš pareigų?

A.JANUŠKA. Taip, be abejo. Aš ir pasakiau, kad yra keletas asmenų Lietuvoje iš verslo pasaulio, kurie yra įtakingi žmonės, kurie turi priėjimą prie ministrų, prie politikų, ir, be abejo, mes kai kuriais klausimais irgi turėjome kontaktų, vienaip ar kitaip išreikšdami ir savo poziciją. Gal daugiau tai susieta buvo su Ūkio ministerija. Nors iš tikrųjų ta prasme daugiau informacinio pobūdžio. Tačiau paskutiniu metu buvo tokios keblios kelios situacijos, kada dabartinėse koalicijose atsiradus K.Prunskienės vadovaujamai partijai, mes turėjome tam tikrų niuansų Užsienio reikalų ministerijoje su paskyrimais. Aš buvau netgi viešai įvardintas, kad aš protegavau ar siūliau K.Prunskienės brolių ir viceministrus, tačiau taip nebuvo, mes tiesiog pasikalbėjome. Nežinau, kodėl jie tai pasakė ir spaudą, aš nepuoliau aiškintis, ką čia dabar aiškinsiesi su ministre. Ir buvo niuansų, kada ministras Vaitiekūnas buvo skiriamas, ir buvo niuansų, kada mums reikėjo ir aš pats esu bendravęs su ambasadoriumi Naudužu, kurį, maniau, kad jis galėtų būti galbūt, kadangi buvo taip apsispręsta dėl jo kandidatūros. Aš supratau ir iš ministrės K.Prunskienės, ir iš ūkio ministro, kuris su juo, aš taip supratau, su Naudužu buvo artimi, mokėsi aspirantūroje ar kažkur. Kad buvo tuo...

KL. Jūs dėl šitų kandidatūrų konsultuodavotės su Stoniu? Nes klausimas apie konsultacijas.

A.JANUŠKA. Ne konsultacijos, tiesiog jis buvo vienas iš žmonių, kuris aktyviai funkcionavo šituose dalykuose, ir mes turėjome informacijos.

KL. Noriu patikslinti. O kaip Valstybės saugumo departamentas apie tai buvo ar informuojamas, ar dirbote per Dabašinską, ar per ką nors kitą, ar tai likdavo tik jūsų pokalbiai? Turiu galvoje Stonį. Šita linija, kas Saugumo departamente buvo tas žmogus. Baltarusija, tai viskas aišku.

A.JANUŠKA. Aš buvau informavęs apie tai VSD vadovus, ir, be abejo, ministras tai žinojo.

KL. Gal konkrečiai galite pasakyti vadovus?

A.JANUŠKA. Dabašinskas ir Pocius.

KL. Gerbiamasis Albinai, kad jūs teisingai suprastumėte, bet vis tiek labai svarbius dalykus dabar palietėme. Ir aš tikrai noriu patikslinti, kad mes vieni kitus supratome. Aš suprantu, kad jūs žinojote ir

fiksavote Stonio įtaką tvarkant ir skiriant valstybės pareigūnus. Teisingai aš supratau, ar ne visai aš taip supratau?

A.JANUŠKA. Labai teisingai.

KL. Teisingai aš suprantu. Tada kitas patikslinimas, tai, kiek aš žinau, jo pavaduotojas Vojeika, teisingai aš sakau pavardę. Kaip? Vojeika. Jis iš tikrųjų labai stiprus rusų, ne tai, kad KGB darbuotojas, jis rusų žvalgybininkas labai stiprus, jis Amino rūmus yra jaunystėje šturmuavęs, kada jie perversmą Afganistane darė. Tai kas stipresnis, kuris ką apžaišti galėtų? Jeigu Stonys daro įtaką mūsų valstybės aukštiems tarnautojams, pareigūnams, tai buvę ... (Negirdėti) irgi žino. Tai tada ar čia negalima surasti sąsajų?

A.JANUŠKA. Aš manau, kad tai, ką mes čia dabar pakalbėjome, šitie keletas dalykų, aš manau, tai yra iš tikrųjų, kaip būtų galima pasakyti, vienas tai yra niekas, palyginti su tuo, šiuo atveju aš ne tik apie jį kalbu, bet ir apie dar vieną žmogų, kurie turi ryšius ir įtaką šioje valstybėje. Kur kas aukščiau ir rimčiau. Čia jau galbūt tegu Dabašinskas papasakoja.

KL. Jūs turit omeny verslo žmones, kurie turi įtaką ir ryšius, kad Stonys čia nėra pagrindinis žaidėjas? Jūsų vertinimas toks?

A.JANUŠKA. Čia vienas iš rimtų žaidėjų, bet ne vienas. Aš nežinau, man būtų sunku padaryti gradaciją, jis yra vienas iš tų, bet yra ir daugiau, kurie turi labai rimtų įtakų.

KL. Suprantate, aš norėčiau, kadangi jūs irgi labai patyręs, su nacionaliniu saugumu susidūrėte dar anksčiau už mus kai kuriuos, dirbant Prezidentūroje galų gale ir panašiai. Galų gale ir URM'e šalia to buvote. Tai, suprantate, yra skirtumas. Verslininkai visą laiką visam pasauly bando įtakoti politikus ir tai yra normalus procesas. Jis kartais tik išsikraipo ne taip. Bet mane domina visai kitas niuansas, ar jūs turite omeny, čia be pavardžių galima. Ar turite omeny įtakas per verslininkus, kur gali įtakoti ir mums nedraugiškos spec. tarnybos, aš tai turiu omeny. Ar tik verslininkų įtaka?

A.JANUŠKA. Nežinau, sunku pasakyti. Aš nematyčiau tiesioginio ryšio, jis būtų neįrodomas, bet jeigu Rusija turi savo interesų ekonominių, kurie virsta po to įtakingais politiniais interesais, be abejo, tokios įtakos nėra geros. Tos įtakos buvo visada. Mano santykiai su Stoniu nebuvo geri, aš nežinau, kiek jie yra iš jo pusės traktuojami, nes aš turėjau vieną nemalonią misiją vieną kartą atlikti, kada aš buvau Prezidento patarėjas nacionalinio saugumo klausimais, tuometinis premjeras Rolandas Paksas jį, kaip sakant, pateikė Prezidentui kaip į ūkio ministrus. Ir aš Prezidento pavedimu, dalyvaujant dar vienam Prezidento patarėjui, turėjau pranešti labai tokią nemalonią žinią, kad mes niekaip jo negalėsime skirti, Prezidentas jo neskirs. Ir tada iš tikrųjų buvo tam tikri niuansai matyti, aš sakyčiau, galbūt ir finansiniai išsipareigojimai, nežinau, galbūt partijai, galbūt kažkam dėl šitų dalykų, kad mes turėjome iš tikrųjų tam tikrų problemų ir buvom didelėje nemaloneyje šito žmogaus. Paskui kažkaip visa tai susitvarkė. Galbūt jis suprato, kad mūsų sprendimas jam išėjo į naudą. Nežinau.

KL. Jeigu galima, dar. Aš buvau prašiusi, kad jūs taip nuosekliai papasakotumėte apie pažintį su Stoniu, apie ryšius. Sakėte, kad nelabai galite.

A.JANUŠKA. Mano pažintis ir buvo pirmoji, kurią aš paminėjau, su juo, ir po to, kaip sakant, ji tai nutrūkdavo, tai atsirasdavo. Kada jis tapo kažkuriuo momentu, aš neatsimenu tų visų periodų, Ukrainos garbės konsulu, atsirado vėl akiraty. Mes turėjom labai intensyviai, žinoma, domėjomės.

[...]

KL. Man labiau rūpi tie santykiai su Valstybės saugumo departamentu, Dabašinskas, Pocius. Kiti pavaduotojai, Jurgelevičius...

A.JANUŠKA. Šiek tiek su Jurgelevičiumi, taip.

[...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.19)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. lapkričio 10 d.

19 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys.

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...] – praleistas posėdžio stenogramos tekstas, kuris neviešinamas.

(...) – dėl nekokybiško garso įrašo neiššifruojami žodžiai.

[...]

KL. Nors jau esame girdėję, bet iš specialisto, konkrečiai tuo užsiimančio. Analitinių pažymų valdyboje analitinių pažymų rengimo technologija, sakykime taip, gauta medžiaga, kaip ji apdorojama, parengiama, popieriuje koks produktas gaunasi, ir akcentuojant, žodžiu, operatyvinės veiklos, technologijos dalykus, kiek jie pereina į analitinę pažymą, kiek jų ten lieka arba nelieka. Ta pusė?

ATS. Analitinės pažymos mūsų kontržvalgybos valdyboje rengiamos iš įvairios informacijos, iš operatyviniu būdu gautos informacijos, papildant informaciją iš atvirų šaltinių. Tą informaciją mes gauname atrinktą operatyvinę iš operatyvinių padalinių ir mes stengiamės ją pateikti taip, kad ten nesimatytų, iš kur ta informacija gauta, kad nebūtų atskleisti šaltiniai, ir stengiamės formuoti taip, kad matytųsi, kokios yra grėsmės ir kokios gali būti neigiamos pasekmės, kokia šaka. Pagrindinis tikslas yra atkreipti vadovybės dėmesį į aktualias problemas, įvykius, grėsmes.

KL. Šiek tiek ta pačia. Ta pažyma parengta, kaip jūs pasakėte, šitais principais vadovaujantis, patenkanti vadovybei, būna atveju, kad sugrįžta jums, į valdybą, į jūsų skyrių papildymui, arba atkreipiamas dėmesys, ką reikia akcentuoti. Bet gali būti, kad tokia pažyma keliauja jau su departamento vadovybės parašais į išorę. Nebūtinai ji tik apsiriboja vadovybės kabinetu?

ATS. Jeigu ji keliautų į išorę, tada turėtų būti atskira, tuo pačiu pagrindu turėtų būti dar viena, kuri šiek tiek keistųsi, ta prasme, kad būtų aiškumas tam kitam adresatui, kad būtų adaptuota, kad būtų kitos institucijos, kad geriau suprastų, nes kai rengiam mūsų vadovybei pažymas, kai kurie niuansai yra aiškūs ir mes rašome kitaip.

KL. Bet jau ir vadovybei, kaip sakėte, tie operatyviniai duomenys, kurie neturėtų patekti išorėje kam nors, net ir turintiems teisę susipažinti su slapta informacija, tai jau nėra tokios informacijos analitinėje pažymoje, adaptuotos.

ATS. Šaltiniai ten yra tikrai neiššifruojami.

KL. Gal galėtumėte ir atskleisti tą psichologinę būseną, klimata valdyboje po tų įvykių, kurie įvyko, nušalinus valdybos vadovą, pavaduotoją, skyriaus viršininką, nes jūs taip pat esate viena iš tų grandžių, labai svarbių? Tai vienas klausimas.

ATS. Psichologiškai dirbti, nežinau, bent mano skyriuje, Braziulio skyriuje, yra sunku, nes mes paprasčiausiai nesuprantame, dėl ko tie mūsų vadovai buvo nušalinti, ir manome, kad tie kaltinimai, kurie buvo jiems suformuoti, mes netikime tuo, kad jie galėjo, žinodami juos, mes netikime, kad jie galėjo pasielgti taip neatsakingai. Tokiom nuotaikom ir gyvenam, dirbti nėra lengva. Plius vyksta daug įvairių, esam kviečiami į komisijas dėl tų pačių klausimų, bet susidaro įspūdis, kad yra nagrinėjami visai kiti dalykai ir ieškoma visai kitų, ieškoma surasti visai kitus kaltinimus dabar, šiuo metu, galimai susijusius su procesiniais pažeidimais, vedant bylą, bylos tyrimo metu. Toks įspūdis susidaro. O bendrai kiti padaliniai, operatyviniai galbūt, nežinau, gal mažiau žino apie tuos dalykus, mažiau susidūrė su ta medžiaga, kurios pagrindu buvo rengtos pažymos. Gal jie kitaip mano. Aš nežinau. Bet visumoje tai darbuotojų, kiek tenka bendrauti, yra didelis susirūpinimas tuo, kas įvyko.

KL. Čia jums turbūt žinoma, ir mes norime labai atviro pokalbio, kad viena iš svarbiausių bylų, arba viena iš kontržvalgybinių bylų, kuri buvo vedama, tai yra byla, susijusi su „Dujotekana“, ir ji yra

mūsų tyrimo objektas. Koks dabar likimas tos bylos, ką jūs galite apie tai pasakyti? Kiek dabar tęsiamas darbas, kiek jis sustojęs, kas dabar vyksta?

ATS. Kiek žinau, darbas tęsiamas, mes tą informaciją gauname ir toliau. Tik neturime valdyboje medžiagos, bylų.

KL. Iki šiol dar neturite?

ATS. Ne.

KL. Kokia priežastis, kaip jūs manote, kodėl?

ATS. Čia jau negalėčiau pasakyti, reikėtų šitą klausimą užduoti vadovybei. [...]

KL. Gal galėtumėte papasakoti, tiksliau, pakomentuoti svarbiausius dalykus, susijusius su Kauno termofikacinės elektrinės epizodu, kiek jums iš analitinės pusės teko tai matyti ir kiek tai yra susiję su Rimanto Stonio, Albino Januškos ar kitų galimai figūravusių Valstybės saugumo departamento pareigūnų įtaka, ypač šios vasaros įvykiams?

ATS. Aš negaliu pagal savo departamento vidines instrukcijas komentuoti bylos turinio. Galiu tik apibendrintai pasakyti tai, kad galima daryti tokias prielaidas, kad buvo mėginama pasinaudoti departamentu. Bet aš noriu pabrėžti, galima daryti prielaidas.

KL. Sakėte, kad galima buvo daryti prielaidas, kad buvo mėginama pasinaudoti departamentu jau privatiems tikslams, taip būtų galima suprasti?

ATS. Taip.

KL. Arba kitiems tikslams?

ATS. Saviems.

KL. Saviems tikslams. Ačiū.

KL. Ir yra prielaidų galvoti, kad tame dalyvavo ir tam tikri valstybės pareigūnai?

ATS. Patvirtinti negalima. Aš galiu sakyti tik tai, kad buvo toks, galėjo būti toks siekimas iš verslininkų pusės.

[...] ATS. Tame pačiame rašte mes niekada nenurodome, iš kur gauta informacija.

KL. Galiu patikslinti?

ATS. Mes tiktai pateikiame savo išvadas ir prielaidas.

KL. Savo vadovybei?

ATS. Taip. O žodžiu turbūt viršininkas informuoja, iš kur yra, ir susidaryti...

KL. Tai jūs galite patvirtinti, kad yra tokia praktika, nuolatinė praktika pažymose, skirtose vadovybei, neatskleisti ir, raštu formuluojant, neatskleisti jokių operatyvinių duomenų, šaltinių, kad nebūtų galima net ir iš to rašto suprasti?

ATS. Pirminiuose valdybos operatyviniuose pranešimuose yra nurodoma, ar iš šaltinių, ar iš agentų, arba atliekant telefoninių pokalbių kontrolę. O kai iš visų šitų dokumentų kuriamas kitas, apibendrinantis raštas, tai yra jau nebe...

KL. Tai galima konstatuoti, kad jūs rengiat šitas pažymas, kaip ir kitas pažymas, tai buvo ta pati praktika, ir tai nebuvo, sakykime, kitaip rengiamos pažymos negu įprasta, taip?

ATS. Jos buvo rengiamos, kaip yra įprasta.

KL. Ir daugeliu ankstesnių atvejų tos pažymos, kaip tokios, tikdavo, jas bandant realizuoti ar informuojant šalies vadovus, ar vykdant konkrečią operaciją, ta prasme, tokių priekaištų nebūdavo sulaukta? Ar tai vėlgi įprasta praktika, kad dažnai jus kviečia ir sako, kad jūs per daug kategoriškai?

ATS. Ne, jų niekada nebūdavo, kol neprasidėjo šitas tyrimas.

KL. Sakykime, mes visi turim tą galimybę susipažinti su slaptais dokumentais. Jeigu tokia pažyma pakliūtų, pavyzdžiui, man ar mano kolegai, tai mes negalėtume pakenkti tyrimui, nes mes jokių šaltinių nesuprastume iš jos?

ATS. Taip.

KL. Jūs ir anksčiau esate rengę tam tikras pažymas tam tikrais ir rezonansą turėjusiais atvejais Lietuvoje, ar tai pirmas toks kartas? Aš turiu galvoje, kad tyrimas pirmą kartą, bet, sakykime, ar buvo tokių atvejų, kad jūsų rengtos pažymos po to eina į Seimą, eina į kokį nors tyrimą, gula ant stalo

politikams, turintiems teisę susipažinti su slaptumu, ir ar tai yra tokio pat tipo pažymos? Tiksliau, galbūt procesas.

ATS. Taip, būdavo rengiamos pažymos ir Seimo Pirmininkui, ir Prezidentui.

[...]

KL. Klausimas ir yra, kiek dažnai pasitaiko, kad vadovai pastebėtų, ir kiek jūs patys sau leidžiate į pažymas rašyti teiginius, kurie neparemti jokia byloje esančia medžiaga?

ATS. Sunku komentuoti.

KL. Ar tai praktiškai yra įmanoma, štai mano klausimas?

ATS. Mano požiūriu, viskas turėjo, visos tos pažymos ir išvados turėjo pagrindą, kažkokį materialinį, faktinės medžiagos.

[...] KL. Ir dabar dar, pavyzdžiui, su tom pačiom prielaidom. Tai natūralu, kad buvo prielaidos dėl Kauno termofikacinės elektrinės, kurias reikėjo paaiškinti, bet prielaidos kiekvienu atveju yra kažkuo grindžiamos. Tai tų atvejų, prielaidų, jos kažkuo vis tiek buvo grindžiamos? Aš taip suprantu, jos turi būti grindžiamos kažkuo? Kažkokios aplinkybės?..

ATS. Buvo konkretūs faktai, kurie jas leido ir daryti.

KL. Galėtumėte išvardinti kokias nors dėl Kauno termofikacinės elektrinės prielaidas? Kas paskatino tas prielaidas?

ATS. Nenoriu atskleisti tyrimo medžiagos, turinio. Kažkaip galiu tik labai bendrai pasakyti. Tam tikri ketinimai tam tikrų asmenų buvo fiksuoti. Tam tikri susitarimai tam tikrų asmenų, tam tikrų asmenų pažadai.

KL. Tai ir yra prielaidos. Dabar paskutinis, pažymų ruošimas dėl išvadų ar dėl vertinimų. ... (Negirdėti) Visam pasauly tas pats yra, daryti išvadas sudėtinga. Sakote, kartais būdavo per daug kategoriškos, ir jums pasakydavo vadovai, kad... Kodėl buvo pasakyta, ar nebuvo papildomų duomenų, nepakako duomenų tom išvadom? Dėl ko buvo taip pasakoma, jūsų supratimu?

ATS. Paprasčiausiai ten trūkdavo vieno ar kito žodelio, kaip „galimai“ ar „tikėtina“. Mano požiūriu, tai tiek ir buvo tas pagrindinis ... (Negirdėti) Mes įrašydavome, aš dar kartą sakau, žinodami, kad vadovybė žino šaltinį ir žino, kaip vertinti...

[...]

KL. Baigsiu. Svarbūs mūsų 8 ir 9 punktai dėl korupcinių... Mano klausimas. Jūsų išvadų ir prielaidų, ar ten ne prielaidos, ar išvados, ar teiginiai, argumentacija, kai kalbame apie korupcinius ryšius, jūs teigiate, suprantu, teisminių dalykų, ikiteisminių tyrimų problemų įrodinėjimas yra sudėtingas dalykas. Dažniausiai reikia nusikaltimo vietoje tam, kad realiai būtų tai padaryta. Kokiom prielaidom, ne konkrečiais faktais remiantis, kaip maždaug jūs įvertindavote, kad štai, pavyzdžiui, tas paėmė pinigų už tą, už tą? Koks būtų jūsų visumoje vertinimo prielaidų ratas, kuo remiantis?

ATS. Taip manyti, kad buvo tokie atvejai, leisdavo irgi gauta operatyvinė informacija apie asmenų susitarimus. Bet trūko tikrai vieno dalyko - dokumentacijos tų faktų, todėl tai ir liko prielaidų lygiu.

KL. Mes galime teigti, mums labai svarbus punktas, kad susitarime jūs fiksavote, kad už vieną ar kitą veiksmą, nesvarbu, ar telefoninio pokalbio, ar šaltinis, fiksavote, kad už tą susitarimą, už tą paslaugą bus atsilyginta?

ATS. Neaišku, už kokią paslaugą. Tik žinant visą kontekstą buvo galima daryti logines išvadas, už kokias paslaugas...

KL. Ar galima tada patikslinti? Bus atsilyginta, tai čia būsime laikas?

ATS. Būdavo.

KL. Kadangi jūs daug, sakėte, ruošiate analitinės informacijos, įdomu, ar dažnai būdavo, ar figūruodavo aukštų valstybės pareigūnų pavardės?

ATS. Vidiniuose departamento dokumentuose – taip.

Išoriniuose mes, bent jau mūsų valdyba, tokių dėl korupcinių ryšių nėra rengusi, o dėl kažkokių ryšių su užsienio spec. tarnybomis būdavo.

KL. Kitas klausimas. Ar neteko pajusti, kaip jūsų rengta analitinė informacija kokių nors būdu būdavo neteisėtai atskleista? Na, gal epizodai, gal jūs kartais tik kokį nors epizodą pajusdavote, kad kažkas išeidavo iš jūsų ruoštos medžiagos į viešumą? Teko tokį dalyką pajusti ar ne?

ATS. Kartais būdavo toks įspūdis.

[...]

ATS. Sunku pasakyti, kiek čia yra specialiųjų užsienio tarnybų interesų, kiek yra būtent tos grupės interesų. Tos grupės interesai akivaizdūs – nukreipti procesą sau naudinga linkme per žiniasklaidą, per politikus. Yra aktyviai dirbama. Tie procesai yra suaktyvėję.

KL. Dar patikslinti galima? Jūs pats užsiminėte apie žiniasklaidą. Ar jūs stebite, kaip ypač šitų įmonių interesai yra mėginami pasiekti formuojant visuomenės nuomonę, perkant užsakomuosius straipsnius, per kur daugiausia tai daroma, kaip remiama visa tai?

ATS. Per pagrindines žiniasklaidos priemones.

[...]

KL. Ar buvo kokių bandymų įtakoti vykstantį tyrimą ir procesus, su tuo susijusius? Ar esate informavę apie tai vadovybę bent jau apie žiniasklaidą, panaudojamą, kaip jūs sakėte, vieniems ar kitiems procesams?

ATS. Dėl žiniasklaidos buvo parengta pažyma. Čia jau po to, kai komisija buvo pradėjusi darbą.

[...]

KL. Tai gal galėtumėte neatskleisdamos operatyvinių duomenų šiek tiek, bent jau apibendrintai, kokia kryptimi ta informacija? Kodėl informavote vadovybę, kodėl jums tai atrodė svarbu?

ATS. Man atrodė svarbu dėl to, kad parodytume, kad yra bandoma imtis tokių veiksmų, arba nutildyti kažkokią kritiką, arba formuoti atvirkščiai, formuoti savo sau naudingą nuomonę. Tai būtent dėl to buvo renkama.

KL. Labai norėčiau patikslinti. O gal įtakoti ir mūsų komiteto tyrimą? Ar tuo aspektu nežiūrėjote?

ATS. Matyt, jeigu vertintume kaip viešą spaudimą, tai, ko gero, netiesiogiai taip.

KL. Kaip jūs matote viešojoje erdvėje, kaip galėtumėte palyginti apie tai, ką fiksavote, ką teikėte vadovybei pažymoje ir kaip tai yra realizuota, arba realizuojama?

ATS. Manau, kad tam tikros žiniasklaidos priemonės veikia pagal kažkokius neoficialius susitarimus. Tiesiog arba jose nėra informacijos negatyvios tai grupei, arba jinau yra naudinga. Kai kurių nepavyko įtakoti.

KL. Pavyzdžiui?

ATS. Ne, aš negaliu...

KL. [...] Ar būtų galima daryti prielaidą, kad tai nebuvo prašoma kažkokia labdaringa, nes vienas dalykas, politikas, pareigūnas prašo paremti vaikų namus, badaujančius vaikučius, ir kitas, kai yra informacija, kad tai akivaizdu, kad čia nekalbama apie jokias viešąsias akcijas ir t.t. Ar buvo tokių akivaizdžių atvejų, kad savaime finansinis atlygis jau yra neteisėtai įvykęs faktas, netgi nežinant konkrečių detalių?

ATS. Ta informacija, kurią turėjo, tai leido vertinti būtent kaip neteisėtą.

[...]

KL. Aš noriu grįžti dėl tos pažymos žiniasklaidai. Ar jūs galite detalizuoti, nes mums čia kai kurie kiti pareigūnai aiškino, įvardijo, vos ne kažkokius pokalbius su konkrečiais dienraščių ar leidėjais, ar, tarkime, redaktoriais. Kadangi jūs rengėte konkrečias pažymas ar raštus, tai gal jūs galite detalizuoti konkrečiau, kokios jėgos užsakinėjo ir kokius protegavo politikus, ir apie kokius politikus pasirengusios ar rengėsi rašyti blogai?

ATS. Tos jėgos tai yra ta pati verslo interesų grupė. Jos interesai buvo, kad...

KL. Kokie?

ATS. Kad nebūtų neigiamos informacijos apie jos ryšius su pareigūnais.

[...]

KL. Aš dar norėčiau čia pasitikslinti konkrečiai iš kontržvalgybos kompetencijos. Vis tiek jūs tas pažymas rengiate, atsiprašau, čia vėl kalbama apie raštus... (Negirdėti) Tai gaunamos tam tikros informacijos, kad gauta tokia informacija, jog ten figūruoja ponas Januška, jo pokalbiai su Stoniu, jis kreipėsi į Stonį, ką jam kalbėti nuvykus su Jakuninu, Selezniovu, Riazanovu. Dar daugiau – mums vienas iš pareigūnų pasako, kad iš tiesų ponas Januška yra labai įtakingas, nes vėl tų minėtų jakuninų ar selezniovų jis turi labai didelį stogą. Gal ne visai pažodžiui, bet tiek, kiek aš sugebėjau užsirašyti.

ATS. Atsiprašau, koks būtų klausimas?

KL. Ar tose pažymose, kurios yra parengtos ir adaptuotos pagal jūsų terminologiją, yra minima informacija, kad Januška telefonu kalbasi su Stoniu ir klausia, kaip jam maždaug elgtis kalbant su ponu Jakuninu, Selezniovu? Juo labiau jūsų vienas pareigūnas pasako, kad šitų Jakunino, Selezniovo, Riazanovo Januška turi stogą. Tai jūs, rengdamas pažymas, rašėte tokius teiginius, yra tokie teiginiai minimi, menami, tariami?

ATS. Tose pažymose tokių konkrečių teiginių nėra.

KL. O panašių?

ATS. Šiek tiek apibendrintai buvo. Man ta informacija yra matyta, bet gal nevisiškai taip pacituota.

KL. Ne, gali būti nebūtinai tiksliai, bet esmė, yra minimos šitos pavardės...

ATS. Panaši informacija.

[...]

KL. Bet vis dėlto šitie epizodai yra minimi? Na, mes vis tiek matysime stenogramą, mums viską labai sunku. Bet yra minimi tokie epizodai jūsų rengtose pažymose, jie menami, tariami, galimi, bet ar jie yra?

ATS. Man atrodo, vienas tikrai yra arba du yra.

KL. Patikslinti norėčiau.

ATS. Yra susiję su Januška.

KL. Aš ką norėjau patikslinti. Jūs, matyt, ne vienas darėte tas minimas pažymas, dar ir kiti dirbo žmonės. Ar tik jūsų skyrius tas visas vienuolika pažymų rengė? Ar ir kiti dar rengė?

ATS. Mūsų skyrius.

KL. Tai jūs žinote visas tas pažymas?

ATS. Taip.

KL. Ačiū. Prašau pasakyti dėl tos pažymos apie žiniasklaidą, tai jūs ją rengėte savo iniciatyva, vadovų prašymu, turiu omeny valdybos vadovų ar departamento vadovų prašymu, kieno prašymu tokia pažyma buvo rengiama? Čia pirma dalis klausimo.

ATS. Buvo, man atrodo, mūsų skyriaus iniciatyva.

KL. Jūsų iniciatyva. Prašau pasakyti...

ATS. Tai nebuvo vadovybės tikrai.

KL. Prašau pasakyti, ar pažymoje, kaip jūs įvardinote, verslo grupės, ar buvo po tuo tik „Dujotekana“, ar buvo dar ir kokios nors kitokios verslo grupės tiriamos?

ATS. Buvo ir kitos interesų grupės, kaip Darbo partija.

KL. Bet tai vis tiek tame pačiame komplekse?

ATS. Taip. Tai buvo ne apie vieną kažkokią grupę, bet apie keletą.

[...]

KL. Dėl tos pažymos. Man yra svarbu jos pavadinimas, dėl verslo ir kitų interesų grupių, jūs sakėte, galbūt negatyvios įtakos žiniasklaidai, taip? Tai daryta jūsų iniciatyva, jūsų skyriaus?

ATS. Taip.

KL. Kuo tai siejasi ir kaip ta pažyma atspindi, kuo tai siejasi su saugumo interesais?

ATS. Todėl, kad tiesiog buvo ta informacija tyrimo medžiagoje tokia gauta. Mes tai irgi laikėme grėsme.

[...] KL. Pasakykite, be abejo, ne viena įmonė, kuri čia dabar labiausiai, arba grupė, verslo grupė yra svarbus objektas jūsų valdybos. Bet jeigu toje skalėje tokioje, sakykime, labai svarbi, svarbi, nelabai svarbi, tai šitoje skalėje „Dujotekana“, Stonio, Vojeikos grupė, kurioje vietoje ji būtų?

ATS. Tikrai negaliu kažkaip reitinguoti, nes mes tikrai neaprepiame visų interesų grupių.

KL. Aš suprantu. Bet tai tarp jūsų tiriamų yra objektas, yra svarbus objektas, galima sakyti?

ATS. Mūsų vertinimu, tai jos veikla yra labai pavojinga.

KL. Dabar kitas dalykas, tendencijos šitos grupės veiklos, pasekmės, tiksliau, tendencijos, įtakos įgavimas Lietuvoje. Ar jos per tuos, jūs tik metus dirbate, bet vis tiek ir anksčiau turbūt susipažinęs su tais tyrimais, ar jos yra stiprėjančios įtakos prasme, ar pavyksta ją neutralizuoti kaip nors ir ji yra silpnėjanti?

ATS. Sunku vertinti. Susidaro įspūdis toks, kad ... (Negirdėti) gali būti subjektyvus, ta įtaka dėl to, kad buvo, ir žiniasklaidoje pasirodė pranešimų, įtaka partijoms galimai yra susilpnėjusi.

KL. Susilpnėjusi?

ATS. Taip.

KL. Nuo kada jūs turite galvoje tą susilpnėjimą?

ATS. Pastaruoju pusmečiu tiesiog toks įspūdis susidaro, nes nebuvo kai kurie šitai grupei reikalingi sprendimai priimti. Aš turiu omeny geležinkelius.

KL. O verslo prasme, finansine prasme, įtakos valstybei darymo prasme?

ATS. Be abejo, tie interesai toliau išlieka labai platūs ir dėl tos pačios Kauno elektrinės. Šitoje visoje tyrimo istorijoje pastangos yra matomos, ir viskas tęsiasi.

KL. Ar galima, yra kokios nors tendencijos ar manymas, kad tas, sakykime, įsitvirtinimas ar šiek tiek stiprėjimas ekonominėje dalyje yra susijęs taip pat ir su ryšiais, gerais ryšiais tam tikrose svarbiose valstybės struktūrose, sluoksniuose, administraciniuose sluoksniuose, pareigūnų įtaka?

ATS. Be abejo, ir yra bandymai paskirti savo interesų žmones į labai svarbius postus.

KL. Yra bandymai, ar tai ir pavyksta kaip rezultatus stebint viešojoje erdvėje?

ATS. Galimai ir pavyksta.

[...]

KL. Pareigūnų skyrimas, atleidimas, paties Stonio veikloje, kiek jis buvo fiksuotas, kad jis turėtų galimybę per kokius nors kitus pareigūnus diskutuoti, svarstyti apie pareigūnų skyrimą, atleidimą?

ATS. Tyrimo medžiaga, aš tikrai negaliu...

KL. Bet yra tokių faktų, man nereikia konkrečiau?

KL. Yra tokių faktų.

[...]

KL. Ar gali būti tokia teoriška galimybė, kad nėra koordinacijos tarp departamento padalinių, ir jūs dirbate vieni kitiems kenkdami, nors ir šiuo „Dujotekanos“ klausimu?

ATS. Mano nuomone, tikrai koordinacijos nepakanka, arba jos beveik ir praktiškai nėra.

KL. Pirmininke, vis tiek įdomu, jos beveik ir nėra. Tai per ką tas pasireiškia, mes negalime taip praleisti per ausis. Kuo tas pasireiškia?

ATS. Tuo pasireiškia, kad mes tyrimą vykdome atskirai, jie galbūt irgi kažką tiria. Aš nežinau...

KL. Ar jums teko girdėti, kad jie tiria irgi šitas temas?

ATS. Apie kitose valdybose atliekamus tyrimus mes negalime žinoti.

KL. Bet jūs nebuvote oficialiai informuoti, ir jums niekada nebuvo pakoreguota veikla, kad, vaikinai, pristabdykite arba pateikite mums papildomą informaciją, mes čia irgi kažką darome, tokių nebuvo dėl konkrečios mūsų temos?

ATS. Man nežinoma.

KL. Ar yra požymiai, kad galima manyti, kad „Dujotekana“ yra Rusijos spec. tarnybų priedangos organizacija?

ATS. Aš tik taip galiu pasakyti, kad tai yra labai gera bazė veikti užsienio spec. tarnyboms per šią įmonę. [...]

NSGK tyrimo medžiaga (stenograma Nr.20)

Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto Valstybės saugumo departamento veiklos parlamentinio tyrimo

2006 m. lapkričio 15 d.

20 posėdžio stenogramos ištrauka

Sutartiniai žymėjimai:

KL. – kalba arba klausia Seimo narys

ATS. – kalba arba atsako parlamentarams liudijęs asmuo.

[...]

ATS. [...]

Taip pat gana plačiai eskaluojama ta tema dėl Kauno termofikacinės elektrinės, dėl situacijos, susidariusios šių metų liepą, dėl akcininkų konflikto. Vėl lyg ir bandoma teigti, kad departamentas palaikė galbūt vieno iš akcininkų interesus. Čia aš kalbu apie „Dujotekanos“ ar Stonio. Tai yra netiesa. Šiuo objektu Trečioji valdyba domisi nuo 1999 metų, pradėta domėtis dar tuo metu, kai net dar nebuvo kalbama apie privatizavimą. Stebėjome šio objekto privatizavimą, sistemingai teikėme vienokio ar kitokio pobūdžio pažymas ir pranešimus šalies vadovams, taip pat departamento vadovams. Iš tiesų valdyboje yra atliekamas visapusiškas tyrimas dėl šio objekto, daromas visas monitoringas ir, sakykime, taip kalbant, tiriami visi šio proceso dalyviai, tiek „Dujotekana“, tiek prieš tai buvusių vadovų, sakykime, ta grupė.

Aš manau, jūs galėjote tą įspūdį susidaryti, nes mes čia irgi teikėme gana išsamią pažymą dėl Kauno termofikacinės elektrinės ir joje vykstančių procesų. Sakau, kai kurie tokie toje viešojoje erdvėje sklandantys gandai tikrai yra nepagrįsti ir neturintys jokio pagrindo. Nežinau, kam tai yra paranku, bet iš tiesų tai yra, švelniai tariant, neteisinga kalbėti apie tai, kad mes lyg ir atstovaujame ar giname vieną pusę, lygiai kaip ir bandome sužlugdyti kitą. Iš tiesų dėmesio skiriame visiems vienodai, visiems rinkos dalyviams vienodai šiame objekte. Tikrai nėra taip, kad atstovautume vienų ar kitų interesams. Apskritai darbas yra grindžiamas tuo, kad nėra mums, sakykime, gerų, blogų, baltų, raudonų ar kitų. Iš tiesų, jeigu kalbame apie kažkokį vieną ar kitą objektą, tai yra tiriama visa apie objektą susijusi aplinka, visi veikiantys asmenys ar firmos. Jeigu daromos vienos ar kitos išvados, tai tik įvertinus visą surinktą informaciją ir patikrinus vienus ar kitus faktus. Analogiškai tiriama, kaip pavyzdį galiu pasakyti, šiais metais buvo vykdomas ir „Mažeikių naftos“ akcijų pardavimo tiek „Jukos“, tiek Lietuvos Vyriausybės pusės. Iš tiesų buvo keturi pretendentai. Ten buvo skiriamas visiems vienodas dėmesys. Apie tas, sakykime, verslo struktūras, kurias mes matėme, kad iš tiesų gali būti kažkokių grėsmių Lietuvai, jos nacionaliniam saugumui, mes iš tiesų teikėme savo pastabas, savo rekomendacijas. Manau, šiandien pasirinktas Lenkijos kompanijos atėjimas į „Mažeikių naftą“ šios situacijos yra vienas geriausių sprendimų.

Taip pat norėčiau dar galbūt komiteto dėmesį atkreipti į tai, kad kai kurių departamento atliekamų tyrimų toks gana viešas aptarimas iš tiesų kokios nors naudos neatnešė. Priešingai, tai atnešė galbūt daugiau neigiamos įtakos. Aš galbūt kalbu apie tą patį „Dujotekanos“ veiklos tyrimą. Iš dalies tolesnis tyrimas bus apsunkintas, ilgalaikis tyrimas, kuris buvo vykdomas departamente, bus apsunkintas. Čia panašiai kaip ir su „Alitos“ privatizavimo byla, yra iš tiesų gana daug, sakykime, atverta kortų ir padėta ant stalo, kad mums bus, ko gero, toliau šiek tiek sunkoka tęsti tokį normalų tyrimą. Šalia viso to iš tiesų yra iškilusi dar viena problema, kad, sakykime, vėl viešai aptarinėjama informacija, aš nekalbu, kad tai daro komiteto nariai ir visa kita, aš kalbu apskritai apie viešąją erdvę, monitoringą, įvairius pasisakymus, tai šiandien iš tiesų mes jau turime problemų su slaptais slapta konfidencialią pagalbą teikiančiais asmenimis departamentui. Tai ypač jautri ir daug darbo

reikalaujanti darbo sritis, daug įdirbio. Manau, gal ir vadovai jums minės apie tai, bet aš pasakyti, kad iš tiesų turime problemų, tiesiog žmonės šiek tiek yra išsigandę. [...].

KL. [...] Suprantate, verslo intereso yra dideli pinigai ir biznesis, ypač energetikos srityje, ir panašiai, ir net nejausdamas gali kartais, kaip sako liaudis, ant grėblio užlipti. Tai kaip pavyzdį aš paimčiau Kauno termofikacinę elektrinę. Vis dėlto ne paslaptis, jūs tą žinote, aš noriu, kad jūs paneigtumėte arba patvirtintumėte, bet jūsų darbuotojai tuo metu, kai buvo konfliktas, elektrinėje lankėsi. Lankėsi, ir mes norėtume žinoti, kokioje apimtyje, kai ką mes žinome ir kai ką jūs dar pasakysite. Iš tuo metu, kada konfliktas, ar reikia būtent tokios specifinės tarnybos žmonėms ten būti. Man kyla toks klausimas. Aš suprantu, tvarką daryti, bet yra tam policija, kuri gali viešai tvarką daryti ar antspaudą perdavinėti. Štai čia toks momentas, kur labai svarbi jūsų pozicija ir mums patiems svarbu išvadoms rašyti, nes Valstybės saugumo departamento paskirtis ne verslui tarnauti, o tarnauti valstybei. Bent aš taip galvoju.

Ir antras patikslinimas būtų dėl 2K projekto. Labai daug kalbų buvo, bet iš šios dienos jau labai daug diskutuota. Jūsų vertinimas, tai vis dėlto naudingas ar žalingas Lietuvai projektas? ATS. Žinoma, mes turime tuos visus, sakykime, ekonominius procesus tiek energetikos, tiek finansų srityje. Vienaip ar kitaip mums tenka bendrauti su verslo atstovais. Čia, kaip sakoma, nuo to niekur nepabėgsi. Iš tiesų bendravimas apsiriboja tik tiek, kiek mums reikia iš jų gauti vieną ar kitą informaciją, nei daugiau, nei mažiau. [...]

Dėl Kauno termofikacinės elektrinės. Su elektrinės vadovais vyko, kadangi mes vis dėlto traktuojame, kad tai yra gana svarbus objektas Kauno mieste ir apskritai energetikos sektoriuje, tai vyko susitikimai ir iki to konflikto, pastovūs, sistemingi, sakykime, gauti vienokio ar kitokio pobūdžio informaciją. [...]

Liepos mėnesį iš tiesų situacija buvo susidariusi gana komplikauta, nes buvo gauta tam tikra informacija, kad, kaip minėjau, gana svarbioje įmonėje vyksta iš tiesų procesai, kurie gali vienaip ar kitaip įtakoti normalų įmonės darbą, kadangi atsirado dvi interesų grupės, tai prasidėjo masinis dokumentų išnešimas iš įmonės, dingo įmonės antspaudas. Ir visi kiti negatyvūs procesai. Tiesiog darbuotojai net be jokių kažkokių, sakykime, departamento vadovybės nurodymų, nes tai yra kuruojamas objektas, jiems tiesiog pareiga pateikti išsamią ir visapusišką informaciją, kas dedasi tame objekte. Jie iš tiesų vyko į objektą, susitiko tiek su vienos, tiek su kitos pusės atstovais. Aš kalbu, kad šiuo atveju ten buvo susitikimai su Stasiukynu, paskui su laikinuoju direktoriumi Pranculiu, sakykime, su abiem pusėm, kad būtų gauta visa informacija ir susidarytas visapusiškas vaizdas, kad būtų galima padaryti vienas ar kitas išvadas. Iš tiesų nematau nieko blogo tame, kad jie važiavo, tai yra jų pareiga žinoti situaciją viename ar kitame objekte. Apie tai, apie visus susitikimus gauta informacija, kaip yra nustatyta departamente tvarka, buvo surašyti tam tikros formos tarnybiniai pranešimai, pateikiamos pažymos. Lygiai taip pat apie susidariusią situaciją tiek aš, tiek kitas pareigūnas informavome departamento vadovybę.

Dėl 2K projekto. Aš manau, pati projekto idėja, kaip tokio 2K idėja, nebuvo bloga. Tai paties projekto idėja tikrai nebuvo bloga. Tik tiek, kaip šiandien žinome, jos įgyvendinimas tikrai nepavyko dėl tam tikrų priežasčių. Bet mintis, manau, tikrai buvo, nežinau, ar buvo, gal dar galima svarstyti, ar buvo viskas išdirbta iki pat galo, bet mintis tikrai buvo neblogo. Čia mano nuomonė. KL. Padaryčiau patikslinimą. Kadangi rezultato nebuvo, kodėl aš užduodu klausimą, aš ir pats daug mažiau apie tai, iš pradžių aš pats buvau šalininkas to projekto, ar tai nebuvo gudrus Rusijos, šiuo atveju atvirai kalbėsiu, Rusijos specialiųjų tarnybų žingsnis, liaudiškai sakant, mus „išdurti“, mus pavedžioti už nosies, nes rezultatas, mes negavome jokio rezultato, mes jį gavome blogą, o dar pasekmės, kur surašytos jūsų pažymose, galėjo būti dar baisesnės. Manau, kai ko neatsisakyta ir dabar. Ar tokia analizė tokiu kampu nebuvo daroma? Nes čia jau pagal jūsų specifiką būtų? ATS. Na, matote, kaip sakoma, kai buvo iškelta projekto idėja ir visa kita, tikrai tą dieną nebuvo galima pasakyti arba nuspėti, kas bus po to, kai atsiras projektas ir kokie atsiras rinkos dalyviai. Tam tikras prielaidas visada galima kelti, galvoti ir tai, ką mes turime po to, tai galima sakyti, kad galima

daryti, iškelti tam tikras prielaidas, kad galbūt tai buvo taip, kažkoks išankstinis sumąstymas iš Rusijos pusės. Manau, iš Lietuvos pusės buvo siekis pritraukti kuo daugiau tų krovinių į Klaipėdos uostą ir kartu pagerinti tiek uosto, tiek „Lietuvos geležinkeliams“.

[...]

KL. Aš ir noriu sukonkretinti, nes iš jūsų pasakymo neaišku, ar iš jūsų padalinio važiavo, ar iš kur nors kitur važiavo. Aš turiu omeny Kauno termofikacinę.

ATS. Mūsų valdybos darbuotojai, kurie kuruoja energetikos...

KL. Tuo metu važiavo?

ATS. Taip.

KL. Vadinasi, tiek iš vieno struktūrinio padalinio irgi važiavo, tiek iš kito padalinio?

ATS. Taip.

KL. Aš ir sakau, iš kelių struktūrinių padalinių važiavo. Gal galite pasakyti, kieno nurodymu važiavo?

ATS. Kodėl tai turi būti nurodymas?

KL. Na, supraskite mane teisingai. Jeigu jokio kreipinio iš „Dujotekanos“ nebuvo, niekas nieko nematė, jokios rezoliucijos nebuvo iš vadovybės, kad jūs turite važiuoti, vadinasi, tai buvo jūsų valdybos pačių sprendimas važiuoti ten, žiūrėti. Tai kas padarė tą sprendimą, kad Petras ar Jonas iš Vilniaus turi važiuoti į Kauną ir kalbėtis su abiem vadovais?

ATS. Matote, norint susitikti su vienu ar kitu žmogumi nebūtinai važiuoti į Kauną. Tai vienas rodiklis yra. Kitas dalykas, aš jau minėjau, kad jokių nurodymų man iš vadovybės nebuvo duota šiuo klausimu ir man jie neturi duoti. Aš turiu ateiti ir jiems pasakyti, kas dedasi vienam ar kitam objekte. Buvo probleminė situacija. Sprendimai buvo priimami, sakykime, dėl kaip arba kokie atliekami tyrimai ir ką jais reikia padaryti, yra priimami vadovų lygmenyje.

KL. Tai jūsų sprendimas buvo?

ATS. Taip. Tiek mano, tiek mano pavadootojų.

[...]

KL. Ne, čia tas viskas aišku. Labai konkretus klausimas. Siuntėte žmones iš padalinio, ir kas priėmė sprendimą, ir viskas. Labai trumpai.

ATS. Žmonėms buvo duotas nurodymas...

KL. Ar tai jūs tas viršininkas?

ATS. Taip, išsiaiškinti, kokia yra reali situacija šiame objekte.

KL. Taip, bet jūsų leidimu buvo priimta?

ATS. Taip.

KL. Štai ir atsakymas.

ATS. Ir apie tai, kokia surinkta informacija buvo gauta, buvo pateikta...

[...]

KL. Patikslinti. Ką konkrečiai vadovybėje informavote?

ATS. Tuo metu pareigas ėjo Dainius Dabašinskas, generalinio direktoriaus pavadootojas, jis ir buvo informuotas.

KL. Ačiū, kad patikslintot. Aš to paties ir norėjau paklaust. Tai nėra čia nieko blogo. Bet aš dar kartą sakau, mūsų net neprašyti du pareigūnai tą pasakė. Tai jūs tada nurodymus gavote iš laikinai einančio generalinio direktoriaus pareigas pono Dabašinsko?

ATS. Aš tikrai tokių nurodymų negavau.

[...]

KL. [...] Jūs matote, jūs kažkam rašote pažymas, bet vis dėlto viskas eina savo vaga. Vadinasi, kažkas vis dėlto daro įtaką šiems reikalams ir nekreipia dėmesio į jūsų pranešimus arba jūsų ataskaitas. Dabar tas pats su „Dujotekana“. Aš manau, ar nebus vėl per vėlai, nes tyrimas vyksta gana seniai, o jūs tikrai paskui skėščiosite rankomis, sakysite, na, štai tas atsitiko, tiek ir tiek nuostolių valstybė turi, bet jau viskas, šaukštai po pietų. Vis dėlto kaip, jūsų tarnyba, aš įsivaizduoju, turėtų užsiimti prevenciniu

darbu. Kokia jūsų nuomonė dėl prevencijos, dėl santykių su kitomis valstybės instancijomis, dėl veiklos teisinio reglamentavimo, kokia jūsų nuomonė?

ATS. Taip, iš tiesų prevencija, visame pasaulyje įrodyta, kad ji kainuoja pigiau negu įvykių tyrimas po to. Iš tiesų padalinys užsiima tam tikrų procesų, kuriuos mes išvelgiame kaip galimus negatyvius vėliau valstybei, prevencija. Kaip pavyzdį galiu paminėti, sakykim, kas buvo. Iš tiesų mes labai aktyviai šiame dirbome pagal „Mažeikių naftą“, iš tiesų tam tikros verslo grupės, kurios ketino dalyvauti įsigyjant „Mažeikių naftos“ akcijas, mes tikrai darėme tam tikrus žygius ar teikėm tam tikrą informaciją, kad išvengtume tolesnių galimų galbūt neigiamų pasekmių Lietuvai. Tie procesai yra daromi.

Dėl „Alitos“ ir privatizuojant alkoholio įmones, sakykime, mes tikrai rinkome ir analizavome informaciją, teikėme vienokio ar kitokio pobūdžio dėl visų, tiek dėl „Stumbro“, tiek dėl „Alitos“, tai tam tikros mūsų pozicijos būdavo pareiškiamos. O kiek jau į jas atsižvelgia viena ar kita, sakykime, valstybinės valdžios institucija, čia gal reikėtų jų klausti. Nors mes turime informacijos, bet toli gražu ne visą. Galbūt kai kada vienus sprendimus nulemia galbūt ekonominiai interesai, kitais atvejais gal pasirenkamas kitas modelis.

KL. Dėl teisinio reglamentavimo. Ar jums neatrodo, kad reikėtų ką nors pakeisti, kad truputį būtų jūsų svaresni argumentai ir labiau kreipiamas dėmesys, kad neatsitikų?

KL. Šiandien galbūt ne teisinį reikėtų keisti aspektą, o gal pačią mūsų teikiamos informacijos reikšmę. Nes pagal, jeigu kalbame apie valstybės ir savivaldybės turto privatizavimą, tai mes Valstybės turto fondui vienokia ar kitokia forma nuolat teikiame informaciją, sakykime, apie galimus pretendentes ir visa kita. Tai teisiniai mechanizmai kaip tokie egzistuoja. Tiktai kiek atsižvelgiama į mūsų informaciją. Čia vėl galbūt yra kitas klausimas, galbūt vėlgi viskas atsiremia į tam tikras personalijas, vieni labiau vertina departamento teikiamą informaciją, kiti galbūt mažiau. [...]

KL. Jeigu leisite, aš čia labai konkretų patikslinimą norėčiau. Birželio mėnesį Seime buvo svarstomos Geležinkelių kodekso pataisos, kur jose buvo bandoma, būtent Susisiekimo ministerijos pozicija, būtent liberalizuoti tą kryptį Kena–Kybartai, kuri mums labai jautri, apie tai jūs žinote ir panašiai. Bet kodėl Seime, šio komiteto narys buvau ir mano kolegos, mes, kada tai buvo, o jeigu būtų taip įvykę, būtų labai blogai, o VSD pažymos nebuvo. Ar jūs bandėt tuo laiku kažką daryti. Tai kažkur įstrigo ar neišėjo iš jūsų, iki mūsų neatėjo. Ar jūs nedarėte, nes štai tyrimai vyksta, net iš to, ką mes gauname medžiagą, matosi, tie procesai vyko. Bet štai tuo metu, kai mums reikėjo informacijos, mes tos informacijos negavome... [...]

[...]

ATS. Kaip ir minėjau, tikrai galbūt tiek mūsų pačių, tiek ir jūsų nusivylimui, tais klausimais mes nesugebėsime duoti...

KL. Labai konkretus. Ar jūs ką nors bandėte daryti ir tai užstrigo kur nors, ar tuo metu nedarėte, ar dabar neatsimenate.

ATS. Aš galiu pasakyti, kad tuo metu darbas, kas liečia geležinkelius, jis buvo šiek tiek pristojęs, vėl mes kalbame apie tai, kad birželio mėnesį išėjo iš mūsų specialistas, kurio darbo kryptis buvo geležinkeliai. Tai yra tuo metu su ta darbo sritimi susipažino naujas darbuotojas, tiesiog laiko ir įvykių sutapimas, kad mes nebuvo pasiruošę kaip reikiant... Parašyti bet kaip nesinori, o parašyti normaliai, tai...

[...]

KL. Dabar gera proga iš jūsų lūpų išgirst, kaip ten yra iš tikrųjų, nes iš vieno padalinio darbuotojų gauni informaciją, kad verta priedangos organizacijos etiketės ir teismo proceso. Kitas padalinys sako, kad ne taip jau ir blogai. Ir ta situacija, kokia buvo susiklosčiusi, įmonė stebima, netgi per ją, per vadovus tam tikri procesai arba informacija gaunama ir ji vertinga, faktiškai bendradarbiaujama. Tai detaliau paaiškinkite, kodėl viena valdyba nežino, ką daro kita, kodėl institucijos vadovai nesugeba koordinuoti, užtikrinti operacijų eigos taip, kaip jos turėtų vykti. Ir galų gale viskas

viešojoje erdvėje, apie ką jau mes kalbėjome, ir jūs dėl to išreiškėte nuogąstavimus. Į viešąją erdvę diskusija persikėlė.

ATS. Visų pirma, vienos ar kitos įmonės konstatavimas, ar tai yra priedangos organizacija, iš esmės reikėtų galbūt klausti mūsų Kontržvalgybos valdybos. Tai nėra mūsų funkcija, sakykime, padaryti tokią išvadą. Tai yra kontržvalgyba. Iš kitos pusės, aš visada linkęs kalbėti apie tai, kai surenku kaip teisininkas pakankamus įrodymus ir tada konstatuoju. Galbūt kalbėti apie tai, gal ji verta ar neverta, tai, manau, yra visiškai, lygiai taip pat žinote, kaip kalba, pradėti kalbėti apie tai, kad žmogus kaltas, kol jis nėra nuteistas. Iš tiesų nežinau, ta prasme. Mes tirdami, aš nežinau, galbūt po manęs ateis kito padalinio atstovas, jums gal daugiau paaiškins apie patį bylos pobūdį. Aš neturėjau galimybės susipažinti su ta byla. Bet man tikrai susidarė toks įspūdis, kad iš tiesų, jeigu tu paimi tirti tam tikrą gabalą iš didelės mozaikos, tai gali susidaryti vieni ar kiti nuogąstavimai. Bet šiuo atveju mes tikrai tam tikrus procesus, susijusius su „Dujotekana“, iš tiesų tiriame kur kas plačiau. Ir tokių akivaizdžių požymių, kaip mes suprantame, kad tai galėtų būti priedangos organizacija, mes taip ir konstatavome, kad šiandien gal dar būtų apie tai anksti kalbėti.

KL. Tai dabar tos, kažką daro kairė, kažką dešinė, yra galva – vadovybė departamentos, kuri žiūri, kad rankos viena per kitą nedaužytų arba netrukdytų viena kitai. Tai dabar apie tą koordinavimą pakalbėkime. Kaip jis buvo vykdomas, galbūt jo nebuvo, jeigu tokie rezultatai. Ir viešojoje erdvėje diskusija.

ATS. Šiuo atveju visi tyrimai, visa informacija, kas yra daroma pas mus valdyboje, kuruoja direktoriaus pavaduotojas Jurgelevičius ir vėliau direktorius, visa informacija būdavo pateikiama jiems. Antrąją valdybą kuruoja pavaduotojas Tekorius. Tai, sakykime, nežinau, mes pateikdavome savo surinktą informaciją vadovams ir aš manau, kad į tyrimus buvo žiūrima pakankamai skirtingu kampu. Kontržvalgyba iš tiesų tiria visiškai, į tyrimą žiūri kaip į problemą.

KL. Ar aš teisingai suprantu, kad pavaduotojų lygmeny ar galbūt, jeigu tą funkciją prisiėmė pats departamento vadovas, kažkas nebuvo adekvačiai vertinta tyrime, arba vienos valdybos vykdomas tyrimas. Ta prasme, aš suprantu, jūs savo darbą padarote, pažymų forma ar tiesiogiai žodžiu informuojate ir pateikiate aukštesniam lygmeniui. Bet jūs sutinkate, kad ten kažkur kažkas ne taip buvo, kad įvyko taip, kaip įvyko?

ATS. Ne. Matote, iš tiesų retkarčiais susiklosto tos situacijos, kad vienaip ar kitaip tyrimai vykdomi pas mus ar vykdomi kituose padaliniuose. Jie kažkaip susipina, sakykime, juose vienaip ar kitaip figūruoja tie patys asmenys. Bet yra pas mus nustatyta tvarka, kad jeigu tyrimai yra, jeigu tai pakankamai panašūs, tai iš tiesų vadovai priima sprendimą, kad tyrimą pavestų atlikti vienam padaliniui arba kitam. Šiuo atveju, aš įsivaizduoju, kaip ir minėjau, ta prasme, buvo žiūrima... Mes daugiau tiriame ekonominį aspektą ir visa kita. Jie galbūt tiria daugiau galimus ryšius su Rusijos specialiosiomis tarnybomis, gal nėra mums taip įdomu. Todėl, sakau, šiuo atveju, nežinau, ko gero, reikėtų klausti vadovų, kodėl taip. Aš tikrai nemačiau tos bylos, neskaičiau ir negaliu pasakyti. [...]

KL. [...] Jūsų pasakymas labai konkretus, kad čia viskas buvo vos nefalsifikuota.

ATS. Aš taip nesakiau.

KL. Atsiprašau. Susidarė toks įspūdis.

KL. Aš atsiprašau, aš konstatuosiu, nes aš viską užsirašiau, kad neturėjo konkrečios informacijos ir konkrečių darbo planų.

ATS. Patikrintos.

KL. Konkrečios patikrintos informacijos...

ATS. Konkreti informacija buvo.

KL. A, vis dėlto informacija buvo?

ATS. Taip, bet ne apie specialiųjų tarnybų veiklą. Ne apie specialiųjų, apie politinius ir ekonominius procesus...

KL. Na, grėsmes valstybei...

ATS. Apie grėsmes valstybei čia yra vėl. Grėsmes gali vertinti...

KL. Suprantame, aišku, tik pasitiksliname.

ATS. Neaišku, ar valdybos lygmenyje ten vertina...

KL. Aišku. Tada supratau. Vadinasi, tos išvados, kurias mes turime, teisingos, komisijos. Tik dalis dalykų nepasitvirtino, teisingai?

ATS. Kiek man yra žinoma, ten buvo sutikrinta ir...

KL. Ten buvo sutikrinta ir parašyta...

ATS. ...ir įvertinimas...

KL. Jūs, atrodo, net komisijoje buvote.

ATS. Ne, nebuvau toje komisijoje.

[...]

KL. Jau atsakėte dėl tų visų sankcijų, kad jos buvo teisėtos. Teisėjas įvertino, kad yra pagrindas duoti sankciją, nes prieš tai... Gerai. Ar jūs norite vis dėlto pasakyti, kad valdybos vadovai viršijo savo įgaliojimus dėl šios bylos eigos, ten pradžios ir viso kito, aš taip supratau iš jūsų aiškinimo. Man nesusisieja štai šitas jūsų teiginys su tuo, kad vis dėlto sankcijų buvo prašyta juridiskai teisėtai. Ir su trečiu dalyku, būtent ką iš pradžių minėjau dėl amerikiečių išvadų, kur yra mūsų partneriai ir viešai tokiais žodžiais turbūt nesišvaisto, net ir dėl galimų įtarimų, tai per daug rimti dalykai. Gal galėtumėte kaip nors susieti tuos tris dalykus ir paaiškinti. Jeigu yra žinoma ta amerikiečių informacija, jeigu sankcijos yra teisėtos ir su pagrindu ir kartu įgaliojimai dėl tokios bylos eigos, pradžios ir visa kita, tas tikra, tas tikra, o tas staiga visiškai nebepatikima. Gal aš ko nors nesuvokiu?

ATS. Aš jums norėčiau paaiškinti. Aš jau sakiau, kad iš tikrųjų ši byla, iš kurios atsirado šie dokumentai, apie ką vyksta, verda visi įvykiai, iš tikrųjų buvo pradėta pažeidžiant mūsų departamento bylų vedimo instrukcijos konkrečius punktus. O konkrečiai pagrindinis punktas yra apie kompetenciją ir informacijos tyrimą, elementarus dalykas, visiems suprantamas. Konkrečią informaciją apie konkretų įvykį tiria specialistas...

KL. Atsiprašau. Jeigu galima, taupant laiką. Jūs dabar tą jau konstatuojate, dėl ko praktiškai pareigūnai yra nušalinti, sudaryta komisija, kuri tuos dalykus tiria. (ATS: „Jie tiria, o jūs klausiate mano nuomonės.“) Tai aš dabar noriu paklausti, kokių būdu jūs galite pateikti išvadą anksčiau, negu baigtas tyrimas?

ATS. Ar aš sakiau, kad aš pateikiu išvadą?

KL. Na, skamba kaip išvada: jie pažeidė, jie neturėjo to, ano, trečio, dešimto.

ATS. Jūs klausėte mano nuomonės?

KL. Nuomonės.

ATS. Praeitą kartą aš apibrėžiau savo kompetencijos ribas. Pagal savo kompetenciją aš jums liudiju ir reiškiu savo kaip profesionalo nuomonę šiuo konkrečiu klausimu.

[...]

KL. [...] Tai vis dėlto pirmas dalykas būtų. Gavus prokuroro, atsiprašau teismo sankciją, yra tam tikra procedūra, tam tikros medžiagos turi būti pateikimas, tam tikri turi būti motyvai. Tai kaip teisėjas gali duoti tą sankciją, jums paruošus medžiagą, jeigu yra nepakankami motyvai?

ATS. Matote, kartais yra... Motyvai klausytis iš tikrųjų yra. Šioje konkrečioje situacijoje reikalas yra tikrai tas, kadangi čia nėra kontržvalgybinis tyrimas de facto, mano nuomone, tai turėtų daryti kitos valdybos. Aš manau, jos ir atlikinėjo, ir dar ilgiau, ir dar plačiau šiuos tyrimus tuo pačiu klausimu.

KL. Sakykite, tai dabar jūs su byla susipažinote, čia, ko gero, nebus didelė paslaptis. Terminai sankcijose yra numatyti pasiklausymo?

ATS. Taip, pagal Lietuvos Respublikos galiojančius įstatymus. Šioje konkrečioje byloje yra.

KL. Dar jos galioja?

ATS. Kai kurie veiksmai buvo pratęsti, kai kurie buvo nutraukti.

KL. Buvo ir pratęsti?

KL. Svarbus patikslinimas.

ATS. Taip, kai kurie buvo pratęsti, kai kurie buvo nutraukti.

[...]

KL. Aš noriu pasitikslinti konkrečiai, kadangi tai net jūsų pareigūnai patvirtino, aš beveik kiekvieno pareigūno to klausiu, kas susiję su jūsų konkrečia valdyba. Ponas Stonys (aš čia nebūsiu originalus, bet taip buvo mums pasakojama) paskambino Januškai ir pasakė, kad yra problemų Kauno termofikacinėje elektrinėje. Januška paskambino Dabašinskui, kreipėsi į Dabašinską, kad reikia pagelbėti toje elektrinėje. Toliau, šitas pokalbis nesuponuoja ar nusikaltimai, ar nenusikaltimai, ne man spręsti, toliau buvo imtasi kažkokių pagalbos priemonių. Tai tokie atspindžiai yra byloje, su kuria jūs susipažinote, ar nėra?

ATS. Čia yra ta situacija, kai negaliu komentuoti konkretaus bylos turinio.

KL. Jūs negalite ar nenorite?

ATS. Ne, negaliu komentuoti.

KL. Kitas dalykas. Vėl mums buvo pasakyta, aš nežinau, ką tos tezės pasako, bet yra toks pokalbis pono Stonio, rodos, su Januška. Ten yra pasakoma, ar net su rusų pareigūnais, verslininkais, kad sako, su Užsienio reikalų ministerija santykiai yra daug geresni negu buvo, o su Prezidentūra santykiai labai gerai. Aš nežinau, ką tai reiškia, kas už to yra, ar čia su verslu, ar dar su kuo susiję, ar su saugumu susiję. Aš nežinau, su kuo susiję. Jūs galite ką nors? Jūs suprantate, tos pasakytos tezės, mes tų pažymų nematėme, tų išsklotinių tuo labiau nematėme. Tai dabar kuo mums tikėti, kuo netikėti, jūs nenorite sakyti, kiti kažkodėl noriai pasako. Tai ką mums daryti?

ATS. Aš negaliu komentuoti telefoninių pokalbių, fiksuotų toje byloje, turinio. Tik galiu pasakyti, kad jokie veiksmai nei Jakunino, nei „Gazpromo“, nei kitų susijusių asmenų atžvilgiu nė vienoje byloje nebuvo suplanuoti, o turėtų būti. [...]

KL. Tarkim, mes rašysime išvadas, ir supraskite mane teisingai, kodėl aš klausiu. Jeigu tai pasakytų vienas pareigūnas, būtų galima abejoti. Jeigu pasakytų du, galima dvejoti, bet jeigu daugiau negu du pasako, jau tu šitą turi priimti domėn, o jūs mums netgi ne... Kokią išėitį dabar surasti, aš retoriškai klausiu.

ATS. Aš manau, jeigu jie komentavo tuos dalykus, jie iš principo truputį prasilenkė su teise. Bet savo ruožtu galiu pasakyti, kad tie trys pareigūnai, kurie jums komentavo...

KL. Ne trys, aš sakiau, daugiau kaip du.

ATS. Šitie visi darbuotojai ir dirbo su ta medžiaga, kuri yra šioje byloje. Bet norėčiau vėl pridurti. Kiekvienas iš šių darbuotojų neatliko savo darbo taip, kaip jį turėtų atlikti profesionalus VSD darbuotojas. Nepatikrino informacijos, nieko neorganizavo, konkrečiai nevykdė ir panašiai.

KL. Patikslinsiu, viršininko pavaduotojas, tai kodėl, ne vienas iš jų yra pavaldinys, ne vienas, ne du ir ne trys mums tai sakė, iš kitų valdybų sakė, tai kodėl nė vienas jų nebuvo laiku išmestas iš darbo arba nubaustas?

ATS. Niekas dar neišmestas.

KL. Ne, ne, ne, iki mūsų tyrimo, juk tai darosi metų metai. Bylos eina, penkeri metai eina... Jeigu rašo iš dangaus, atsiprašau, bet tikrai.

ATS. Aš esu savo įstaigos...

KL. Jūs esate padalinio vadovas, pretenduojate, jeigu dabar daug ką išvargs, į paaukštinimą. Tai kodėl pavaldinių nenubaudėte, neprašėte vadovo nubausti pavaldinius, ar gal bandėte tokius dalykus daryti, jeigu jie darė?

KL. Neatlieka savo tiesioginių pareigų.

KL. Logiškai toks patikslinimas. Tai dabar daryti, kai mes atėjome, o iki mūsų? Jūs sakėte, kad patys norit svarstyti, aną kartą.

ATS. Jūs tikriausiai įnešite pozityvių dalykų į mūsų departamento veiklą (Juokas salėje). Bet aš vis dėlto norėčiau jums pasakyti, jeigu galima, kad neperlenktumėte lazdos.

KL. Nebijokite.

ATS. Aš kaip įstaigos patriotas ir labai seniai dirbantis šioje srityje, norėčiau pasakyti, kad iš tikrųjų departamente yra kaip kiekvienoje jaunoje besivystančioje struktūroje problemėlių. Bet čia nėra tokios problemos, kurios turi būti iškeltos į tokį lygmenį su tokiais pasekmėmis, su tokia realia žala. Ne dėl jūsų veiklos žala. Jeigu čia yra... Čia tik mano asmeninė nuomonė...

KL. Mes suprantame ir faktiškai taip pat galvojame.

ATS. Jeigu čia yra kažkas, kas inicijavo tą dalyką politiniame lygmeny, vienaip ar kitaip dalyvavo, skatino ar... jis galvojo ir elgėsi nevalstybiškai.

KL. Čia mūsų kalba vis tiek sukasi apie tas pažymas ir apie tą tyrimą, kurį jūsų kolegės atliko. Aš turbūt pasikartosiu, bet kitaip neįmanoma, nes ką kalbėjo pirmininkas ir kiti, vis tiek nesueina galai. Jūs davėte, jeigu aš teisingai supratau, ponas Damulis buvo tam tikra prasme užangažuotas, jums toks išpūdis susidarė iš jo frazių, atkeršysiu direktoriui ir panašiai.

ATS. Aš jį pats girdėjau. Man ne išpūdis, aš pats girdėjau.

KL. Bet apie kitus pareigūnus, apie Braziulį jūs pirmą kartą taip blogai neatsiliepėte kaip dabar.

ATS. Aš ten nepamenu, ar buvo konkretus klausimas.

KL. Buvo, buvo jūsų geresni vertinimai. Bet tiek to. Galiausiai gerai atsiliepėte apie skyriaus ... (ATS: „Taip.“) Tie žmonės tiesiogiai dirbo su medžiaga. Galų gale ir pats Braziulis buvo apdovanotas už operaciją, nes ten su Darbo partijos kasa buvo gerai įvertintas vadovybės. Man iškilo klausimas, kodėl tiek daug pareigūnų nesugebėjo pažiūrėti plačiau? Ir šalia to, kodėl Tekorius, kuruojantis šitą sritį, kaip pavaduotojas, jūs turėtumėte atsakyti, ar nusišalino, ar jį nušalino nuo to?

ATS. Tokio dalyko nereikalauja.

[...]

KL. Pirmą dalis klausimo būtų, tai vis dėlto kodėl tiek daug darbuotojų klaidingai matė, siaurai matė šitą tyrimą ir pasidavė, kaip jūs sakėte, kad Bieliauskas nuėjo paskui Damulį. Tai aš norėčiau štai tą terminą „nuėjo“, kad jūs atskleistumėte. Kas tai yra „nuėjo“?

ATS. Aš manau, jis kaip žmogus nuėjo tiesiog, tiesiog buvo tam tikra įvykių seka. Iš tikrųjų departamente buvo...

[...]